

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

36

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΜΕΝΕΛΑΟΣ Α. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ – ΛΥΔΙΑ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΔΡΑΓΟΜΑΝΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2002

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

36

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2002

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΝΕΛΑΟΣ Α. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ – ΛΥΔΙΑ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ

Ἡ συμβολὴ τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου
στὴν προαγωγὴ τῆς δικαιοσύνης τῶν νήσων
τοῦ Αἰγαίου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΘΗΝΑ 2002

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

© Ἀκαδημία Ἀθηνῶν
Κέντρο Ἑρεύνης τῆς Ἱστορίας
τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου
Ἀναγνωστοπούλου 14 10 673 Ἀθήνα
τηλ./fax 210-36 23 565

Academy of Athens
Research Centre for the History
of Greek Law
14, Anagnostopoulou st. 10 673 Athens
Tel./fax 210-36 23 565

e-mail: keied@academyofathens.gr

ISSN 1105-0055 • ISBN 960-404-014-6

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΝΕΛΑΟΥ Α. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ – ΛΥΔΙΑΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ

Ἡ συμβολὴ τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου στὴν προαγωγὴ τῆς δικαιοσύνης τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου

Τὸ ἀξίωμα τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου¹ εἶχε δημιουργηθῇ ἐκ τῆς ἀνάγκης καλύψεως ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσματικῆς ἐπικοινωνίας τοῦ ὀθωμανοῦ κατακτητῆ με τοὺς ὑποδούλους νησιωτικούς πληθυσμούς. Ἀπὸ τὰ μέσα δὲ τοῦ δέκατου ἑβδομοῦ αἰῶνα, ὅταν προσδευτικά ὁλοκληρώθηκε ἡ ὑπαγωγή, διοικητικῶς καὶ φορολογικῶς, τῶν περισσότερων νήσων τοῦ Αἰγαίου ὑπὸ τὸν ὀθωμανὸ ἀρχιναύαρχο, τὸν καλούμενο καπουδὰν πασᾶ, οἱ δραγομάνοι τοῦ στόλου ἀπετέλεσαν ὄχι μόνον τοὺς βοηθοὺς τῶν ἐκαστοῦ ἀρχιναυάρχων, ἀλλὰ σὲ ἱκανὲς περιπτώσεις καὶ τοὺς ἀναπληρωτὲς τοὺς ἐπὶ διαφορῶν ὑποθέσεων.

Ἔτσι οἱ δραγομάνοι δὲν ἐπηρέαζαν ἀπλῶς τὸν ἀνώτατο ὀθωμανὸ ἀξιωματοῦχο, στὴν ὑπηρεσία τοῦ ὁποίου εἶχαν τοποθετηθῇ, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία τους ἐμφανίζεται ὁλονὲν διευρυνομένη. Καιρίας ὅμως σημασίας δικαιοδοσία γιὰ τὰ νησιωτικὰ πράγματα ἀποκτοῦν οἱ δραγομάνοι τοῦ στόλου ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ τὸ ἀξίωμα αὐτὸ καταλαμβάνεται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ Ἕλληνες. Τότε σχεδὸν τὰ πάντα ἀπεφασίζοντο κατὰ τὶς εἰσηγήσεις τους. Ὡς ἐκ τούτου δικαίως περὶ αὐτῶν ἔχει γραφῇ ὅτι κατέστησαν τοποτηρητὲς καὶ ἀληθινοὶ κυβερνήτες τῶν νησιωτῶν.²

1. Βλ. ἐκτενῶς τὴν ἀξιόλογη μονογραφία τοῦ Β. Σφυρόερα, Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, Ἀθῆναι 1965, σ. 21 ἐπ. καὶ τὴν ἐκεῖ παρατιθεμένη βιβλιογραφία. Γιὰ τοὺς δραγομάνους τῆς Πελοποννήσου βλ. Ἀθ. Φωτοπούλου, Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Μορέως, *Journal of Oriental and African Studies*, τ. 1(1989), Athens-Greece, σ. 49 ἐπ.

2. Βλ. G. L. Maurer, Ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, τ. Α' (μετάφρ. Ε. Καραστάθη), Ἀθῆναι 1943, σ. 80. – Πρβλ. καὶ Ν. Μοσχοβάκη, Τὸ ἐν Ἑλλάδι δημόσιον δίκαιον ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἐν Ἀθήναις 1882, σ. 150. – Ἰω. Λυκούρη, Ἡ διοίκησις καὶ δικαιοσύνη τῶν τουρκοκρατουμένων νήσων, Ἀθῆναι 1954, σ. 64 καὶ 255.

I. ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Πρωταρχικό βεβαίως μέλημα τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου ἀποτελοῦσε ἡ ἀνελλιπὴς καὶ ἀπρόσκοπτη καταβολὴ τῶν παντοειδῶν φορολογικῶν «δοσιμάτων» ἐκ μέρους τῶν ὑποδούλων νησιωτῶν. Ἀφθονοῦν μάλιστα ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ ἀπευθυνόμενα πρὸς τοὺς κοινοτικούς ἄρχοντες τῶν νήσων ἐπιτακτικὰ κείμενα γιὰ τὴν ἐμπρόθεσμη καταβολὴ τῶν ἐπαχθεστάτων φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων³ τὰ καταλήγοντα μὲ τὴν συνήθη ἐπωδὸ ὅτι πᾶσα τυχὸν καθυστέρηση τῆς πληρωμῆς τοὺς θὰ προκαλοῦσε τὴν ἐνδεχομένη «ὀργή» τοῦ καπετὰν πασᾶ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς μέλλοντα νὰ ἐπακολουθήσουν οἰκονομικῶς ἐπώδυνα γιὰ τοὺς νησιωτικούς πληθυσμοὺς δεινά.⁴

Οἱ δραγομάνοι ὅμως τοῦ στόλου στὰ πλαίσια τῶν εὐρυτάτων ἀρμοδιοτήτων τοὺς⁵ δὲν ὑστέρησαν καθόλου καὶ στὴ μέριμνα γιὰ τὴ δικαιοσύνη

3. Ἀξίζει νὰ μνημονευθῇ ὅτι ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπὸ 28 Μαΐου 1731 ἀνέκδοτη διαταγὴ τοῦ ὀθωμανοῦ ἀρχιναυάρχου τῆς Ἀσπιδος Θάλασσας τὴν ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν βοεβόδα Ναξίας, ὁ εἰσπραττόμενος φόρος τῆς δεκάτης ἀνήρχετο στὸ ὑπέρογκο ποσοστὸ τοῦ εἴκοσι στὰ ἑκατὸ ἐπὶ τῶν παραγομένων προϊόντων: «Βοεβόνδα τῆς Ναξίας μὲ τὸ παρόν μας σὲ προστάζομεν νὰ μὴν κἀμενς ἀλλέως παρὰ νὰ δεκατίλεις τοὺς φανιάδες εἰς τὰ πέντε ἕνα κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν» (ΓΑΚ, Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 164). Καὶ τοῦτο παρὰ τὸ ὅτι ὁ ἐκδοθεὶς ἀπὸ τὸν σουλτάνο Μουράτ Γ' προνομιακὸς ὁρισμὸς τοῦ 1580, καθώριζε τὴν φορολογία τῆς δεκάτης στὸ δέκατο ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῶν καρπῶν, τῶν ἀμπέλων, περιβολίων καὶ σπαρμένων ἀγρῶν. (Πρβλ. προχείρως Περ. Ζερλέντου, Γράμματα τῶν τελευταίων φράγκων δουκῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἐν Ἑρμουπόλει 1824, σ. 102). Σημειωτέον ὅτι πλὴν τοῦ «κεφαλοχαρατζίου» ὑπήγοντο ὁμοίως στὴ φορολογία καὶ οἱ ὑπήκοοι ξένων κρατῶν. Τοῦτο προκύπτει ἀπὸ ἀνέκδοτη διαταγὴ τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Παν. Μουρούζη τῆς 22ας Ἰουνίου 1805 (ΓΑΚ, Ζερλέντου, Κ. 42, φ. 161), ἡ ὁποία ἐπίσης ἀπαγορεύει καὶ τὴ συμμετοχὴ αὐτῶν στὶς γενικὲς συνελεύσεις ὅπως καὶ τὴν ἀνάληψη κοινοτικῶν ἀξιωματῶν.

4. Μὲ παρόμοιες κυρώσεις ἀπειλοῦνται καὶ οἱ Μυκόνιοι σὲ περίπτωσι μὴ ἐγκαίρου ἀποστολῆς πενήντα μελάχηδων (ναυτῶν) γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς τουρκικῆς ἀρμάδας.

Ἔτσι στὸ ἀπὸ 29 Μαρτίου 1809 ἀνέκδοτο γράμμα τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Ἰακ. Ἀργυροπούλου τὸ ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς προεστώτες, ἐπιτρόπους καὶ σὲ «ὅλο τὸν κοινὸ ραγιὰ τῆς νήσου Μυκόνου», προειδοποιοῦνται καὶ ἀπειλοῦνται συγχρόνως οἱ τελευταῖοι ὅτι «ἂν ἀργοπορήσουν νὰ ἔλθουν αὐτοὶ οἱ ζητούμενοι πεντήκοντα μελάχηδες ἢ ἂν δὲν εἶναι σωστοὶ πενήντα, θέλετε δοκιμάσῃ καὶ παιδευθῇ εἰς ζημίας μεγάλας... Ἀνοίξατε τὰ μάτια σας νὰ ἐτοιμάσετε χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἀργοπορίαν τοὺς ἀνωτέρω πεντήκοντα μελάχηδες καὶ νὰ τοὺς ἐξαποστείλετε σωστοὺς καὶ καλοὺς ἀμέσως εἰς τὸν βασιλικὸν τερσανὲν διότι ἡ παραμικρὰ βραδύτης θέλει ἐπιφέρῃ μεγάλην ὀργὴν καθ' ὧμων». (ΓΑΚ, Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140).

5. Ἐπιτυχάνουν ἀκόμη καὶ τὴν παροχὴ χάριτος σὲ κριθέντες ἐνόχους ἐγκληματικῶν πράξεων. Βλ. σχετικῶς Μεν. Τουρτόγλου, Περὶ τῆς ἀπονομῆς χάριτος κατὰ τὸ βυζαντινὸν καὶ μεταβυζαντινὸν δίκαιον μέχρι καὶ τοῦ Καποδιστρίου, Ἐπετ. Κέντρου Ἑρευν. Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου, τ. 20-21, ἐν Ἀθήναις 1976, σ. 6 ἐπ.

τῶν νήσων. Ἀντιθέτως ἡ ἐπιδειχθεῖσα ἀπὸ αὐτοῦς φροντίδα στὸ νευραλγικὸ αὐτὸ τομέα ὑπῆρξε καθοριστικῆς σημασίας. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ ἐνδιαφέρον τους δὲν ἐστράφη μόνον στὴν περὶ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ἐποπτεία, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐδραίωση μιᾶς σταθερῆς νομοθεσίας ἱκανῆς νὰ ἐξασφαλίσει τὴν εὐνομία. Ἐτσι ἡ μεγίστη συμβολὴ τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου μὲ στόχο τὴν ἀναβάθμιση τῆς δικαιοσύνης τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἐκδηλοῦται πρὸς τὶς ἀκόλουθες δύο κύριες κατευθύνσεις: τὴ νομοθεσία καὶ τὴν ἀπονομὴ δικαιοσύνης.

Α'. Νομοθεσία (Ἐγγραφες συλλογῆς τοπικῶν ἐθίμων)

Ὁ ὀθωμανὸς κατακτητὴς, ὅπως εἶναι γνωστό, μὲ σειρά κατὰ καιροὺς ἐκδοθέντων προνομιακῶν ὁρισμῶν, τῶν καλουμένων ἀχτναμέδων, προέβη στὴν παραχώρηση προνομίων πρὸς τοὺς ὑποδούλους Ἑλλήνες, ιδίως δὲ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου.⁶

Μὲ τὰ προνόμια αὐτά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παρασχεθεῖσα περιορισμένη δικαστικὴ δικαιοδοσία στὸν πατριάρχη καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια, εἶχε ἐπιτραπῇ στοὺς ὑποδούλους ἡ ἐλεύθερη προσφυγὴ σὲ διαιτη-

6. Βλ. σχετικῶς ἀχτναμέ Μουράτ Γ' ἔτους 1580, ποὺ δημοσιεύθηκε σὲ γαλλικὴ μετάφραση ἀπὸ τὸν Abbé Pégues (*Histoire et phénomènes du volcan et des îles volcaniques de Santorine*, Paris 1842, σσ. 609-613) καὶ στὴ συνέχεια ἀναδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν K. Hopf, (*Veneto-Byzantinische Analekten*, Wien 1859, σ.156 ἐπ.) καὶ K. Ἄμαντο (Οἱ προνομιακοὶ ὁρισμοὶ τοῦ μουσουλμανισμοῦ ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, «Ἑλληνικά» 9, 1936, σ. 132-136). Ἐπίσης ἀπὸ παλαιὰ μετάφραση ὁ ἴδιος ἀχτναμές δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Π. Ζερλέντη (Γράμματα τῶν τελευταίων φράγκων δουκῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους, 1438-1565. Ἰωσήφ Νάκης, ἰουδαῖος δούξ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, 1566-1579. Τὸ σαντζάκ τῶν νήσων Νάξου, Ἄνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου, Σύρας, 1579-1621, ἐν Ἐρμούπολει 1824, σσ. 101-105) καὶ ἀναδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Δ. Πασχάλη (Προνόμια καὶ διοικήσεις τῶν Κυκλάδων ἐπὶ Τουρκοκρατίας, «Ἀνδριακὰ Χρονικά» 1, 1948, σσ. 135-138) καὶ Ἰ. Μελᾶ (Ἱστορία τῆς νήσου Ἰκαρίας, τ. Β', Ἀθῆναι 1958, σσ. 27-30). Ὁμοίως βλ. α) ἀχτναμέ τοῦ ἔτους 1628/1629 (γιὰ τὴν ὀρθὴ χρονολόγησή του βλ. Β. Σφυρόερα, Οἱ δραγομάνοι τοῦ στόλου, Ἀθῆναι 1965, σ. 16, σημ. 2) ποὺ δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Π. Ζερλέντη (αὐτόθι, σ. 121-126) καὶ ἀναδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Ἰ. Μελᾶ (ἐνθ' ἄν., σ. 30-32) καὶ β) ἀχτναμέ Ἰμπραήμ Α' ἔτους 1646, ποὺ δημοσιεύθηκε σὲ ἐλληνικὴ μετάφραση ἀπὸ τὸν Π. Ἀργυρόπουλο (Δημοτικὴ Διοίκησις ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ἀθῆναις 1859, σ. 45-50) καὶ ἄλλους, σὲ γαλλικὴ δὲ ἀπὸ τὸν K. Hopf (αὐτόθι, σ. 159-161). Πρβλ. Β. Σφυρόερα, αὐτόθι, σ. 16, σημ. 3 καὶ Ἑλ. Κούρκου, Οἱ κοινοτικοὶ θεσμοὶ στὶς Κυκλάδες κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, ἔκδ. Β', Ἀθῆναι 1984, σ. 25 ἐπ. Περὶ τῶν χορηγηθέντων στοὺς Ἑλλήνες προνομίων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν βλ. καὶ Ἄνδρ. Μάμουκα, Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τ. ΙΑ', Ἀθήνησιν 1852, σ. 323-324. Ὁμοίως πρβλ. Ν. Π. Ἐλευθεριάδου, Ἀνατολικαὶ Μελέται, τ. Α', Τὰ προνόμια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν Σμύρνῃ 1909, σ. 88. Ν. Πανταζοπούλου, Τινὰ περὶ τῆς ἐννοίας τῶν προνομίων ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἀρχεῖον Ἰδιωτ. Δικαίου, Ι, 1943, σ. 455 ἐπ.

σία⁷ με ἐπιλεγομένους ἀπὸ αὐτοὺς Ἑλληνες αἵρετοὺς κριτές, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν εἶχαν τὸ δικαίωμα ἐφαρμογῆς τῶν τοπικῶν τους ἐθίμων. Μὲ τὴν πάροδο ὅμως τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἐνδυνάμωση τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως οἱ κοινοτικοὶ ἄρχοντες κατόρθωσαν νὰ ἀποκτήσουν, με τὴν ἀνοχὴ τοῦ κατακτητῆ, καὶ πλήρη δικαστικὴ ἐξουσία.

Ἔτσι τὰ κοινοτικὰ κριτήρια ἐπιλαμβάνονται τῆς κρίσεως εὐρυτάτου φάσματος ιδιωτικῶν διαφορῶν, ὥσων δὲν ἐνέπιπταν στὴ δικαιοδοσία τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων.⁸ Σὲ ὀρισμένες μάλιστα χρονικὲς περιόδους, ποὺ ἔνιοι νησιωτικοὶ πληθυσμοὶ εὐρέθησαν ὑπὸ ἰδιαιτέρως εὐνοϊκὲς συνθῆκες, ἡ δικαστικὴ ἐξουσία τῶν αἵρετῶν κοινοτικῶν ἀρχόντων ἐμφανίζεται στὶς διασωθεῖσες πηγὲς ἐπεκτεινομένη καὶ ἐπὶ ποινικῶν ἀκόμη ὑποθέσεων.⁹

Ἐφαρμοζόμενο δίκαιο. Τὸ δίκαιο τὸ ὁποῖον ἐφηρμόζετο ἀπὸ τοὺς κοινοτικούς κριτές κατὰ τὴν ἐπίλυση τῶν ιδιωτικῶν διαφορῶν ἐστηρίζετο κατὰ βάση στὰ τοπικὰ ἔθιμα. Τὸ δίκαιο ὅμως αὐτὸ τῶν ἐθίμων δὲν διέφερε κατὰ τὰ κύρια αὐτοῦ σημεῖα τοῦ βυζαντινοῦ. Ἀντιθέτως μάλιστα ἀπέδιδε αὐτὸ τοῦτο τὸ κατεστρωμένον στοὺς νόμους τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων δίκαιο, με ὀρισμένες ἐνδεχομένως διαφοροποιήσεις ὀφειλόμενες στὴν ἀνάγκη προσαρμογῆς τοῦ πρὸς τίς χαλεπὲς συνθῆκες τῆς δουλείας. Τὸ βυζαντινὸ ἄλλωστε δίκαιο δὲν ἦταν καθόλου ἄγνωστο στοὺς ὑποδούλους, ἀλλὰ εὐρὲως διαδεδομένο λόγω τῶν πλείστων παραφράσεων σὲ δημοτὰ λόγῳ κυρίως τοῦ Ἀρμενοπούλου ὅπως καὶ ἄλλων νομοκανονικῶν συλλογῶν κατὰ τὰ χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας.

Ὅλα αὐτὰ ἐπιρρωνύονται καὶ ἀπὸ τὴν συνταχθεῖσα τὸ 1797 ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν ἀρχῶν τῆς νήσου Σαντορίνης

7. Βλ. Μεν. Τουρτόγλου, Ἡ αἵρετοκρισία στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ Ἰονίου πελάγους (17ος-19ος αἰ.). Ἐπιβιώσεις τοῦ δικαίου τῶν βυζαντινῶν, «Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπιστημίου Πειραιῶς» (τιμητ. τόμος γιὰ τὸν ὁμότ. καθηγητὴ Βασ. Σαρσέντη), τ. Β', Πειραιῶς 1998, σ. 413 ἐπ.

8. Στὴ δικαιοδοσία τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἐκτὸς ἐπὶ τοῦ ὑπαγομένου σ' αὐτὲς κλήρου ὑπαγόταν ἀποκλειστικὰ καὶ ἡ κρίση διαφορῶν ἀναφερομένων στὸ οἰκογενειακὸ δίκαιο, κυρίως δὲ τῶν σχετιζομένων με τὴ σύσταση καὶ τὴ λύση τοῦ γάμου μεταξὺ χριστιανῶν. Ὁμοίως μπορούσαν νὰ ἐπιλαμβάνονται καὶ τῆς λύσεως τῶν ἀναφυομένων ἐπὶ κληρονομικῆς διαδοχῆς διαφορῶν (Ἰακ. Βισβίτση, Ἡ κοινοτικὴ διοίκησις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν, «L'Hellénisme Contemporain», τόμος ἐπὶ τῇ πεντακοσιοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (29 Μαΐου 1953), σ. 196). Τὸ ἐφαρμοζόμενο δὲ δίκαιο ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια ἦταν ἀκραιφνῶς βυζαντινὸ [Μεν. Τουρτόγλου, Παρατηρήσεις ἀναφερόμενες στὸ «μεταβυζαντινὸ δίκαιο» καὶ στὴν ἐξελικτικὴ του πορεία, Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν, τ. Ν' (1999-2000), ἐν Ἀθήναις 2001, σ. 326].

9. Βλ. ἐκτενῶς Μεν. Τουρτόγλου, Περὶ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ μετ' αὐτὴν μέχρι καὶ τοῦ Καποδιστρίου, Ἐπετ. Κέντρου Ἑρεύν. Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου, τ. 15, ἐν Ἀθήναις 1972, σ. 1 ἐπ.

«πρόχειρον ἐπιτομήν τῶν ἀνέκαθεν τοπικῶν συνηθειῶν τῆς νήσου»¹⁰, ἡ ὁποία μάλιστα ἴσχυσε ἀπαραλλάκτως ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ στὴ νῆσο Ἀνάφη.¹¹

Συγκεκριμένα στὸ προοίμιο τῆς συλλογῆς αὐτῆς παρέχεται ἡ ἐξόχως σημαντικὴ μαρτυρία ὅτι κατὰ τὰ χρόνια τῆς δουλείας «αἱ παλαιαὶ συνήθειαι καθ' ἕκαστον τόπον μετὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς νόμους διεφυλάττοντο πάντοτε πανταχοῦ ὡς κεφάλαια νόμου». Προϋπόθεση μάλιστα τῆς ἀποδοχῆς μιᾶς συνηθείας ὡς ὀρθῆς καὶ δικαίας ἀπὸ τὰ κριτήρια ἀποτελοῦσε ἐκείνη ποὺ δὲν συνετέλει στὴ «φθορά» ὑφισταμένου αὐτοκρατορικοῦ νόμου, ἀλλὰ ἀπέβλεπε «πρὸς κοινὸν ὄφελος».

Ἐξ ἄλλου πρέπει ὁμοίως ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ ἐπισημανθῇ ὅτι σὲ ὁρισμένες περιφέρειες τοῦ νησιωτικοῦ χώρου τοῦ Αἰγαίου ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων «τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων» εἶχε ἐπιβληθῇ καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς σουλτανικοὺς ὁρισμούς. Ἔτσι στὸν ἐκδοθέντα τὸ 1562 ἀχτναμὲ τοῦ σουλτάνου Σουλεϊμάν ὑπὲρ τῆς νήσου Σάμου περιέχονται καὶ τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα: «Εἰς τὰς κληρονομικὰς ὑποθέσεις ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Προκειμένου δὲ περὶ τιμωρίας ἐγκληματιῶν καὶ ἐπιβολῆς ποινῆς, μηδὲ τοῦ θανάτου ἐξαίρουμένης, ἐφαρμογῆς τυγχάνουν καὶ οἱ ρωμαῖκοὶ νόμοι καὶ ἡ κρατήσασα συνήθεια».¹²

Παρὰ τὰ ὅσα ὁμως περὶ τῶν «συνηθειῶν» ἀναφέρονται στὴν ἐγγραφὴ συλλογὴ αὐτῶν τῆς νήσου Σαντορίνης ὁρισμένες συνήθειες τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου φερόμενες ὅτι ἴσχυαν ἀπὸ μακροῦ δὲν ἐθεωροῦντο κατὰ τὴν λαϊκὴ ἀντίληψη ὡς «ὀρθαὶ καὶ δίκαιαι» οὔτε καὶ ἀπέβλεπαν ποσῶς πρὸς τὸ «κοινὸν ὄφελος». Ἀντιθέτως προξενούσαν κοινὴν βλάβην δεδομένου ὅτι εἶχαν ἐπιβληθῇ αὐθαιρέτως ἀπὸ τοὺς προεστοὺς γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση ἰδίων καὶ μόνον συμφερόντων.

Σποραδικὲς κατὰ καιροὺς ἔντονες διαμαρτυρίες τῶν ὑποδούλων τῶν νήσων στρεφόμενες κατὰ συγκεκριμένων μεθοδεύσεων τῶν «δυνατῶν», ὅπως π.χ. οἱ περιλαμβανόμενες στὸ ἐκ Μυκόνου «προτέστο» τοῦ βικαρίου πρὲ Παστιάνου τοῦ ἔτους 1741¹³ καταγγέλλοντος τοὺς δυνατοὺς αὐτῆς τῆς νήσου ὅτι «μὲ τὴν δυναστείαν¹⁴ των ἥλλαξαν τὴν συνήθειαν τῆς δικαι-

10. Βλ. Α. Χρυσανθοπούλου, Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν, Ἀθήνησι 1853, σ. 145 ἐπ. – Ζέπων J.G-R, τ. 8, σ. 503 ἐπ.

11. Βλ. Ἰακ. Βισβίζη, Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀπαντήσεις τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, Ἐπετ. Ἀρχείου Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου, τ. 9, σ. 7, σημ. 1.

12. Βλ. Α. Σεβαστάκη, Τὸ δημόσιον δίκαιον ἐν Σάμῳ κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν, τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὸ ἡγεμονικόν καθεστῶς, Θεσσαλονίκη 1959, σ. 2.

13. Βλ. Π. Ζερλέντου, Σύστασις τοῦ Κοινοῦ τῶν Μυκονίων, ἐν Ἑρμουπόλει 1924, σ. 78.

14. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι συμπτώματα αὐθαιρεσίας καὶ παρανομιῶν δημογερόντων καὶ προεστῶν, κατὰ τὰ ὀθωμανικὰ πρότυπα, κληροδοτηθέντα ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς δουλείας ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὰ πρῶτα μετεπαναστατικὰ χρόνια. Ἔτσι τὸ ἔτος

οσύνης καὶ ἐποίησαν νόμον ἀδικίας», δὲν ἦσαν ἱκανὲς νὰ μεταβάλουν τὴν κατάσταση. Καὶ τοῦτο, διότι οἱ πανίσχυροι προεστοὶ ἀποτελούμενοι ἀπὸ τοὺς εὐπορωτέρους¹⁵ εἶχαν σχεδὸν ἰσόβιον παρουσία στὴν κοινοτική διοίκηση.¹⁶ Ἔτσι μὲ τὴν πολύχρονη παραμονή τους στὰ κοινὰ ἦταν πλήρως ἐξησφαλισμένον τόσον τὸ ἀπρόσβλητον ὅσον καὶ τὸ ἀμετάβλητον ὀρισμένων «συνηθειῶν», τίς ὁποῖες εἶχαν ἐπινοήσει καὶ ἐπιβάλλει, ἀνεξαρτήτως ἂν μὲ αὐτὲς παρεβιάζετο καταφώρως τὸ ὑφιστάμενο δίκαιο.

Τὸ ἀπαρασάλευτον δὲ ὀρισμένων ἀπὸ τοὺς ἐπιβληθέντες ἐθιμικοὺς κανόνες ἐπεχείρησαν οἱ προεστοὶ νὰ συντηρήσουν καὶ ἀργότερα μετὰ τὴν

1831 οἱ δημογέροντες Ναυπάκτου νομιμοποιοῦντες τὴν αὐτοδικία δὲν διστάζουν νὰ ἀπειλοῦν τὸν ὁμοχώριόν τους Κ. Κούγια ὅτι, ἐάν δὲν δώσῃ «τὰ σκουτιὰ τῆς ἀνεψιάς τοῦ Παπαγιάννη... ἔχουν τὸ ἐλεύθερον οἱ συγγενεῖς τῆς νὰ τὰ λάβουν καὶ μὲ τὸ χέρι τους». Πρὸ αὐτῆς τῆς καταστάσεως ὁ Κούγιας ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Δικαίου δικαίως ἐπισημαίνει τὸ ἀνήκουστον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς εὐνομίας νὰ ἐκδίδεται «μπουγιουρδὶ μὲ ἐλληνικὴν σφραγίδα». Τὰ ἐνδιαφέροντα αὐτὰ ἀνέκδοτα, κείμενα ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

«Πρᾶγμα ἀνήκουστον ἐπὶ τῶν λαμπρῶν τούτων ἡμερῶν τῆς εὐνομίας Μπουγιουρδὶ λέγω μὲ ἐλληνικὴν σφραγίδα ἐξῆλθε πρὸς τὸν ὑπαφαινόμενον κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον, ἀπὸ τοῦ γραφείου τῆς δημογεροντίας Ναυπάκτου. Τὰ εἰς αὐτὸ διαλαμβανόμενα πράγματα ἠρπάγησαν κατὰ τὴν αὐθαίρετον θέλῃν τῶν κυρίων δημογερόντων, ἀλλὰ δὲν ἠρπάγη, νομίζω, ἀπὸ τὸν ἐλεύθερον τῆς εὐνομοσιμένης Ἑλλάδος πολίτην καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσδράμῃ εἰς τὴν καθέδρῃ τῶν αἵματογράπτων νόμων του. Καὶ ὡς ἀτομικῶς κατὰ τὴν ἰδιοκτησίαν ἀδικοῦμενος ἀπὸ τοιαῦτα τυραννικὰ προστάγματα πολίτης προστρέχω εἰς τὴν Σ. Δικαιοσύνην. Χωρὶς δὲ νὰ τὴν βαρύνω μὲ λεπτομερεῖς παραστάσεις τῆς ὑποθέσεώς μου καὶ τῶν διατρεξάντων, ἐπισυνάπτω ἐνταῦθα ἀντίγραφον τοῦ εἰρημένου προστάγματος, καὶ ἅς διατάξῃ παρακαλῶ ὅ,τι δικαιότερον κρίνει.

Μένω μὲ βαθὺ σέβας Ο πολίτης Κωνσταντῖνος Κούγιας

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 14 Μαΐου 1831

Ἑλληνικὴ Πολιτεία. Ἡ Ἐπαρχιακὴ Δημογεροντία Ναυπάκτου

Πρὸς τὸν κύριον Κ. Κούγιαν

Προσκαλεῖσαι νὰ δώσῃς τὰ σκουτιὰ τῆς ἀνεψιάς τοῦ Παπαγιάννη ὅπου ἔχει ἀπὸ τὴ μάνα τῆς καὶ ἐδικὰ τῆς, διότι ἂν φερθῇς διαφορετικὰ καὶ ἀδικῇς αὐτήν, ἔχουν τὸ ἐλεύθερον οἱ συγγενεῖς τῆς νὰ τὰ λάβουν καὶ μὲ τὸ χέρι τους καὶ νὰ δώσῃς λόγον εἰς τὴν τοπικὴν ἀρχὴν ταύτην διὰ τὸ ἄδικον αὐτὸ κίνημά σου.

Τὴν 25ῃ Ἰανουαρίου 1831 ἐν Ναυπάκτῳ

Οἱ δημογέροντες: Χαράλαμπος Ἀντωνίου, Ἀντώνης Ἀναγνωστόπουλος

Ὁ Γραμματεὺς: Κ. Πάντος». (ΓΑΚ, Ὑπουργεῖο Δικαίου, Φ. 101, 11-20 Μαΐου 1831, ἀριθ. 112).

15. Βλ. Ἀποστ. Βακαλοπούλου, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, τ. Β', Θεσσαλονίκη 1964, σσ. 287 καὶ 300. – Κ. Γκιών, Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου, ἐν Σύρῳ 1876, σ. 140.

16. Πρβλ. ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ διαρκούσης τῆς Ἐπαναστάσεως (25-3-1825) ἔγγραφον τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ παραμονὴ πλεόν τοῦ ἔτους τῶν ἰδίων δημογερόντων ἦταν «ἐναντίον τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος» (Π. Ἀναγνωστοπούλου, Ἐν ἔγγραφον τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Ἐπαναστάσεως, περ. «Ἐστία», 17(1884), σ. 441).

ἀποτίναξη τῆς δουλείας. Τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἀπὸ τὶς δοθεῖσες ἀπαντήσεις αὐτῶν στὰ ἀπευθυνθέντα μὲ Ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τοῦ ἀρτισύστατου Ἑλληνικοῦ κράτους ἐρωτήματα περὶ τῶν τοπικῶν συνηθειῶν.¹⁷ Ὅρισμένες ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις αὐτὲς δὲν ἦσαν καθόλου ἀκριβεῖς. Χαρακτηριστικὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι π.χ. ἡ περίπτωση τῶν ἀπαντήσεων τῶν ἀναφερομένων στὶς συνήθειες τῆς νήσου Τήνου. Ἀπὸ τῆς νήσου αὐτὴ ἀπεστάλησαν δύο ἀπαντήσεις, ἐκ διαμέτρου ἀντίθετες ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον. Ἡ πρώτη ὑπογεγραμμένη ἀπὸ διάφορους πολῖτες καὶ ἡ δεύτερη ἀπὸ τοὺς δημογέροντες. Ἡ μία πλευρὰ κατηγοροῦσε τὴν ἄλλην ὅτι εἶχε ἀποκρύψει τὴν ἀλήθεια. Ὁ δὲ νομάρχης εἶχε τὴν γνώμην, ὅτι ἀμφοτέρω τὰ μέρη εἶχαν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια καὶ ὅτι «ὡς δίκαιον συνηθείας ἀνέφερον ὅ,τι συμφωνεῖ πρὸς τὰ συμφέροντά των καὶ τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας».¹⁸

Τὰ κοινοτικὰ ὅμως αὐτὰ συμβαίνοντα κατὰ τὴν περίοδο τῆς δουλείας μὲ ἐπακόλουθο τὶς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις στὴ δικαιοσύνη τῶν νήσων δὲν ἦσαν προφανῶς ἄγνωστα στοὺς δραγομάνους τοῦ στόλου, δεδομένου ὅτι πλῆθος ἐκ τῶν θιγομένων ὑποδούλων προσέφευγε στὴν κρίση τους. Μεμονωμένες ὅμως κρίσεις ἢ καὶ παρεμβάσεις αὐτῶν μετὰ τὶς ὁποῖες ἀντιμετωπίζοντο κατ' ἰδίαν περιπτώσεις, δὲν ἦσαν ἱκανεῖς, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, νὰ ἐπιφέρουν τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐδραίωση τῆς εὐνομίας τῶν νήσων. Γιὰ νὰ λείψουν «μεγάλαι λογοφυβαί, φιλονικίαι τε καὶ ἀλληλομαχίαι»¹⁹, παρίστατο ἀνάγκη οἱ ἄγραφες συνήθειες νὰ διατυπωθῶν ἐγγράφως, ὥστε νὰ καταστοῦν εὐρέως γνωστὲς καὶ κοινὸν κτῆμα τοῦ λαοῦ ἐκάστης νήσου.

Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἐξόχως σημαντικὴ πρωτοβουλία ἢ ἀποβλέπουσα στὴν ἐξασφάλιση τῆς σταθερότητας τοῦ δικαίου τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ὀφείλεται στοὺς δραγομάνους τοῦ στόλου. Διασωθεῖσες πηγὲς τῆς περιόδου τῆς

17. Βλ. Μεν. Τουρτόγλου, Ἡ ἀπάντησις τῆς δημογεροντίας Τήνου εἰς τὰ περὶ τῶν νομικῶν ἐθίμων ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, Ἐπετ. Κέντρου Ἑρεῦνης Ἱστορ. Ἑλλην. Δικαίου, τ. 14, ἐν Ἀθήναις 1970, σ. 207 ἐπ.

18. G. L. Maurer, Ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, τ. Α' (μετ. Ε. Καραστάθη), Ἀθῆναι 1943, σ. 177. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Π. Καλλιγᾶς χαρακτηρίζει τὴν ἐπὶ Maurer συλλογὴν ἐθίμων ὡς «σειρὰν μυθολογιῶν, ἡ ὁποία ἀπατηλῶς πῶς συνετάχθη» (Π. Καλλιγᾶ, Περὶ συντάξεως πολιτικοῦ κώδικος εἰς τὴν Ἑλλάδα, «Μελέται καὶ Λόγοι», τ. 1, ἐν Ἀθήναις 1899, σ. 449). Πρβλ. ὁμοίως Λ. Χρυσανθοπούλου, Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν ἐξ ἐπισήμων πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἀπαντήσεων, Ἀθήνησι 1853, σ. 15. Βλ. καὶ ἀπάντησις τῶν δημογερόντων Πάρου στὰ ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης ἡ ὁποία ἐλέγχεται ἀνακριβῆς. Ἰακ. Βισβίζη, Τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν συζύγων ἐπὶ ἀτέκνου γάμου εἰς τὴν Πάρου κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, Ἐπετ. Ἀρχείου Ἱστορ. Ἑλλην. Δικαίου, τευχ. 8 (1958), σ. 152. Πρβλ. ὁμοίως καὶ Ἰω. Κισκῆρα, Τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον τῆς Ὑδρας, Ἀθῆναι 1961, σ. 32.

19. Βλ. Λ. Χρυσανθοπούλου, Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν, Ἀθήνησι 1853, σ. 146. Ζέπων J.G-R, τ. 8, σ. 503.

τουρκοκρατίας μαρτυροῦν ὅτι οἱ ἔγγραφες συλλογές ἐθίμων τῶν νήσων Σαντορίνης (1797)²⁰ καὶ Νάξου (1810)²¹, συνετάγησαν κατόπιν προσταγῆς ἀντιστοίχως τῶν δραγομάνων Κ. Χαντζερῆ καὶ Παν. Μουρούζη.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐγγράφως διατυπωμένες συνήθειες, κατόπιν ἐνεργειῶν τῶν κατὰ τόπους κοινοτικῶν ἀρχῶν, ἀπαντοῦν προηγουμένως καὶ σὲ ἄλλα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου. Οἱ κατὰ καιροὺς ὅμως καταγραφεῖσες αὐτὲς συνήθειες ἀφοροῦν κατὰ κανόνα εἴτε στὴ θέσπιση κανόνων ποὺ ἀπέβλεπαν κυρίως στὴ ρύθμιση ὀρισμένης δραστηριότητος, στὴν ὁποία ἐπεδίδeto τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων συγκεκριμένης νήσου,^{21α} εἴτε σὲ περιστασιακὲς ἀντιμετωπίσεις μεμονωμένων δικαιοῦν θεμάτων. Καὶ τοῦτο ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὶς ἀναφερόμενες σὲ πλεῖστα τμήματα τοῦ δικαίου ἐκτεταμένες καὶ συστηματικὲς κωδικοποιήσεις ἐθιμικῶν κανόνων τῶν νήσων Σαντορίνης καὶ Νάξου.

Ἔτσι οἱ σημειωθείσες προηγουμένως ἐνέργειες τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου, οἱ ἀποβλέπουσες στὴν προαγωγή τῆς δικαιοσύνης μὲ τὴν καθιέρωση γραπτοῦ δικαίου, ἀποτελοῦν χωρὶς καμμιὰ ἀμφιβολία τεκμήρια καταδεικνύοντα ὅτι ἡ φροντίδα τοῦς γιὰ τὴν νομοθεσία τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου δὲν ὑπῆρξε καθόλου τυχαία.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Β. Ἀπονομὴ δικαιοσύνης

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ μέριμνα ὅμως, ὅπως φαίνεται, τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου δὲν περιορίζετο μόνον στὴ βελτίωση τῆς νομοθεσίας τῶν νήσων. Ἰδιαίτερη ἐπέδειξαν προσοχὴ καὶ στὸν τομέα τοῦ ἀπονεμομένου δικαίου.²² Συγκεκριμέ-

20. Βλ. Α. Χρυσανθοπούλου, ἐνθ' ἀν., σ. 145 ἐπ. καὶ Ζέπων J.G-R, τ. 8, σ. 503 ἐπ.

21. «Θέμις» (ἐκδιδομένη παρὰ τοῦ Α. Σγούτα), ἐν Ἀθήναις 1852, σ. 134 ἐπ. καὶ Ζέπων J.G-R, τ. 8, σ. 523 ἐπ.

21α. Βλ. π.χ. τοὺς ρυθμίζοντες τὴ θαλασσίαν ἐμπορίαν ναυτεμπορικὸς νόμος τῆς Ὑδρας (Αντ. Λιγνοῦ, Ἱστορία τῆς νήσου Ὑδρας, τ. 1, Ἀθῆναι 1946, σ. 249 ἐπ.).

22. Ἐνδεικτικὰ ἐν προκειμένῳ τῆς φροντίδας τοῦς γιὰ τὴν ὀρθὴ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης εἶναι καὶ ὅσα ἀναφέρονται στὸ ἀποσταλὲν τὴν 13ῃ Δεκεμβρίου 1806 «γράμμα» τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Μιχ. Χαντζερῆ (ΓΑΚ, Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 164) πρὸς τοὺς προεστῶτες, ἐπιτρόπους καὶ λοιποὺς κατοίκους τῶν νήσων καὶ παραλίων τῆς Ἀσπρης θάλασσας. Στὸ «γράμμα» αὐτό, ὅπου ὁ τελευταῖος εὐθύς μετὰ τὴν ἀνάληψη τῆς δραγομανίας ἐκφράζει ὑπὸ τὸν τύπο προγραμματικῶν δηλώσεων τὶς ἀντιλήψεις τοῦ ὡς πρὸς τὸν τρόπο ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων του, δὲν παραλείπει ὡς πρὸς τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης νὰ ἐπισημάνῃ ἄλλὰ καὶ νὰ διατάξῃ συγχρόνως τοὺς προύχοντες καὶ προεστῶτες τῶν νήσων ὅτι ὀφείλουν νὰ ἀποδίδουν «ἀφιλοπροσώπως τὰ δρίτα καὶ δικαιώματα καὶ ἀνήκοντα δίκαια» ἄλλως θὰ ὑποστοῦν τὴν «σκληρότητα καὶ ὀργὴν αὐτοῦ» ὅπως καὶ «τὰ πρόστιμα τῆς ἀπειθείας» τοῦς.

να τὸ ἐνδιαφέρον τους ἀκόμη δὲ καὶ ἡ συμμετοχὴ τους στὴν ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐξεδηλοῦτο, ἐπὶ ιδιωτικῶν ιδίως διαφορῶν, συνήθως κατόπιν προσφυγῆς σ' αὐτοὺς τοῦ ἐνός ἢ ἐνίοτε καὶ ἀμφοτέρων τῶν διαφερομένων μερῶν.²³ Οἱ ἐν συνεχείᾳ ἐνέργειές τους οἱ κατατείνουσες στὴν ἐπίλυση τῶν

Κατωτέρω παρατίθεται περικοπὴ τοῦ ἀνεκδότου αὐτοῦ «γράμματος»: «...Ἄμα δὲ καὶ πληροφοροῦντες ἡμᾶς ἀπαξάπαντες / ὅτι καὶ εἰς ἡμᾶς πρόθεσις καὶ προηγούμενος σκοπὸς εἶναι ἡ κοινὴ πάντων ἡσυχία καὶ γενικὴ τῶν νήσων καὶ τῶν ἐγ / κατοίκων αὐτῶν καλὴ εὐταξία καὶ περίθαλψις τῶν πτωχῶν ραγιάδων καὶ ἡ προστασία τῶν ἀδικουμένων καὶ ἡ συνδρο / μὴ, ὅσον τὸ δυνατόν, καὶ βοήθεια εἰς ἅπαντας τοὺς εὐπειθεῖς καὶ εὐγνώμονας, τὸν ὁποῖον τοῦτο σκοπὸν μας / καὶ τὴν πατρώαν κλίσιν καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην κοινοποιοῦντες παραγγέλλομεν διὰ τοῦ παρόντος μας ὑμῖν μὲν / τοῖς προύχουσι καὶ προεστῶσιν ἐκάστης νήσου τὸ νὰ προσέχετε καὶ νὰ περιθάλπετε τοὺς πτωχοὺς ραγιάδας, ἀποδί / δόντες ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ἀφιλοπροσώπως τὰ δρίτα καὶ δικαιώματα καὶ ἀνήκοντα δίκαια. Ὑμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς / ραγιάσι εἰς τὸ νὰ ἀπονέμετε τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν εὐλογοφανῆ καὶ ἀνήκουσαν ὑπακοὴν εἰς τοὺς προύχοντας καὶ / προεστῶτας σας, χωρὶς νὰ φαίνεσθε προπετεῖς καὶ δημοταράκται, ἀλλ' εὐάγωγοι, ὥστε διὰ τοιούτου τρόπου νὰ δια / τηρεῖται πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἡ κοινὴ εὐταξία καὶ ἐπωφελὴς διοίκησις. Πρὸ πάντων δὲ ἐντελλόμεθα ὑμῖν ἀπαξάπαντες / σὺν εἰς τὸ νὰ φέρεσθε μὲ ὅλον τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν ἀπαιτούμενην ἄκραν ὑπακοὴν καὶ εὐπειθειαν εἰς ὅλας / τὰς κατὰ καιρὸν πρὸς ὑμᾶς ἐρχομένας προσταγὰς μας, φερόμενοι ὑποκλινῶς καὶ δεικνύοντες ὅλην τὴν δυνα / τὴν προθυμίαν καὶ προσπάθειαν καὶ τὴν ἐν τάχει ἐκτέλεσιν καὶ ἐκβασιν αὐτῶν καὶ τὸ ἀπαραίτητον χρέος σας, ὅν / τες βεβαίοντες τοιοῦτοτρόπως φερόμενοι θέλετε ἀπολαμβάνη καὶ τὴν παρ' ἡμῶν αἰμοβατὴν εὐνοίαν καὶ πρόνοιαν / καὶ περίθαλψιν. Ἄν τις ὅμως, ὁποιασδήποτε τὰς εὐνοίας καὶ καταστάσεως, μὴ φερόμενος εὐπειθῶς καὶ τὸ ἀ / παιτούμενον χρέος του, ἤθελε δείξῃ τὴν ἐλαχίστην δυσπιστίαν ἢ ἀμέλειαν εἰς τὴν παραμικρὰν παραγγελί / αν καὶ προσταγὴν μας, ὁ τοιοῦτος μετατρέψας διὰ τῆς δυσπιστίας του τὴν φυσικὴν μας ἐπιείκειαν καὶ εὐσπλαχνί / αν εἰς σκληρότητα καὶ ὀργὴν θέλει δοκιμάσῃ ἀνυπερθέτως τὰ πρόστιμα τῆς ἀπειθείας του. Ὡν τούτων προειδο / ποιημένοι ἅπαντες, ἀκολουθεῖτε ἀπαραλλάκτως ὡς γράφομεν ἵνα καὶ ὑγιαίνετε ὡς ἐφίασθε. αὐστ' Δεκεμβρίου ιγ'. Τῆς τιμιότητός σας, ὅλως εὖνους, Μιχαὴλ Χαντζερῆς».

Πρβλ. τὸ ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια (28-1-1819) παρομοίου περιεχομένου «γράμμα» τοῦ δραγομάνου Νικ. Μουρούζη, ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς προεστῶτες καὶ δημογέροντες «πασῶν τῶν νήσων καὶ παραλίων τῆς Ἀσπρῆς Θαλάσσης πόλεων» (Β. Σφυρόερα, ἐνθ' ἀν., σ. 36).

23. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ στὶς περιπτώσεις ἀκόμη, κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ ἐνδιαφερόμενοι προσέφευγαν ἀπ' εὐθείας στὴν κρίση τοῦ ὀθωμανοῦ ἀρχιναυάρχου, πάλιν ἐμπνευστῆς τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐκδιδομένου ἡγεμονικοῦ ὁρισμοῦ ἦταν προδήλως ὁ δραγομάνος τοῦ στόλου. Αὐτὸ ὑπεμφαίνει ἡ διαταγὴ ἢ δικαιώουσα τὴν Ἀργεντούλα, παρὰ τῆς ὁποίας ἐζητοῦντο ἀπὸ τὸ κοινὸ τῆς Νάξου 500 γρόσια ἀφορῶντα στὴν ἐξαγορὰ τοῦ αἰχμαλωτισθέντος συζύγου της: «Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπιστάται τῆς νήσου Ναξίας, ὑγιαίνοντες εἴητε ἐν εὐημερίᾳ. Ἀνηνέ / χθη τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ πολυχρονίῳ πασᾷ ἐφένδῃ μας ὅτι ἀπαιτοῦνται πεντακόσια γρόσια / παρὰ τῆς εἰς τὰ αὐτόθι Ἀργεντούλας ἐπὶ λόγῳ ἐξαγορᾶς τοῦ ἀνδρός αὐτῆς καταιχμα / λωτισθέντος ποτὲ ὑπὸ τῶν σπαντήδων. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐννοιαν τοῦ καγκελλαρικοῦ / κοινοῦ συνυποσχετικοῦ γράμματός σας ἔγνω δικαιούμενον τὸ πολυχρόνιον ὕψος του νὰ / μένῃ ἀκαταζήτητος ἢ ρηθείσα,

διαφορῶν, ὅπως αὐτὲς ἐντοπίζονται στὶς διασωθεῖσες ἔγγραφες πηγές τῆς τουρκοκρατίας, μποροῦσαν νὰ εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

1) Ἡ ἐκ μέρους τους αὐτοπρόσωπη ἀνάληψη τῆς κρίσεως τῆς διαφορᾶς.²⁴ Τότε ἡ ἀπόφασή τους καθίστατο ἀμέσως ἐκτελεστή, διατασσομένων μάλιστα τῶν κοινοτικῶν ὀργάνων νὰ ἐνεργήσουν πάραυτα στὴν πραγματοποίηση τῶν αποφασισθέντων.²⁵

2) Ὁ διορισμός προσώπων ἀξιοσεβάστων, συνήθως προεστώτων ὁμοχωρίων πρὸς τοὺς ἀντιδίκους, γιὰ νὰ ἐπιληφθοῦν τῆς ὑποθέσεως.²⁶ Στὴ διοριστήρια δὲ προσταγὴ ἐτονίζετο ἰδιαιτέρως ὅτι ἡ ἀπόφασή τους ἔπρεπε νὰ εἶναι δικαία «χωρὶς τινός φιλοπροσωπίας ἢ χάριτος».²⁷ Σὲ ἀντίθετη περίπτωση θὰ ὑφίσταντο «ζημίαν καὶ παιδείαν μεγαλοτάτην».²⁸

Καὶ πράγματι οἱ ἀποφάσεις τῶν διορισθέντων κριτῶν δὲν ἔμεναν καθόλου ἀνέλεγκτες. Ἀντιθέτως, ὅπως φαίνεται, ἐνδελεχῆς ἦταν ἡ ἐπὶ τῆς ὀρθότητος αὐτῶν ἀσκουμένη ὑπὸ τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου ἔρευνα, οἱ

ἀποδιδομένων τῶν ἄσπρων τούτων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ σας. / Διὸ καὶ ἐξέδοτο τὸν παρόντα ἡγεμονικὸν ὀρισμὸν καὶ κατὰ τὴν ἐννοίαν / αὐτοῦ γράφοντες παραγγέλλομεν καὶ ἡμεῖς ἵνα, ἀποπληρωθέντων τῶν / ἄσπρων τούτων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ σας, ἀφήσητε ἐλευθέραν καὶ ἀκαταζήτητον / τὴν ρηθεῖσαν ὡς μηδεμίαν ἔχουσαν ἐνοχὴν δι' αὐτά. Λοιπὸν ποιή / σαντες ἐξ ἀποφάσεως κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἡγεμονικοῦ ὀρισμοῦ τούτου, ὃ / γιαίνετε. 1805 Δεκεμβρίου. Τῆς τιμιότητος σας ὅλως, Παναγιωτάκης Μουρούζης». (Γ.Α.Κ. Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163).

24. Ἐνίοτε, σὲ εὐάριθμες περιπτώσεις, οἱ δραγομάνοι ἐμφανίζονται νὰ συναποφασίζουν μὲ τοὺς προεστώτες (ἀριθ. 40, 41, 42, 43) ἢ καὶ μὲ ὀθωμανὸ ἀξιωματοῦχο (ἀριθ. 47).

25. Βλ. Μεν. Τουρτόγλου, Τινὰ περὶ ἀνακλήσεως διαθηκῶν εἰς τὴν Νάξον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα (Παρατηρήσεις ἐπὶ ἀποφάσεως δραγομάνου τοῦ στόλου), «Ἀθηνᾶ», ΟΓ'-ΟΔ' («Λειμωνάριον» προσφορᾶς εἰς τὸν καθηγητὴν Ν.Β. Τωμαδάκη), ἐν Ἀθήναις 1973, σ. 370-371. Πρβλ. καὶ τὸ ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1820 «γράμμα» τοῦ δραγομάνου Νικ. Μουρούζη πρὸς τοὺς προεστώτας Μυκόνου, στοὺς ὁποίους ἀνακοινώνει τὴν ἀπόφασή του ἐπὶ κληρονομικῆς διαφορᾶς καὶ διατάσσει τὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὰ ἐπιτασσόμενα. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἐπισημαίνει ὅτι «ὄχι μόνον θέλουσι παιδευθῇ βαρέως οἱ ρηθέντες συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι τῆς ἀποθανούσης, ὡς φιλόδικοι καὶ παραβάται τῆς τοιαύτης κανονικῆς διαθήκης, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς θέλετε μείνῃ ἀναπολόγητοι, ἐπιτιμώμενοι διὰ τὴν ἀνικανότητά σας» (ἀριθ. 64). Ὁμοίως βλ. καὶ ἀριθ. 65.

26. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι σὲ περίπτωσιν ποὺ ἡ διαφορὰ δὲν ἀφοροῦσε σὲ ἰδιῶτες, ἀλλὰ ὑφίστατο μεταξὺ κοινοτήτων, τότε εἰδικὴ ὠρίζετο ἡ σύνθεσις τοῦ κριτηρίου. Ἔτσι π.χ. τὴ χρηματικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν Κοινῶν Κάστρου καὶ Μπούργου διατάσσονται ἀπὸ τὸν δραγομάνον τοῦ στόλου Παν. Μουρούζη νὰ τὴν ἐπιλύσουν οἱ καγκελλάριοι τῶν κοινοτήτων Δημ. Κόκκος καὶ Φραντζέσκος Παρότζης μαζὶ μὲ τὸν ἔφορον τῶν Χωρίων Νικόλαον Σλουτζιάρη (ἀριθ. 19).

27. Βλ. σχετικῶς τὸ ἀπὸ 26 Ὀκτωβρίου 1813 «γράμμα» τοῦ δραγομάνου Κ. Μαυρογένη τὸ ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς «γέροντες τοῦ χωρίου Ἀπεράνθου» τῆς Νάξου (Β. Σφυρόερα, Κυκλαδικὰ ἔγγραφα ἐξ ἰδιωτικῶν συλλογῶν, ἀνάτ. ἐκ τῆς Ἑπετ. Ἑταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τ. Ε', 1965, σ. 666, ἀριθ. 100).

28. Ἀριθ. 31.

όποιοι μάλιστα σέ όρισμένες περιπτώσεις δέν έφείδοντο καί έπιτιμητικῶν μομφῶν κατὰ τῶν δικαζόντων. Έτσι π.χ. ό δραγομάνος Παν. Μουρούζης άπευθυνόμενος στό άπό 1ης Σεπτεμβρίου 1806 «γράμμα» του πρός τοὺς προεστῶτες-κριτὲς τῆς Νάξου μεταξὺ άλλων αναγράφει καί τὰ έξῆς χαρακτηριστικά: «... άγανακτήσαμεν διατὶ νά μήν κάμητε άφιλοπροσώπως άκριβῇ τὴν έπεξεργασίαν».

Δέν παραλείπει δέ όμοίως ό αὐτὸς δραγομάνος όχι μόνον νά διατάξη τὰ άρμόδια όργανα νά προβοῦν σέ άναγκαστική εκτέλεση εἰς βάρος τῆς ύποχρεουμένης με τῇ δικαστική άπόφαση διαδίκου, αλλά καί νά έπιβάλη κατ' αὐτῆς προσθέτως καί χρηματική ποινὴ ύπέρ τοῦ αντιδίκου της «διὰ παιδείαν τῆς άπειθείας της». Καί τοῦτο με τὴν αίτιολογία ότι δυστροποῦσα δέν συνεμμορφώθη στὴν άπόδοση τοῦ άναγνωρισθέντος με τὴν άπόφαση δικαίου.²⁹ Πρέπει άκόμη νά σημειωθῇ ότι ἡ άπόφαση τῶν διορισθέντων ύπὸ τοῦ δραγομάνου κοινοτικῶν κριτῶν έπρεπε άπαραιτήτως νά τύχη καί τῆς έγγράφου έγκρίσεώς του. Κι' αὐτό, γιατί τότε μόνον καθίστατο «τελεία» καί κατ' άκολουθίαν εκτελεστή.³⁰ Ἡ έγκριση δέ αὐτῇ έδίδετο συνήθως με τὴν ύπογραφή τοῦ δραγομάνου στό άνω μέρος τοῦ κειμένου τῆς αποφάσεως καί τὴν προσθήκη τῆς λέξεως «βεβαιοῖ» ἢ καί «έπιβεβαιοῖ».³¹

3) Ἡ άνάθεση τῆς εκδικάσεως τῆς ύποθέσεως στοὺς προεστῶτες τῆς νήσου με τὴν ταυτόχρονη, όμως παράλληλη, άποστολὴν πρός αὐτοὺς ως πρός τὴν εκδοθησομένη άπόφαση. Συγκεκριμένα, ό δραγομάνος τοῦ στόλου στό πρός τοὺς προεστοὺς άπευθυνόμενα «γράμμα» του, άφοῦ έξέθετε τὰ πραγματικά καί νομικά περιστατικά τῆς διαφορᾶς, ύπεδείκνυε συγχρόνως καί τὴ λύση ποὺ έπρεπε νά δώσουν με τῇ δικαστική τους άπόφαση. Ἡ συμμόρφωση δέ τῶν τελευταίων πρός τὰ ύποδειχθέντα ἦταν δεδομένη. Ὁ δραγομάνος γιὰ τοὺς άπονέμοντες δικαιοσύνη ύποδούλους τῶν νήσων άποτελοῦσε τὸν οἶονεὶ «έμφυχο νόμο». Ὅ,τι δηλαδή περίπου ό βυζαντινός αὐτοκράτορας γιὰ τοὺς βυζαντινοὺς δικαστές, άπό τίς ύποδείξεις τοῦ όποίου οἱ τελευταῖοι δέν μπορούσαν ποτὲ νά άποστοῦν με όποιαδήποτε άλλη έπιχειρηματολογία.³²

4. Συναινούντων καί τῶν αντιδίκων, οἱ δραγομάνοι άπεφάσιζαν τὴ λύση τῆς διαφορᾶς με διαιτησία. Πρός τοῦτο ό δραγομάνος προέβαινε στὴν

29. Άριθ. 23.

30. Άριθ. 15.

31. Βλ. άριθ. 2, 5, 15, 16, 16α, 27, 34, 35, 37, 38, 39α, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 50β, 51, 52, 53, 54, 62, 66. Ένίοτε άπαντὰ καί νέα επικύρωση τῆς αποφάσεως με εκδοση σχετικῆς διαταγῆς αὐτοῦ τούτου τοῦ όθωμανοῦ αρχιναυάρχου (άριθ. 33).

32. Βλ. D. Simon, Ἡ εύρεση τοῦ δικαίου στό άνώτατο βυζαντινὸ δικαστήριον (Rechtsfindung am byzantinischen Reichsgericht, Frankfurt am Main 1973), μετάφρ. I. M. Κονιδάρη, Αθήνα 1982, σ. 32.

ἔγκριση («ἐπιβεβαιοῖ») τόσον τοῦ συνταχθέντος ἀπὸ τοὺς διαφορομένους συνυποσχετικοῦ περὶ ὑποβολῆς αὐτῶν σὲ διαιτησίᾳ, ὅσον καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ ἀποφάσεως τῶν αἵρετῶν κριτῶν³³, τῆς ὅλης γενικώτερον διαδικασίας ἀποπνεούσης, μὲ μικρὰς μόνον διαφοροποιήσεις, βυζαντινὸν δίκαιον καὶ δὴ τὶς «περὶ αἵρετῶν δικαστῶν» ἢ «αἵρετῶν διαγνωμόνων» διατάξεις τοῦ δικαίου αὐτοῦ.³⁴

5) Στὶς περιπτώσεις ποὺ τὰ κοινοτικὰ κριτήρια εἶχαν ἀπ' εὐθείας ἐπιληφθῇ τῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς, λόγῳ τῆς ἀμέσου προσφυγῆς σὲ αὐτὰ τῶν διαφορομένων μερῶν καὶ χωρὶς καμμιὰ προηγουμένη ἀνάμειξη τῶν δραγομάνων, οἱ τελευταῖοι ἔκριναν σὲ δεύτερο βαθμὸ τὶς ἀποφάσεις τοὺς κατόπιν ἐκκλήσεως τῶν ἡττηθέντων διαδίκων.^{34α}

Τέλος ἀξίζει νὰ μνημονευθῇ ὅτι, παρὰ τὴν ἀνυπαρξία δεδικασμένου τῶν ἀποφάσεων κατὰ τὴν περίοδο τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, ἡ τυχὸν ἐκ μέρους τῶν διαδίκων προσφυγὴ ἐνώπιον ἀξιωματούχων τοῦ κατακτητῆ κατ' ἀποφάσεως ἐκδοθείσης εἴτε ἀπὸ τὸν δραγομάνο εἴτε ποὺ νὰ εἶχε τύχει τῆς ἐγκρίσεώς του, δὲν ἦταν ἐκ τῶν πραγμάτων καθόλου συνήθης. Καὶ τοῦτο, διότι:

α) Ὁ δραγομάνος ἐκπροσωπῶν τὸν ὑψηλόβαθμο στὴν ἱεραρχία ἀρχιναύαρχο ἦταν πανίσχυρος καὶ θὰ ἐστρέφετο ἐναντίον τους.

β) Ἡ προσφυγὴ σὲ «ἐξωτερικὴ κρίση» ἦταν καὶ ἐπώδυνη οἰκονομικὰ καὶ ἡ ἐκβασὴ τῆς ὑποθέσεως ἀπρόβλεπτη. Σ' αὐτὸ συνέτεινε ὄχι μόνον ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μουσουλμανικοῦ δικαίου, ἀλλὰ κυρίως τὰ σημαντικότερα ἔξοδα μὲ τὰ ὅποια ἐπεβαρύνετο ἡ διεξαγωγὴ τῆς δίκης τὰ ὅποια ἐπέτεινε καὶ ὁ καθιερωμένος δεκάσμος τῶν ἀξιωματούχων-κριτῶν τοῦ κυριάρχου πρὸς ἐξασφάλισιν εὐνοϊκῆς ἀποφάσεως. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀποτελοῦσε, ὅπως εἶναι εὐνόητο, σοβαρὸ ἀποτρεπτικὸ παράγοντα γιὰ ὅποιαδήποτε καταφυγὴ στὰ ὄργανα τοῦ κατακτητῆ.

Πάντα ταῦτα ἐπιρρωνύονται καὶ μὲ ὅσα διαφωτιστικὰ στοιχεῖα παρέχει τὸ ἀπὸ 4 Ἰουνίου 1809³⁵ «γράμμα» τοῦ δραγομάνου Ἰακ. Ἀργυροπούλου ποὺ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς προεστῶτες καὶ ἐπιτρόπους τῆς Μυκόνου. Συγκεκριμένα ὁ δραγομάνος αὐτός, γνωστοποιῶν ἀπόφασή του ἐπὶ κληρονομικῆς ἐκ διαθήκης διαφορᾶς, προειδοποιεῖ συγχρόνως ὅτι ἐάν οἱ

33. Βλ. π.χ. ἀριθ. 16, 16α 39, 39α, 50, 50α, 50β, 51, 51α, 53, 53α. Σὲ ὁρισμένες ὁμως περιπτώσεις οἱ δραγομάνοι ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ ὠρίζαν ἐκ τῶν προτέρων τοὺς αἵρετοκριτές. Ὁφείλαν δὲ οἱ τελευταῖοι νὰ καλέσουν ἐν συνεχείᾳ, τὰ διαφερόμενα μέρη νὰ ὑπογράψουν τὸ σχετικὸ συνυποσχετικὸ (ἀριθ. 57).

34. Βλ. Μεν. Τουρτόγλου, Ἡ αἵρετοκρισία στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ Ἰονίου Πελάγους (17ος-19ος αἰ.). Ἐπιβιώσεις τοῦ δικαίου τῶν βυζαντινῶν, ἐνθ' ἄν. σ. 414.

34α. Βλ. π.χ. ἀριθ. 25. Ἐνίοτε ὁμως ἡ ἐκκλήση ἀπευθυνόταν καὶ πρὸς ὀθωμανοὺς ἀξιωματούχους (ἀριθ. 13).

35. Ἀριθ. 26.

συγγενείς, εἰς βάρος τῶν ὁποίων ἀπεφάνθη, τολμήσουν καὶ ἐναντιωθοῦν πρὸς ὅ,τι ἀπεφάσισε, τότε γράφει «ὄχι μόνον ἡμεῖς θέλομεν κινηθῇ κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ κληρονομικὴ αὕτη ὑπόθεσις θέλει καταντήση εἰς ἐξωτερικὸν ἐδῶ κριτήριον, καὶ τότε βέβαια εἰς οὐδὲν λογιζομένης τῆς διαθήκης, αὐτοὶ ζημιοῦνται τὰ μέγιστα».

Ἡ τελευταία πρόσθετη ἐπισήμανση τοῦ δραγομάνου ὅτι ἂν ἡ ὑπόθεσις ἀχθῇ στὴν κρίση τῶν δικαστηρίων τοῦ κυριάρχου («ἐξωτερικὸν κριτήριον»), ἡ διαθήκη θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς μὴ ὑπάρχουσα, εἶναι ἐνδεικτικὴ γιὰ τὰ, ἐκτός τῶν ἄλλων, δυσμενῆ ἐνίστε ἐπακόλουθα ἐκ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν ὑποδούλων στὸ δίκαιο τοῦ κατακτητῆ. Κι' αὐτὸ γιατί, κατὰ τὸ κληρονομικὸ δίκαιο τῶν ὀθωμανῶν τὸ ὁποῖον θὰ ἦταν ἐφαρμοστέο διαθήκη δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν κυρίαν αὐτῆς ἔννοιαν. Ἀποτελοῦσε ἀπλὴ κληροδοσία ὑπὲρ τρίτου μὴ ἔχοντος τὴν ιδιότητα τοῦ κληρονόμου κατὰ τὸ ἱερονομικὸ κληρονομικὸ δίκαιο.³⁶

II. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Ποικίλα, ἄκρως ἐνδιαφέροντα καὶ ἰδιαίτερας βαρύτητας στοιχεῖα γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ ἰσχύσαντος στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου δικαίου κατὰ τὴν περὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κυριαρχία τῶν ὀθωμανῶν παρέχουν οἱ δημοσιευόμενες ἀποφάσεις. Ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐνεργὸς παρουσία, συμμετοχὴ ἢ καὶ ἐποπτεία τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου ἐμφανίζεται ἀποφασιστικῆς σημασίας. Παντοειδεῖς διαφθορᾶς, δικαίικα ζητήματα προκύπτοντα ἀπὸ τὴ συμβίωση τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων κατὰ τὰ σκληρὰ χρόνια τῆς δουλείας, ὅπως καὶ τὸ ἀπονεμόμενο δίκαιο ἀπεικονίζει μὲ ἐνάργεια καὶ μὲ μοναδικὴ αὐθεντικότητά ὁ ἀμνητὸς τῶν νομικῶν κειμένων.

Θέματα ἄξια ἰδιαίτερης μνείας γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ μεταβυζαντινοῦ δικαίου³⁷ προκύπτοντα ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν δημοσιευομένων ἀποφάσεων εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς τὰ ἀκόλουθα:

1. Γενικά. Κατ' ἀρχὴν πρέπει ἰδιαίτερώς νὰ τονισθῇ ἡ ἐμφανὲς προσπάθεια τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου ἢ κατατείνουσα στὴν ὀρθὴ ἀπο-

36. Βλ. Δ. Ν. Δημητριάδου (Δημήτογλου), Ἱερονομικὸν Κληρονομικὸν τῶν Μωαμεθανῶν δίκαιον Φεραῖζ, ἐν Ἀθήναις 1915, σ. 110. Μιλτ. Καραβοκυροῦ, Μελέτη συγκριτικὴ τοῦ κληρονομικοῦ ὀθ. δικαίου πρὸς τὰ κληρονομικὰ ρωμαϊκὸν καὶ γαλλικὸν δίκαια, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1915, σ. 64. – Πρβλ. καὶ Π. Β. Νικολαΐδου, Μουσουλμανικὸν Κληρονομικὸν δίκαιον, ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 134.

37. Περὶ τοῦ μεταβυζαντινοῦ δικαίου βλ. Μεν. Τουρτόγλου, Παρατηρήσεις ἀναφερόμενες στὸ «μεταβυζαντινὸ δίκαιο» καὶ τὴν ἐξελικτικὴν πορεία, Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τ. Ν' (1999-2000), ἐν Ἀθήναις 2001, σ. 317 ἐπ.

νομή τῆς δικαιοσύνης καὶ τὸ ἀφιλοπρόσωπον τῶν ἀποφάσεων τῶν κοινο-
τικῶν κριτῶν. Ἀφθονοῦν μάλιστα συστάσεις καὶ διαταγές τοὺς ἀπευθυνό-
μενες πρὸς τοὺς τελευταίους, συνοδευόμενες ἐνίοτε καὶ μὲ ἀπειλές τιμω-
ρίας αὐτῶν σὲ περίπτωση μὴ συννόμου κρίσεως, ποὺ ὑπογραμμίζουν συγ-
χρόνως ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῶν κριτῶν πρέπει νὰ στηρίζονται στὸν «δικαίου
λόγον» καὶ στὴν τοπικὴ συνήθεια (ἀριθ. 36, 44). Καὶ πράγματι μὲ τὶς δί-
καιες ἀποφάσεις θὰ μπορούσαν νὰ ἀποδυναμωθοῦν σημαντικὰ οἱ συνεχεῖς
τριβές, ἔριδες καὶ ἐντάσεις μεταξὺ τῶν ὑποδούλων, τὶς ὁποῖες ὑπέθαλπε
καὶ συντηροῦσε ἡ ἀνυπαρξία τοῦ δεδिकाσμένου μὲ τὴ συνακόλουθη νομικὴ
ἀβεβαιότητα.

Κατὰ τὴν περίοδο ἐπίσης, στὴν ὁποία ἀναφέρονται οἱ δημοσιευόμενες
νομικὲς πηγές, λόγω τῆς ἀκολουθουμένης ιδιότυπης διαδικασίας περίπτω-
ση τυχόν μὴ ἐμφανίσεως διαδίκου ἐνώπιον τῶν κριτῶν καὶ κατ' ἐρήμην διε-
ξαγωγή τῆς δίκης ἦταν ἄγνωστη. Εἰδικότερα ἂν ἡ ἰδιωτικὴ διαφορὰ εἶχε
ἀχθῇ στὴν κρίση τοῦ δραγομάνου, ὁ τελευταῖος διέτασσε τὴ βιαία ἐνώπιόν
του προσαγωγή τοῦ μὴ προσελθόντος διαδίκου (ἀριθ. 22, 67) Παρεῖχετο
ὅμως ἐνίοτε ἡ εὐχέρεια στὸν κωλυόμενο διάδικο νὰ ὀρίσῃ ἀντ' αὐτοῦ πλη-
ρεξούσιο («ἐπιτροπικόν») γιὰ τὴν ἀνεμπόδιστη πρόοδο τῆς δίκης (ἀριθ.
39, 68).

Τέλος ἀξίζει νὰ ἐπισημανθῇ ὅτι παρ' ὅλην τὴν μεγάλη συμβολὴ τῶν
καγκελλαρίων στὰ κοινοτικά πράγματα καὶ ἡ συνεισφορά τους στὴ λει-
τουργία τῶν κριτηρίων δὲν ὑπελείπετο καθόλου σὲ σπουδαιότητα. Καὶ
τοῦτο, διότι οἱ «κοινοὶ» καγκελλάριοι δὲν περιορίζοντο μόνον στὰ συμβο-
λαιογραφικά τους καθήκοντα. Οἱ ἀρμοδιότητές τους ἦσαν κατὰ πολὺ εὐ-
ρύτερες καὶ νευραλγικῆς σημασίας. Ἔτσι ὤφειλαν νὰ καταγράφουν στὸν
«κοινὸν κώδικα» ὄχι μόνον τὰ κοινοτικά «γράμματα», ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀπε-
στέλλοντο ἀπὸ τοὺς δραγομάνους ἔπρεπε ὁμοίως νὰ «κοπιάρωνται» στὸν
ἴδιο κώδικα. Ἔπρεπε ἀκόμη καὶ νὰ παρευρίσκωνται στὰ κοινοτικά κριτή-
ρια κατὰ τὴν ἐκδίκαση τῶν ὑποθέσεων, ἐκτελοῦντες προφανῶς χρέη γραμ-
ματέως.

Περὶ ὅλων αὐτῶν ἄκρως διαφωτιστικὴ εἶναι ἡ δημοσιευομένη ἀνέκδο-
τος διαταγὴ τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Παν. Μουρούζη (23 Ἰουνίου
1805), ἡ ὁποία προβαίνουσα στὸν διορισμὸ προεστώτων καὶ ἐπιστατῶν
τῆς νήσου Μυκόνου προστάζει, μεταξὺ ἄλλων, τοὺς τελευταίους νὰ ἔχουν
«συμπαρόντα εἰς κάθε τοπικὴν ὑπόθεσιν» τὸν κοινὸν καγκελλάριον.³⁸ Συ-

38. Ἀριθ. 18. Περὶ τῶν καγκελλαρίων καὶ τῶν νοταρίων κατὰ τὴ μεταβυζαντινὴ πε-
ρίοδο, βλ. Ἰακ. Βισβίζη, Οἱ κοινοὶ Καγκελλάριοι τῆς Νάξου ἐπὶ Τουρκοκρατίας,
Ἀνατ. ἐκ τοῦ «Ἀρχείου Ἰδιωτικοῦ Δικαίου», τ. IB', σ. 3 ἐπ. καὶ τοῦ αὐτοῦ, Τὰ ἐγγρα-
φα δικαιπραξιῶν τῆς Μυκόνου τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος, Ἐπετ. Ἀρχείου Ἱστορ.
Ἑλλην. Δικαίου, τευχ. 5 (1954) σ. 129 ἐπ., ὅπως καὶ τὶς παρατιθέμενες στὶς μελέτες
αὐτὲς βιβλιογραφικὲς σημειώσεις. Οἱ δημόσιοι δὲ νοτάριοι ἐξελέγοντο ἐκ τῶν ἀρίστων

ναφῇ μὲ τὰ προηγούμενα εἶναι καὶ ὅσα ὀρίζονται σὲ διάταξη τῶν κωδικοποιημένων ἐθίμων τῆς Νάξου τοῦ 1810: «Τὰ περὶ κοινῶν ὑποθέσεων γράμματα, καὶ αἱ ἐγγράφοι ἀποφάσεις τῶν κριτῶν πρέπει νὰ καταγράφωνται εἰς τοὺς Κώδικας τῶν Καγγελλαριῶν ἐκάστου κοινοῦ».³⁹

2. Ἀποδεικτικὰ μέσα.

α) *Μάρτυρες*. Εὐρυτάτη παρουσιάζεται ἡ χρησιμοποίηση τῶν μαρτύρων ὡς ἀποδεικτικοῦ μέσου στὶς δημοσιευόμενες ἀποφάσεις. Ἀποτελεσματικὸς μάλιστα τρόπος ἀνευρέσεως αὐτῶν «πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας» ἀπέτελεσε, ὅπως φαίνεται, ἡ καταφυγὴ στὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια.⁴⁰ Περὶ τῆς χρήσεως τῶν τελευταίων μᾶς πληροφορεῖ ἡ ἀπὸ 9 Ὀκτωβρίου 1819 ἀπόφαση τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Νικ. Μουρούζη, ἀναφερομένη σὲ ὑπόθεση ναυτοδανείου ἐξαρτωμένου ἀπὸ τὴν ἐκβαση τοῦ ταξιδίου (ἀριθ. 61).

Συγκεκριμένα ὁ Ἰω. Πάμπαρης εἶχε δανεισθῇ χίλια γρόσια μὲ τὴν συμφωνία τὰ «ρίζιγα μαρίτιμα ἐπάνω εἰς τὸ καράβι τοῦ διὰ τὸ ταξίδιον τῆς Μάλτας». Ἐνῶ ὅμως ἐπέστρεψε «ἀβλαβῶς ἀπὸ τοῦ ταξιδίου ἐκείνου», χωρὶς νὰ ἀποδώσῃ τὸ χρέος του, ἐπεχείρησε στὴ συνέχεια νέο ταξίδι, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖο ἐναυάγησε καὶ ἀπώλεσθαι. Ὅταν ὅμως οἱ κληρονόμοι τοῦ δανειστῆ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν ὀφειλέτη Πάμπαρη τὴν πληρωμὴ τοῦ χρέους, ὁ τελευταῖος ἠρνεῖτο ἰσχυριζόμενος ψευδῶς ὅτι οὐδὲν ὀφείλει, γιὰτὶ τὸ πλοῖον τοῦ εἶχε δῆθεν ναυαγήσει κατὰ τὸ ταξίδιον τῆς Μάλτας.

μὲ τὴν ψῆφο τῶν πολιτῶν Ἰακ. Βισβίζη, Ἡ Πολιτικὴ Δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν μέχρι τοῦ Καποδιστρίου, Ἀθῆναι 1941, σ. 524, ἀριθ. 702). Ἐπίσης περὶ τῶν καγγελλαριῶν στὴ νῆσο Σύρο βλ. Ἄνδρ. Δρακάκη, Ἡ Σύρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας, τ. Α', ἐν Ἑρμούπολει Σύρου 1948, σ. 217 ἐπ. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς νοταρίους γενικότερα πρβλ. Α. Μομφερράτου, Περὶ νοταρίων, Θέμις (Ἀγγελ.-Ἀθαν.), τ. 1(1891), σ. 51-53, 67-68. Δ. Καμπούρογλου, Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων, τ. Γ' (1892), σ. 19-27. Δημ. Σερεμέτη, Ὁ νοτάριος στὴ βυζαντινὴ, μεταβυζαντινὴ καὶ τουρκοκρατούμενη κοινωνία, Ἐπιστ. Ἐπετ. Δικηγ. Συλλόγου Θεσσαλονίκης, τ. 5(1984) καὶ τὶς ἐκεῖ βιβλιογραφικὲς παραπομπές. Εἰδικότερα γιὰ τοὺς νοταρίους τῶν Ἰονίων νήσων βλ. Κεφαλληνίας: Ἀναστ. Σιφωνιοῦ-Καράπα, Μεν. Α. Τουρτόγλου, Σπυρ. Ν. Τρωϊάνου, Τὸ νοταριακὸν ἀρχεῖον Κεφαλληνίας, Ἐπετ. Κέντρου Ἑρευν. Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου, τ. 16-17, ἐν Ἀθήναις 1972, σ. 41 ἐπ. – Ζακύνθου: Φ. Μπουμπουλίδου, Νοτάριοι Ζακύνθου, Ἐπετ. Ἀρχ. Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου, τ. 8, ἐν Ἀθήναις 1958, σ. 112 ἐπ. – Λευκάδας: Σπ. Φλογαῖτη, Τὸ νοταριακὸ ἀρχεῖο Λευκάδας, Ἐπετ. Κέντρου Ἑρευν. Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου, τ. 22, ἐν Ἀθήναις 1977, σ. 146 ἐπ.

39. Ζέπων, J. G-R, τ. 8, σ. 534.

40. Ἡ ἐπὶ τουρκοκρατίας εὐρυτάτη χρησιμοποίησις ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμίων γιὰ τὴν ἀνεύρεση μαρτύρων δὲν ἔπαυσε νὰ συνεχίζεται καὶ μετὰ τὴ δημιουργία Ἑλληνικοῦ κράτους. Τὰ πρῶτα μάλιστα μετεπαναστατικὰ ἔτη ὁ ἀφορισμὸς προεβλέπετο καὶ νομοθετικά. Ἔτσι τὸ IB' κεφάλαιο τῆς Πολιτικῆς Διαδικασίας τοῦ 1830, ποὺ φέρει τὸν τίτλο «Περὶ τῆς διὰ τοῦ ἀφορισμοῦ ἀποδείξεως» (ἄρθρα 145-152) παρέχει τὴν δυνατότητα στοὺς διαδίκους ποὺ ἐστεροῦντο ἀποδείξεων νὰ καταφύγουν «εἰς τοῦ ἀφορισμοῦ τὸ

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ κρίσιμο γεγονὸς προεκλήθη «ἐκκλησιαστικὸν συνοδικὸν ἐπιτίμιον» γιὰ νὰ «ἀναφανῇ διὰ μαρτυριῶν ἀξιοπίστων ὅτι τὸ καράβι τοῦ ρηθέντος Ἰωάννου Πάμπαρη δὲν ἐναυάγησεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ταξίδιον τῆς Μάλτας, ἀλλ' εἰς ἄλλο ταξίδιον». Ὁμοίως καὶ ἐκ τῆς ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου 1813 ἀποφάσεως τοῦ δραγομάνου Κωνστ. Μαυρογένη (ἀριθ. 43) ἐνημερούμεθα ὅτι προσδραμὼν στὴν ἐκκλησία ὁ ἐνάγων ἐπέτυχε τὴν ἀπόλυση «ἐπιτιμίου ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος καὶ ἀφορισμοῦ φρικτοῦ», κατορθώσας ἔτσι νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ προικοσύμφωνον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο τὸ δικαίωμα τῆς ἐναγομένης, ἦταν χαλκευμένο καὶ πλαστό.

β) Ἐγγραφα. Ἡ μεγάλη ἀποδεικτικὴ ἀξία τῶν ἐγγράφων καὶ δὴ τῶν καγκελλαρικῶν γιὰ τὰ κριτήρια τονίζεται ἰδιαιτέρως στὰ δημοσιευόμενα κείμενα. Ἐτσι στὴν ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1820 ἀπόφαση τοῦ κριτηρίου τοῦ Κοινοῦ τῶν Χωρίων τῆς Νάξου τὴν ἐγκριθεῖσα ἀπὸ τὸ δραγομάνο τοῦ στόλου Νικ. Μουρούζη (ἀριθ. 66), ἐπισημαίνεται ὅτι ὅλα τὰ συντασσόμενα «γράμματα... ἡγουν προικοσύμφωνα, πωλήσεις, ἀλλαγὰ καὶ λοιπὰ ἄλλα..., ἐκτὸς μόνον ὁμολογιῶν, νὰ γράφονται εἰς κοινὰς καγκελλαρίας καὶ εἰς πρωτονοταρικάς, διὰ νὰ ἔχουν καθεὶς κύρος καὶ ἰσχύν». Τοῦτο δὲ ὀφείλεται, κατὰ τὴν ἀπόφαση, σὲ «ἀρχαία τοπικὴ ἐννομο συνήθεια καὶ νόμο ἀμετάτρεπτο» ποὺ «ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατεῖ».

Ἐν ἄλλῃ δὲ ἀπόφαση τοῦ αὐτοῦ κριτηρίου, ἐγκριθεῖσα ὁμοίως ἀπὸ τὸν ἴδιον δραγομάνο, σημειώνεται ὅτι «τὰ συλλογικὰ ἐγγραφα ὅπου γίνονται εἰς κοινὰς καὶ πρωτονοταριακάς καγκελλαρίας ἔχουν καθ' ὅλους τοὺς νόμους καθεὶς κύρος καὶ ἰσχύν». Ἰδιαιτέρως δὲ ἀποδεικτικῆς δυνάμεως ἔχαιραν τὰ προικοσύμφωνα, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἐνδιαφέρουσα ἀπόφαση (26-8-1801) ἐπιβεβαιωθεῖσα ἀπὸ τὸ δραγομάνο τοῦ στόλου Ἰω. Καλλιμάχη, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία «... τὰ μόνον κεφαλαιώδη γράμματα ὅπου φυλάττονται μὲ προσοχὴν εἰς ὅλα μας τὰ νησιὰ ὡς ἄρθρα τῆς πίστεως, εἶναι τὰ προικοσύμφωνά μας» (ἀριθ. 15).

Τὰ περὶ τοῦ κύρους τῶν καγκελλαρικῶν ἐγγράφων διατυπούμενα στὸ αἰτιολογικὸ τῶν ἀποφάσεων ποὺ ἐμνημονεύθησαν εὐρίσκονται σὲ ἀπόλυτη συμφωνία πρὸς ὅσα ὀρίζει ἡ κωδικοποιημένη συλλογὴ τῶν ἐθίμων τῆς Νάξου τοῦ 1810. Συγκεκριμένα ἡ συλλογὴ αὐτὴ ὀρίζει ὅτι «ὅποιον δὲ γράμμα ἤθελε παρρησιασθῇ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, μὴ ὄν καγκελλαρικὸν ἢ πρωτονοταρικόν, ὁποίας ὕλης καὶ ἂν ἦναι (πλὴν ὁμολογιῶν καὶ ἐμπορικῶν συνθηκῶν προσωρινῶν) τὸ τοιοῦτο νὰ ἦναι παντελῶς ἄκυρον, καὶ ὡς χάρτης ἄγραφος λογιζόμενον».⁴¹ Σὲ ἄλλο δὲ σημεῖο τῆς αὐτῆς συλλογῆς, πραγματευόμενο εἰδικότερα περὶ τῆς πωλήσεως ἀκινήτων, θεσπίζεται ρητῶς ὅτι «ὁποία δὲ

μέσον». Ὁμοίως ὁ ἀφορισμὸς προεβλέπετο καὶ «εἰς βαρέα ἐγκλήματα, ἂν εἶναι δυσσπόδεικτα» (Πολιτικὴ καὶ Ἐγκληματικὴ Διαδικασία, ἐν Αἰγίνῃ 1830, σ. 47-48).

41. Ζέπων, J. G-R, τ. 8, σ. 533, ιγ'.

πώλησις εὐρεθῇ μὴ οὖσα καγγελλαρική ἢ πρωτονοταρική νὰ ᾔῃται ἄκυρος».⁴²

Οἱ ἐθιμικὲς αὐτὲς διατάξεις δὲν εἶχαν καθόλου περιορισμένη τοπικὴ ἐφαρμογὴ μόνο στὴ νῆσο Νάξο. Ἀντιθέτως, ὅπως φαίνεται, ἴσχυαν γενικότερα σὲ ὅλο τὸ νησιωτικὸ χῶρο τοῦ Αἰγαίου. Χαρακτηριστικὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι π.χ. καὶ τὰ ὅσα ἀναγράφει στὸν κώδικά του ὁ διατελέσας κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰῶνα καγγελλάριος στὴν Παροιμία Πάρου Νικόλαος Σπυρίδης. Ἀναφερόμενος εἰδικότερα στὰ «καντζηλλιερικὰ γράμματα» βεβαιώνει κατηγορηματικὰ ὅτι «ἔχουν μεγάλην τὴν δύναμιν καὶ ξεχωριστὴν τὴν χάριν εἰς τοὺς ἀφεντάδες καὶ εἰς τὰ κριτήρια»⁴³. Τέλος ἀξίζει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι σύμφωνα μὲ ἀπόφαση τῶν αἰρετῶν κριτῶν τῆς 19ης Σεπτεμβρίου 1813 ἐγκριθείσης ἀπὸ τὸ δραγομάνο τοῦ στόλου Κωνστ. Μαυρογένη (ἀριθ. 38), διανομὴ γενομένη «εἰς τὴν καντζελλαρίαν τοῦ γαλλικοῦ κονσολάτου Ναξίας «διατηρεῖ πλήρη τὴν ἰσχύν της μένουσα “ἀμετάθετος καὶ ἀμετάτρεπτος”».

γ) Ὁρκος. Ἐπεβάλλετο συνήθως ὅταν ἔλειπαν ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα. Σὲ ὁρισμένες ὁμως περιπτώσεις ὁ ὅρκος ἐδίδετο σὲ συνδυασμὸ μὲ ἀφορισμό. Αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ συνταχθὲν τὴν 12η Ὀκτωβρίου 1816 (ἀριθ. 52) «ἐξοφλητικὸν πρωτονοταριακὸν γράμμα» ποὺ ἐπεκυρώθη ἀπὸ τὸ δραγομάνο Μιχ. Μάνο.

δ) Αὐτοψία. Χρησιμοποίησις τοῦ ἀποδεικτικοῦ μέσου τῆς αὐτοψίας ἀπὸ τοὺς δικάζοντες κριτὲς γιὰ νὰ μορφώσῃ τὴν ἀναγκαίαν ἰδίαν ἀντίληψιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποδείξεως, δὲν ἀπεκλείετο ὡς φαίνεται καθόλου στὴν ἀκολουθουμένη τότε διαδικασίᾳ. Ἐτσι π.χ. ἀπαντοῦν ἀποφάσεις ἀπαγορεύουσες τὴν ἀνέγερση κτισμάτων εἴτε παρεμποδιζόντων τὴν θέα εἴτε καὶ τὴ χρῆση γειτονικῶν μὲ αὐτὰ, οἱ ὁποῖες λαμβάνονται κατόπιν προηγουμένως διενεργηθείσης αὐτοψίας ὑπὸ τῶν κριτῶν (ἀριθ. 24, 27).

ε) Πραγματογνωμοσύνη. Συχνοτάτῃ ἐμφανίζεται στὶς δημοσιευόμενες πηγὲς ἡ χρησιμοποίησιςπραγματογνωμόνων, ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ζητημάτων ποὺ ἀπαιτοῦσαν τεχνικὲς ἢ ἐμπειρικὲς γνώσεις. Ἐτσι ἐπὶ διαφορᾶς ἀφορώσης στὴν «ἄνευ λόγου δικαίου» ἀποβολὴ τοῦ καλλιεργητῆ ἀπὸ τὸ δικαίωμα τοῦ «ἐμβατικίου» ἀνερχομένου στὸ τέταρτο περιβολίου, διατάσσεται ἡ ἀπόδοση τοῦ ἀφαιρεθέντος τετάρτου καὶ ὀρίζονται πρὸς τοῦτο «δύο εἰδήμονες γεωργοί» γιὰ νὰ προβοῦν στὴ διανομή.⁴⁴

42. Ζέπων, αὐτόθι, σ. 538, λζ'.

43. Βλ. Μεν. Τουρτόγλου, Περὶ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ μετ' αὐτὴν μέχρι καὶ τοῦ Καποδιστρίου, ἐνθ. ἀν., σ. 123.

44. Ἀριθ. 42. Βλ. σχετικῶς καὶ Μεν. Τουρτόγλου, Καλλιεργητικὲς συμβάσεις στὴν Ἀπείρανθο τῆς Νάξου κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, Ἐπετ. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τ. ΙΒ', Ἀθήνα 1995, σ. 508-509 καὶ τὶς ἐκεῖ βιβλιογραφικὲς παραπομπές. Ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἐξασφάλισις τῶν δικαιωμάτων στὰ μεταβυζαντινὰ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα. Ἐπιβιώσεις ἀρχαίων ἐλληνικῶν δικαίων, Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τ. 71, ἐν Ἀθήναις 1996, σ. 124.

Ὅμοίως ἐκ διαφορᾶς ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴν ἄσκηση τοῦ δικαιώματος προτιμήσεως τῶν γειτόνων, τοῦ καλουμένου «κολλιτερανικοῦ»⁴⁵, στρεφόμενου κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ συκογυρίου πρὸς τὸ σκοπὸ ἀκυρώσεως τῆς γενομένης πωλήσεως, ὀρίσθησαν δύο πραγματογνώμονες οἱ ὅποιοι «θεωρήσαντες αὐτοφειὶ τὸν τόπον καὶ παρατηρήσαντες ἀκριβῶς τὴν θέσιν τοῦ συκογυρίου «καθώρισαν ποῖον ἐκ τῶν γειτνιαζόντων γειτονικῶν συκογυρίων εἶχε «τό περισσότερον δικαίωμα τῆς κολλιτερανοσύνης» (ἀριθ. 41).

3. Αἵρετοκρισία. Ἡ προσφυγὴ τῶν διαφορομένων στὴ διαιτησία δὲν εἶναι ἄγνωστη στὰ δημοσιευόμενα κείμενα, δεδομένου μάλιστα ὅτι προεβλέπετο γιὰ τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ στοὺς προνομιακοὺς ὀρισμοὺς τῶν σουλτάνων.⁴⁶

Τόσον τὸ συντασσόμενο συνυποσχετικό, δηλαδή ἡ συμφωνία τῶν διαφορομένων περὶ ὑποβολῆς τῆς διαφορᾶς τοὺς ὑπὸ τὴν κρίση αἵρετῶν κριτῶν, ὅσον καὶ ἡ ἀπόφαση τῶν τελευταίων ἐπικυρώνεται ἀπὸ τοὺς δραγομάνους τοῦ στόλου.⁴⁷ Σὲ ὀρισμένες μάλιστα περιπτώσεις ὁ δραγομάνος ἐμφανίζεται ὅτι δίδει «τὴν ἄδειαν» τῆς προσφυγῆς σὲ αἵρετοὺς κριτές, τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν ὑποβαλλομένης στὴ συνέχεια ὑπὸ τὴν κρίση τοῦ γιὰ νὰ ἀποφανθῇ ἂν εἶναι «εὐλογος καὶ δικαία». Πληρουμένης τῆς προϋποθέσεως αὐτῆς ἡ ἀπόφαση τῶν αἵρετῶν κριτῶν ἐκηρύσσεται «βεβαία καὶ ἀπαρασάλευτος» (ἀριθ. 5). Μὲ τὸ συνυποσχετικό ἐπελέγοντο συνήθως δύο αἵρετοκριτὲς ἐνίοτε ὅμως καὶ περισσότεροι. (ἀριθ. 39, 50).

Γιὰ τὴν ἀσφαλῆ τήρησιν τῆς ἀποφάσεως τῶν αἵρετῶν κριτῶν συνεφωνεῖτο ἐπὶ πλέον, εἰς βάρος τοῦ μὴ συμμορφουμένου πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα διαδίκου, καὶ χρηματικὴ ποινὴ ὑπὲρ τοῦ ὀθωμανοῦ ἀρχιναυάρχου (ἀριθ. 5). Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ ποινὴ συνίστατο στὴν ὑποχρέωση τῆς πληρωμῆς τῶν ἐξόδων τῆς κρίσεως (ἀριθ. 39, 51). Ἡ ἀπόφαση πάντως τῶν αἵρετῶν κριτῶν παρέμενε σὲ κάθε περίπτωση κατὰ πάντα ἰσχυρή.

4. Κληρονομικὴ διαδοχὴ.

α) Ἐκ διαθήκης. Οἱ νομίμως συνταχθεῖσες διαθήκες διατηροῦσαν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺ τοὺς καὶ κανεὶς ἀξιωματοῦχος ἢ κριτῆς δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὶς ἀνατρέψῃ. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὁ δραγομάνος τοῦ στόλου Στέφ. Δημάκης μὲ τὸ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1754 «γράμμα» τοῦ (ἀριθ. 3) κηρύσσει παράνομη τὴν κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ βοεβόδα⁴⁸ ἀκύρωση διαθήκης. Ἀντι-

45. Πρβλ. Ἀντ. Κατσουροῦ, Ναξιακὰ δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τοῦ 18ου αἰῶνος, Ἐπετ. Ἑταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τ. Ζ' (1968), ἐν Ἀθήναις, σ. 288.

46. Βλ. σχετικῶς Μεν. Τουρτόγλου, Ἡ αἵρετοκρισία στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους (17ος-19ος αἰ.). Ἐπιβιώσεις τοῦ δικαίου τῶν βυζαντινῶν, ἐνθ' ἄν., σ. 413 ἐπ.

47. Ἀριθ. 16-16α, 39-39α, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α.

48. Στὸν βοεβόδα ἐξεχωρεῖτο ἀπὸ τὸν κυρίαρχο τὸ δικαίωμα τῆς εἰσπράξεως τῶν

θέτως δὲ θεωρεῖ καθ' ὅλα ἔγκυρες τὶς περιλαμβανόμενες στὴ διαθήκη διατάξεις καὶ διατάσσει τοὺς ἄρχοντες καὶ προεστοὺς τῆς Μυκόνου νὰ «ἔξεσκίσουν» τὴν προσβαλλομένη ἀπόφαση.

Παρὰ ὅμως τὰ περὶ τοῦ κύρους καὶ τοῦ ἀπαρασαλεύτου τῶν διαθηκῶν μνημονευθέντα ἢ ἀπαραβάτως ἰσχύουσα στὸ νησιωτικὸ χῶρο τοῦ Αἰγαίου ἐθιμικὴ αὐτὴ ἀρχή, εὐρίσκουσα ἄλλωστε ἔρεισμα καὶ στοὺς κατὰ καιροὺς ἐκδοθέντες προνομιακοὺς ὁρισμοὺς τῶν σουλτάνων, φαίνεται καμπτομένη στὴν περίπτωση τῆς γονικῆς περιουσίας⁴⁹. Περὶ αὐτοῦ μᾶς πληροφορεῖ ἡ ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου 1809 ἀπόφαση τοῦ δραγομάνου Θεοδ. Ρίζου ὁ ὁποῖος κρίνων σὲ δεύτερο βαθμὸ ἐξαφανίζει τὴν πρωτοδίκως ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τοὺς προεστοὺς-κριτὲς Μυκόνου. Σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία αὐτὴ ἀπόφαση ἡ γονικὴ περιουσία πρέπει νὰ περιέρχεται στὰ τέκνα. Ἄλλως ὑπάρχει παράβαση «τῶν φυσικῶν καὶ πολιτικῶν νόμων». Ἡ τυχὸν δὲ ἀποκλήρωσή τους μὲ διαθήκη εἶναι ἄνευ ἀξίας. Καὶ τοῦτο, διότι «γενικώτατος νόμος... δικαιώνει πάντοτε τὰ παιδιὰ νὰ κληρονομοῦν τὴν γονικὴν των περιουσίαν καὶ οἱ γονεῖς ἀντιπράττουν ἐνίστε παραφερόμενοι ἀπὸ τὰ πάθη των καὶ αὐτοί». Οἱ διατάξεις ὅμως τῆς διαθήκης οἱ ἀναφερόμενες στὰ ψυχικὰ παραμένουν, κατὰ τὴν ἀπόφαση, ἰσχυρές (ἀριθ. 25). Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὸ καταλειφθὲν σὲ διαθήκη χρηματικὸ ποσὸ πρὸς μοναστήριον «εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν τοῦ ἀφιερῶσαντος» ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ πάραυτα σύμφωνα μὲ τὴν ἀπὸ 23 Σεπτεμβρίου 1800 διαταγὴ τοῦ δραγομάνου Ἰω. Καρατζί (ἀριθ. 14). Κι' αὐτό, γιατί «τὸ νὰ κρατοῦνται τὰ εἰς Θεὸν ἀφιερωθέντα εἶναι ἱεροσυλία προφανῆς καὶ οἱ νόμοι αὐστηρῶς παιδεύουσιν τοὺς ἱεροσύλους».

β) Ἐκ τοῦ νόμου. Ἡ ἀπὸ 19 Ἰουνίου 1820 ἀπόφαση τοῦ δραγομάνου Νικ. Μουρούζη (ἀριθ. 65) ἀναφέρεται στὸ κληρονομικὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιζῶντος συζύγου καὶ διατάσσει τόσον τὰ διαφερόμενα μέρη ὅσον καὶ τοὺς προεστῶτες Μυκόνου νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὰ ἐπιτασσόμενα, ἄλλως θὰ τιμωρηθοῦν «ὡς ἀνόμως παραλύειν ἐπιχειροῦντες τοὺς κοινοὺς δεσποτικούς νόμους».

φόρων τῆς κοινότητος γιὰ ἓνα χρόνο, ὕστερα ἀπὸ προηγουμένη ἀπὸ αὐτὸν καταβολὴ ὁρισμένου κατ' ἀποκοπὴν ποσοῦ. Βλ. σχετικῶς Ἄνδρ. Μάμουκα, Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τ. 11, Ἀθήνησιν 1852, σ. 313. Τρύφ. Εὐαγγελίδου, Ἡ νῆσος Σκίαθος, ἐν Ἀθήναις 1913, σ. 59. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μύκονος, ἐν Ἀθήναις 1912, σ. 107. Ἰω. Ψύλλα, Ἱστορία τῆς νήσου Κέας, ἐν Ἀθήναις 1920, σ. 154. Κ. Γκιών, Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου, ἐνθ. ἀν., σ. 143. Μιχ. Μαλανδράκη, Νησιωτικὰ Χρονικά, «Ἑλληνικά», τ. 10 (1937-1938), σ. 74. G.L. Maurer, Ὁ ἑλληνικὸς λαός, τ. Α' (μετάφρ. Α. Καραστάθη), Ἀθήναι 1943, σ. 74. Ὁ ἀποκτῶν ὅμως τὸ ἀξίωμα αὐτὸ εἶχε συγχρόνως καὶ δικαστικὴ ἐξουσία.

49. Βλ. σχετικῶς Λυδ. Παπαρρήγα-Ἀρτεμιάδη, Ἡ νομικὴ προστασία τῆς γονικῆς περιουσίας στὴ Μύκονο (17ος-18ος αἰ.), Παράρτημα τῆς Ἑπετ. Κέντρου Ἑρεύν. Ἱστορ. Ἑλλήν. Δικαίου 1, Ἀθήνα 1999, σ. 179 ἐπ. καὶ τὶς ἐκεῖ σημειούμενες βιβλιογραφικὲς παραπομπές.

Ἀπὸ τὴν ἀπόφαση δὲ αὐτὴ πορίζομεθα ὅτι κατὰ τὶς τοπικὲς συνήθειες τῆς Μυκόνου σὲ περίπτωση θανάτου ἑνὸς ἐκ τῶν συζύγων ἄπαιδος καὶ ἀδιαθέτου, ὁ ἐπιζῶν ἐλάμβανε τὴν ἐπικαρπία τῆς ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος ὑπὸ τὴν προϋπόθεση ὅτι δὲν θὰ προσήρχετο σὲ νέο γάμο. Ἐπίσης ἐβαρύνετο καὶ μὲ τὰ ψυχικὰ ἔξοδα τοῦ ἀποθανόντος γιὰ ὅσο χρόνο «νέμεται τὴν ἐπικαρπίαν». Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στὴν κινητὴ περιουσία, αὐτὴ περιήρχετο στοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς.⁵⁰

Τὰ αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικαρπίας τοῦ ἐπιζώντος συζύγου φαίνονται ἐφαρμοζόμενα καὶ στὴ Νάξο, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1813 ἀπόφαση τῶν αἵρετῶν κριτῶν ἐγκριθεῖσα ἀπὸ τὸ δραγομάνο Κωνστ. Μαυρογένη.⁵¹ Τέλος συντρεχόντων ὡς κληρονόμων τῶν ἀδελφῶν τῆς ἀποθανούσης, ὁ ἐπιζῶν πατέρας τῆς, σύμφωνα μὲ ἀπόφαση αἵρετῶν κριτῶν τῆς Νάξου ἐγκριθεῖσα ἀπὸ τὸ δραγομάνο Κωνστ. Μαυρογένη, «δὲν δικαιούται ἄλλο διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰ αὐτὰ πράγματα τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς του, εἰμὴ μόνον τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν ἐν ὅσω ζεῖ, δηλαδὴ τὸ γεροντομοίρι του κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν» (ἀριθ. 38).

5. Περιπτώσεις ἀξιοποίνων πράξεων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὴν περίοδο τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας τόσο ἡ ἀπονομὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ὅσον καὶ γενικότερα ὁ καλὸς τοῦ ἐγκλήματος ἀποτελοῦσε κατὰ κανόνα ἔργο τῶν ἀρχῶν τοῦ κατακτητῆ. Εἶναι ὅμως ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες ἀναπτύξαντες σὲ ὁρισμένες περιοχὲς ἀξιόλογη αὐτοδιοίκηση ἀπέκτησαν μὲ τὴν ἀνοχὴ τοῦ κατακτητῆ καὶ ἐξουσία πρὸς ἐκδίκαση ὁρισμένων ἀξιοποίνων πράξεων.

Στοιχεῖα ποὺ παρέχονται ἀπὸ τὶς δημοσιευόμενες ἀποφάσεις ἐμφανίζουν ἐξουσία ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων, ἀλλὰ καὶ ἐνεργὸ ἐνδιαφέρον τῶν δραγομάνων τοῦ στόλου ὑπὲρ τῶν ὁμοεθνῶν τοὺς νησιωτῶν μὲ σκοπὸ νὰ ἀποτραπῇ ἡ ἀνάμειξη τῶν ὀθωμανῶν ἀξιωματούχων. Ἔτσι ὁ δραγομάνος Μιχαὴλ Μάνος σὲ σχετικὸ τοῦ «γράμμα» τῆς 16ης Ἀπριλίου 1817 (ἀριθ. 54) ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς προεστῶτες καὶ ἐπιτρόπους Νάξου, ἐξ ἀφορμῆς σωματικῆς βλάβης τὴν ὁποία ἐπέφερε ὁ Νάξιος Μιχ. Σουμαρίπας τοὺς συμβουλεύει νὰ φροντίσουν ὥστε ἀντιμετωπιζομένης τῆς πράξεως ὡς ἀστικοῦ ἀδικήματος⁵² νὰ ἀποζημιωθῇ τὸ θῦμα τοῦ δαρμοῦ ποὺ «εἰς ἐπίσκεψιν ἱατροῦ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς υἱείας του». Καὶ τοῦτο, γιὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἐν συνεχείᾳ προσφυγὴ τοῦ θύματος στὰ

50. «ἀρχαία συνήθεια καὶ τοπικὸς νόμος ἐπικρατεῖ ὅτε θάτερος τοῦ ἀνδρογύνου ἄπαις ἐκμετρήσει τὸ ζῆν, παραχωρεῖται μὲν εἰς τὸν ζῶντα ἢ ἐξουσίας καὶ ἐπικαρπία τῆς ἀκινήτου περιουσίας τοῦ τετελευκότος, ἄχρις οὐ διαμένει ἄγαμος, μεταφέρεται δὲ ἅπασα παντὸς εἶδους κινητὴ περιουσία εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς» (ἀριθ. 65).

51. Ἀριθ. 37. Πρβλ. καὶ Ζέπων, J. G-R, τ. 8, σ. 484.

52. Πρβλ. ἄρθρο 914 Α.Κ.

ὄργανα τοῦ κυριάρχου, πράγμα ποῦ θὰ καθιστοῦσε τὴν «ὑπόθεσιν δυσδιόρθωτον» μὴ δυναμένου τότε τοῦ δραγομάνου νὰ λυτρώσῃ τὸν δράστη.⁵³

Ἄλλοτε πάλιν οἱ δραγομάνοι ἐμφανίζονται θεσμοθετοῦντες τὸν κολασμὸ τοῦ δράστη συγκεκριμένης πράξεως ἐνεχούσης, κατ' αὐτούς, διατάραξη τῶν ὅρων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μὲ ὀρισμένη ποινή. Ἔτσι, π.χ. ὁ δραγομάνος Παν. Μουρούζης μὲ τὸ ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1805 «γράμμα» του (ἀριθ. 20) πρὸς τὸν «ζαπίτη καὶ ταχσιλδάρη» Ναξίας Χατζῆ Βασιλάκη, τὸν διατάσσει νὰ μεταβῇ στὸ χωρίο Φιλώτι καὶ νὰ καταστήσει ἐκεῖ γνωστὸ ὅτι ἀπαγορεύεται τοῦ λοιποῦ ἡ διέλευση ὁποιουδήποτε διὰ μέσου τῶν ὑποστατικῶν τοῦ Φραντζεσκάκη Παρότζη, καγκελλαρίου Κάστρου, γιὰ πλείστοι τῶν διερχομένων ἐπιδίδονται σὲ κλοπὲς καὶ ἀγροζημίες. Ἡ διέλευση νὰ γίνεται μόνον «διὰ τῶν κοινῶν δρόμων». Ἡ διαταγή του δὲ καταλήγει μὲ τὴν ἀπειλὴ ὅτι στὸ μὴ συμμορφούμενο θὰ ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ δαρμοῦ μετὰ προστίμου⁵⁴.

Σὲ ἄλλη περίπτωση ὁ δραγομάνος Νικ. Μαυρογένης (ἀριθ. 4) διατάσσει τοὺς ἐπιτρόπους καὶ προεστῶτες «πασῶν τῶν κήσων τῆς Ἄσπρης Θαλάσσης» νὰ συλλάβουν καὶ νὰ τοῦ ἀποστείλουν σιδηροδέσμιοι εἰσπράξαντα παρανόμως χρήματα. Τέλος ἀξίζει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι κανένα μέτρο δὲν φαίνεται νὰ λαμβάνεται κατὰ τῶν ἐνόχων ἐγκληματικῶν πράξεων ποὺ ἤθελαν τυχὸν διαπιστωθῇ κατὰ τὴν διεξαγωγὴ πολιτικῶν δικῶν (ἀριθ. 43).

6. Διάφορες περιπτώσεις.

α) Ἐπὶ διεκδικήσεως ἀκινήτων, πλὴν τῆς ἐκ τῶν προσαγομένων ἐπισήμων ἐγγράφων πιστοποιουμένης κυριότητος, ἐλαμβάνετο ὁμοίως ὑπ' ὄψιν ἡ πολυχρόνιος καὶ ἀδιάκοπος νομὴ ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου (ἀριθ. 1)

β) Ἡ παράνομη οἰκοδόμησις κτισμάτων εἶχε ὡς ἐπακόλουθο τὴν κατεδάφισή τους. Ἔτσι μὲ ἀπόφαση τοῦ δραγομάνου Κ. Χαντζερῆ διατάσσεται νὰ κατεδαφισθῇ τὸ «νεοφανὲς καὶ πρόξενον πολλῶν σκανδάλων καὶ συγχύσεων» οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον ἔγινε «ἐναντίον τῆς συγκατανεύσεως καὶ συναινέσεως τῶν κατοίκων Κάστρου καὶ τῶν προκρίτων Νεοχωρίου» τῆς Νάξου. Μὲ ἄλλη δὲ ἀπόφαση ὁ δραγομάνος Ἰάκ. Ἀργυρόπουλος ἀπαγορεύει τὴν ἀνέγερσις κτίσματος ἐμποδίζοντος τὴ θεὰ παρακειμένου ἀκινήτου (ἀριθ. 24-24α). Ἐπίσης ὁ δραγομάνος Ἰω. Καλλιμάχης διατάσσει τὴν κατεδάφισις μαγειρείου. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐξ αὐτοῦ προερχομένη ἐκπομπὴ καπνοῦ παρέβλαπτε οὐσιωδῶς τὴ χρῆσι παρακειμένων ἀκινήτων (ἀριθ. 17).

53. «... ὅτι ἐὰν δὲν πεισθῇ (ὁ δράστης) εἰς τὴν ὑμετέραν κρίσιν καὶ ἂν γίνῃ καὶ δευτέρα κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ, τότε μήτε ἡμεῖς πλέον δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν λυτρώσωμεν».

54. «Ὅστις ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελε φωραθῇ εἰσερχόμενος καὶ διαπερνῶν ἐξ αὐτῶν ἢ κλέπτων, νὰ παιδεύηται μὲ ξυλιᾶς καὶ μὲ τζερεμέ».

Τέλος ο δραγομάνος Θεόδ. Ρίζος διατάσσει τὸν βοεβόδα καὶ τοὺς προεστῶτες καὶ ἐπιτρόπους Νάξου νὰ προβοῦν στὴν κατεδάφιση παρανόμου κτίσματος ποὺ εἶχε οἰκοδομηθῇ ἐπὶ ἀλλοτρίας κυριότητος οἰκοπέδου. Ὅριζει δὲ συγχρόνως νὰ καταλογισθοῦν εἰς βάρος τοῦ παρανόμως οἰκοδομήσαντος ὅλα τὰ σχετικά ἔξοδα «πρὸς παιδείαν τῆς ἀπειθείας του καὶ πρὸς παράδειγμα τῶν λοιπῶν διὰ νὰ μὴν οἰκαιοποῦνται ἰδιορρύθμως ξένα πράγματα» (ἀριθ. 30).

γ) Σὲ περίπτωση μονομεροῦς λύσεως ἱερολογημένης μνηστείας ἀποκλειστικὴ ἦταν ἡ ἀρμοδιότης τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Σὲ σχετικὴ ἀπόφασή του (ἀριθ. 22) ὁ δραγομάνος Παν. Μουρούζης διατάσσει τοὺς προεστῶτες καὶ ἐπιστάτες τῆς νήσου Μυκόνου νὰ μεριμνήσουν ὥστε, συμπαρασταμένου καὶ τοῦ πατρὸς τῆς μνηστευθείσης, νὰ παρουσιασθῇ ὁ μνηστήρας ἐνώπιον τοῦ «ἱεροῦ κριτηρίου τῆς ἐκκλησίας» γιὰ νὰ ἀπολογηθῇ καὶ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους προέβη στὴν «ἀναίρεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας». Ἄν δὲ μὲ ὁποιοσδήποτε προφάσεις δὲν προσέλθῃ ἀμέσως, τότε θὰ ἀποσταλῇ μουπασίρης γιὰ τὴ βιαία προσαγωγή του⁵⁵.

δ) Οἱ ἐγκύρως συσταθεῖσες προίκες δὲν δύνανται νὰ ἀνατραποῦν μὲ μεταγενέστερη διαθήκη (ἀριθ. 13).

ε) Ἡ τυχὸν δυστροπία τοῦ ὀφειλέτη νὰ ἀποδώσῃ τὰ διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ δανείου μεταβιβάσθέντα ἐν αὐτῶν χρήματα καὶ ἡ μὴ συμμόρφωσή του πρὸς τὴ σχετικὴ διαταγὴ τοῦ δραγομάνου εἶχε ὡς ἐπακόλουθον καὶ τὸν κολασμὸ του γιὰ ἀπείθεια (ἀριθ. 6).

Τα δημοσιευόμενα κείμενα εἶναι ἀνέκδοτα. Προέρχονται ἀπὸ τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (Γ.Α.Κ.), εὐάριθμα δὲ τούτων ἀπὸ χειρόγραφα τῆς Ἐθνικῆς καὶ Γενναδείου Βιβλιοθήκης. Καταχωρίζονται κατὰ χρονολογικὴ σειρὰ καὶ ἔχουν ἀριθμηθῇ. Στὴν ἀρχὴ κάθε κειμένου ἀναγράφεται ἡ ἔνδειξη τοῦ Ἀρχείου καὶ ἀκολουθεῖ ὁ νομικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ ἐγγράφου.

Κατὰ τὴ δημοσίευση τῶν νομικῶν τούτων κειμένων διατηρεῖται κατὰ κανόνα ἡ ὀρθογραφία τῶν ἐγγράφων. Σιωπηρὲς διορθώσεις γίνονται, ὅπου τοῦτο ἐκρίθη ἀναγκαῖο. Κεφαλαιογραφοῦνται τὰ κύρια ὀνόματα, τοπωνύμια κ.λπ. καὶ προστίθενται σημεῖα στίξεως, ὅπου χρειάζεται, γιὰ τὴν καλύτερη κατανόηση τοῦ κειμένου.

55. «... θέλομεν ἀποστείλῃ μουπασίρην νὰ φέρωμεν τοῦτον καὶ ἄκοντα».

ΚΕΙΜΕΝΑ

1

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 157

Μύκονος, 30 Μαρτίου 1710

Διεκδίκηση ἀκινήτου

1710 Μαρτίου 30, Μύκονος.

Ἐστον(τας) καὶ νὰ εἶχαν κάποια διαφορὰ ὁ Τζουγάνες τοῦ Μαθιοῦ μετὰ τὴν Μαρίνα τοῦ Μ /2 πούνια ἀφορμὴ διὰ ἓνα σπῖτι κατώγι, σιμὰ τοῦ ἄνωθεν Ζουγάνε καὶ ἐπειδὴ /3 ὁ ἄνωθεν Ζουγάνες νὰ ἐνεφανίστην ὁμπρὸς εἰς τὸν ὑψηλότατον ἀφέντη καπετὰν πασά /4 μᾶς ἔφερεν μίαν γραφὴ ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατο ἀφέντη Γιαννάκη, δραγουμά /5 νου τοῦ ἄνωθεν ὑψηλοτάτου ἀφεντός, γραμμένη 1709 Φεβρουαρίου 7, εἰς τὴν /6 ὁποίαν ἐπρόσταξεν ἐπίτροπους, προεστούς καὶ γέροντες νὰ κοιτάξουν τὴν αὐτὴν /7 ὑπόθεσιν μετὰ τὴν κρίσιν καὶ νὰ δώσουν τὸ δίκαιον κατὰ Θεοῦ ἐκεῖ ποῦ ἀγγίζει. /8 Ὅθεν συμμαζώμενοι οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὁμπρὸς εἰς τὸν ἐκλαμπρον ἀφέντη /9 Κυρίτζη Κωνσταντῇ, βοεβότα, καὶ κοιτάζοντας τὰ δικαιώματα τῆς μιᾶς πάρ /10 τῆς καὶ τῆς ἄλλης, τὰ ὅσα εἶχαν νὰ μιλήσουν καὶ νὰ ποῦν ἐκ στόματος καὶ /11 διὰ γράφου, καὶ ἐπειδὴ νὰ μᾶς ἐφανερώσε ἡ ἄνωθεν Μαρίνα τὸ προκοσύμφωνό τῆς /12 γραμμένο 1669 Νοεμβρίου 14, τὸ ὁποῖο προκοσύμφωνο διαλαμβάνει πὼς /13 τῆς τὸ δίνει τὸ ἄνωθεν σπῖτι ὁ ποτὲ πάρπας τῆς ἱερομόναχος Φιλόθεος, τὸ ὁποῖον /14 τὸ εἶχεν ὁ ἄνωθεν ἱερομόναχος ψυχικὸ ἀπὸ τὸν παπποῦ τοῦ ἄνωθεν Ζουγάνε ὀνόμα /15 τι μαстро-Φραζέσκο, ὡς καθὼς τὸ ἐμαρτύρησεν ὁ ποτὲ παπα-Μάρκος Τεσούδας ὁμ /16 πρὸς εἰς τὸν ἱερομόναχον Λάσαρη καὶ Ἰωάννη Πέρη καὶ ἀκόμα μᾶς ἐφανερώσεν /17 δύο χογγέτια ἡ ἄνωθεν Μαρίνα ἀπὸ τὸν Παροναξία καὶ βουλωμένο τὸ ἓνα ἂ /18 πὸ τὸν ἀφέντη ὀρδινάδο, τὰ ὁποῖα χογγέτια ἐδῶναν τὸ σπῖτι τῆς /19 αὐτῆς Μαρίνας. Καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι μετὰ μία γνώμη ἀποφασίζομε ὅτι τὸ ἄνωθεν /20 σπῖτι νὰ εἶναι τῆς ἄνωθεν Μαρίνας κατὰ τὰς ἄνωθεν μάρτυρες καὶ κατὰ /21 τὰ συνήθει τοῦ τόπου μας, ὅπου εἶναι τὴν σήμερον χρόνοι σαράντα ὅπου /22 ἡ Μαρίνα τὸ ἔχει ζάπτι εἰς τὸ χέριν τῆς. Ἐτὶ ἐκριναν καὶ ἀποφάσισαν /23 καὶ θέλει γράφου καὶ ὑποκάτωθεν.

—Γιάκουμος Σκούταρης ἐπίτροπος καὶ κριτῆς βεβαιώνω.

—Σπηλιώτης Σαντοριναῖος ἐπίτροπος καὶ κριτῆς βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

- Τζωρτζέτος Σοφιανός.
- Οίκονόμος Καλαμαράς.
- Κωνσταντίνος ιερεὺς [...].
- Παντολέω ιερ(εύ)ς.
- Παῦλος Πετρῆς.
- Αντώνης Ψάρος.
- Μανοῦσος Καλογεράς.
- Περράκης Φώσκουλος καντζηλλιέρης.

2

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 157

Νάξος, 29 Ἰουνίου 1734

Συμβιβασμός

Κόπια.

Θεός.

Ἐν ἔτει 1734 Ἰουνίου 29 (Ἡεροῦ) / (Ναοῦ) Σωτήρος.

Ὁ Πέτρος τοῦ Τζένιου καὶ ἡ συβίαν τοῦ ἡ Σοφία ἐπεὶ /2 δὴ καὶ νὰ ἔκα-
μεν νταβὶ στὸ ντιβάνι τοῦ ἐψηλοτάτου /3 ἀφέντος καπετὰν πασιᾶ ὅτι πᾶς
τοῦ κρατεῖ ὁ Τζα /4 μπατῆς Μπαρότζης δύο μουλάρια καὶ δεκαπέντε π<ινά-
κια> /5 στάρι καὶ ὁ ἄνωθεν Τζαμπατῆς νὰ ἐγύρευγεν τὸ /6 χρέος ὅπου τοῦ
ἐχρώστειεν μὲ ὁμολογίες, (ἄσπρα, /7 τυρὶ καὶ ζωντόβολα). Διὰ τοῦτο τὴν σή-
μερον ἐσυμφῶ /8 νησαν τὰ δύο μέρην, ὁ λε<γ>όμενος Τζαμπατῆς καὶ ἡ Σο-
φίαν /9 ἡ συβίαν τοῦ Πέτρου ὁμάδι μὲ τὸν Πέτρον τοῦ Ἀδράτζη /10 καὶ τοῦ
ἀφῆνει καὶ τοῦ ἀπαρετᾶ ὃ, τι ἐγύρευγεν ἀπὸ τὸν /11 Πέτρον καὶ ἀπὸ τὴν
γυναῖκα του καὶ ὁ Πέτρος καὶ ἡ γυ /12 ναῖκα του ἀφῆνουν καὶ αὐτοὶ ὃ,τι
ἐγύρευγαν τοῦ ἄνω /13 λε<γ>ομένου Τζαμπατῆ καὶ δὲν μετέχουν πλέον κα-
νένα /14 δικαίωμα οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, τόσον τὸ ἓνα μέ /15 ρος ὅσον καὶ
τὸ ἄλλο, ἐπειδὴ καὶ νὰ γένουνται σούλφι /16 ἔμπροσθεν εἰς τοῦ ἐνδοξοτάτου
ἀφέντη δραγουμάνου τοῦ /17 πολυχρονισμένου μας ἀφέντη καπετὰν πασιᾶ
καὶ /18 ὑπογράφουν καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες καὶ τὰ ἐξῆς.

- Γεώργιος Ρωμαδάνης, δραγομάνος τῆς βασιλικῆς / ἀρμάδας βεβαιοῖ.
- Μπερνάρδος Μπαρότζης μαρτυρῶ.
- Ὁ πρωτοπαπᾶς Δρυμαλίας μαρτυρῶ.
- Στέφαν(ος) τοῦ Μπούρ(γ)ου νοτάρι(ος) Ἀξίας γέγραφα.

[Ὁπισθόγραμμα]

1734. Σούλφι καμωμένο /2 ἀνάμεσα ἀφέντη /3 Τζαμπατῆ καὶ Πέτρο /4
τοῦ Τζένιου ὁμάδι /5 καὶ ἡ Σοφία ἡ συβία /6 του.

3'

Γ.Α.Κ., Αρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

28 Φεβρουαρίου 1754

Κῦρος διαθηκῶν

Τιμιώτατοι καὶ χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ προεστοὶ τῆς Μυκόνου. Τὴν τιμιό /2 τητά σας προσφιλῶς χαιρετοῦμεν νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μας /3 ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ. Διὰ τοῦ παρόντος σᾶς φανερώνομεν ὅτι /4 μᾶς ἐφανερώσαν ὅτι ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς, πρῶην βοῖβόδας, ἐχάλασεν /5 τὴν διαθήκην τῆς Καλομοίρας τοῦ Κίζη καὶ ἐπῆρε τὸ κλεῖσμα εἰς τὴν /6 Καρδαμίλα καὶ τὸ ἔδωκε τῆς θυγατρὸς τοῦ Δημήτρη Κίζη. Καὶ ἐπειδὴ /7 εἶναι παράνομον νὰ χαλνοῦνται αἱ διαθῆκαι καὶ περὶ πλεόν /8 οἱ βοῖβοδάδες δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ κάμουν τέτοιες ἀποφάσεις, /9 λοιπὸν λαμβάνοντας τὸ παρόν μας ἢ διαθήκη τῆς Καλομοίρας νὰ /10 ἔχῃ τὸ κῦρος της καὶ τὸ γράμμα ὅπου ἔδωκε περὶ τούτου ὁ βοῖ /11 βόδας Ἀλῆ ἀγᾶς εὐθὺς νὰ τὸ πάρετε καὶ νὰ τὸ ξεσκίσετε. Ἄς /12 ἔχωμεν λοιπὸν τὴν περὶ τούτου ἀπόκρισιν. Τὰ δὲ ἔτη σας πολλά /13 τε καὶ εὐτυχῇ. 1754 Φεβρουαρίου 28.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Στέφανος Δημάκης δρ(αγομάνος) τοῦ βασιλικοῦ στόλου.

[Ἐστερόγραφο]

Καὶ τοῦ χωρίου τὸ κλεῖ[.] εὐθὺς νὰ τὸ πάρετε καὶ νὰ τὸ δώσετε καὶ αὐτὸ /2 κατὰ τὴν διαθήκη.

4

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

17 Ὀκτωβρίου 1774

Διαταγὴ συλλήψεως τοῦ παρανόμως εἰσπράξαντος χρήματα

Ἰσον.

Χρήσιμοι ἐπίτροποι καὶ προεστῶτες πασῶν τῶν νήσων τῆς Ἀσπρης Θαλάσσης /2 ὑγιαίνοιτε ἐν Κυρίῳ εὐτυχοῦντες. Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλοποιῶ ἡμῖν /3 ἅπασιν ὅτι ἐρχόμενος ὁ ἡμέτερος Μιχαλάκης φέρων γράμματά μας πρὸς ὑμᾶς /4 νὰ τὸν δεχθῆτε. Πρὸς τούτοις εἰς ὅποιον νησί καὶ μαχαλὰν ἤθελαν εὐρεθῇ /5 ἄνθρωπος στελλόμενος παρὰ τοῦ Μανωλά-

* Περικοπὴ τῆς ἀποφάσεως ἔχει δημοσιευθῇ ἀπὸ τὸν Β. Σφυρόερα (Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἔνθ. ἀν., σ. 70).

κη ἰατροῦ νὰ τὸν ἀλικοτίζετε εἰς τὰ σί /6 δηρα καὶ νὰ τὸν δίδετε τοῦ ἀνθρώπου μου. Ἐτι καὶ τὰ ὅσα ἐσύν(α)ξε νὰ τὰ παίρνη /7 ὁ ἄνθρωπός μου. Οὕτως ἐξ ἀποφάσεως καὶ μένετε ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ. Τὰ δὲ /8 ὅσα ἐπῆρε νὰ τὰ δίδῃ ὀπίσω ἀπὸ ὅποιον μέρος τὰ ἔλαβεν . Οὕτω νὰ κά /9 μετε νὰ τοῖς τὰ πάρετε ὀπίσω.

1774 Ὀκτωβρίου 17.

—Νικόλαος Μαυρογένης δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου.

[Ὁπισθόγραμμα]

Γράμμα τοῦ ἐνδοξοτάτου δραγομάνου.

5*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

13 Αὐγούστου 1775

Αἰρετοκρισία

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἀρχόντισσα Μαργέτα, χή /2 ρα Κωνσταντίνου Κόκκου, ἔχουσα διαφορὰν μετὰ τῶν προγόνων τῆς /3 διὰ τὴν περιουσίαν τῶν ἀποθανόντων δύο ἀδελφῶν αὐτῶν, τέκνων /4 τῆς θηθείσης Μαργέτας, ὀνόματι Δημητρίου καὶ Φρατζέσκου, ἤλθον καὶ /5 ἐνεφανίστησαν πρὸς ἡμᾶς διαφερομένοι. Τούτου χάριν ἡμεῖς τοὺς ἐ /6 δώσαμεν ἄδειαν νὰ ἐκλέξουσι δύο αἰρετοὺς κριτὰς ἐκ τῶν ἀξίων /7 ὑποκειμένων διὰ νὰ κάμουσι καὶ τὰ δύο μέρη κομπρομέσα ὅπου νὰ μὴν παραβῶσι καὶ ἀθετήσωσι αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῶν δύο /8 αἰρετῶν κριτῶν. Ὅθεν ἐψηφίσθησαν παρὰ τῶν δύο μερῶν αἰρετοὶ κρι /9 ταί, ὁ τιμιώτατος σιὸρ Νικόλαος Μαυρομάτης καὶ ὁ τιμιώτατος /10 σιὸρ Λορέντζος Ντελαρόκας, οἱ ὅποιοι θεωρήσαντες μὲ ἀκρίβειαν καὶ /11 ἐξετάσαντες τὰς διαφορὰς καὶ τῶν δύο μερῶν, ἔκαμαν ἔγγρα /12 φον τὴν ἀπόφασίν τους καὶ τὴν ἐφανέρωσαν πρὸς ἡμᾶς, τὴν ὁποίαν /13 θεωρήσαντες ὅτι εἶναι εὐλογος καὶ δικαία, διορίζομεν καὶ ἡμεῖς /14 καὶ ἀποφασίζομεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἀπόφασις τῶν ἄνω εἰρημένων αἰ /15 ρετῶν κριτῶν νὰ εἶναι βεβαία καὶ ἀπαρασάλευτος. Καὶ ὅστις μετέ /16 πειτα παραβαίνων τοὺς θεσμοὺς τῆς δικαιοσύνης ἤθελε ζητήσῃ νὰ σκαν /17 δαλίσῃ καὶ νὰ χαλάσῃ αὐτὴν τὴν δικαίαν ἀπόφασιν νὰ ἔχῃ νὰ /18 δίδῃ εἰς τὸ μουτουπάκι τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν αὐθέντου βεζύρη καὶ καπὶ /19 τὰν πασᾶ γρόσια τὸν ἀριθμὸν δύο χιλιάδας πεντακόσια ὡσὰν /20 ὅπου ἐμπροσθεν ἡμῶν ἔγιναν καὶ τὰ δύο μέρη ἱμπρὰ βὲ ἰσκὰ /21 ἀμεί

* Μικρὴ περικοπὴ τῆς ἀποφάσεως ἔχει δημοσιευθῇ ἀπὸ τὸν Β. Σφυρόερα (Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἐνθ. ἀν., σ. 69).

νταβαντάν βέ κιαφεϊ μεταλαμπαντάν. Όθεν είς την /22 περί τούτων ένδει-
ξιν έγένετο καί τὸ παρὸν ήμῶν βεβαιωτικὸν γράμμα, /23 αὐτὴν δὲ τὴν δό-
σιν τῶν δύο χιλιάδων πεντακοσίων γροσίων εἰς τὸ μουτου /24 πάκι τοῦ
ύψηλοτάτου αὐθέντου μας τὴν ἐδέχθησαν καί τὴν ἔστερξαν καί /25 τὰ δύο
μέρη ἔμπροσθεν ήμῶν. Τοῦτο αὐτὸ τὸ γράμμα ἐδόθη εἰς τὴν /26 κοινὴν κα-
τζελλαρίαν εἰς διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν. 1775 Αὐγούστου 13.

—Νικόλαος Μαυρογένης δραγομάνος βασιλικοῦ στόλου ἐπιβεβαιοῖ.

6

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

26 Αὐγούστου 1776

Δάνειο

Τιμιώτατοι καί χρησιμώτατοι προεστῶτες καί ἐπίτροποι /2 τῆς νήσου
Μυκόνου, τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς χαιρεῖ /3 τοῦμεν νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ
τὸ παρὸν ἐν ὑγείᾳ καί εὐτυχίᾳ. Μὲ /4 τὸ παρὸν σας φανερώνομεν ὅτι εἶδο-
μεν μίαν ὁμολογίαν ὅπου χρε /5 ὥστε ὁ Κάρλο Κάρλο πρὸς τὸν Πασχάλην
Ὁροβίτζην μὲ μαρτυρίας /6 αὐτὰ τὰ ἄσπρα νὰ τὰ δώσῃ προστάζομεν ἐξ
ἀποφάσεως καί /7 χωρὶς προφάσεως μὲ ὅλον τοῦ τὸ διάφορον διότι ὥστε-
ρον ἂν /8 ἐναντιωθῇ ἐρχόμενοι ήμεῖς θέλει παιδευθῇ ὡς ἀπειθής. Λοιπὸν /9
θέλετε ἐπιμεληθῇ ὅπου νὰ τοῦ πληρωθοῦν τὰ ἄσπρα καί ἄς μὴν προφασί-
ζεται. Οὕτω ποιήσατε καί μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως.

1776 Αὐγούστου 26.

—Νικόλαος Μαυρογένης δρ(αγομάνος) β(ασιλικοῦ) στ(όλου).

7

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 161

5 Ἰανουαρίου 1786

Διαταγὴ πρὸς τοὺς προεστῶτες καί ἐπιτρόπους Νάξου
νὰ κρίνουν ἐνοχικὴ διαφορά

Τιμιώτατοι καί ήμέτεροι περιπόθητοι προεστῶτες καί ἐπίτροποι τῆς νή-
σου Να /2 ξίας, τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς καί ήδέως προσαγορεύομεν
νὰ σᾶς /3 ἀπολαύσῃ τὸ παρὸν μας ἐν ὑγείᾳ καί ἐπιτυχίᾳ τῶν ἐφετῶν σας.
/4 Ὅτι Ἀντώνης υἱὸς Μικὲς συμπατριώτης σας μὲ τὸ νὰ ἔβγαλεν προσ /5
κυνητὸν βασιλικὸν φερμάνι ζητῶντας ἀπὸ τὴν ἀδελφήν του τὸ /6 σιτάρι
ὅπου αὐτοῦ λείποντος, ὡς λέγει, εἶχεν πάρει αὐτὴ καί τὸ ἔκα /7 μεν ζάπτι

καὶ τὸ ἐπούλησεν. Ὅθεν, κατὰ τὸ βασιλικὸν προσκυνητὸν φερμάνι, θέλετε ἐπιμεληθῇ μὲ τὸ μαριφέτι τῆς ἱεράς /8 κρίσεως εἰ οὗτος ἔχῃ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιον καὶ νὰ μὴν ζῇ /9 μιωθῇ. Προτιμῶντες δὲ τὸ δίκαιον οὕτως, ὑγιαίνοιτε ἐν εὐ /10 ημερίᾳ.

1786 Ἰανουαρίου 5.

Ὅλως πρόθυμος,

—Νικόλαος Μαυρογένης.

8

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Χίος, 23 Σεπτεμβρίου 1786

Ἀνάθεση στοὺς προεστῶτες καὶ ἐπιτρόπους Νάξου
νὰ κρίνουν διαφορὰ ἐφόσον συμφωνοῦν οἱ ἀντίδικοι

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι περιποθήτῃ προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου / 2 Ναξίας, τὴν τιμιότητά σας προσφυλῶς καὶ ἡδέως προσαγορεύομεν, εἴητε /3 ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ καὶ ἐπιτοχίᾳ τῶν ἐφετῶν σας. Σᾶς φανερώνο /4 μεν διὰ τοῦ παρόντος μας ὅτι ὁ Γερμανὸς Παρότζης ἦλθεν εἰς ἡμᾶς καὶ ἐφάνε /5 ῥωσεν ὅτι ἡ θεία τοῦ Κάντια τοῦ ποτέ Γιάκουμου Παρότζη φανερώνει γράμμα /6 ἐδικὸν μας διὰ μίαν διαφορὰν ὅπου ἀναμεταξύ των ἔχουν, ὡς λέγει ὁ ρη /7 θεὸς Γερμανός. Καὶ ἡμεῖς δὲν ἤξεύρομεν νὰ ἐδώσαμεν γράμμα, οὔτε αὐτὴ /8 ἡ διαφορὰ ἐφανερώθη ποτὲ εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ πρώτην φορὰν τὴν ἠκούσαμεν τώρα. Ὅθεν εἰ μὲν οἱ ρηθέντες, Γερμανὸς καὶ Κάντια, μείνουν στερχτοὶ /9 νὰ θεωρηθῇ ἡ διαφορὰ τους αὐτόθι μὲ τὸ μαριφέτι τῶν προεστῶτων, /10 θέλετε θεωρήσῃ ἀφιλοπροσώπως ἐνδικαιώσεως αὐτὴν τὴν διαφορὰν στέλνον /11 τες πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀπόφασιν νὰ τὴν θεωρήσωμεν. Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ /12 τοὺς δύο ἐναγομένους, ἢ ὁ ἓνας, ἢ ἄλλος, δὲν στέργῃ ὅπου αὐτόθι νὰ θεωρηθῇ /13 ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἅς μείνῃ εἰς τὸ ἐρχόμενον, ὅπου μὲ τὸν ἐρχομόν μας /14 νὰ τὴν θεωρήσωμεν. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ὑγιαίνοιτε ἐν εὐτυχίᾳ.

1786 Σεπτεμβρίου 23. Χίος.

Τῆς τιμιότητός σας,

ὅλως πρόθυμος,

—Στέφανος Μαυρογένης δρ(αγομάνος) στ(όλου).

[Ὅπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμιωτάτοις καὶ ἡμετέροις περιποθήτοις προεστῶσι καὶ /2 ἐπιτρόποις τῆς νήσου Ναξίας. Ὑγιῶς.

9-9α

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ.161

Μύκονος, 11 Ιουλίου 1790

Κληρονομική διαφορά

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυκόνου, τὴν τιμιότητά σας προ /2 σφιλῶς χαιρετοῦμεν. Ἐπειδὴ καὶ ἡ Καλούδα, θυγάτηρ τῆς Εἰρήνης τοῦ Μαρουλάκη, /3 ἔμεινεν ἡδικομένην ἀπὸ τὴν μητρικὴν τῆς περιουσίαν, ἡ δὲ Φρατζέσκα ἀδελφὴ τῆς ἐκτὸς ἀπὸ /4 τὴν ὅσῃν προῖκαν ἐπῆρε κατὰ τὸ προικοσύμφωνόν τῆς, ἐπῆρε καὶ τρία ἔτερα μούλκια /5 μὲ γράμμα ξεχωριστόν, σᾶς προστάζομεν νὰ συναχθῆτε ὅλοι καὶ ἀμέσως ἐν φόβῳ /6 Θεοῦ νὰ θεωρήσητε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ κατὰ τοὺς ἱεροὺς νόμους νὰ τὴν ἀποφασίσετε /7 κάμνοντες κοινήν σας ἀναφορὰν πρὸς ἡμᾶς διὰ νὰ τὴν ἐπικυρώσωμεν. Οὕτω /8 ποιήσατε ἐξ ἀποφάσεως. Αψ΄ Ιουλίου ια΄ Μύκονος.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Κωστάκης Χαντζερῆς δρ (αγομάνος) τοῦ βα(σιλικοῦ) στόλου.

Μύκονος, 11 Ιουλίου 1790

Ἐνδοξοτάτε αὐθέντα δρ (αγομάνε) δουλικῶς σᾶς προσκυνοῦμεν. Κατὰ τὴν προ /2 σταγὴν σας ἐστοχάσθημεν ἀκριβῶς τῶν ἀνωτέρω γυναικῶν τὴν ὑπό /3 θεσιν διὰ τὰ τρία πράγματα ὅπου φανερόν ἐστι καὶ ἐδώσαμεν τὴν μὲν ταρά /4 σαν τῆς Φρατζέσκας διὰ τὰ ὅσα ἔξοδα ὅπου ἔκαμεν διὰ τὰ ψυχικὰ τῆς μη /5 τρός τῆς, λέγω λειτουργίες, μνημόσυνα καὶ ἄλλα ὅπου γίνονται κατὰ τὴν /6 παλαιὰν συνήθειαν τοῦ τόπου, τὰ δὲ ἄλλα δύο πράγματα, μαγαζὲ καὶ /7 κλεῖσμα, εὐρήκαμεν εὖλογον νὰ τὰ μοιράσουν νὰ ἐπάρῃ ἡ κάθε μία /8 τὸ ἓνα διὰ νὰ σώζωνται αἱ διαθῆκαι τοῦ τόπου. Λοιπὸν δίδομεν τὸ κλεῖσ /9 μα τῆς Καλούδας, καθὼς τὸ εὐρήκαμεν εὖλογον, καὶ τὸ μαγαζὲ νὰ μένη τῆς /10 Φρατζέσκας. Τοιοῦτοτρόπως εὐρήκαμεν εὖλογον καὶ ὑπογραφόμεθα.

—Νικολὸς Σολωμὸς σύντυχος.

—Ἰωάννης Ράφιος σύντυχος.

—Παῦλος Κανισκᾶς σύντυχος.

—Σακελλάριος Μυκόνου.

—Ἰωάννης Παπαδάκης.

||Οὕτω γενέσθω ἐξ /2 ἀποφάσεως.||

[Ὅπισθόγραμμα]

1790 Ιουλίου 11.

Γράμμα τῆς Φρατζέσ /2 κας τοῦ Μαρουλακιοῦ.

10*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 176

Νάξος, 10 Αυγούστου 1790

Κατεδάφιση παρανόμου κτίσματος

Διὰ τοῦ παρόντος ἀποφασιστικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον, ἐπειδὴ καὶ εἰς κάθε μέρος καὶ τόπον μία καινο /2 τομία ὅπου πειράζει τὸ κοινόν, ὡς πρόξενος συγχύσεων καὶ σκανδάλων, εἶναι ἐναντία τῆς εἰρηνικῆς καὶ ἀταράχου /3 εὐνομίας καὶ καλῆς διοικήσεως, ἀνάγκη πᾶσα κάθε ἐξουσία νόμιμος νὰ ἐμποδίζῃ μετὰ λόγου καὶ νὰ /4 ἀνατρέπῃ ἐκ βάθρων τὴν τοιαύτην καινοτομίαν διὰ νὰ λείψῃ κάθε σύγχυσις καὶ νὰ ἐκριζωθῇ κάθε /5 σκάνδαλον. Τούτου χάριν καὶ ἡμεῖς ἀπαραβάτως φυλάττοντες τὰ πρὸς εἰρηνικὴν καὶ ἀτάραχον εὐνο /6 μίαν ἀφορῶντα τῶν κατοίκων ὅλων τῶν νησίων τῆς Ἀσπρῆς Θαλάσσης, ἀποφασίζομεν ὅτι ἡ οἰκοδο /7 μὴ ὅπου ὁ Στυλιανὸς Καρτάλης ἔκαμεν εἰς τὸν τόπον κείμενον εἰς Νεοχώρι καταντίκρυ τοῦ Κάστρου Ναξίας, /8 ὡς πρᾶγμα νεοφανὲς καὶ πρόξενον πολλῶν σκανδάλων καὶ συγχύσεων, καθὼς ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ /9 Κάστρου καὶ οἱ πρόκριτοι τοῦ Νεοχωρίου κοινῶς προσκλαιόμενοι καὶ τεθορυβημένοι ἀνέφερον ἡμῖν, νὰ /10 ἐκτιμηθῇ ἀφιλοπροσώπως καὶ λαμβάνοντας ὁ ρηθεὶς Στυλιανὸς τὰ ὅσα ἐξόδευσεν ἐφέτος εἰς τὴν ἀφιλοπροσώ /11 πον καὶ δικαίαν ἐκτίμησιν ὅπου ἤθελε γίνῃ νὰ κρεμνηθῇ καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ὁ ρηθεὶς Στυλιανὸς ἀδειαν οὔτε /12 ἐξουσίαν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ κάμῃ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον κανένα εἶδος οἰκοδομῆς ἀλλ' /13 ὁψέποτε ἤθελε τολμήσῃ, εἴτε αὐτὸς, εἴτε ἄλλος τινάς, νὰ οἰκοδομήσῃ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐναντίον τῆς /14 συγκατανεύσεως καὶ συναινέσεως τῶν κατοίκων τοῦ Κάστρου καὶ τῶν προκρίτων τοῦ Νεοχωρίου, ἢ ὅποιαδὴ /15 ποτε ἐκείνη οἰκοδομὴ νὰ κρεμνίζεται ἐλευθέρως χωρὶς νὰ ἀντισταθῇ ἢ νὰ ἐναντιωθῇ τινάς. /16 Καὶ οὕτω μένοντας ὁ τόπος ἐκεῖνος χαλιγερί εἰς τὸ ἐξῆς νὰ λείψῃ κάθε λογῆς σκάνδαλον καὶ σύγχυ /17 σις. Ὅθεν πρὸς τελείαν ἔνδειξιν τούτου ἐξεδόθη τὸ παρὸν ἡμέτερον ἀποφασιστικὸν γράμ /18 μα καὶ ἐδόθη εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Κάστρου Ναξίας. Καὶ οὕτω γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐν Ναξίᾳ 1790 Αυγούστου 10.

[Ὑστερόγραφο]

Ὁ Δελαρόκας καὶ ὁ Κόκκος Δημητράκης θέλουν /2 ἐν φόβῳ Θεοῦ νὰ ξετιμήσουν καθαρὰ τὰ ἐφετινὰ ὅλα /3 ἔξοδα ὅπου ἔκαμεν ὁ Στυλιανὸς καὶ ἀποφασίζομεν νὰ μὴν /4 ζημιωθῇ οὐδόλως καὶ τότε θέλει ἔχει τὸ παρὸν μας τὴν ἰσχύν του.

—Κωστάκης Χαντζερῆς δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου.

* Μικρὴ περικοπὴ τῆς ἀποφάσεως ἔχει δημοσιευθῇ ἀπὸ τὸν Β. Σφυρόερα (Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἐνθ. ἀν., σ. 70–71).

11

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 163

Άχρονολόγητο (μεταξύ τῶν ἐτῶν 1790–1797)

Ἐπανάληψη διανομῆς

Ἐπειδὴ καὶ ἐχάλασαν τὰ σημάδια τῆς μοιρασιᾶς ὅπου ἔκαμαν οἱ προεστοὶ εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦ Μπίκα εἰς τοὺς /2 1786 Ἰουλίου 13 διορίζομεν ἤδη τοὺς αὐτοὺς προεστῶτας νὰ ὑπάγουν καὶ νὰ παρασταθοῦν νὰ μοιρασθῇ τὸ αὐτὸ πρᾶ /3 γμα ἀπαραλλάκτως καθὼς τὸ ἐμοίρασαν τὴν πρώτην φορὰν διὰ νὰ μὴ γίνῃ κανένα λάθος τώρα ὅπου θὲ νὰ χωρὶ /4 σθῇ καὶ νὰ τὸ ἐνώσῃ ἡ ἀρχόντισσα Ρωσσέτα Κονδύλη μὲ τὸ ἄλλο τῆς περιβόλι, κατὰ τὸ προεκδοθὲν ἡμέτερον ἀποφα /5 σιστικὸν γράμμα, χωρὶς νὰ κάμετέ τι περισσότερον ἀπὸ τὰ ὅσα εἰς τὸ προεκδοθὲν ἡμέτερον γράμμα διορίζομεν.

—Κωστάκης Χαντζερῆς δρ(αγομάνος) τοῦ βασ(ιλικοῦ) στόλου.

—Γεώργιος Μελλισουργὸς ἔγραψα τὸ παρὸν ἐκ τοῦ καθολικοῦ ἀσφαλῶς.

12

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

7 Ἰανουαρίου 1791

ὑπόθεσις πρὸς ἐξασφάλισιν χρηματικῆς ὀφειλῆς

Τιμιώτατε καὶ ἡμέτερε προσφιλέστατε Μαικάκη Πολίτη, τὴν τιμιότητά σου προσφιλῶς χαιρετοῦ /2 μεν, εἴητε ὑγιαίνων. Ἐνταῦθα παρέστησεν ἡμῖν ἐν ἴσον μαρτυρημένον καὶ βεβαιῶ /3 μένον ἄξιον πίστεως τῆς χρεωστικῆς ὁμολογίας τοῦ Γεωργίου Σουμαρίπα διὰ τῆς ὁποίας δηλοποιεῖται /4 ὅτι ὁ ρηθεὶς Γεώργιος Σουμαρίπας χρεωστεῖ πρὸς τὸν Φρατζισκάκη Σουμαρίπα γρόσια διακόσια εἴκοσι /5 πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ὁποίων βάζει εἰς τὸν ρηθέντα Φρατζισκάκη ἀμανέτι ἐν ἀμπέλι. Ἀποθα /6 νόντος δὲ τοῦ ρηθέντος Γεωργίου Σουμαρίπα ἀπέρασαν τὰ πράγματα καὶ ὑποστατικά του εἰς τὸν ἀδελ /7 φόν του Λιονῆν Σουμαρίπα ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπέρασαν εἰς τὴν ἐδικήν σου ἐξουσίαν. Τώρα ὁ ἀδελ /8 φὸς καὶ κληρονόμος τοῦ ρηθέντος Φρατζισκάκη εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐξουσίαν ἐπέρασεν αὐτὴ ἡ χρεω /9 στική ὁμολογία δὲν ἔχει ποῖον νὰ πιάσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του. Μένει λοιπὸν νὰ ἐξουσιάσῃ /10 τὸ ἀμπέλι ὅπου γράφει ἡ ὁμολογία του διὰ ἐμανέτι πρὸς πληρωμὴν του, τὸ ὁποῖον κρατώντας το /11 ἡ τιμιότης σου μένει ὁ ἄνθρωπος ἀδικημένος. Ὅθεν ἰδοὺ σοὶ γράφομεν τὸ παρὸν ἡμέτερον /12 γράμμα καὶ σὲ προστάζομεν, εἰ μὲν οὕτως ἔχῃ ἡ ὑπόθεσις, νὰ ἐπιστρέψῃς τὸ ἀμπέλι /13 εἰς τὸν ρηθέντα ἀδελφὸν καὶ κληρονόμον τοῦ Φρατζισκάκη Σουμαρίπα κατὰ τὸ δίκαιον /14 πρὸς πληρωμὴν τῶν ἄσπρων ὅπου ἔχει νὰ λαμβάνῃ διὰ νὰ μὴν μείνῃ ὁ ἄνθρωπος ἀδικη /15 μένος. Καὶ εἰς κάθε καιρὸν ἔχοντας δίκαιον θέλει πρετενδέρῃ τὴν ἐξόφλησιν τῆς χρεωστικῆς /16 ὁμο-

λογίας. Οὕτω λοιπὸν ποιήσον καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγίαινε.
αψήα' Ἰανουαρίου ζ'. Διβανχανές.
Τῆς τιμιότητός σου ὅλως,
—Κωστάκης Χαντζερῆς δραγομάνος.

[Ὅπισθόγραμμα]

Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἡμετέρῳ προσφιλεστάτῳ Μαρκάκη /2 Πολίτῃ. Ὑγιῶς.
/3 Εἰς Ναξίαν.

13

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

Σεπτέμβριος 1795

Ἔφεση κατ' ἀποφάσεως κοινοτικοῦ κριτηρίου

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς
νήσου /2 Ναξίας τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς καὶ ἡδέως προσαγορεύομεν.
/3 Ἐπειδὴ καὶ πολλάκις καὶ τώρα μὲ κοινὴν σας ἀναφορὰν παρα /4 καλεῖτε
τοὺς πολυχρονίους αὐθεντάς μας νὰ φυλάττωνται τὰ προῖ /5 κοσύμφωνα
καὶ αἱ νόμιμαι διαθήκαι σας, ὅθεν καὶ ἐσυναχθήτε πρὸ ὀλίγων ἢ /6 μερῶν
διὰ τὴν διαφορὰν ἣν ἔχει ὁ Φρατζέσκος Σουμαρίπας μὲ τὸν /7 κουμιάδου
τοῦ Φρατζίκου Σουμαρίπαν διὰ τὸ ἀμπέλι κείμενον εἰς τὸν /8 Ἅγιον Θαλέ-
λαιον καὶ διὰ τὸ χωράφι ὀνομαζόμενον Ἀνεμόμυλος, τὰ /9 ὅποια εἶχεν προῖ-
κοδοτισμένα ὁ ποτὲ Χρουσῆς Σουμαρίπας Ἰακώβου τῆς θυ /10 γατρός του
Μαρίας ὡς εἰς τὸ προικοχάρτι της φαίνονται, καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς μὲ /11 δια-
θήκην του τὰ ἀφήνει εἰς τὸν υἱόν του Φρατζέσκον. Διὸ καὶ ἐκρίθη εὖλο /12
γον παρὰ τῆς εὐγενείας σας ἔμπροσθεν ἡμῶν ὅτι τὰ προικοδοτισμένα /13
ὅπου οἱ γονεῖς δώσουν εἰς τὰ παιδιά τους μὲ προῖ(κο)χάρτια δὲν ἡμποροῦν
/14 νὰ τὰ ἀποσπάσουν μὲ διαθήκην καὶ νὰ τὰ δώσουν εἰς ἄλλα παιδιά τους.
/15 Ἐπειδὴ ὅμως ὁ εἰρημένος Φρατζέσκος τοῦ Χρουσῆ Ἰακώβου δὲν ἐδέ-
χθη /16 τὴν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀπόφασίν σας καὶ θέλει νὰ κριθῇ ἔμπροσθεν
τῶν πο /17 λυχρονίων αὐθεντῶν μας καὶ μὲ τὸ νὰ ἀκολουθῇ ἀργοπορία καὶ
ἀφανί /18 ζεται ἢ ἰντράδα, διορίζομεν τὸ μὲν ἀμπέλι νὰ τρυγηθῇ παρὰ τῆς
/19 ἀρχοντίσεως Μαρίας, τὸ δὲ κρασί νὰ σταθῇ εἰς τρίτον χέρι, ἕως οὗ νὰ
/20 ἔλθῃ προσταγὴ αποφασιστικὴ περὶ τούτου τῶν πολυχρονίων αὐθεντῶν
μας /21 νὰ λάβῃ πέρας τὸ δίκαιον. Οὕτω ποιήσατε καὶ ὑγιαίνετε.

1795 Σεπτεμβρίου.

—Ὁ Γεώργιος Σαρδάρης*.

* Ὁ Γεώργιος Σαρδάρης διετέλεσε βεκύλης τοῦ δραγομάνου Κωνσταντίνου Χαντζερῆ (1790–1797) κατὰ τὰ ἔτη 1792, 1795 (Β. Σφυρόερα, Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἔνθ.ἀν., σ. 51, σημ. 5 καὶ σ. 131).

14*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

Χίος, 23 Σεπτεμβρίου 1800

Ἀφιέρωμα σὲ μονή

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι Κάστρου Ναξίας, ἡμέτεροι προσφιλέστατοι, ὑγιαίνον /2 τες εἴητε ἐν εὐημερίᾳ. Ἀνηνέχθη πρὸς ἡμᾶς ὅτι ὁ Φίλιππος Δραγομανάκης, ἱερεὺς /3 καὶ κανόνικος, ἀποθανὼν ἀφῆκεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ μίαν κατοικίαν ὀσπιτίου /4 καὶ ἔτι μίαν ἄλλην κάμαραν εἰς τὴν ἀνεψιᾶν αὐτοῦ, γυναῖκα τοῦ Ἀντωνάκη Παρό /5 τῇ μετρίᾳ αὐτῇ παρευθὺς εἰς τὸν πάτρε λέκτερ ἑκατὸν πενήντα /6 γρόσια διὰ τὰ ἐγχειρίση εἰς τὸ καλογραϊκὸν μοναστήριον εἰς μνημόσυνον /7 ἑαυτοῦ καὶ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Ἀγγελέτας. Καὶ κατὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἴδιο /8 ποιησαμένη ἢ ρηθεῖσα τὸ ὀσπίτιον οὐ θέλει ἀποδοῦναι εἰς τὸ καλογραϊκὸν μοναστή /9 ριον τὰ διορισθέντα ἑκατὸν πενήντα γρόσια κατὰ τὸ ὄμπλιγον. Διὸ καὶ γράφο/10 ντες ἤδη προστάζομεν ἀποφασιστικῶς ἅμα τὸ ἰδεῖν τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμ/ 11 μα νὰ παρακαλέσητε αὐτὴν καὶ νὰ τὴν προστάξτε ἀπὸ προσώπου ἡμετέρου νὰ ἀποδώσῃ αὐτὰ παραχρῆμα εἰς τὸ ρηθὲν μοναστήριον ὡς προσηλωθέντα αὐτῇ /12 εἰς φυγικὴν σωτηρίαν τοῦ ἀφιερωσαντος καὶ ἐὰν παρακαθῇ ἐμφανίσαι τὸ παρὸν /13 ἡμέτερον γράμμα εἰς τὸν εἰς τὰ αὐτόθι ἡμέτερον ἄνθρωπον ταχυιδάτην διὰ /14 νὰ τὰ παραλάβῃ δυναστικῶς καὶ νὰ τὰ ἐγχειρίσῃ ἀνελλιπῶς εἰς τὸ ρηθὲν μοναστή /15 ριον. Τὸ νὰ κρατοῦνται τὰ εἰς Θεὸν ἀφιερωθέντα εἶναι ἱεροσυλία προφανὴς καὶ /16 οἱ νόμοι αὐστηρῶς παιδεύουσι τοὺς ἱεροσύλους. Διὸ ἔπρεπε βέβαια νὰ πειρασθῇ /17 ἤδη καὶ ἡ ρηθεῖσα τῆς προσηκούσης αὐτῇ παιδείας ἀλλὰ συμπαθεία χρώμενοι /18 παρατρέχομεν τὰ τῆς παιδείας κατὰ τὸ παρὸν. Γενέσθω λοιπὸν ὡς προστάζομεν /19 καὶ μὴ ἄλλως ἢν' ὑγιαίνοιτε. Αὐ'ῶ Σεπτεμβρίου κγ' ἀπὸ Χίου.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

— Ἰωάννης Καραντζᾶς.

— Κωνσταντῖνος Κόκκος ἀντίγραφα ἐκ τοῦ καθολικοῦ ἀσφαλῶς.

* Μικρὴ περικοπὴ τῆς ἀποφάσεως ἔχει δημοσιευθῇ ἀπὸ τὸν Β. Σφυρόερα (Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 70).

15*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Χίος, 26 Αύγουστου 1801

Ἰσχύς τῶν προικοσυμφώνων

—Ἰωάννης Καλλιμάχης ἐπιβεβαιοῖ.

Κατὰ τὴν πανέκλαμπρον προσταγὴν τῆς ἐθεωρήσαμεν τὴν διαφορὰν τοῦ /2 Ἰωάννου Σουμαρίπα ἣν ἔσχε μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαργιέτας περὶ /3 τῶν προικοδοτισμένων αὐτῇ πραγμάτων καὶ ἐξετάσαντες ἀκριβῶς /4 τό τε προικοσύμφωνον τῆς ρηθείσης καὶ τὰ προβλήματα τοῦ αὐταδέλφου /5 τῆς Ἰωάννου εἶδομεν ὅτι τὸ μὲν προικοσύμφωνον τῆς διαληφθείσης /6 Μαργιέτας εἶναι καθ' ὅλα ὀρθὸν καὶ νόμιμον, αἱ δὲ προτάσεις ἅπα /7σαι τοῦ Ἰωάννου πάντῃ ἀνάρμοστοι καὶ παράλογαι καὶ ἀνίσχυραι εἰς τὸ νὰ /8 ἅπτωνται προικοσυμφώνων. Διὸ δίδομεν γνώμην ὅτι τὸ προικοσύμφωνον /9 τῆς αὐτῆς Μαργιέτας ὡς νόμιμον καὶ ὀρθὸν νὰ μένη ἀπαρασάλευτον καὶ ἂ /10 παράτρεπτον κατὰ τὰς παλαιὰς συνθηκὰς ὅλων τῶν νησιῶν μας καὶ τὰ δια /11 λαμβανόμενα ἐν αὐτῷ πράγματα νὰ ἐξουσιάζωνται ὑπ' αὐτῆς διαδοχικῶς /12 ἀσκανδάλιστα ἐπεὶδὴ τὰ μόνα κεφαλαιώδη γράμματα ὅπου φυλάττονται /13 μὲ προσταγὴν εἰς ὅλα μας τὰ νησιά, ὡς ἄρθρα τῆς πίστεως, εἶναι τὰ προι /14 κοσύμφωνά μας ἅτινα πολυλογίας καὶ ἐθεύνης πολλῆς οὐ χρήζουσιν. Ἐνε /15 κεν τούτου παρακαλοῦμεν θερμῶς τὴν ἐκλαμπρότητά τῆς ἐπιβεβαιωνούσας /16 τὴν παροῦσαν μας νὰ ἐκδώσῃ πανέκλαμπρον προσταγὴν τῆς ὅπου ὁ Ἰω /17άννης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φρατζέσκος νὰ μὴν ἐνοχλῶσι τοῦ λοιποῦ /18 ἅπαντα τὰ ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν περιεχόμενα /19 πράγματα. Ἡ δὲ τελεία ἀπόφασις μένει εἰς τὴν βαθύνοιαν καὶ εὐθυδικίαν /20 τῆς ἐκλαμπρότητός τῆς.

1801 Αύγουστου 26, Χίος.

—Σπυρίδων Κορφιάτης.

—Ἰωάννης Πλη[...].

—Κωνσταντῖνος Κόχκος.

—Λεονάρδος Βαλέτας.

—Νικόλαος Κόχκος.

—Νικόλαος Πολίτης κατzellάριος.

—Κωνσταντῖνος Μπάος.

—Ἰωάννης Πρόκος.

—Ἰωάννης Σάρδης καὶ βομβόντας τῆς Κίμουλος διὰ χειρὸς ἐμοῦ Σπυρίδου Μάνεση.

—Γερμανὸς Μπαρόντζης.

* Πρβλ. κατωτέρω καὶ τὴν ἀριθ. 33 (20-10-1810) ἀπόφαση.

- Φρατζέσκος Γεωργαντόπουλος.
- Ο πρωτονοτάριος περιχώρων καστελάνος.
- Ιωάννης Χατζόγλος.
- Οίκονόμος Κιμήλου.
- Βασίλης Σάρδης Κίμηλο.
- Φαρ[...]λάκης Κιμήλου.
- Αναστάσιος Ναυπλιώτης.
- Ιωάννης καὶ ἐπίτροπος τῆς Κιμήλου.
- Οίκονόμος Μήλου.
- Αντώνιος Καλαβρός.
- Κωνσταντῖνος Πιάζος.
- Ιωάννης Παπαδόπουλος.
- Λορέντζος Ντελαρόκας.
- Φρατζέσκος Μπαρότζης καντζελλάριος Ναξίας.
- Λεονάρδος Κοντίλης ἀγροίκησα τὴν παρὸν ἀπόφασιν.
- Γερμανὸς Σουμαρίπας.

[Ὅπισθόγραμμα]

Ἀπόφασιν ὅπου ἔκαμεν ὁ πείζα /2 δὲς ὡς ἀνέθεν ὁ Καλλιμάχης εἰς /3 τὴν Χίον διὰ τὰ πράγματα /4 τῆς πεθερᾶς μου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

16-16α

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Χίος, 26 Αὐγούστου 1801

Αἵρετοκρισία

α. Συνυποσχετικό

Ἰωάννης Καλλιμάχης ἐπιβεβαιοῖ.

Δεομένης ἀγωγῆς παρὰ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἀποστόλη καὶ Ἰωάννη Χαντζόν /2 γλῶν κατὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτῶν σινιὸρ Ἀνδρονίκου Πραδούνα καὶ αὐταδέλφης /3 αὐτοῦ Σοφίας περὶ ἐνὸς νερομύλου καὶ ἐνὸς χωραφίου ἐξεδόθη /4 πανέκλαμπρος προσταγὴ προστάζων αὐτοὺς ἵνα ἔλθωσιν μετὰ τοῦ προε /5 στώτων αὐτῶν νὰ κριθῶσι περὶ τῆς διαφορᾶς ταύτης ἢ, μὴ δυνάμε-

* Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασιν τῶν αἵρετῶν κριτῶν ἀκολουθεῖται ἀπὸ τρία πιστὰ ἀντίγραφα αὐτῆς ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓνα εἶναι μεταφρασμένο στὴ γαλλικὴ. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῶν δύο ἄλλων τὸ ἓνα κατατέθηκε στὴ γαλλικὴ καγκελλαρία τῆς Νάξου καὶ στὴ συνέχεια στὴ "δημόσια νοταρία" τῆς Χώρας Νάξου.

νοι /6 ἐλθεῖν οἱ ἴδιοι, νὰ ἀποκαταστήσωσιν τέλειον ἐπιτροπικόν τους ἄλλον ἀντ' /7 αὐτῶν. Μὴ δυνάμενοι λοιπὸν νὰ ἔλθωσιν μόνοι τους ἀπεκατέστησαν ἐπὶ /8 τροπικόν τους δι' ἐγγράφου καὶ ἐμμαρτύρου ἐπιτροπικῆς τὸν Νικόλαον Κόκ /9 κον Δημητρίου. Τὴν σήμερον λοιπὸν αὐτοθελήτως καὶ αὐτοπροαιρέτως ἀμφό /10 τερα τὰ μέρη, ὃ τε ἐπιτροπικός τοῦ σινιὸρ Ἀνδρονίκου καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἀποστό /11 λης καὶ Ἰωάννης Χαντζόνλοι, διὰ νὰ λείψουν ἀπὸ κάθε λογοτριβήν, συν /12 χύσεις τε καὶ τὰ ἔξοδα διορίζουσιν ἀλμπίτρος καὶ αἵρετοὺς κριτὰς εἰς τὸ νὰ ἀνα /13 κρίνουν καὶ νὰ ἐξετάσουν ἀφιλοπροσώπως τὴν διαφορὰν ἣν ἔχουσιν περὶ /14 τῶν ρηθέντων ὑποστατικῶν. Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ μέρος τοῦ Νικολάου Κόκκου /15 διορίζονται ἀλμπίτροι ὁ σινιὸρ Ἀντωνάκης Καλαβρὸς καὶ σινιὸρ Κωνσταν /16 τάκης Πγιάζης, πάριοι, καὶ σινιὸρ Σπυριδάκης Κορφιάτης, ἀπὸ δὲ τὸ μέ /17 ρος Ἀποστόλης καὶ Ἰωάννου Χαντζόγλων διορίζονται ὁ σινιὸρ Φρατζεσκάκης Μπα /18 ρότζης, σινιὸρ Κωνσταντάκης Μπάος καὶ σινιὸρ Γιαννάκης Πρόκος, σιφναῖοι, διο /19 ρίζοντες εἰς αὐτοὺς οἱ διαφερόμενοι τὴν τελείαν πληρεξουσιότητα νὰ ἐρευνήσωσιν /20 καὶ νὰ ἀνακρίνωσιν ἀκριβῶς καὶ κατὰ Θεὸν τὴν διαφορὰν ταύτην. Ὅθεν /21 δὲ δὲν ἤθελον συμφωνήσωσιν αἱ γνώμαι τῶν ἀλμπίτρον νὰ κράζουσιν ἕναν /22 ἢ δύο νὰ λέγουν καὶ αὐτοὶ τὴν γνώμην τους, τὴν ὁποῖαν ἀποφασίσιν ὅπου ἤθελον /23 κάμῃ ὑπόσχονται τὰ μέρη νὰ τὴν φυλάξουσιν στερεὰν καὶ ἀμετάθετον αἰωνίως καὶ κλη /24 ρονομικῶς. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν γέγονε τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένο τῇ ἰδίᾳ /25 αὐτῶν χειρὶ καὶ παρὰ ἀξιοπίστους μαρτύρων εἰς ἀσφάλεια. Χίος, 1801 Αὐγούστου 26.

—Νικόλαος Κόκκος, ἐπιτροπικός τοῦ σινιὸρ Ἀνδρονίκου καὶ συζύγου αὐτοῦ Σοφιανάκη βεβαιῶ.

—Ἰωάννης Χαντζόγλος στέργω τὸ παρό.

—Ἀποστόλης Χατζόγλος στέργω.

—Γερμανὸς Μπαρότζης μαρτυρῶ.

—Σπυρίδων Μάνεσης μαρτυρῶ.

—Κωνσταντῖνος Κόκκος Δημητρίου ἔγραψα καὶ μαρτυρῶ.

β. Ἡ ἀπόφασις τῶν αἵρετοκριτῶν

Χίος, 28 Αὐγούστου 1801

Ἰωάννης Καλλιμάχης ἐπιβεβαιοῖ.

Κατὰ τὴν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν ὅπου μᾶς ἐδόθη, ὡς ὀπισθεν φαίνεται, ὑπογεγραμμένη ἀπὸ τοὺς ὁ /2 μοίους, ἐξετάσαμεν καὶ ἐρευνήσαμεν ἀκριβῶς τὰ δικαιώματα καὶ πρετεντζιόνες καὶ τῶν δύο μερῶν /3 ὅσα μᾶς ἐφανέρωσαν ἐκ στόματος καὶ ἐγγράφως καὶ ἐκρίναμεν εὖλογον καὶ δίκαι-

ον άφι /4 λοπροσώπως ότι δια τὸ χωράφι όπου έπρετέντεραν τὰ δύο αδελφια, ό τε Ιωάννης και /5 Αποστόλης Χατζόγλοι παρὰ τῆς αδελφῆς αὐτῶν και γαμβροῦ των Ανδρονίκου Μπραντούνα δέν /6 έχουν εἰς αὐτὸ κανένα δίκαιον ὡσάν όπου εἶδομεν κομπρομέσο κατζηλλιερικὸ ὑπο /7 γεγραμμένον και ἀπὸ τὰ δύο μέρη και ἀπόφασιν τῶν ὁμοίων ἀλπίτρων ὅτι τὸ χω /8 ράφι νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν και κυριότητα τῆς ἄνω αὐταδέλφης των Σοφίας. /9 Περὶ δὲ τοῦ νερομύλου θεωρώντας τὰ γράμματά των βρίσκομε εὐλογον και δίκαιόν τε /10 ὅτι μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ὁ καθαυτὸ νερόμυλος και ἔκαμεν ὁ Ανδρόνικος ἔξοδα μεγά /11 λα εἰς αὐτὸν όπου ἔκτισεν και ὁ παλαιὸς νὰ εἶναι ἐφθαρμένος, νὰ δώσῃ ὁ Ανδρόνικος /12 τῶν δύο κουνιάδων του, Αποστόλη και Ιωάννη Χατζόγλου, γρόσια δύο χιλιάδες πεντακόσια, /13 ἦτοι 2.500, και νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς νερόμυλος μὲ ὅλην του τὴν τοποθεσίαν τοῦ ἄνω εἰρημένου /14 Ανδρονίκου ὡς θέλει και βούλεται νὰ τὸν κάνη ὡς πρᾶγμα ἐδικόν του και αὐτοὶ νὰ μὴν ἔχουν /15 εἰς τὸ ἐξῆς καμμία πρετεντζιὸ περὶ αὐτοῦ τοῦ νερομύλου. Οὕτως εὐρίσκομεν εὔ /16 λογον βεβαιώνοντάς το και μὲ τὰς ὑπογραφάς μας εἰς ἐνδειξιν. Χίος. 1801 Αὐγούστου 28.

—Κωνσταντῖνος Αποστόλου Μπάσος ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

—Ιωάννης Πρόκος ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

—Αντώνιος Κελαβρός ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

—Κωνσταντῖνος Μπιάζος ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

—Σπυρίδων Κορφιάτης ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

—Φρατζίσκος Μπαρότζης ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

Κατεδάφιση ἐπιβλαβῶν ἐγκαταστάσεων

Τιμιώτατοι και ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες και ἐπίτροποι τῆς νήσου Ναξίας τὴν τιμιότητά σας /2 προσφιλῶς χαιρετοῦμεν, εἴητε ὑγαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Ὁ ἄρχων ἀγᾶς Γεώργιος Φραγγόπουλος ἀνέ /3 φερειν ἡμῖν διὰ τοῦ ἐνταῦθα ἐξοχωτάτου πρέσβεως τῆς Βρεττανίας ὅτι ὁ Ιάκωβος Παζαῖος κατὰ τὸν παρελ /4 θόντα χρόνον μακρὰν ἀπὸ εἰς τὸ παλαιόν του μαγειρεῖον ἔκτισεν ἓνα ἄλλο μεγαλύτερον μὲ νέον ὀτζάκι /5 τοῦ ὁποίου τὸ κουπούρι ἐβγαίνει ὑποκάτω και πολλὰ πλησίον τοῦ ὀσπιτίου τοῦ ρηθέντος Φραγγοπούλου ὥστε όπου /6 ὅλος ὁ καπνὸς εἰσέρχεται διὰ τῶν θυρῶν και παραθυρίων εἰς αὐτὸ και προξενεῖ μεγάλην βλάβην /7 και ἀνυπόφορον ἐνόχλησιν εἰς τοὺς ἐγκατοίκους του. Περὶ τῆς ὁποίας αὐτῆς

ὑποθέσεως ἐνεφανίσθη εἰς ἡμᾶς /8 ἀναφορά σας ἐνυπόγραφος βεβαιωμένη παρὰ τοῦ αὐτόθι ἡμετέρου Καμαράση Ἀντώνη διαλαμβάνουσα /9 ὅτι ὁ ρηθεὶς Παζαῖος ἐγκληθεὶς διὰ προτέστου διὰ νὰ μὴν κτίσῃ τὸ παράλογον τοῦτο μαγειρεῖον ἕως οὗ νὰ θεω /10 ρηθῇ διὰ τῆς τιμιότητός σας τὸ δίκαιον τοπικῶς ὑπ' αὐθαδικίας του ἔσχισεν τὸ προτέστον καὶ μ' ὅλον ὁποῦ /11 εἶπατε εἰς αὐτὸν ὅτι εἶναι παράλογος καὶ παρὰ τοπικὴν συνήθειαν ἢ οἰκοδομὴ τοῦ νέου τούτου μαγειρείου καὶ ὁ /12 τζακιοῦ αὐτὸς οὐχ ὑπήκουσεν ἀλλὰ τὴν ἐτελείωσε. Τούτου χάριν γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος μας ἐντελλόμεθα /13 ὑμῖν ἀποφασιστικῶς ὅπως καθυποβάλητε τὸν εἰρημένον Παζαῖον τῇ δυνάμει τοῦ παρόντος μου ἀμέσως /14 καὶ ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ νὰ χαλάσῃ τὸ νέον αὐτὸ μαγειρεῖον καὶ ὀτζάκι καὶ κουπούρι καὶ νὰ /15 εὐχαριστηθῇ εἰς τὸ ἐν τῷ παλαιῷ τόπῳ παλαιόν του μαγειρεῖον καὶ νὰ προσέχητε καλῶς νὰ μὴ γενῇ κα /16 μμία παραμικρὰ ἀπειθεία ἢ ἀναβολὴ εἰς τὴν παροῦσαν μας τελευταίαν ἀποφασιστικὴν προσταγὴν /17 διότι ὕστερον θέλει το μετανοήσῃ ἀνωφελῶς καὶ εἰ μὲν δὲν ὑπακούσῃ ἔχει τὴν εἰδησιν ὁ Ἀπτῇ ἀγᾶς /18 τοῦ πολυχρονίου ἐφένδῃ μας νὰ γενῇ μουπασίρης καὶ νὰ τὸ ἐγκρεμνίσῃ ἀφεύκτως. Οὕτω ποιήσατε ὡς / 19 προστάζεσθε ἐξ ἀποφάσεως.

1803 Ἰουνίου 3 ἀπὸ διβανχανέ

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως.

—Ἰωάννης Καλλιμάχης.

—Γεώργιος ἱερεὺς ὁ Μαγειρόπουλος καὶ πρωτονοτάριος ἀρχιερατικὸς ἀντέγραψα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀσφαλῶς.

Noi Vincenzo Coressi Arcivescovo Naxopariense Metropolita /2 di tutto il Mar Egeo. Facciamo piena indubitata fede à chi spet /3 terà che la retroscritta copia è stata fedelmente tratta dal suo /4 originale; onde porrà avere tutto il vigore in qualunque Tribu /5 nale sarà presentata in sui fede.

Dato in Naxia della nostra Residenza 14 Iuglio 1804.

—Vincenzo Coressi comes sopra.

—Antonio Barozzi can(onico) e Vicecancelliere Archivile.

Λεβαντῆς καὶ Πέτρος Κανισκᾶς. Διὰ τοῦ /3 παρόντος ἡμετέρου γράμματος
 σᾶς διορίζομεν νὰ προεστῇτε εἰς τὸ κοινὸν τῆς Μυκόνου, /4 συνερχόμενοι
 μετὰ τῶν διορισθέντων δύο ἐπιστατῶν καὶ γνωμοδοτοῦντες τὰ εἰκότα περὶ
 πάσης /5 ὑποθέσεως, κοινῆς τε καὶ μερικῆς, χωρὶς νὰ διαιρῆσθε καὶ νὰ στα-
 σιάζητε, ἀλλ' ἀποτευνόμενοι /6 εἰς τὰ πρὸς εὐνομίαν καὶ καλὴν διοίκησιν
 τοῦ τόπου σας, νὰ διευθετῇτε κάθε ὑπόθεσιν καὶ /7 νὰ προσέχητε ἀκριβῶς
 εἰς τὸ νὰ μὴν γίνηται παρεκτροπὴ τοῦ δικαίου εἰς τὰς κρίσεις καὶ διαφορὰς
 /8 τῶν ἐγκατοίκων, καὶ ἀποφασίζοντες στὰ εἰκότα, ἐὰν εὔρητε τινὰς μὴ
 πειθομένους καὶ ἀντι /9 τείνοντας εἰς τὰς νομίμους καὶ κανονικὰς κρίσεις
 καὶ ἀποφάσεις σας νὰ ἐμφανίζητε τούτους /10 ὀνομαστὶ πρὸς ἡμᾶς διὰ
 κοινῆς ἀναφορᾶς σας διὰ νὰ ἐνεργῶμεν ἀμέσως τὰ εἰς παιδείαν /11 τῆς
 ἀπειθείας καὶ παρακοῆς αὐτῶν πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ὑπολοίπων. Ἐπὶ τού-
 τοις δὲ διορί /12 ζομεν νὰ γράφωνται διὰ τοῦ κοινοῦ καγκελλαρίου Ἰγνατίου
 Παρθένη ὅλα τὰ κοινὰ γράμματα καὶ νὰ κοπιᾶρῶνται δι' αὐτοῦ εἰς τὸν
 κοινὸν κώδικα ὅλα τὰ παρ' ἡμῶν στελλόμενα γράμματα /13 καὶ εἰς κάθε το-
 πικὴν ὑπόθεσιν νὰ ἔχητε συμπρόντα καὶ αὐτὸν. Οὕτως προστάζομεν /14
 καὶ μὴ γενέσθω ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως, ἂν θέλετε μείνῃ ἀναπολόγητοι.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
 —Παναγιωτάκης Μουρούζης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1805 Ἰουνίου κγ'.
 Εἰς Μύκονον.

ΑΘΗΝΩΝ

[Ὅπισθόγραμμα]

"1805: Προσταγὴ διὰ τοὺς προεστῶτας καὶ κοινοῦ καγκελλαρίου ὅπου
 ἐδόθη παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγίζαδὲ δραγομάνου
 μας".

19

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 163

Νάξος, 25 Ἰουνίου 1805

Χρηματικὴ διαφορὰ τῶν κοινῶν Κάστρου καὶ Πούργου

1805.

Τίμιοι, ὃ τε σιὸρ Δημητράκης Κόκκος, κατζηλλιέρης Πούργου, καὶ ὃ σιὸρ
 Φρατζέσκος Παρό /2 τῆς, κατζηλλιέρης Κάστρου, καὶ ὃ Νικολάκης Σλουτζιά-
 ρης, ἔφορος χωρίων. Διὰ τοῦ /3 παρόντος ἡμετέρου γράμματος σᾶς διορίζομεν
 ἵνα συνελθόντες θεωρήσητε ἀκριβῶς τὴν /4 διαφορὰν, ἣν ἔχουσι τὰ δύο κοινὰ
 Κάστρου καὶ Πούργου περὶ τῶν πέντε χιλιάδων καὶ /5 πεντακοσίων γροσίων,
 ἅπερ δι' ὁμολογίας χρεωστοῦσι τῷ εἰς Πογδανίαν διδασκάλῳ /6 Παϊσίῳ. Καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἐξακριβώσαντες νὰ ἐμφανίσητε πρὸς ἡμᾶς πόσα ὀφείλονται ἀφ' ἑκατέρου /7 κοινοῦ εἰς λογαριασμὸν κεφαλαίου καὶ διαφόρου διὰ νὰ προσδιορίσωμεν τὸ ταχσίλι /8 αὐτῶν. Οὕτω ποιήσατε ἐξ ἀποφάσεως. 1805 Ἰουνίου 25.

Ἀπὸ Ναξίας.

—Παναγιωτάκης Μουρούζης.

20

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

12 Ἰουλίου 1805

Ἀπαγόρευση διόδου διαμέσου κτήματος

Ἡμέτερε Χατζῆ Βασιλάκη ζαπίτη καὶ ταχσιλδάρη τῆς Ναξίας. Ὁ Φρατzesκάκης Παρότζης, κατῆ /2 λλιέρης Κάστρου, ἀνήνεγκεν ἡμῖν περὶ τῶν ὑποστατικῶν αὐτοῦ τὰ εἰς χωρίον λεγόμενον Φιλό /3 τι ὅτι οἱ ἐγχώριοι ἀφήνοντες τοὺς κοινοὺς δρόμους ὁδοποιοῦσιν ἐν αὐτοῖς καὶ διερχόμενοι /4 καὶ ἀπερνῶντες ἐξ αὐτῶν γίνονται βλαπτικοὶ καὶ ἐπιζήμιοι εἰς τρόπον ὅπου τὰ ἐρημῶνου /5 σι καὶ προσέτι ὅτι ἐσυνειδήτως κάμνουσι συνεχεῖς κλεψίας καὶ ζημίας εἰς τὰ ζῶα τοῦ, καὶ /6 τοὺς καὶ δένδρα τοῦ. Ὅθεν μὴ ἀνεχόμενοι ταῦτα, σὲ διορίζομεν διὰ τοῦ ἡμετέρου /7 τούτου γραμματος ἵνα ἀπελθὼν ἐκεῖ δώσης τὸ προσήκον νύξιμι, ὥστε τοὺς διαβάτας /8 διέρχεσθαι εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τῶν κοινῶν δρόμων καὶ μὴ εἰσέρχεσθαι διὰ τῶν ὑποστατικῶν /9 τούτων τοῦ εἰρημένου Φρατzesκάκη Παρότζη ὁδοποιοῦντες ἐν αὐτοῖς καὶ μηδὲ ζημιεῖν /10 αὐτὸν διὰ τῶν προειρημένων ἄλλων τρόπων, καθυποβαλὼν καὶ τοὺς προεστῶτας τοῦ /11 χωρίου νὰ ἔχωσι τὴν περὶ ταῦτα ἀναγκαίαν πρόβλεψιν. Καὶ ὅστις ἀπὸ τοῦδε καὶ /12 εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελε φωραθῇ εἰσερχόμενος καὶ διαπερνῶν ἐξ αὐτῶν ἢ κλέπτων νὰ παιδεύη /13 ται μὲ ξυλιές καὶ μὲ τζερεμέ. Οὕτω ποιήσον ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγίαινε.

Ἐν Ναξίᾳ 1805 Ἰουλίου 12.

Τῆς τιμιότητός σου ὅλως,

—Παναγιωτάκης Μουρούζης.

[Ὁπισθόγραμμα]

Τῷ ἡμετέρῳ Χατζῆ Βασιλάκη ζαπίτη καὶ ταχσιλδάρη τῆς Ναξίας. Ὑγιῶς.

21-21α

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 163

Νάξος, 13 Ιουλίου 1805

Ένοχική διαφορά

Τίμιοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλεῖς, ὃ τε Κόκκος ὁ κατζηλλιέρης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Κόκκος, ὁ Φρατζεσκά /2 κης Σουμαρίπας καὶ ὁ Κάστρης διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου γράμματος διορίζομεν τὴν τιμιό /3 τητάν σας ὅπως ἀμέσως ἤδη συνελθόντες εἰς ἓν, θεωρήσητε προσεκτικῶς καὶ ἐξακρι /4 βωμένως τὸν μεταξὺ τοῦ Ἀνδρονίκου Πρανδούνα καὶ τῶν Καστρινῶν λογαριασμόν καί, ἀφ' οὗ / 5 τὸν ξεκαθαρίσητε καὶ τὸν καταγράψητε ἀκριβῶς σαφηνίζοντες ποῖον μέρος δικαιοῦται /6 νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ τὴν ποσότητα, νὰ φέρητε πρὸς ἡμᾶς ἰδιοενυπόγραφον τὴν /7 καταγραφὴν σας πλὴν χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ διὰ νὰ ἀποφασίσωμεν τὰ εἰκότα.

Ἐν Ναξίᾳ αὐε' Ιουλίου ιγ'.

—Παναγιωτάκης Μουρούζης.

[Υστερόγραφο]

Κατὰ τὴν πανέκλαμπρον προσταγὴν τῆς συνελθόντες εἰς ἓν καὶ ἐθεωρήσαμεν τὸν λογαριασμόν ὃν εἶχεν ὁ Ἀνδρόνικος Πρανδούνας μετὰ τοῦ /3 κοινοῦ Κάστρου καὶ μένει τὸ κοινόν τοῦ αὐτοῦ μέρους νὰ δίνη πρὸς τὸν /4 Ἀνδρόνικον Πρανδούνα γρόσια 638, ὡς ἐν τῷ καταλόγῳ φαίνονται.

Νάξος, 13 Ιουλίου 1805

Τίμιοι προεστῶτες καὶ σύντυχοι Κάστρου Ναξίας. Ἐπειδὴ ἀνηνέχθη ἡμῖν ὅτι δικαί / 2 οὔται νὰ δίνη τὸ κοινόν σας πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον Πρανδούνα τὰ ἀνωτέρω ἐξακόσια /3 τριάντα ὀκτὼ γρόσια, σᾶς προστάζομεν ἀποφασιστικῶς νὰ ἀποδώσητε ἤδη /4 αὐτὰ ἀνελλιπῶς πρὸς αὐτὸν δίχα τινὸς προφάσεως καὶ ἀναβολῆς καιροῦ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

1805 Ιουλίου 13.

Ἐν Ναξίᾳ.

—Παναγιωτάκης Μουρούζης.

—Φρατζέσκος Σουμαρίπας Φίλιππος σύντυχος.

—Ἰάκωβος Σφόρτζα Κάστρης.

—Δημήτριος Κόκκος κατζελλάριος.

—Κωνσταντῖνος Κόκκος τοῦ Ἰακώβου.

Ἱερολογημένη μνηστεία

Τιμιώτατοι προεστῶται καὶ ἐπιστάται τῆς νήσου Μυκόνου, ὑγιαίνοντες εἴητε ἐν εὐημερίᾳ. Ὁ ἐν τῇ Τήνῳ κάτοι /2 κος Βελισσάριος προσελθὼν ἐνεφάνησεν ἡμῖν ἐν μαρτυρικὸν γράμμα ὑπογεγραμμένον παρὰ τε τοῦ πανιερω /3 τάτου ἁγίου Τήνου καὶ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου καὶ προσέτι ἐν προικοσύμφωνον δι' ὧν ἔγνωμεν ὅτι ὁ ἐκ /4 τῶν αὐτόθι Ἱερώνυμος Κορίνθιος αὐθορμήτως καὶ οἰκειοθελῶς ἠρραβωνήσατο μετὰ ἱερολογίας πέρυσι κατὰ /5 τὸν Ὀκτώβριον ἐν ἀρχιερατικῇ παρατάξει καὶ συναθροίσει τῶν προκρίτων τοῦ τόπου τὴν Κατίγκω θυγατέρα /6 τοῦ ρηθέντος Βελισσαρίου ἐπὶ τῷ συζευχθῆναι μετ' αὐτῆς ἐπομένως κατὰ νόμους ἐκκλησιαστικούς, ἀλλὰ διαστρέψας /7 ὕστερον ἀποποιεῖται τὴν σύζευξιν, διαλῦσαι ἐπιχειρῶν παρανόμως τὴν γενομένην ἐκείνην ἀρχιερατικὴν /8 ἱερολογίαν. Ὅθεν ὁ ρηθεὶς Βελισσάριος, πατὴρ τῆς κοῦρης κατέφυγεν εἰς τὴν εὐθύδικον κρίσιν τῆς ἐκκλη /9 σίας ἥτις ἐπειδὴ διὰ πατριαρχικῆς ἐπιταγῆς μετακαλεῖται τὸν ρηθέντα Ἱερώνυμον νὰ ἐλθῇ ἐδῶ νὰ /10 ἀπολογηθῇ διὰ τὴν αἰτίαν, συμπαρόντος καὶ τοῦ ρηθέντος Βελισσαρίου. Τοῦτο χάριν κράτοντες καὶ ἡμεῖς /11 σὰς παραγγέλλομεν ἵνα προσκαλεσάμενοι τὸν ρηθέντα Ἱερώνυμον προστάξητε αὐτὸν ἀπὸ προσώπου /12 ἡμετέρου νὰ κλίνῃ τὸν αὐχένα εἰς τὴν ἐπιταγὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ κινήσῃ ἤδη ἀμέσως νὰ ἐλθῇ /13 ἐδῶ νὰ συμπαρασταθῇ εἰς τὸ ἱερὸν κριτήριον τῆς ἐκκλησίας διὰ νὰ ἀπολογηθῇ προτείνων τὰς αἰτίας /14 δι' ἃς ἐπιχειρεῖ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας, ἐπειδὴ ἂν ἴσως προφασιζόμενος δὲν /15 κινήσῃ νὰ ἐλθῇ ἤδη ἀμέσως, θέλομεν ἀποστείλῃ μουπασίρην νὰ φέρωμεν τοῦτον καὶ ἄκοντα. /16 Καὶ περιμένομεν ἀπόκρισιν μὲ πρῶτον διὰ κοινοῦ ὑμῶν γράμματος. Οὕτω παραγγέλλομεν /17 ἀποφασιστικῶς καὶ μὴ ποιήσαντες ἄλλως ὑγιαίνοιτε.

αωστ' Σεπτεμβρίου κα'.

Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Παναγιωτάκης Μουρούζης.

[Ὁπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίοις προεστῶσι καὶ ἐπιστάταις τῆς νήσου Μυκόνου. /2 Ὑγιῶς.

23

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

1 Σεπτεμβρίου 1806

Ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεση ἀποφάσεως

Τίμιοι, ὃ τε ταχσιλδιάρης καὶ προεστῶτες τῆς νήσου Ναξίας ὑγιαίνοντες εἵητε ἐν εὐημερίᾳ. Διὰ τοῦ Τάγαρη /2 ἐλάβομεν κοινὸν γράμμα σας καὶ εἶδομεν ὅτι κατὰ τὴν προεκδοθεῖσαν προσταγὴν μας συνελθόντες /3 ἐθεωρήσατε τὴν διαφορὰν ἣν ὁ ρηθεὶς εἶχε μετὰ τῆς Ἑλένης ποτὲ συζύγου του καὶ συναγαγόντες τὴν ἀλή /4 θειαν ἀπεφασίσατε διὰ κοινῆς ἐνσφραγίστου σετέντζας διὰ νὰ παραλάβῃ ἐξ αὐτῆς δύο χιλιάδας πεντακό /5 σια τριάντα ἐν γρόσια τὴν ὁποίαν σετέντζαν σᾶς ἐπιβεβαιώσαμεν, μ' ὅλον ὅπου περριεργάσθημεν ἐν /6 αὐτῇ παρωραμένα πολλὰ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Τάγαρη ἀφ' οὗ ὑπεύθυνος ἐφάνη ἡ ρηθεῖσα κατὰ νόμους /7 καὶ ἀγανακτήσαμεν διατὶ νὰ μὴν κάμητε ἀφιλοπροσώπως ἀκριβῆ τὴν ἐπεξεργασίαν. Ἐπειδὴ δέ, ὥς /8 σημειοῖτε ἡμῖν ἐν τῷ κοινῷ ὑμῶν γράμματι, δυστροποῦσα ἡ ρηθεῖσα δὲν ἀποδίδει τῷ Τάγαρη οὐδὲ /9 τὰ ἀποφασισθέντα αὐτὰ δύο χιλιάδες πεντακόσια τριάντα ἐν γρόσια, ἀγανακτήσαμεν κατὰ τῆς /10 κακονοίας καὶ ἀπειθείας αὐτῆς καὶ γράφοντες ἤδη προστάζομεν ἀποφασιστικῶς σὲ τὸν ταχσιλδάρην /11 καὶ τοὺς προεστῶτας νὰ καθυποβάλλητε αὐτὴν παντὶ τῷ πωλῶντι ἐκ τῶν ὑποστατικῶν πραγμάτων /12 αὐτῆς εἰς ἀποπλήρωσιν τελείαν τῶν ἀνωτέρω ἄσπρων. Καὶ διὰ παιδείαν τῆς ἀπειθείας ἣν ἔδειξε /13 προστάζομεν ἀποφασιστικῶς νὰ δώσῃ ἐτι τῷ Τάγαρη ἡ ρηθεῖσα τρακόσια γρόσια, λοιπὸν συμποσοῦ /14 μὲν ὅλα δύο χιλιάδες ὀκτακόσια τριάντα γρόσια, νὰ τὰ κάμῃς ταχσίλι ἤδη ἀμέσως σὺ ὁ ταχσιλ /15 δάρης ἀπὸ πωλήσεως τῶν μουλκίων τῆς ρηθείσης καὶ νὰ τὰ ἐγχειρίσῃς τῷ ἐκεῖσε ἐπιτρόπῳ τοῦ Τάγαρη /16 ὅπου ἤθελε παραστήσῃ γράμμα καὶ ἐξοφλητικόν του. Δίχα τινὸς προφάσεως καὶ ἀντιλογίας νὰ /17 συνεπιστατήσῃτε ὅλοι σας εἰς τὸ νὰ γένωσι ταχσίλι τὰ ἀνωτέρω ἄσπρα παραβιάζοντες τὴν ρηθεῖσαν /18 Ἑλένην μὲ κάθε τρόπον εἰς τὸ νὰ πωλήσῃ ἤδη παραχρῆμα τινὰ τῶν πραγμάτων αὐτῆς πρὸς ἀπο /19 πλήρωσιν τούτων καὶ προσέξατε ἀκριβῶς νὰ μὴν παραμελήσῃτε ἀναβάλλοντες τὸν καιρόν, ὅτι θέλο /20 μεν ἀγανακτήσῃ καθ' ὑμῶν. Καὶ μάλιστα κατὰ σοῦ τοῦ ταχσιλδάρη. Οὕτω καὶ μὴ ἄλλως ποιή /21 σαντες ἐξ ἀποφάσεως, ὑγιαίνοιτε.

1806 Σεπτεμβρίου 1. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Παναγιωτάκης Μουρούζης.

[Ὅπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίοις, τῷ τε ταχσιλδάρη καὶ προεστῶσι τῆς νήσου Ναξίας. Ὑγιῶς.

24-24α

ΓΑΚ, Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 170

1808

Ἀπαγόρευση ἀνεγέρσεως κτίσματος ἐμποδίζοντος
τὴν θεὰ παρακειμένου ἀκινήτου

Ὁ Παροναξίας Νεόφυτος βεβαιοῖ.

Διὰ τῆς παρούσης κατzellαρικῆς σεντέντζας γίνεται δῆλον, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ κὺρ /2 Γεώργης Κονδύλας νὰ ἔβαλεν μερικὰ στύλα εἰς τὸ νεόκτιστον ὀσπίτιον ὅπου τὴν /3 σήμερον κτίζει διὰ νὰ κάμῃ πουντί, ἐμποδίζετο παρὰ τῆς κουνιάδας τοῦ συζύγου τοῦ κὺρ /4 Παναγιώτη Κονδύλα μὴν ὄντα τοῦ συμβίου της ἐνταῦθα, διὰ τὸ ἐμπόδιον τῆς θεῶ /5 ρίας ὅπου θέλει κάμῃ τῶν ὀσπιτίων της τὸ αὐτὸ πουντί. Καὶ ἦλθον ἀμφοτέρω τὰ μέρη εἰς /6 λογοτριβὰς, προσέτρεξαν εἰς τὸν πανιερώτατον ἡμῶν δεσπότην ἅγιον Παροναξίας /7 καὶ ἡ αὐτοῦ πανιερότης ἐσυνάθροισεν μερικοὺς τῶν προεστώτων τοῦ τόπου μετὰ τοῦ ἄρχοντος /8 Ἀρμάση ζαμπίτου καὶ τοὺς ἐπαρακάλεσεν καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐθεώρησαν αὐτὰ /9 φεῖ τὴν τοπικὴν καὶ τὴν δυσκολίαν ὅπου θέλει κάμῃ τὸ αὐτὸ πουντί ὅταν ἤθελεν /10 γίνῃ. Καὶ κρίναντες ἀπαθῶς καὶ ἀφιλοπροσώπως αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἀποφασίζουσιν ἀμετα /11 θέτως, ὅτι ὁ ρηθεὶς κὺρ Γεώργης νὰ μὴν δύναιται νὰ κάμῃ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ σουκα /12 κιου πουντί, μετὰ τὸ νὰ κλίνῃ ὅλην τὴν θεωρίαν τοῦ ὀσπιτίου τοῦ κὺρ Παναγιώτη Κον /13 δύλα, μὴν ἔχοντα καμμίαν ἄλλην παρηγορίαν τῆς θεωρίας τὸ αὐτὸ ὀσπίτι /14 καθὼς ἔχουν τὰ ὀσπίτια τοῦ αὐτοῦ κὺρ Γεώργη ἀπὸ τόσα ἄλλα μέρη. Διὸ εἰς ἔνδειξιν /15 ἐγένετο ἡ παροῦσα σεντέτζα, ὑπογεγραμμένη παρὰ τῶν προεστώτων προσεπιβεβαιω /16 μένη παρὰ τοῦ ἄρχοντος Ἀρμάση εἰς μόνιμον καὶ διηνεκὴ ἀσφάλειαν. 1808.

—Γεώργιος Μοράτης σύντυχος.

—Στέφανος Μελλισουργός σύντυχος.

—Μιχαῆλης Τανμιράλης.

—Δημήτριος Κόκκος.

—Ὁ ἀρχιερατικὸς πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

24 Ἰουλίου 1809

Τιμιώτατε φίλε μου μουσάαγα, βοεβόδα τῆς νήσου Ναξίας καὶ /2 ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστώτες καὶ ἐπίτροποι τῆς αὐ /3 τῆς νήσου, εἶητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Ἐπειδὴ /4 ἐγένετο γνωστὸν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἐὰν ὁ Γεώργης Κονδύ /5 λας φτιάσῃ πουντί εἰς τὸ νεόκτιστον ὀσπίτιόν του κατὰ τὸ μέ /6 ρος τοῦ σουκακιου, ἐμποδίζει ὅλην τὴν θεωρίαν τοῦ ὀσπι /7 τίου τοῦ Παναγιώτη Κονδύλα. Διὰ τοῦτο γράφοντες προστά /8 ζομεν ἀποφασιστικῶς ὅπου ὁ Γεώργιος Κονδύλας νὰ μὴ /9 φτιάσῃ τὸ πουντί, ὥς ἐμποδί-

ζον τὴν θεωρίαν τοῦ ὀσπι /10 τίου τοῦ Παναγιώτη Κονδύλα. Οὕτω γενέσθω, μη /11 δεινὸς ἐναντιούμενου εἰς ἀποφάσεως καὶ ὑγιαίνετε.

1809 Ἰουλίου 24. Ἀπὸ πεκιδασί.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
—Ἰάκωβος Ἀργυρόπουλος.

[Ὑστερόγραφο]

Ἐὰν κτιστῇ κατὰ τὸ ὀπισθεν μαρτυρικὸν γράμμα τὸ εἰς τὸ νεόδμητον /1 ὀσπίτιον τοῦ Γεώργη Κονδύλα ἰανεγερθησόμενον πουντί, παρεμποδίζον τὴν θέαν τοῦ ὀσπιτίου /2 τοῦ Παναγιώτου Κονδύλα, νὰ μὴ δύνηται βεβαίως νὰ κτίσῃ /3 ὁ Γεώργιος Κονδύλας πουντί πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ὀσπιτίου.

25*

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

5 Ἰανουαρίου 1809

Κληρονομικὴ διαφορά

Προεστῶτες Μυκόνου, τίμιοι καὶ προσφιλεῖς, τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν. Ἦλθε προσκλαιό /2 μένος εἰς ἡμᾶς ὁ Γιάννης Στούπας διὰ τὴν παράνομον καὶ ἄδικον ἀπόφασίν σας εἰς μίαν του διαφθ /3 ράν. Ἐπειδὴ, λέγει, ἀπόθανεν ἡ μητέρα του πρὸ ἐννέα ἤδη μηνῶν, μανθάνοντάς το αὐτὸς /4 ἐδῶ ἦλθε προλαβόντως ἐξεπίτηδες διὰ νὰ παραλάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὴν εὐρεθεῖσαν περι /5 ουσίαν της, ὡς μοναχογιὸς καὶ υἱὸς εὐχάριστος μάλιστα εἰς τοὺς γονεῖς του, κατὰ τὴν ἐκθεσιν ὅπου /6 μᾶς ἔκαμε, τόσον τοῦ πατρικοῦ χρέους, ὅπου αὐτὸς ὡς μόνος κληρονόμος ἐπλήρωσεν, ὅσον /7 καὶ τῶν περιποιήσεων ὅπου ἔκαμνε τὴν μητέρα του εἰς ὅλην της τὴν ζωὴν, καθὼς σᾶς εἶναι γνωστόν. /8 Εὐρίσκοντας ὅμως τὰ γονικά του πράγματα μοιρασμένα εἰς ἄλλους ἀπὸ τὴν ἰδίαν μη /9 τέρα του, ἔκαμεν εἰς τὸ κριτήριόν σας ἀγωγὴ. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐγνώρισαν τὸ δίκαιόν του, /10 ὅτι ὡς υἱὸς ἔχει δικαίωμα νὰ γίνῃ καὶ ὀλικῶς κληρονόμος κἂν ἡ μητέρα του διὰ λόγους /11 ὁποιοῦσδήποτε φαίνεται νὰ τὸν ἀποκλήρωσε. Πλὴν μερικοὶ ἀπὸ λόγου σας, ἀντιτείνον /12 τες εἰς τοῦτο διὰ τὰ τέλη σας ἀποβάλατε τὸν ἄνθρωπον ἄπρακτον, οὔτε τὸ δίκαιον σεβόμενοι, /13 οὔτε τὰς ποινὰς τῶν

* Ἀπόσπασμα τῆς ἀποφάσεως ἔχει δημοσιευθῇ ἀπὸ τὸν Δ. Γκίνη (Περίγραμμα Ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου, Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τ. 26 (1966), ἀριθ. 689, σ. 284). Ἡ ἀπόφασις ἔχει ἐκδοθῇ στὶς 5-1-1809 καὶ ὄχι στὶς 5-1-1819, ὅπως, προφανῶς ἐκ παραναγνώσεως, σημειώνει ὁ Δ. Γκίνης. Τοῦτο ἄλλωστε καθίσταται πρόδηλον καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Θ. Ρίζος διετέλεσε δραγομάνος κατὰ τὰ ἔτη 1807-1810 (Β. Σφυρόερα, Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἐνθ. ἀν., σ. 174).

πολιτικῶν νόμων φοβούμενοι, παραβαίνοντες οὕτω παρατόλμως τὸν /14 γενικώτατον νόμον ὅστις δικαίῳ πάντοτε τὰ παιδιὰ νὰ κληρονομοῦν τὴν γο /15 νικὴν των περιουσίαν κἄν οἱ γονεῖς ἀντιπράττουν ἐνίοτε παραφερόμενοι ἀπὸ τὰ /16 πάθη των καὶ αὐτοί. Ἡμεῖς λοιπόν, διὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἀποφαινόμενοι πολιτικῶς γνή /17 σιον καὶ μόνον κληρονόμον τὸν εἰρημέ- νον Γιάννην τῆς γονικῆς του περιουσίας, προστά /18 ζομεν ἀποφασιστικῶς νὰ παραλάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἀνενοχλήτως καὶ ἀναντιστάτως, μετὴν /19 δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ τῆς παρούσης μας, τόσον τὰ δύο σπίτια ὁμοῦ μετὰ ὅσα ἐμμαρτύρως /20 εὐρέθησαν εἰς αὐτά, ὅσον καὶ κάθε ἄλλο πρᾶγμα, κινητὸν καὶ ἀκίνητον, γονικόν του, πληρώνον /21 τας ὅσον χρέος εὐρέθη καὶ ὅσα ἐξοδεύθησαν εἰς τὴν θανὴν τῆς μητέρας του, ἀποδίδοντας δὲ καὶ ὅσα αὐ /22 τῇ εἰς τὴν διαθήκην της διορίζει διὰ τὴν ψυχὴν της. Τὴν δὲ νόθον κληρονόμον /23 ἀνεψιὰν ἀποξενώνομεν ἀπὸ τὴν τοιαύτην κληρονομίαν μετὴν δύναμιν τοῦ φυ /24 {φυ}σικοῦ νόμου, σεβόμενοι καθηκόντως τῆς φύσε- ως τὰ δικαιώματα. Ἀπαιτοῦ /25 με δὲ ἀπαραιτήτως νὰ βαλθῇ εἰς πρᾶξιν ἡ νομιμοτάτη αὐτὴ καὶ δικαιοτάτη /26 ἀπόφασίς μας καὶ προσέξατε τόσον οἱ προεστῶτες, ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ νὰ /27 μὴ ἐναντιωθῇ κανένας σας εἰς αὐτό, καθ' ὅτι θὰ σταλθῇ μορπασίῃς ἐξ ἀποφάσεως /28 ὅστις καὶ τὴν ὑπό- θεσιν ἀναγκαίως θέλει ἐκτελέσῃ καὶ τοὺς τοιούτους παραβάτας τῶν φυ /29 σικῶν καὶ πολιτικῶν νόμων θέλει παιδεύσῃ μετὰ δικαιοτάτην ἄδειαν αὐστηροῦ /30 τᾶτα. Καὶ γενικῶς, σᾶς παραγγέλλομεν ἐξουσιαστικῶς καὶ ἀπαιτοῦμεν δικαίω /31 ματικῶς ὅτι εἰς κάθε μας προσταγὴν, ἢ ἐκτελουμένη ἢ μὴ, νὰ /32 λαμβάνωμεν ἀφεύκτως ἀποκρισὴν σας, ἐκθετικὴν τῶν αἰτίων καὶ /33 τῆς μιᾶς περιπτώσεως καὶ τῆς ἄλλης. Οὕτω γενέσθω καὶ ὑγιαίνετε.

αὐθ'ον ε' Ἰανουαρίου. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Θεόδωρος Ρίζος.

[Ὑστερόγραφο]

Νὰ κοιτάξετε νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἐπιφέροντος /2 τὸ παρόν μας καθ' ὅτι ἂν ἀκούσωμε μετέπειτα /3 ὅτι τὴν ἡμελήσατε τότε θέλομεν κάμω- με καὶ ἡμεῖς /4 ἐκεῖνο ὅπου πρέπει νὰ κάμῃ ἡ ἐξουσία. /5 Μὲ πολλὴν ἀδια- φορίαν φέρεσθε εἰς τὰς /6 προσταγὰς μας καὶ θὲ νὰ τὸ μετανοήσετε. /7 Ἡποροῦμεν διατὶ δὲν μᾶς ἀποκρίνεσθε /8 εἰς ὅσας προσταγὰς σᾶς στέλλο- μεν καὶ αὐθαδεστάτως /8 ἔφθασαν εἰς ἄκρον βαθμόν.

[Ὅπισθόγραμμα]

Πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ ἐπιτρόπους τῆς νήσου /2 Μυκόνου, τιμίους καὶ ἡμετέρους προσφιλεῖς. Ὑγιῶς.

Κληρονομική διαφορά

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυ /2 κόνου τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς χαιρετῶμεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐῇ /3 μερίᾳ. Οἱ παῖδες τοῦ μακαρίτου Μαρκάκη καὶ ἔγγονοι τῆς ἀποθανούσης /4 Μπιατρίτζας συγχωρημένου, ὁ Κουράκης δηλονότι καὶ ἡ Μαρίτζα, ἀνήγγειλαν /5 ἡμῖν δεινοπαθῶς ὅτι τινὲς τῶν αὐτόθι συγγενῶν τῆς ἀποθανούσης Μπιατρί /6 τζας παρεμποδίζουσι τὰ κληρονομικὰ αὐτῶν δίκαια, ἐπερειδόμενοι εἰς τὸ /7 κῶλον τῆς διαθήκης, ὅπερ διαλαμβάνει πῶς "αὐτὰ ὅλα ὅπου ἀφήνω εἰς τὰ /8 ἐγγόνια μου, ἂν ἤθελε τοῖς ἀκολουθήσῃ θάνατος προτοῦ νὰ ὑπανδρεῖ /9 θοῦν, νὰ μὴν ἡμπορῇ ἢ μητέρα των νὰ κληρονομῇ τὸ παραμικρόν". /10 Ὅπερ καὶ θεωρήσαντες ἡμεῖς καὶ ἐπιθεωρήσαντες ἀκριβῶς, ἐπειδὴ ἔγνωμεν ὅτι ἡ παραγγελία αὐτὴ παρεισήχθη ἐν τῇ διαθήκῃ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴν ἀποξενωθῇ ἡ περιουσία αὕτη, δὲν ἀπαγορεύει ὅμως /11 τὸ νὰ μὴν κληρονομηθῶσιν οἱ παῖδες, ἐὰν δὲν ἤθελον ὑπανδρευθῇ. Ἄλ /12 λως τε καὶ μὲ τὸ νὰ χοιζῶσι τὰ νῦν τῆς περιουσίας ταύτης διὰ τὴν ἄφει /13 κτόν ὑπὲρ παιδείας καὶ ἀνατροφῆς αὐτῶν δαπάνην, γράφοντες πρὸς /14 σταζόμεν ἀποφασιστικῶς ὑμᾶς νὰ καθυποβάλῃτε τοὺς τοιούτους συγγενεῖς τῆς /15 εἰρημένης Μπιατρίτζας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, νὰ ἀφήσωσι ἐλεύθερα /16 τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ διαλαμβανόμενα κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματα εἰς τὴν /17 πληρεξουσιότητα τῶν εἰρημένων ἐγγόνων της, ὅ,τι δηλαδή ἡ ἀποθανοῦσα ἀφή /18 νει πρὸς αὐτὰ τὰ ἐγγόνια της, ὥστε τὰ μὲν ἀκίνητα ἐλευθέρως νὰ τὰ πω /19 λήσωσιν εἰς πούμπλικον ἱκάντο, τὰ δὲ κινητὰ νὰ ἐξοικονομηθῶσι διὰ τοῦ /20 εἰς τὰ αὐτόθι Θεοδωράκη Πόμερ, ἐπιτρόπου τῶν εἰρημένων παιδῶν κατὰ /21 τὴν πρὸς τὴν τιμιότητά του ἔγγραφον αὐτῶν ὀρδίνιαν, παρ' οὗ θέλει ζητηθῇ /22 καὶ ἀσφάλεια τοῦ ὅτι ἡ μήτηρ ἐν παντὶ καιρῷ μένει ἀμέτοχος ταύ /23 της τῆς περιουσίας, ἐὰν ὁ μὴ γένοιτο, ἤθελεν ἀκολουθήσῃ /24 τοῖς παισὶ θάνατος. Οὕτω γενέσθω, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἐξ ἀποφάσεως, ἐπεὶ /25 δὴ, ἂν ἀναφανῇ καὶ αὐθις ἀπὸ μέρους τῶν συγγενῶν καμμία δυσκο /26 λία ἢ ἐναντιότης, ὅχι μόνον ἡμεῖς θέλομεν κινηθῇ κατ' αὐτῶν, ἀλ /27 λὰ καὶ ἡ κληρονομικὴ αὕτη ὑπόθεσις θέλει καταντήσῃ εἰς ἐξωτερικὸν ἐ /28 δῶ κριτήριον, καὶ τότε βέβαια εἰς οὐδὲν λογιζομένης τῆς διαθήκης αὐ /29 τοῖ ζημιοῦνται τὰ μέγιστα. Τὸ ὅποιον διὰ νὰ μὴν γένη, ποιήσατε /30 ὡς προστάζομεν ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγιαίνοιτε.

1809 Ιουνίου 4 . Ἀπὸ πείχδασί.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
—Ἰάκωβος Ἀργυρόπουλος.

[Υστερόγραφο]

Τὸ προτέστον ὅπου εἶχεν ἐμφανισθῇ προλαβόντως διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς κληρονομίας /2 τῶν παίδων καὶ ἐγένετο δεκτὸν ἐν τῇ κοινῇ σας καντζελλαρία νὰ εἶναι διαλελυμένον /3 καὶ ἄκυρον πάντῃ ὡς μὴ εὐλόγως δοθὲν καὶ ἀποδειχθέν.

27

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 164

Νάξος, 27 Ὀκτωβρίου 1809

Ἀπαγόρευση ἀνεγέρσεως παρανόμου κτίσματος

Γεώργιος Ἀργυρόπουλος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τῆς παρούσης κατzellαρικῆς σεντέντζας γίνεται δῆλον, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Κων /2 σταντῆς Καραμανώλῃ νὰ ἔκαμεν μίαν πόρτα ὀπισθεν τῶν ὀσπιτίων τῆς συζύγου του /3 ὅπου πρὸς τὸ μέρος τοῦ κοινοῦ δρόμου καὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ Νεοχωρίου ἐξουσιάζει καὶ ἐζῇ /4 τοῦσεν καὶ ὁ Μανώλης Φυσικός τοῦ Κωτάκη νὰ φέρῃ τὸν τοῖχον τῶν ὀσπιτίων τῆς /5 πρώτης του γυναικὸς ἔμπροσθεν τῆς αὐτῆς πόρτας τοῦ Κωνσταντῆ Καραμανώλῃ ἔμπο /6 δίζετο παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντῆ καὶ ἦλθον ἀμφοτέρω τὰ μέρη εἰς λογοτριβάς, προσέ /7 τρεξεν εἰς τὸν πανευγενέστατον ἄρχοντα μεγάλον ποστέλνικον τζελεπῇ Γεωργάκην /8 Ἀργυρόπουλον ὅστις συναθροίσας τοὺς διορισμένους προεστῶτας τοῦ τόπου ἐπῆγαν καὶ ἐθεώ /9 ρησαν αὐτοφεί τὴν τοποθεσίαν καὶ τὸ κτίριον αὐτὸ καὶ κρίνοντας ἀπαθῶς καὶ ἀφιλο /10 προσώπως αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἀποφασίζουσιν ἀμεταθέτως ὅτι ἡ πόρτα τοῦ εἰρημένου /11 Κωνσταντῆ νὰ μένῃ ἀνενόχλητος, ὡς τῇ σήμερον εἶναι, ὁ δὲ Μανώλης Κωτάκης νὰ /12 μὴν ἡμπορῇ πώποτε νὰ φέρῃ τὸν τοῖχον τῶν ὀσπιτίων τῆς πρώτης του γυναικὸς ἔμπρο /13 σθεν τῆς αὐτῆς πόρτας καὶ τῶν ὀσπιτίων τοῦ Κωνσταντῆ Καραμανώλῃ ὄντας κοινὸς /14 δρόμος καὶ τὸν στενοχωρεῖ, προξενώντας βλάβην τῶν ὀσπιτίων τοῦ Κωνσταντῆ, ὁ δὲ /15 τοῖχος ὅμως τοῦ αὐτοῦ Μανώλῃ νὰ ἔρχεται εἰς τὰ ἴσια τοῦ ἄλλου τοίχους τοῦ κουνιά /16 δου του Ἰωάννη Σανιδουλόπουλου. Διὸ εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο ἡ παροῦσα σεντέντζα ἐπιβεβαιω /17 μένῃ παρὰ τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου ποστέλνικου Ἀργυροπούλου καὶ ὑπο /18 γεγραμμένη παρὰ τῶν εὐγενεστάτων προεστῶτων εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῇ ἀσφάλειαν.

Ἐν Ναξίᾳ αὐθ' Ὀκτωμβρίου κζ'.

—Λορέντζος Ντελαρόκας.

—Φρατζέσκος Σομαρίπας.

- Φρατζέσκος Σομαρίπας.
- Δημήτριος Κόκκος.
- Ο πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

28

Γ.Α.Κ., Αρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

28 Νοεμβρίου 1809

Ἐνοχικὴ διαφορά

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυκόνου /2 τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, εἴητε ἡμῖν ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. /3 Ὁ Κωνσταντῖνος Τριανταφύλλου ἀνέφερεν ἡμῖν ὅτι πρὸ χρόνων ἤδη ἐ /4 πτὰ ἔχει νὰ λαμβάνη δι' ὁμολογίας αὐτοῦ ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου ἀπὸ /5 τὸν εἰς τὰ αὐτόθι ἀποθανόντα Δημήτριον Γαλακζίδην, μυκονιάτην, ρούπλια /6 δύο χιλιάδας καὶ ἑκατόν, φέροντα γρόσια τρεῖς χιλιάδας καὶ πεντακόσια κεφάλαι /7 ὄν καθαρὸν, καὶ εἰσέτι δὲν ἐπληρώθησαν τὰ ἄσπρα ταῦτα πρὸς αὐτόν. /8 Ὅθεν ἐπειδὴ καὶ ἡ τιμιότης του δικαιοῦται κατὰ τὴν περίληψιν τῆς καθαυτοῦ ὁμο /9 λογίας καὶ κατὰ τὰ προτέστα καὶ κόντραπροτέστα ὅπου ἔχει εἰς χειρας του /10 ὁ εἰς τὰ αὐτόθι συμπατριώτης σας Λιναρδάκης Βαλέτας, ἐπίτροπός του, καὶ ὁ ρη /11 θεὶς ποτὲ Δημήτριος Γαλακζίδης ἀπέθανε. Διὰ τοῦτο ἐντελλόμεθα καὶ παραγ /12 γέλομεν ἀμεταθέτως ὑμῖν τοῖς προεστῶσιν ὅπως προσκαλεσάμενοι τοὺς /13 συγγενεῖς καὶ κληρονόμους τοῦ ρηθέντος ποτὲ Δημητρίου Γαλακζίδη, προστάξῃτε /14 αὐτοῖς σφοδρῶς ἐκ μέρους ἡμῶν νὰ πληρώσωσι ἀνυπερθέτως καὶ χω /15 ρὶς ἀναβολῆς καιροῦ τὰ εἰρημένα τρεῖς χιλιάδας πεντακόσια γρόσια τὸ κεφάλαιον /16 λογαριάζοντες καὶ τὸ διάφορον αὐτῶν πρὸς πέντε εἰς τὸ πουργίον τὸν μῆνα /17 καὶ ταῦτα πάντα νὰ τὰ ἐξοφλήσωσιν ἀνελλιπῶς εἰς χειρας τοῦ ἐπιτρόπου του /18 Λιναρδάκη Βαλέτα ἐξ ἀποφάσεως. Ἐπειδὴ καὶ ἀναβάλωσι πάλιν /19 τὸν καιρὸν τῆς ἀποδόσεως τοῦ χρέους αὐτῶν τούτου ἢ ἡ τιμιότης σας δείξῃτε ἅ /20 μέλειαν τινά, ἡξεύρητε ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Τριανταφύλλου μὴ ἀνεχόμενος ἔχει /21 νὰ στείλῃ μουμπασίρην καὶ ἀφ' οὗ κάμει ταχσίλι τὰ ἄσπρα ταῦτα /22 μὲ ζημίαν τὸς μεγάλην, ἔχει νὰ ζημιωθῇ καὶ τὸ κοινόν σας. Τὰ ὅποια ἡ /23 μεῖς ὅσον τὸ δυνατόν ἐμποδίζομεν. Ποιήσατε λοιπὸν καθὼς σᾶς γρά /24 φομεν ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγιαίνοιτε. 1809 Νοεμβρίου 28. Ἀπὸ διβανχανέ.

- Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
- εὐνούστατος,
- Θεόδωρος Ρίζος.

Εὐθύνη ἐγγυητῇ

Τιμιώτατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυκόνου, ἡμέτεροι προσφιλέστατοι, /2 τὴν τιμιότητά σας ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν, εἵητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Ὁ /3 εὐγενέστατος ἄρχων Σπαθάρης Ἰωάννης [...] ἀτος ἀνέφερεν ἡμῖν ὅτι ἔχει νὰ λαμβάνη /4 δι' ὁμολογίας ἐνυπογράφου παρὰ τοῦ Ζέπου Νιόρδε γρόσια χίλια ἑκατὸν ὀγδοήντα κε /5 φάλαιον καθαρὸν, τῆς ὁποίας τὸ ἴσον ἐπιβεβαιωμένον παρ' ἡμῶν ἤδη στέλλεται /6 καὶ θέλετε εἰδῇ ὅτι εἰς αὐτὴν εἶναι ἐγγυητῆς καὶ πληρωτῆς ὁ Μαθιὸς Βαβούλης. /7 Ὅθεν ἡ εὐγένειά του μὴ δυνάμενος νὰ λάβῃ τὰ δίκαιά του ἀπὸ τὸν Ζέπον Νιόρδε /8 τὰ ζητεῖ κατὰ λόγον δίκαιον ἀπὸ τὸν Μαθιὸν Βαβούλην, ὁ ὁποῖος ἐλθὼν εἰς /9 Βασιλεύουσαν ἄλλοτε καὶ ὑποσχεθεὶς νὰ τὰ πληρώσῃ ἠπάτησε δύο φορές /10 τὴν εὐγενείαν του καὶ ἀνεχώρησε κρυφίως. Διὰ τοὺς ὁποίους δολίους τρόπους του /11 βιασθεὶς ἡ εὐγένεια του στέλλει ἐπίτηδες τὸν παρόντα μουμπασίρην εἰς περι /12 λαβὴν τῶν δικαίων του. Γράφοντες οὖν καὶ ἡμεῖς ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν /13 σφοδρῶς ὅπου νὰ συνεπιστατήσῃτε καὶ ἐσεῖς ὅπου μὲ τὸ μαρφετὶ τοῦ μουμ /14 πασίρη νὰ γένωσι ταχσίλι τὰ εἰρημένα κεφάλαια καὶ τὰ δεδουλευμένα αὐτῶν /15 διάφορα ἐξ ἀποφάσεως καὶ νὰ ἐξοφληθῶσι χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ /16 καὶ προφάσεως καί, ἐὰν ὁ ρηθεὶς Μαθιὸς δυστροπήσῃ νὰ τὰ πληρώσῃ δι /17 καίω λόγῳ ὡς ἐγγυητῆς καὶ πληρωτῆς, ἔχει τὴν ἄδειαν ὁ μουμπασίρης /18 νὰ τὸν ἀποκομίσῃ εἰς Βασιλεύουσαν διὰ νὰ κριθῇ μετὰ τῆς εὐγενείας του /19 εἰς τὸ χουζούρι τοῦ πολυχρονίου ἐφένδῃ μας. Καὶ διὰ νὰ μὴν ἐπακολουθήσῃ εἰς /20 αὐτὸν ζημία μεγάλη συμβουλευσατε αὐτῷ τὰ δέοντα καὶ ποιήσατε ὡς /21 γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγιαίνοιτε. 1810 Φεβρουαρίου 13. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας,
ὅλως εὐνούστατος,
—Θεόδωρος Ρίζος.

[Υστερόγραφο]

Σᾶς παραγγέλλομεν σφοδρῶς ἐσᾶς τοὺς προεστῶτας εἰς τὸ νὰ πασχίσετε μὲ ὃ, τι τρόπον ἡμπορέσετε νὰ κάμετε ταχσίλι αὐτὰ τὰ ἄσπρα /2 καθ' ὅτι καμμία πρόφασίς σας περὶ τούτου δὲν θέλει εἰσακουσθῇ παρ' ἡμῶν. Ἄν δὲ ὁ ἀχρεῖος Μαθιὸς Βαβούλης δυστροπήσῃ /3 εἰς τὸ νὰ τὰ πληρώσῃ νὰ τὸν κάμετε τεσλίμι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μουμπασίρη διὰ νὰ μᾶς τὸν φέρῃ εἰς Βασιλεύουσαν καὶ λάβῃ /4 τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του ὡς κακότροπος καὶ ἀχάριστος.

[Όπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίοις προεστῶσι καὶ ἐπιτρόποις τῆς νήσου Μυκόνου /2 ἡμετέροις προσφιλεστάτοις. Ὑγιῶς.

1810 Σεπτεμβρίου 26 ἐπαρρησιάσθη ἡ ἐνδοξος αὕτη προσταγή εἰς τὴν καν /2 τζελλαρίαν καὶ ἔγινεν ἡ ἀπόκρισις εἰς /3 τὰς 30 τοῦ αὐτοῦ.

30

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

12 Μαρτίου 1810

Κατεδάφιση παρανόμου κτίσματος

Τιμιώτατε καὶ ἡμέτερε προσφιλέστατε βοεβόδα τῆς νήσου Ναξίας καὶ /2 τιμιώτατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς αὐτῆς νήσου, τὴν τιμιότητά σας ἃ /3 κριβῶς χαιρετοῦμεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Αἱ καλο /4 γραῖαι τοῦ εἰς τὴν νῆσον σας κειμένου μοναστηρίου, Οὐρσολίνου ἐπιλεγομένου, /5 ἀνήγγειλαν ἡμῖν ὅτι /5 ἔχουν ἓνα ὀσπίτιον εἰς τὸ μέρος τοῦ αἰγιαλοῦ /6 σύμπλεον τῆς Καραπατζαῖνας καὶ τῆς Εὐγενίας Χαστᾶ, τὸν ὀπείον τὸ /7 πον ὁ Μανώλης Λάνδρος ἰδιορρύθμως τὸν ἔκαμεν ζᾶπτι καὶ ἔκτισεν /8 ὀσπίτιον. Καὶ με ὅλον ὅπου ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀνηνέχθη ἐσεῖς οἱ /9 προεστῶτες δι' ἀγωγῆς τῶν καλογραίων τὸν εἶπατε ἐνῶ ἔκτιζε τὸ /10 ὀσπίτιον νὰ ἀπέχη ἀπὸ τὸν εἰρημένον τόπον καὶ νὰ μὴν κτίζη /11 σπίτι εἰς αὐτόν, ὡς πρᾶγμα τοῦ μοναστηρίου. Αὐτὸς ὅμως παρήκουσε /12 καὶ ἔκαμε τὸ θέλημά του κτίσας τὸ ὀσπίτιον εἰς ξένον τόπον. Ὅθεν, ἐ /13 πειδὴ ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ ἴσων γραμμάτων σας ἐμφανισθέντων /14 ἡμῖν καὶ ἐπιβεβαιωμένων ἀπὸ τοῦ ἀρχιερέως σας ὅτι αὐτὸς ὁ /15 τόπος εἶναι ἀνέκαθεν τοῦ μοναστηρίου τούτου καὶ ὁ ρηθεὶς δὲν ἔχει καμ /16 μίαν ἀνοχὴν εἰς αὐτόν, διὰ τοῦτο γράφοντες σᾶς προστάζομεν ἀπο /17 φασιστικῶς ὅπου σὺ ὁ βοεβόδας καὶ οἱ προεστῶτες νὰ καθυποβάλλετε /18 τὸν εἰρημένον Μανώλην Λάνδρον νὰ χαλασθῇ χωρὶς ἄλλο τὸ /19 ὀσπίτιον ὅπου ἔκτισεν εἰς τὸν μοναστηριακὸν τόπον καὶ νὰ δοθῇ ὁ /20 τόπος ἐξ ἀποφάσεως εἰς τὸ μοναστήριον, ὡς ἀνέκαθεν πρᾶγ /21 μα ἐδικόν του κατὰ τὰ ἐμφανισθέντα ἡμῖν γράμματά σας καὶ αὐτὸς /22 νὰ χάσῃ τὰ ἔξοδά του πρὸς παιδείαν τῆς ἀπειθείας του καὶ πρὸς παρὰ /23 δειγμα τῶν λοιπῶν, διὰ νὰ μὴν οἰκαιοποιοῦνται ἰδιορρύθμως ξέ /24 να πράγματα. Οὕτω γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως καὶ ὑγιαίνοιτε.

1810 Μαρτίου 12. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας,

ὅλως εὐνούστατος,

—Θεόδωρος Ρίζος.

[Όπισθόγραμμα]

Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἡμετέρῳ προσφιλεστάτῳ βοεβόδᾳ /2 τῆς νήσου Ναξίας καὶ τοῖς τιμιωτάτοις προεστῶσι καὶ /3 ἐπιτρόποις τῆς αὐτῆς νήσου, ἡμετέροις προσφιλεστάτοις. Ὑγιῶς.

31*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 163

20 Αὐγούστου 1810

Διεκδίκηση ἀκινήτου

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου /2 Ναξίας, μέρους Πύργου καὶ Κάστρου, τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, /3 εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Ὁ τιμιώτατος σιὸρ Ἀνδρόνικος Παζαῖος ἐλθὼν /4 εἰς Βασιλεύουσαν μᾶς ἀνήγγειλε δεινοπαθῶς ὅτι ἀδικεῖται ἀπὸ τὸν ἀγᾶν Γεωργίον /5 Φραγγόπουλον ὅστις ζητεῖ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ δυναστικῶς μίαν κάμαραν /6 ὀνομαζομένην ὀνδὰ Παυλίδαινας, περὶ τῆς ὁποίας αὐτὸς μᾶς παρέστησε μίαν σας /7 κοινὴν καὶ ἐσφράγιστον ἀναφορὰν μετὰ τὴν βούλαν τῆς κοινότητος σας ἐν ἣ μάρ /8 τυρεῖται ὅτι ἡ ρηθεῖσα κάμαρα ἐχάρισθη ἀπὸ τὸν Χρυσῆ Σουμαρίπαν εἰς /9 τὴν θυγατέραν του Μαργέταν, τὴν ὁποίαν ἀφ' οὗ τὴν ἐχάρισεν τὴν ἔδωσεν /10 ὁ ἴδιος καὶ ἄνοιξεν πόρτας καὶ παράθυρα καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἔνωσε μετὰ /11 ἄλλα ὁσπίτια τῆς Μαργέτας θυγατρὸς του ὅπου διὰ προικοσυμφώνου τῆς μητρὸς τῆς ἐξουσίαζε. Καὶ εἰς δεκαεπτὰ χρόνων διάστημα ὅπου ὁ ρηθεὶς /12 πατήρ τῆς ἔζη ποτὲ δὲν ἐφάνη νὰ ζητῇ ἢ νὰ ἐνοχλῇ κατὰ τι τὴν θυγατέραν /13 του περὶ αὐτῆς τῆς κάμαρας ἀλλ' ἡ ρηθεῖσα θυγατέρα του τὴν ἐξουσίαζεν /14 εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὡς οἰκοκυρά, τὴν ὁποίαν ὕστερον τὴν /15 ἐπροικοδότησεν εἰς τὴν θυγατέραν τῆς, σύζυγον τοῦ ρηθέντος Ἀνδρονίκου /16 Παζαίου. Ὅθεν, διὰ τῆς τοιαύτης κοινῆς καὶ ἐσφραγίστου ἀναφορᾶς σας, φαίνεται ὅτι ὁ ρηθεὶς Παζαῖος δικαιοῦται νὰ ἐξουσιάζῃ τὴν ρηθεῖσαν κάμαραν /17 χωρὶς νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ κανένα ἄλλον. Αὐτὸ τοῦτο φαίνεται καὶ διὰ τῆς /18 μαρτυρίας τοῦ ἰδίου Φρατζέσκου Σουμαρίπα ὅστις ὁμολογεῖ ὅτι /19 τὴν ἀλλαξίαν ὅπου ἔκαμεν τῆς κάμαρας αὐτῆς μετὰ τὸν ρηθέντα /20 Φραγγόπουλον κακῶς καὶ παρανόμως τὴν ἔκαμεν καὶ ὅτι ἦτον /21 ἄκυρος καὶ τελευταῖον ἔστρεξεν νὰ δώσῃ ὀπίσω ὅ,τι ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Φραγγόπουλον δι' αὐτὴν τὴν ἀλλαξίαν. Παρομοίως αὕτῃ ἀπεδείχθη

* Πρβλ. τὸ ἐπόμενο ὑπ' ἀριθ. 32 (20-8-1810) ἔγγραφο τοῦ δραγομάνου Θ. Ρίζου καθὼς καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 59 (21-8-1819) τῶν προεστώτων Νάξου ποὺ ἐπικυρώθηκε ἀπὸ τὸν ποστέλνικο καὶ βεκίλη Κ. Πλαγινό.

/22 ἄκυρος καὶ παρ' ὅλων τῶν προεστώτων καὶ παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου /23 πείζαδὲ Γιάγκου Καλλιμάχη εἰς Χίον. Πρὸς τούτοις καὶ κατὰ τὸ /24 πιάνον ὅπου μᾶς παρέστηκεν τοῦ ὀσπιτίου του ὁ ρηθεὶς Παζαῖος καὶ κατὰ τὴν /25 θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸ εὐρίσκεται φαίνεται ὅτι τὸν γίνεται βλάβη /26 καὶ τὸ περισσότερον ἀκόμη καθ' ὅτι ἦλθεν εἰς Βασιλεύουσαν ὁ Φραγγό /27 πούλος ἐπὶ λόγῳ διὰ νὰ κριθῇ μετὰ τοῦ Παζαίου καὶ νὰ παραστήσῃ τὰ δίκαιά του. /28 Καὶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ ρηθεὶς Φραγγό-πούλος δὲν ἠθέλησε, μήτε νὰ /29 κριθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς κανένα κριτήριον, μήτε νὰ φανερώσῃ διόλου ὅτι ἔχει δια /30 φορὰν μετ' αὐτοῦ, καὶ τοῦτο εἶναι ἓνα σημεῖον ὅτι ζητεῖ ἀδίκως καὶ παραλόγως νὰ /31 λάβῃ ἐκεῖνο ὅπου δὲν τὸν ἀνήκει. Καὶ τέλος πάντων ἂν ὁ ρηθεὶς Φραγγόπούλος /32 ἔχει νταβὰ περὶ τούτου ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἔχῃ μὲ τὸν Φρατζέσκον Σουμα /33 ρίπαν μὲ τὸν ὁποῖον εἶχε κάμει καὶ τὴν ἀλλαγὴν. Ὁ Παζαῖος ὅμως κατὰ /34 χρέος ἔλαβεν τὴν ρηθείσαν κάμαραν εἰς τὴν ἐξουσίαν του μὲ τὸ νὰ ἔβλεπεν /35 ὅτι τὸ ἐδικόν του ἐζήτουν νὰ τὸ οἰκειοποιηθοῦν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐπιδέχεται φιλο /36 νικίαν τὸ πρᾶγμα ἀπὸ μέρος αὐτοῦ, ἀλλ' ἔχουν ἐκεῖνοι οἱ δύο νὰ δια /37 φέρωνται οἱ ὁποῖοι μὲ ξένον πρᾶγμα ἠθέλησαν νὰ κάμουν ἀλλαγήν. /38 Μὲ ὅλον τοῦτο, μὲ τὸ νὰ ἀγνοοῦμεν τὰς προτενσιόνας τοῦ Φραγγοπούλου, προ /39 στάζομεν ὑμῖν τοῖς προεστώσι καὶ ἐπιτρόποις καὶ τῷ βοεβόδα Καμαράση, /40 ἐρχομένου εἰς τὰ αὐτῶν τοῦ τζελεπῆ Κωφτάκη βεκήλη μας καὶ περιποθήτου ἡμῖν /41 γυναῖκαδέλφου, παρόντος καὶ τῆς εὐγενείας του, νὰ κράξετε τὴν Μαργέταν /42 Σουμαρίπαν καὶ τὸν αὐτάδελφόν τῆς Φρατζέσκον Σουμαρίπαν /43 καὶ ἐκ δευτέρου νὰ θεωρήσετε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ μετὰ τῆς εὐγε /44 νείας του νὰ δώσετε τέλος εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ ζητήσετε ἐσεῖς οἱ προεστῶτες /45 καὶ ὁ βοεβόδας νὰ κάμετε χάριν εἰς κανένα τῶν δύο μερῶν ἀλλὰ /46 κατὰ τὰς τοπικάς σας συνηθείας καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἀφιλοπροσώπως νὰ /47 κρίνετε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν διὰ νὰ παύσουν οἱ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν /48 διαφορομένων ἐριδες καὶ φιλονικίαι περὶ τῆς ρηθείσης κάμαρας. Καὶ αὖθις /49 σᾶς προστάζομεν σφοδρῶς καὶ ἀποφασιστικῶς κατὰ τὸ δίκαιον νὰ κρίνετε καὶ νὰ /50 ἀποφασίσετε καὶ ὅχι κατὰ φιλοπροσωπίαν καὶ νιτερέσιον καθ' ὅτι τὸ /51 τοιοῦτον γνωστὸν γενόμενον πρὸς ἡμᾶς θέλει σᾶς ἐπιφέρῃ ζημίαν /52 καὶ παιδείαν μεγαλοτάτην. Οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἂ /53 ποφάσεως. αὐί^ω κ' Αὐγούστου. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας,
ὅλως εὐνούστατος,
—Θεόδωρος Ρίζος.

[Ὁπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμιωτάτοις καὶ ἡμετέροις προσφιλεστάτοις /2 προεστῶσι καὶ ἐπιτρόποις τῆς νήσου Ναξίας μέρους /3 Πούργου καὶ Κάστρου. Ὑγιῶς.

Διεκδίκηση ακινήτου

Τὴν εὐγενείαν σας ὑπερήδιστα κατασπαζόμενοι ἀκριβῶς προσκυνοῦμεν.

Μετά τὴν ἐρώτησιν τῆς ποθητῆς ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας σας σᾶς εἰδοποι-
οῦμεν /2 ὅτι ὁ σιὸρ Παζαῖος ὀνόματι Ἀνδρονίκος ἔχει ἓναν δαβὰ μετὰ τοῦ
ἀγᾶ Γεωργίου /3 Φραγγοπούλου περὶ μιᾶς κάμαρας, ὀνομαζομένης Παυλί-
δαινας, ὁ ὁποῖος δαβὰς /4 ἐπικρατεῖ χρόνους ἀρκετοὺς καθ' ὅτι εἶναι ὀλί-
γον δυσδιάλυτος καὶ ἔχει καὶ τὴν ἀρχὴν /5 ἀπὸ μίαν ἀλλαγὴν ὅπου ἔκαμεν ὁ
ἀδελφὸς τῆς πενθερᾶς τοῦ ρηθέντος Ἀνδρονίκου /6 Παζαίου μετὰ τοῦ ἀγᾶ
Φραγγοπούλου, καθ' ὃν καιρὸν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ /7 ἤριζον περὶ τῆς
ρηθείσης κάμαρας ποῖον τῶν δύο νὰ ἐξουσιάζῃ αὐτήν. Διὸ καὶ /8 ἐκρίθησαν
εἰς Χίον κατ' ἐμπροσθεν ὅλων τῶν παρευρεθέντων ἐκεῖ προεστώτων /9 καὶ
ἐπιτρόπων τῶν νήσων, καὶ τοῦ ἐκλειμμένου πειζαδὲ Γιάγκου Καλλιμά-
χη /10 καὶ ἐφάνη νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ δίκαια ἡ ἀδελφὴ διὰ νὰ ἐξουσιάζῃ αὐτήν
τὴν κάμαραν. /11 Ὁ ἀγᾶς ὅμως μ' ὅλα ταῦτα δὲν παρατεῖται ἀπὸ τὴν πα-
ράλογον αὐτὴν ἀλλαγὴν /12 ὅπου ἔκαμε μετὰ τοῦ αὐταδέλφου τῆς ρηθείσης
πενθερᾶς τοῦ Παζαίου καὶ εἰς ὅλον /13 ὅπου ἀπεδείχθη, καθὼς προείπομεν
ἄνωτέρω, παρ' ὅλων τῶν ρηθέντων νὰ /14 μὴν ᾗτο κύριος ὁ ἀδελφὸς διὰ
νὰ κάμῃ ἀλλαγὴν, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος τὸ μαρ /15 τυρεῖ ὅτι ἀλόγως ἔπραξεν
ἓνα τοιοῦτον. Πρὸς τούτοις ὑπόσχεται νὰ δώσῃ ὀπίσω /16 καὶ ὅτι ἔλαβεν
ἀπὸ τὸν ἀγᾶν εἰς τὴν ἀλλαγὴν αὐτήν καὶ νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέραν /17 τὴν ρη-
θεῖσαν κάμαραν. Καὶ πάλιν ἐναντιούμενος εἰς ὅλα αὐτὰ ταῦτα δὲν βαριε
/18 στίζει ἀπὸ αὐτήν, ἀλλὰ καὶ δυναστικῶς ζητεῖ νὰ τὴν κατακρατήσῃ. Διὰ
τοῦτο ἡ εὐγε /19 νεῖα της, ἀφ' οὗ παραστήσει ἐμπροσθέν της τὴν πενθερὰν
τοῦ ρηθέντος Παζαίου /20 Μαριέταν, ἥτις ἐπροικοδότησεν τὴν κάμαραν
αὐτήν εἰς τὴν θυγατέραν της, /21 σύζυγον τοῦ Παζαίου, καὶ τὸν αὐτάδελφόν
της Φρατζέσκον, καὶ καταλάβει /22 ἀκριβῶς ποῖος τῶν δύο ἔχει τὰ δίκαια
διὰ νὰ ἐξουσιάζῃ αὐτήν τὴν κάμαραν, /23 ὥς ἀποφασίσῃ καὶ ὥς δώσῃ τέ-
λος εἰς αὐτήν τὴν ὑπόθεσιν διὰ νὰ παύσουν /24 ὁ τε Παζαῖος καὶ Φραγγό-
πουλος ἀπὸ τοῦ νὰ διαφέρωνται εἰς τὸ ἐξῆς περὶ αὐτῆς. /25 Ἡ εὐγενεία της
δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει [.....] νὰ κάμῃ νὰ παύσουν /26 αἱ μεταξὺ τῶν
δύο ρηθέντων ἔρι<δε>ς καὶ φιλονικίαι περὶ τῆς ρηθείσης /27 κάμαρας καὶ
τῷ ὄντι ἔχει νὰ ἐπαινεθῇ κατὰ τοῦτο παρὰ πάντων /28 μὲ τὸ νὰ εἶναι πο-
λύπλοκος καὶ [...] αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις. Καὶ ταῦτα μὲν /29 ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὰ
δὲ ἔτη σας εἶψαν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευτυχέστατα .

αὐί, κ' Αὐγούστου. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς εὐγενείας της,
ὅλως πρόθυμος,
ὥς ἀδελφός,
—Θεόδωρος Ρίζος.

[Ὅπισθόγραμμα]

Τῷ εὐγενεστάτῳ τζελεπῇ Κωστάκη βεκίλη μας, /2 τῷ λίαν ἡμῖν περιπο-
θήτῳ γυναικαδέλφῳ. /3 Πανευτυχῶς.

33*

Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, Ἀρχεῖον Νάξου, Ξ. 979

20 Ὀκτωβρίου 1810

Κῦρος ἀποφάσεως καὶ νομίμως συνταχθέντος προικοσυμφώνου.
Ἐπικύρωση "διὰ πουγιουρουλδίου".

Προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Νάξου, θέλετε ἡξεύρει ὅτι ἐνεφα-
νίσθη πρὸς ἡμᾶς ἐν ἴσῳ σε /2 τέτζας γεγραμμένης κατὰ τὸ παρεληλυθὸς χι-
λιοστὸν ὀκτακοσίοστον ἐν ἔτῳ Αὐγούστου εἰκοστῇ ἑκτῇ ἐν /3 τῇ νήσῳ Χίῳ
καὶ κατησφαλισμένης ὑπογραφῆς τῶν ἐκεῖ εὐρεθέντων τότε προεστῶτων
καὶ προ /4 κρίτων τῶν νησιῶν τῆς Ἀσπρῆς Θάλασσης καὶ τῇ ἐπιβεβαιώσῃ
τοῦ τότε δραγομάνου Ἰωάννου Καλ /5 λιμαχη πεγζαδέ, ἡ ὁποία σετέντζα
διαλαμβάνει πὼς ὁ Ἰωάννης Σουμαρίπας καὶ ὁ ἀδελφὸς /6 αὐτοῦ Φρατζέ-
σκος ἀδίκως καὶ παραλόγως ἐνοχλοῦσι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μαργιέταν ἐν
τοῖς /7 δοθεῖσιν αὐτῇ πράγμασι λόγῳ προικὸς διὰ προικοσυμφώνου γράμ-
ματος καὶ ὅτι τὸ προικοσύμφω /8 νον τῆς ρηθείσης Μαργιέτας ὡς νόμιμον
καὶ ὀρθὸν νὰ μένη ἀπαρασάλευτον καὶ ἀπα /9 ράτρεπτον κατὰ τὰς πα-
λαιὰς συνηθείας τῶν νησιῶν. Ἀκολούθως δὲ παρεκλήθημεν νὰ ἐπὶ /10 κυ-
ρώσωμεν διὰ τοῦ παρόντος μας πουγιουρουλδίου ὅσα ἐν τῇ ρηθείσῃ σετέ-
ντζα καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ /11 προικοσυμφώνῳ γράμματι περιέχονται. Ὅθεν
καὶ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος μας πουγιουρουλ /12 δίου δι' αὐτοῦ προ-
στάζομεν ἀποφασιστικῶς ἐὰν ἡ πρωτότυπος σετέντζα εἶναι ὡς ἀνωτέρω
διείληπται, ὁ /13 μοίως δὲ καὶ τὸ πρωτότυπον προικοσύμφωνον γράμμα
τῆς Μαργιέτας εἶναι ὡς ἐν τῇ πατρίδι σας /14 εἴθισται νὰ γίνωνται τὰ
προικοσύμφωνα καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐὰν εἶναι αὐτὰ τὰ δύο πρωτότυπα νόμιμα
/15 καὶ δίκαια, νὰ μὴ τολμήσῃ τινὰς ἀπὸ ἐσᾶς μήτε οἱ ἀδελφοὶ τῆς Μαργιέ-

* Πρόκειται γιὰ τὴν ἐπικύρωση τῆς ἀριθ. 15 (26-8-1801) κοινῆς ἀποφάσεως τῶν
προεστῶτων τῶν νήσων τῆς Ἀσπρῆς Θάλασσης περὶ τῆς ἰσχύος τῶν προικοσυμφώνων.

τας, ὁ Ἰωάννης δηλο /16 νότι Σουμαρίπας καὶ ὁ Φρατζέσκος, μήτε ἄλλος τινὰς νὰ ἐνοχλήσῃ τὴν Μαργιέταν αὐτὴν εἰς τὸ πα /17 ραμικρότερον ἀπὸ τὰ πράγματα ὅπου ἐδόθησαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐχερώσθησαν τὸσον δι' ἐκείνου τοῦ προικοσυμ /18 φώνου γράμματος.

Οὕτω γενέσθω ὡς προστάζομεν μηδενὸς ἐναντιουμένου ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐξεδόθη τὸ παρὸν ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ διβανχανὲ ἐν ἔτει 1810 Ὀκτωβρίου 20.

34

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 28 Αὐγούστου 1812

Διεκδίκηση ἀκινήτων

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιαί.

Ὁ Παροναξίας Ἱερόθεος ἐπιβεβαιαί.

Τὴν περιόβλεπτον αὐτῆς ἐκλαμπρότητα δουλικῶς καὶ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

Προσκαλεσθέντες ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι τῆς εἰς τὸ κονάκι τοῦ ζαμπίτου μας Ἀλῆ ἀγᾶ ἀνεγνώσθη ἐκλαμπρὸς /2 προσταγή τῆς, προστάζουσά μας ἵνα ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς τὴν διαφορὰν ὅπου ἔχει ὁ Γεώργιος Ἀρώνης /3 μετὰ τοῦ σιὸρ Ἀναστασίου Ἀναπλιώτη περὶ τῶν τριῶν μεριδίων τοῦ ἀμπελίου ἐπιλεγομένου τοῦ Φράγκου. /4 Παρρησιασθέντες τοίνυν ἔμπροσθεν ἡμῶν καὶ τοῦ ζαμπίτη μας οἱ διαφερόμενοι ἐπαρρησίασαν ὁ μὲν /5 Γεώργιος Ἀρώνης ἐν ἴσον τοῦ γράμματος τῆς πωλήσεως τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου τοῦ Φράγκου ἐπιλεγομένου /6 ὅπου ὁ Ἰωάννης Χατζηβασιλείου ἐπώλησεν εἰς τὸν Ἰωάννην Ἀρώνην ἐν ἔτει 1762 Φεβρουαρίου 18. /7 Ἐπαρρησίασε δὲ καὶ ὁ σιὸρ Ἀναστάσιος Ἀναπλιώτης δύο ἔγγραφα, δηλαδὴ μίαν ἐμβατικιτήριον /8 πώλησιν τοῦ ἐνὸς τετάρτου μεριδίου τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου τοῦ Φράγκου, φανερώνουσαν ρητῶς ὅτι ἔχοντας /9 ἡ ἀρχόντισσα τὸ Μαρουσάκι, συμβία τοῦ σιὸρ Γιαννάκη Ἀρώνη, ἀλλαξιά ἀπὸ τὸν αὐθέντην σιὸρ Γιαννάκην /10 Χατζόπουλον τὸ ἀμπέλι ὀνομαζόμενον τοῦ Φράγκου, πωλεῖ τὸ ἓνα τετάρτι εἰς τὸν Γεώργιον Γιόκαρην τοῦ /11 Μανώλη διὰ γρόσια ἐξήντα ἕξι καὶ αὐτὴν τὴν ἐμβατικιτήριον πώλησιν τὴν βεβαιώνει τὸ Μαρουσάκι διὰ χειρὸς /12 τοῦ ἀνδρός τῆς Ἰωάννη Ἀρώνη. Αὕτῃ δὲ ἡ ἐμβατικιτήριος πώλησις ἐγένετο ἐν ἔτει 1763 Μαρτίου 28. /13 Ἐπαρρησίασεν δὲ καὶ ἕτερον ἔγγραφον πωλητήριον τῆς ἡμίσεως ἐκκλησίας τοῦ εἰς Δαμαργιώνα Ἀγί-

του /14 Γεωργίου ἐν ᾧ ρητῶς λέγει ὅτι ἔχοντας καὶ ποσεδέροντας ὁ εὐγενὴς αὐθέντης σιὸρ Γιαννάκης, υἱὸς τοῦ /15 μακαρίτου ποτὲ Χατζηβασιλείου, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὴν καταλλαγὴν ὅπου ἐποίησαν μετὴν ἀρχόντισσαν Μαρουσάκι, γυνὴ τοῦ σιὸρ Γιαννάκη Ἀρώνη, τὴν πωλεῖ τοῦ Στεφάνου Γρύλλη καὶ /16 τὰ ἐξῆς. Αὐτὸ τὸ πωλητήριον τὸ βεβαιώνει καὶ τὸ Μαρουσάκι διὰ χειρὸς τοῦ ἀνδρός της Ἰωάννου Ἀρώνη /17 λέγουσα ρητῶς: "Μαρούσα, γυνὴ Ἰωάννου Ἀρώνη βεβαιώνει τὴν παρὸν κατὰ τὴν ἀλλαξίαν ὅπου ἔχω μετὰ /18 τὸν ἄνωθεν σιὸρ Γιαννάκη Χατζόπουλον". Ἡμεῖς λοιπὸν βλέποντες καθαρῶς καὶ ἀναντιρρήτως ἐκ τῶν /19 εἰρημένων δύο ἐγγράφων ὅτι τὸ ρηθὲν ἀμπέλι τοῦ Φράγκου τὸ ἔκαμε καταλλαγὴν ὁ Ἰωάννης Χατζη /20 βασιλείου μετὰ τὸ Μαρουσάκι τὴν γυναῖκα τοῦ Ἰωάννου Ἀρώνη καὶ ὅτι αὐτὴν τὴν καταλλαγὴν τὴν βεβαιώνει /21 ὁ ἴδιος Ἰωάννης Ἀρώνης εἰς τε τὸ ἐμβατικιτήριον τοῦ ἀμπελίου τοῦ Φράγκου καὶ εἰς τὴν πώλησιν τῆς ἐκ /22 κλησίας καὶ μάλιστα βλέποντες εἰς πρᾶξιν αὐτὴν τὴν καταλλαγὴν εἰς τόσων τῶν χρόνων διάστημα καθ' ὅτι /23 καὶ ὁ Γεώργης Γιόκαρης μέχρι σήμερον ἔχει εἰς τὸ εἰρηνικὸν ζάπτι τοῦ ἐν τέταρτον τοῦ ἀμπελίου Φράγκου /24 ὅπου τὸ Μαρουσάκι καὶ ὁ Γιαννάκης Ἀρώνης τοῦ ἐπώλησε καὶ ὁ Στέφανος Γρύλλης μέχρι σήμερον /25 ἔχει εἰς τὸ ζάπτι τοῦ τὴν ἐκκλησίαν ὅπου ὁ Ἰωάννης Χατζηβασιλείου τοῦ ἐπώλησε. Αὐτὸ τοῖνυν εἰδότες /26 καὶ ἐξετάσαντες ἀφελόπροσώπως ἀναφέρομεν δουλικῶς ὅτι ἀπεφασίσαμεν συμφώνως ὅτι ὁ Γεῖο /27 γιὸς Ἀρώνης δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα νὰ ζητῇ τὸ αὐτὸ ἀμπέλι τοῦ Φράγκου καὶ χωράφια μετὰ τὸ νὰ /28 μὴν ἦτον τοῦ Ἰωάννη Ἀρώνη ἀλλὰ τῆς γυναίκας τοῦ Μαρούσας ὡς ἄνωθεν σαφηνίζομεν. Οὕτω γνωρί /29 ζομεν δίκαιον καὶ οὕτως ἀπεφασίσσαμεν. Δεόμενοι δὲ ἵνα καὶ ἡ περίβλεπτος αὐτοῦ ἐκλαμπρότης /30 ἐπιβεβαιώσῃ τὴν κατὰ δίκαιον ἀπόφασιν τῶν δούλων τῆς εὐχόμεθα ἅπαντες διὰ τὴν ζωὴν καὶ στερέω /31 σὶν της. 1812 Αὐγούστου 28. Ἐν Ναξίᾳ.

Τῆς ὑμετέρας περιβλέπτου ἐκλαμπρότητος,

—Δημήτριος Κόκκος κατζελλάριος.

—Ἱερώνυμος Μπαρότζης σύντυχος.

—Χρυσῆς Σουμαρίπας, ἐπιστάτης Κάστρου.

—Δημήτριος Πάλπης.

—Ἀντώνιος Πραντούνας.

—Ὁ πρωτονοτάριος καὶ ἐπιστάτης Μπούργου Κωνσταντῖνος Κόκκος.

Ταπεινοὶ δοῦλοι:

—Βασίλειος Τζενίας καντζηλλάριος χωρίων Ναξίας.

—Ἀντώνιος Κα[...] ἔφορος τῶν χωρίων Ναξίας.

—Ἰωάννης Βλησίδης.

—Νικόλαος Τζανίνης.

—Ἰωάννης Βασαλάκολος.

[Υστερόγραφο]

1813 Σεπτεμβρίου 9. Αναθεωρηθείσης τῆς διαφορᾶς τῆς διὰ τὸ ἀμπέλι τοῦ Φράγκου /2 καὶ χωραφίου, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Γεώργιος Ἀρώνης δὲν ἔχει κανένα /3 δικαίωμα ἐν τούτοις μὲ τὸ νὰ μὴν ᾔτον τοῦ Ἰωάννη Ἀρώνη, ἀλλ /4 λὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μαρουσάκι. Ἐπεκυρώθη οὖν ἡ παροῦσα /5 ἔγγραφος ἀπόφασις ὡς νόμιμος καὶ δικαία.

—Γεώργιος Ὁθωναῖος [.....] γραμματικὸς στόλου μαρτυρῶ.

—Γεώργιος Μαυρογένης μάρτυς.

35

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ. 163

Ἀπεύρανθος Νάξου, 31 Αὐγούστου 1813

Συμβιβαστικὴ ἐπίλυση κληρονομικῆς διαφορᾶς

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαίως,

Μὲ τὸ νὰ ἐπροστάχθῃ ὁ σιὸρ Νικολάκης Ἀτταλιώτης ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατον μπεγζαδὲ /2 ἀφέντη μας κύριον κύριον Κωστάκη Μαυρογένη, δραγομάνον τοῦ βασιλικοῦ στόλου, /3 εἰς τὸ νὰ ἐξέλθῃ εἰς Ἀπεύρανθου καὶ νὰ κοιτάξῃ ἀκριβῶς καὶ ἀφιλοπροσώπως τὴν διαφορὰν /4 ὅπου εἶχεν ἡ Κυριακὴ αὐταδέλφη τοῦ μακαρίτου Προχου Δεφεδενταρίου μετὰ τῶν κληρο /5 νόμων τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ /καὶ μετὰ τῆς κοινῆς ἐγκλήσεώς τους/, ἐλθὼν ὁ σιὸρ Ἀτταλιώτης εἰς Ἀπεύρανθου, ἔκραξεν /6 ὅλους αὐτοὺς καὶ ἐξετάχθῃ ἡ διαφορὰ τους μὲ ἀκρίβειαν. Ὅθεν καὶ ἔλαβεν τέλος κατὰ /7 τὸ δίκαιον. Ὅθεν καὶ ἔμειναν ὅλοι εὐχάριστοι καὶ ἀκαταζήτητοι ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου /8 κάνοντας τὸ παρὸν σούλφι ἱμπρὰ βὲ ἰσκά ἀμέι δαβανδάν, τουτέστι τουρκικὸ /9 τερον εἰπεῖν, ξεκαθαρίζοντας ὅμως ὅτι διὰ τὸ μουλάρι ὅπου εἶχεν πουλήσει ἡ /10 μακαρίτισσα πρεσβυτέρα τοῦ ποτὲ Δεφενδενταρίου εἰς τὸν ἅγιον οἰκονόμον Ἰσπανὸν /11 διὰ γρόσια διακόσια, ὁμοίως καὶ μίαν ἀ<γ>ελάδα δεκαπέντε γρόσια Ν:15 ὑπὸ /12 σχονται οἱ κληρονόμοι τῆς ποτὲ πρεσβυτέρας τοῦ μακαρίτη Δεφεδενταρίου νὰ ἔχουν /13 νὰ τῆς ἀποκρίνωνται ὅσα ἄσπρα ἤθελεν βρεθοῦν ἢ μὲ ὁμολογίαν ἢ χωρὶς /14 ὁμολογίαν τόσον τοῦ μακαρίτου Δεφεδενταρίου ὅσον καὶ τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ ὑπόσχονται οἱ κληρονόμοι νὰ τὰ μοιράζουν ἐξ ἡμισείας τὰ μὲν ἡμισυ /15 νὰ δίδονται εἰς τὴν Κυριακὴν, ἀδελφὴν τοῦ μακαρίτου Δεφεδενταρίου, τὰ δὲ ἄλλα ἢ /16 μισυ εἰς τοὺς προθύμους συγγενεῖς τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ. Διὸ καὶ εἰς ἔνδειξιν /17 ἔγιναν δύο ὅμοια παίρνοντας τὸ ἓνα τὸ κάθε μέρος εἰς βεβαιώσιν καὶ πίστωσιν /18 τῆς αὐτῆς διαφορᾶς. Διὸ καὶ εἰς ἔνδειξιν ἀληθείας τὸ βεβαιώνουν καὶ μαζὶ ὑπογρα /19 φέντος καὶ ὑπὸ ἀξιοπίστων καὶ

παρακαλετῶν μαρτύρων ἵνα ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν /18 ἐν παντὶ τόπῳ καὶ κριτηρίῳ. 1813 Αὐγούστου 31. Ναξία Ἀπεράνθου.

- Σκευοφύλαξ Ἀπεράνθου μὲ τὴν πρεσβυτέρα μου στέργωμε.
- Κυριακὴ καὶ ἀδελφὴ Ρεφερενδαρίου στέργει καὶ βεβαιώνει τὸ παρὸν διὰ χειρὸς ἐμοῦ Μελετίου καὶ ἱερομονάχου Κρητικοῦ καὶ μαρτυρῶ.
- Πρωτονοτάριος στέργω. Ὁ γέρων πρωτονοτάριος καὶ ἐπίτροπος τοῦ Παναγιώτη.
- Μανώλης Παπαγεώργης στέργω τὸ παρὸν διὰ χειρὸς Μιχαήλ Ἀναματεροῦ καὶ μαρτυρῶ.
- [...] [...] καὶ μαρτυρῶ.
- Γεώργιος Ὁθωναῖος [...] γραμματικὸς στόλου μαρτυρῶ.
- Νικόλαος Ἀτταλιώτης ἔγραψα τὸ παρὸν καὶ μαρτυρῶ.

[Ὁπισθόγραμμα]

Ὅλοι οἱ ἀριθμοὶ γεγραμμένοι καὶ ἄγραφοι τοῦ παρόντος κώδικος /2 ὑπάρχουσιν ἐπτακόσιοι τριάντα ὀκτώ.

— Ὁ πρωτονοτάριος Κόκκος.

Ὁ πίναξ τοῦ παρόντος κώδικος ἀρχίζει ἀπὸ φύλλα 665.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 8 Σεπτεμβρίου 1813

Κληρονομικὴ διαφορά

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι, ὁ κατζηλλιέρης Δημήτριος Κόκκος, ὁ Κωνσταντῖνος /2 Κόκκος πρωτονοτάριος, ὁ Κωνσταντῖνος Μπάος καὶ ὁ Γεώργιος Μάτζας, τὴν τιμιότη /3 τὰ σας προσφιλῶς χαιρετοῦμεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐμερίᾳ. Θέλατε ἡξεύρει ὅτι οἱ παῖ /4 δεσ καὶ κληρονόμοι τῆς ἀποθανούσης Κατζίανας, γυναικὸς τοῦ Δερεμοῦ, διαφέροντας /5 καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν Δερεμοῦ περὶ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, τόσον ἐκείνης τῆς ἀποθανούσης Κατζίανας, ὅσον καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς Μαργέτας. /7 Καὶ ἐπειδὴ θέλομεν ὅπου ἡ διαφορά αὕτη νὰ ἀποπερατωθῇ κατὰ τὸν δίκαιον λόγον καὶ /8 κατὰ τὴν τοπικὴν σας συνήθειαν καὶ χωρὶς ὅλως νὰ ἀδικηθῇ ὁ παραμικρότερος /9 τῶν διαφορομένων τούτων, διὰ τοῦτο γράφοντες σᾶς προστάζομεν ἀποφασιστικῶς, ἀφ' οὗ /10 παραστήσητε ἔνμπροσθέν σας τοὺς εἰρημένους παῖδας καὶ κληρονόμους τῆς ἀποθανούσης

* Πρβλ. καὶ τὴν ἀριθ. 38 (19-9-1813) ἀπόφαση.

Κατζιά /11 νας καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν Δερεμὸν καὶ, ἀφ' οὗ ἀκούσητε προ-
σεχῶς καὶ μετ' ἐπίστα /12 σίας τὰ καθ' ἐνὸς ἐκάστου τούτων προβαλλόμενα,
ὅ,τι ἂν κριθῇ παρ' ὑμῶν εὖλογον ἐν φό /13 βῶ Θεοῦ καὶ καθαρῶ τῆς ψυχῆς
σας συνειδότη πῶς δικαιούται ἕκαστος τῶν εἰρημένων παί /14 δων καὶ πα-
τρὸς νὰ λάβῃ ἀπὸ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, τόσον τῆς ἀποθα /15
νούσης Κατζιάνας, ὅσον καὶ τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς αὐτῆς Μαργέτας, διὰ
κοινῆς /16 σας ἐνυπογράφου σεντέτζας νὰ μᾶς τὸ φανερώσετε διὰ νὰ ἀπο-
καταστήσωμεν τὸ δίκαι /17 ον κατὰ χῶρον. Οὕτω ποιήσατε χωρὶς τινὸς φιλο-
προσωπίας ἢ χάριτος, ὡς προστά /18 ζομεν ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ὑγιαίνετε.

1813 Σεπτεμβρίου 8. Ναξία.

—Κωνσταντῖνος Μαυρογένης.

37

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 17 Σεπτεμβρίου 1813

Κληρονομική διαφορά

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαίω.

Κατὰ τὴν διὰ λόγου πανέκλαμπρον προσταγὴν τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ
/2 εὐγενεστάτου ἡμῶν αὐθέντου πείζαδε δραγομάνου Μαυρογένη καὶ
κατὰ τὴν δοθεῖ /3 σαν ἡμῖν ἀδείαν παρὰ τῶν δύο διαφερομένων, τοῦ τε σι-
νιὸρ Γερμανοῦ Παρότζη /4 καὶ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ κυρίας Μαργαρίτας,
ἵνα ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς καὶ ἀφι /5 λοπροσώπως τὰς διαφορὰς καὶ ζητή-
ματα ἅπερ ἐν ἀλλήλοις ἔχουσιν, δηλαδή /6 τόσον τὰ περὶ τῆς κληρονομίας
τῶν δύο τους τεθνηκότων αὐταδέλφων, τῆς τε /7 Φραγκουλακιοῦ καὶ
Χρυσάκη Μπαρότζη, ὅσον καὶ διὰ ἄλλα τους μερικὰ ζητήματα, /8 ἀποφα-
σίζομεν τὰ κάτωθεν: Α'ον. Ὅτι ἡ μὲν ἔγγραφος σεντέτζα ὅπου παρὰ τῶν /9
τότε διορισθέντων ἀλμπίτρων τους ἔγινεν κατὰ τὸ 1800 ἔτος διὰ τὴν ἀδιά-
τακτον /10 πατρικὴν καὶ μητρικὴν τους περιουσίαν, μὲ τὸ νὰ εἶναι δικαίως
ἀποφασισμένην, /11 τὴν ἐπικυροῦμεν καὶ ἡμεῖς. Β'ον. Τὰ δὲ πράγματα
ὅπου ἡ αὐτὴ σεντέντζα /12 φανερώνει καὶ κατὰ τὸ κατάστιχον τῆς δια-
νομῆς τῶν αὐτῶν πραγμάτων ὅπου /13 ζῶντος τῶν δύο τους εἰρημένων τε-
θνηκότων ἀδελφιῶν τους ἔλαβον ὑπὸ τὴν /14 ἐξουσίαν τους ἐκεῖνα ὅπου
ἔμειναν ἀπώλητα ἀπὸ αὐτούς, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα: /15 Τὸ ἥμισυ λιογύρι τῶν
Ζηριῶν τῆς Ποταμίας, τὸ χωράφι Ἐρινιὲς εἰς τὰ Ἀγκίδια, /16 τὸ ἀμπέλι Νε-
κταρίου εἰς τὸ Σαγκρί, τὸ χωράφι τοῦ Πέτρου καὶ εἴ τι ἄλλο πράγμα, /17
κινητόν τε ἢ ἀκίνητον, ἀποδειχθῇ πῶς εὐρέθην μετὰ θάνατον τῶν δύο /18
αὐτῶν τεθνηκότων ἀδελφιῶν τους, νὰ τὰ διανείμουν καὶ νὰ τὰ μοιράσουν
/19 τὰ δύο εἰρημένα ἀδέλφια, ὅ τε σινιὸρ Γερμανὸς Μπαρότζης καὶ ἡ

ἀδελφή /20 αὐτοῦ κερα-Μαργαρίτα, ἴσια πρὸς ἴσια δηλαδὴ ἐξ ἡμισείας των, πληρῶ /21 νοντες ὅμως ἐξ ἡμισείας καὶ τὸ χρέος ὅπου εὐρέθη τοῦ ἀποθανόντος αὐτά /22 δέλφου τους Χρυσάκη Μπαρότζη. Γ'ον. Τὰ μὲν ἡμισυ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, /23 δηλαδὴ τὸ μερίδιον τοῦ ἀποθανόντος Χρυσάκη Μπαρότζη, κατὰ τὴν τοπικὴν /24 συνήθειαν, ἡ χήρα τοῦ αὐτοῦ Μπαρότζη νὰ ἀπολαμβάνη τοὺς καρποὺς τῶν αὐτῶν /25 πραγμάτων, ὁπότεν ὅμως ἤθελεν ἀποκρίνεται τὰ διάφορα τοῦ χρέους ὅπου /26 εὐρέθησαν τοῦ ποτὲ συμβίου της Χρυσάκη. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας καὶ δὲν ἤθελεν /27 ἀποκρίνεται τὰ διάφορα τοῦ αὐτοῦ χρέους, τότε νὰ πωλοῦν τὸ αὐτὸ μερίδιον /28 τοῦ ἀποθανόντος Χρυσάκη Μπαρότζη, οἱ δύο εἰρημένοι κληρονόμοι του, καὶ νὰ /29 πληρώνουν τὸ χρέος του. Ὅσα δὲ ἄσπρα ἤθελον περισσεύσουν ἀπὸ τὴν αὐτὴν πῶ /30 λησιν τῶν πραγμάτων τοῦ ποτὲ αὐταδέλφου τως, νὰ τὰ δίνουν εἰς ἓν σίγουρον /31 καὶ ἀσφαλὲς μέρος διὰ νὰ διαλαμβάνη τὸ ἐτήσιον διάφορον τῶν αὐτῶν ἡ χήρα /32 τοῦ ἀποθανόντος Μπαρότζη ἐν ὅσῳ εἶναι εἰς τὸ χηρευόμενον. Δ'ον καὶ τελευταῖον. /33 Ὅτι τὰ διακόσια ἐξήντα ἔξε ἰγρόσια ὁμοῦ μὲ τὰ δεδουλευμένα τως διάφορα συμποσούμενα /34 περισσότερον τῶν πεντακοσίων γροσίων ὅπου εἶχεν νὰ λαμβάνη ἡ διαληφθεῖσα /35 Μαργαρίτα παρὰ τοῦ εἰρημένου αὐταδέλφου της κυρίου Γερμανοῦ Μπαρότζη διὰ τὸ /36 τέταρτον τοῦ ἀμπελίου Στρατιῶτη τοῦ μεριδίου της, κατὰ τὰς δύο γεγραμμένας /37 σεντέντζας τῶν ποτὲ ἀμπελιῶν τους καὶ τοῦ μακαρίτου πειζαδὲ Μουρουζή νὰ /38 μένουν εἰς τὸν πινιὸν Γερμανὸν Μπαρότζην καὶ ἡ αὐταδέλφη του κερα-Μαργαρίτα /39 νὰ μὲνη ἀμέτοχος ἀπὸ τὰ αὐτά, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ τοῦ ζητῇ τὸ παραμικρὸν /40 ἀπὸ τὰ αὐτά ἄσπρα διὰ νὰ μὴ ζητῇ ὁ ρηθεὶς Μπαρότζης τὰ πεντακόσια /41 γρόσια ὅπου προτείνει πῶς δὲν τὰ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν θεῖον του πρεβόστρον. /42 Ἀγκαλὰ καὶ ἡ μαρτυρία ὅπου ἐφανέρωσεν νὰ μὴν εἶναι δεκτὴ μὴν οὕσα ἀξιό /43 πιστος, μὲ τὸ νὰ μαρτυρῇται ἀπὸ τὰ δύο του ἀδέλφια τὰ τεθνηκότα ὄντα ἐναντίον /44 πρὸς τὴν εἰρημένην αὐταδέλφην τους Μαργαρίταν. Ἡμεῖς ὅμως διὰ τὸ ἥσυχον τῶν αὐτῶν /45 ἀπεφασίσσαμεν ἰοποῦ νὰ διαμένουν ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἰοποῦ λοιποῦ ἀκαταζήτητα διὰ τὴν ζήτησιν τόσον /46 τῶν ἄσπρων τοῦ ἀμπελίου, ὅσον καὶ τῶν πεντακοσίων γροσίων. Διὸ καὶ πρὸς /47 διηνεκῇ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο ἡ παροῦσα σεντέντζα ὑπογεγραμμένη παρ' ἡμῶν /48 τῶν κάτωθεν γραφομένων καὶ ἐπιβεβαιωμένη παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος /49 ὅπως ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν. 1813 Σεπτεμβρίου 17 Ναξία.

—Κωνσταντῖνος Μπάος βεβαιοῖ.

—Γεώργιος [.....] βεβαιοῖ.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόγκκος γέγραφα καὶ βεβαιῶ.

[Ὅπισθόγραμμα]

Ἀπόφασις περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Χρυσάκη Μπαρότζη καὶ Φραγκουλακίου.

Κληρονομική διαφορά

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Κατὰ τὴν ἔγγραφον πανέκλαμπρον προσταγὴν τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐγενεστάτου /2 ἡμῶν αὐθέντου πειζαδὲ δραγομάνου Μαυρογένη καὶ κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἄδειαν /3 παρὰ τῶν δύο διαφερομένων τοῦ τε σιὸρ Ἐρρίκου Ντερεμοῦ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἵνα ἐξε /4 τάσωμεν ἀκριβῶς καὶ ἀφιλοπροσώπως τὰς διαφορὰς καὶ ζητήματα ἅπερ ἐν ἀλλήλοις /5 ἔχουσιν, δηλαδή περὶ τῆς διανομῆς τῶν μητρικῶν τους πραγμάτων ὅπου ὁ ρηθεὶς πατέ /6 ρας τους ἔκαμεν εἰς τὸ κάθε τοῦ παιδίον καὶ περὶ τῆς κληρονομίας τῆς ἀποθανούσης πρῶ /7 τῆς τοῦ θυγατρὸς ἐπικαλουμένης Μαργιέτας. Ἀποφασίζομεν τὰ κάτωθεν: /8 Ἀ'ον: Ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡ αὐτὴ διανομὴ καὶ ξεμοίρασις νὰ ἐγινεν μὲ τὴν θέλησιν καὶ /9 βουλὴν ὅλων τοῦ τῶν αὐτῶν τέκνων, καθὼς φαίνονται καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τους εἰς τὸ γράμ / 10 μα ὅπου εἰς τὴν καντζελλαρίαν τοῦ γαλλικοῦ κόνσολάτου Ναξίας ἔκαμῃ κατὰ τὸ /11 χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν ὁρόρον ἑτοῦς Ἀπριλίου κα', νὰ μεῖνῃ ἀμετάθετος καὶ /12 ἀμετάτρεπτος καὶ ἡ θυγατέρα τοῦ Νικολετάκη δὲν δικαιούται νὰ ζητῇ δευτέρα ξεμοί /13 ρασις, ὡς ἂν ὅπου ἔλαβεν τὸ μερίδιόν τῆς καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀδέλφια. Τὸ ὅποιον, /14 ἀφ' ἧς ὥρας τῆς τὸ ἐπροικοδότησεν ὁ πατέρας τῆς, τὸ ἐξουσίασεν καὶ τὸ ἔχει /15 ὑποχρεωμένον πρὸς τὸν μακαρίτην Γεώργιον Σαραντινὸν διὰ γρόσια χίλια τετρα /16 κόσια, τὰ δὲ γράμματα ὅπου ἀποδεικνύει ἡ αὐτὴ σύζυγος Λουΐκη Πρέντιζη μένουν /17 ἄκυρα, ὄντας γεγραμμένα μετὰ τὴν ἔγγραφον ἄδειαν ὅπου ἐδόθη τοῦ πατέ /18 ρας τῶς καὶ πρὸ τῆς διανομῆς τῶν πραγμάτων. Β'ον: Τὰ δὲ πράγματα τὸ μερίδιον /19 τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς τοῦ Μαργέτας, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα, τὰ ὀσπίτια τῆς Χώρας, ἀνώ /20 γεα, κατώγεα, τὸ λιόσπιτον τῆς μονῆς μὲ τὴν ἀγοράν τοῦ τὴν ἐπάνω, δηλαδή τὸ /21 πουντί καὶ τὴν αὐλὴν τὴν μικρὴν ὅπου εἶναι τὴν σήμερον τὸ ἔμβασμα τῶν /22 ὀσπιτίων, ἓνα τέταρτον ἀπὸ τὸ λιογύρι τοῦ Ροῦ μὲ τὸ νερόν του, τὸ λιογύρι ὀνομαζό /23 μενον Καυκάρι μὲ τὸ νερόν του, τοῦ Βουνοῦ τὸ χωράφι, τὸ ἀμπέλι τῆς Ἀργυρῆς /24 καὶ εἴ τι ἄλλο πρᾶγμα κινητὸν τε ἀποδειχθῇ πὼς εὐρέθη μετὰ θάνατόν τῆς, νὰ τὰ /25 διανείμουν καὶ νὰ τὰ ξεμοιράσουν τὰ πέντε παιδία τοῦ αὐτοῦ Ντερεμοῦ / 26 ἴσια πρὸς ἴσια, πληρώνοντας ὅμως καὶ τὸ χρέος ὅπου εὐρέθη τῆς αὐτῆς ἀποθανούσης /27 αὐταδέλφης των Μαργιέτας. Ὁ δὲ πατέρας των σιὸρ Ντερεμὸς δὲν δικαιούται ἄλλο /28 διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰ αὐτὰ πράγματα τῆς ἀποθανούσης θυγατρὸς του, εἰμὴ μόνον /29 τὰ

ἡμισυ τῶν καρπῶν ἐν ὅσῳ ζεῖ, δηλαδὴ τὸ γεροντομοίρι του κατὰ τὴν το-
πικὴν /30 συνήθειαν. Τὰ δὲ ὀσπίτια ἰσῶς τῆς Χώρας ὅπου εἶναι εἰς τὸ με-
ρίδιον τῆς ἀποθανούσης /31 θυγατρὸς του, νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ διὰ νὰ κατοικῇ
ἐν ὅσῳ ζεῖ, μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του /32 νὰ τὰ μοιράζουν καὶ αὐτὰ τὰ εἰρη-
μένα πέντε του παιδιὰ, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ /33 πράγματα ὅπου τὴν σήμε-
ρον ἔχουν νὰ ξεμοιράσουν. Οὕτως ἀποφαινόμεθα /34 κατὰ τὸ δίκαιον, διὸ
καὶ ὑπογραφόμεθα. 1813 Σεπτεμβρίου 19. /35 Ἡ ὁποία Νικολετάκη δὲν
δικαιοῦται μόνον διὰ τὴν ἔγγραφον ἄδειαν /36 ὅπου ἔδωσεν τοῦ πατέρα
τῆς Ντερεμοῦ εἰς τὸ νὰ τῆς δώσῃ τὸ μητρικόν της /37 μερίδιον, ἀλλὰ ἀκόμη
τὴν καταδικάζει καὶ ἡ ἰδία ἀπόφασις τοῦ σινιὸρ /38 κονσόλου τῆς Γαλλίας
μουσιου Μπαρὸν ὅπου μᾶς ἐνεφάνισεν πρὸς φαβ[...]/39 ὅτι κατὰ τὴν ἰδίαν
μοίρασιν τοῦ πατέρα της νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμα τῆς [...] /40 καὶ τοῦ Νιαμίρη.
Τὰ ὁποία ἔκτοτε τὰ ἐξουσίασεν ὡς ἀνωτέρω εἴρηται.

—Δημήτριος Κόκκος κατζελλάριος βεβαιῶν.

—Κωνσταντῖνος Μπάος βεβαιῶ.

—Γεώργιος Μάτζας βεβαιῶ.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα καὶ βεβαιῶ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

39-39α

ΑΘΗΝΩΝ

20 Σεπτεμβρίου 1813

Αἵρετοκρισία

α. Συνυποσχετικό

Συνελθόντος ἐν τῇ Ναξίᾳ τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πείζαδὲ
δραγομάνου /2 τοῦ βασιλικοῦ στόλου κυρίου κυρίου Κωστάκη Μαυρογένη
ἐπαρρησιάσθη ἐνώπιον /3 τῆς αὐτοῦ περιβλέπτου ἐκλαμπρότητος ὁ αἰδε-
σιμώτατος σκευοφύλαξ τῆς Σέρφου παπα-κὺρ /4 Γεώργιος ὅστις ἐκίνησεν
ἀγωγὴν κατὰ τοῦ αὐταδέλφου του κὺρ Μαρίνου Λαμπαδα /5 ρίου προτεί-
νοντας πὼς ἔχει μερικὰ ἰντερέσα μετ' αὐτοῦ ἰτοῦ αὐταδέλφου του! Ὅθεν ἡ
αὐτοῦ ἐκλαμπρότης /6 ἔστειλεν μαξοὺς ἄνθρωπόν του διὰ πουπασίρην εἰς
τὸ αὐτὸ νησίον τῆς Σέρφου ὅπου νὰ /7 σηκώσῃ τὸν αὐτὸν αὐτάδελφόν του
κὺρ Μαρίνον Λαμπαδάριον καὶ νὰ τὸν φέρῃ ἐδῶ /8 εἰς τὸ νησί τῆς Ναξίας
ὅπου εὐρίσκεται ἡ αὐτοῦ ἐκλαμπρότης καὶ νὰ θεωρηθῇ ὁ ντα /9 βάς τους.
Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδύνατο ὁ ρηθεὶς κὺρ Μαρίνος ὅπου νὰ ἔλθῃ μόνος του
καὶ /10 ἐπαράδωσεν ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸν εἰρημένον πουπασίρην Ἀρμάσῃν
τὸν υἱόν του κὺρ /11 Ἰωάννην, ὅπου νὰ παρασταθῇ μετὰ θείου του σκευο-
φύλακος ἐνώπιον τοῦ ἐκλα /12 μπροτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἡμῶν αὐθέ-
ντου πείζαδὲ νὰ θεωρηθῇ ὁ ρηθεὶς νταβάς τους /13 καὶ νὰ παραστήσῃ ὅλα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

του τὰ ἔγγραφα ὡς ἐκπροσώπου τοῦ πατρός του Λαμπαδαρίου. /14 Ἐρχομένου δὲ λοιπὸν τοῦ αὐτοῦ κὺρ Ἰωάννου ἐδῶ εἰς τὸν τόπον ἐδιορίσθησαν /15 παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος διὰ περισσοτέραν ἀσφάλειαν τῶν ὑποθέσεών τους /16 νὰ ἐκλέξουν μόνοι τους αἵρετοὺς κριτὰς πρὸς θεώρησιν τῶν αὐτῶν τους διαφορῶν. /17 Οἵτινες οἰκειοθελῶς καὶ ἀβιάστως ἐκλέγουσιν αἵρετοὺς κριτὰς εἰς θεώρησιν τῶν /18 αὐτῶν τους διαφορῶν, κατὰ τὰ ἔγγραφα ὅπου θέλουν φανερώσουν πρὸς αὐτούς. Ὡς /19 ἀπὸ μὲν τοῦ σκευοφύλακος παπα-κὺρ Γεωργίου ἐκλέγονται ὁ σινιὸρ Κωνσταντάκης /20 Μπάος ἐκ τῆς Σίφνου καὶ ὁ καπετὰν Ἀντωνάκης ἐκ τῆς Μήλου, ἀπὸ δὲ τοῦ /21 κὺρ Ἰωάννου τοῦ ἀνεψιοῦ του, σινιὸρ Δημήτριος Βάλμπης καὶ ἐμοῦ τοῦ γράφοντος, /22 πρωτονοτάριος Κόκκος, οἵτινες μᾶς δίδουν κάθε πληρεξουσιότητα δυνάμει τοῦ /23 παρόντος κομπρομεσιακοῦ γράμματος εἰς τὸ νὰ περιεργασθῶμεν λεπτομερῶς /24 ταύτας αὐτῶν τὰς διαφορὰς καὶ νὰ ἀποφασίσωμεν πᾶν ὅ,τι ἠθέλαμεν / 25 ἐγκρίνη δικαιούμενον. Ὑποσχόμενα ἀμφοτέρω τὰ μέρη νὰ δεχθῶσι του εὐχαρί /26 στως δίχα τινὸς ἀντιλογίας καὶ ἀντιστάσεως καθυποβαλλομένου εἰς παιδείαν ἐκεῖνου /27 ὅστις ἐξ ἐκατέρων τούτων ἠθελε φανῇ ἀντιπράττων εἰς τὴν ἐπομένην ἀπόφασιν /28 ἡμῶν τῶν αἵρετῶν κριτῶν, νὰ πληρῶνῃ τοῦ ἐτέρου ὅλα του τὰ ἔξοδα, ντάνα, /29 σπέζες, ἰντερέσα καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως. Διὸ γεγόμενον καὶ τὸ παρὸν /30 κομπρομεσιακὸν γράμμα κατασφαλίζεται ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς /31 καὶ δίδεται πρὸς ἐνδείξιν εἰς χεῖρας τῶν ρηθέντων αἵρετῶν κριτῶν.

1813 Σεπτεμβρίου 20 Ναξία.

—Σκευοφύλαξ Σέρφου στέργω.

—Ἰωάννης Λαμπαδαρίου στέργω.

—Μιχαὴλ τοῦ πρώην σκευοφύλαξ στέργω.

—Ὁ πρωτονοτάριος τῆς Χώρας Ναξίας Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

β. Ἡ ἀπόφασις τῶν αἵρετοκριτῶν

Νάξος, 22 Σεπτεμβρίου 1813

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ παρόντος κομπρομεσιακοῦ /2 γράμματος ἀποφασίζομεν ἀφιλοπροσώπως καὶ ἐν καθαρῷ μας συνειδότητι τὰ /3 κάτωθεν γεγραμμένα: Πρῶτον: Ὅτι τὰ πράγματα τοῦ Ἀναγνώστη, πρώην οἰκονόμου /4 τῆς Σέρφου, ὅπου ἐμπεριέχονται εἰς τὴν διαταγὴν ὅπου ἔκαμεν κατὰ τὸ 1808 ἔτος /5 Ἰουνίου 7 ὁ μακαρίτης σκευοφύλαξ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ αὐτοῦ Ἀναγνώστη καὶ τὰ διορίζει εἰς τὸν /6 υἱὸν του [..] σκευοφύλαξ παπα-κὺρ Γεώργιον, νὰ μένουν ἀμετάθετα καὶ ἀμετά /7 τρεπτα ὄντα βεβαιωμένα παρὰ τοῦ ἰδίου Ἀναγνώστη πρώην οἰκονόμου ὡς φαί

/8 νεται ή ιδιόχειρός του ύπογραφή είς την διαταγήν του άνεψιού του άποθανόντος / 9 σκευοφύλακος. Δεύτερον: Τά δέ λοιπά πράγματα, όπου προικοδοτεϊ ό αυτός /10 άποθανών σκευοφύλακας του υιού του κϋρ Μιχαήλ, είναι κακώς προικοδοτημένα /11 μὴν ὄντα καί αυτά βεβαιωμένα παρὰ του αυτού Αναγνώστη πρώην οίκονόμου καθώς /12 καί του αὐταδέλφου του σκευοφύλακος παπα-κϋρ Γεωργίου. Τά όποία τόσον του αυτού κϋρ /13 Μιχαήλ, ὅσον καί τὰ λοιπά πράγματα όπου δέν είναι προικοδοτημένα ἀπό τόν /14 αὐτόν θεϊόν τους Αναγνώστην, μένουν είς την δεσποτείαν καί έξουσίαν του εἰρημένου /15 κϋρ Αναγνώστη, πρώην οίκονόμου, νά τὰ πράξη ὡς θέλει καί βούλεται ὡς ἰδιά του πράγματα. /16 Τρίτον: Ότι τὰ έξακόσια γρόσια όπου προτείνει ό κϋρ Ιωάννης υἱός Λαμπα /17 δαρίου πώς ἔμειναν διὰ νά δοθοῦν ρέσιμον του ἔνδοξοτάτου Χαλίλμπεη καί Σερα /18 σκέρμπεη τῆς Ἀσπρης Θαλάσσης, διὰ την άγωγήν όπου ἔκαμεν ό Θεοδωρῆς του Χατζη /19 νικολῆ Ανδριώτη διὰ τὰ αὐτά πράγματα του εἰρημένου Αναγνώστη, ἐάν ἤθελον /20 δοθοῦν πρὸς τόν Σερασκέρμπεην νά ἀποκρίνεται καί ό ρηθεῖς σκευοφύλαξ τὸ ἀνάλο /21 γον του μεριδίου του κατὰ την ποσότητα τῶν Ιαὐτῶν, πραγμάτων όπου ἔλαβεν ἀπό τόν /22 θεϊόν του Αναγνώστην ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Ὡσαύτως νά ἀποκρίνεται πρὸς τόν εἰρημένον /23 άνεψιόν του κϋρ Ιωάννην Λαμπαδαρίου τὸ ἀνάλογον του μεριδίου του τῶν ἑκατὸν σαράντα /24 τεσσάρων γροσίων όπου ἀποδείχνει, πὺς ἔδωκεν είς την κοινότητα τῆς Σερφου διὰ χρόν. /25 καὶ δοσίματα, μὴ ὄντας πληρωμένα ἀπὸ ἄλλον τινά. Οὕτως ἀποφαινόμεθα κατὰ /26 τὸ δίκαιον, διὸ καί ύπογραφόμεθα. 1813 Σεπτεμβρίου 22 Ναξία.

—Κωνσταντῖνος Μπάος βεβαιῶ.

—Αντώνης [.....] βεβαιῶ.

—Δημήτριος Πάλμπεης βεβαιῶ.

—Ό πρωτονοτάριος τῆς Χώρας Ναξίας Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα καί βεβαιῶ.

[Όπισθόγραμμα]

Κομπρομέσον καί σε /2 ντέντζια τῆς Ναξίας.

40

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 8 Ὀκτωβρίου 1813

Ένοχική διαφορά

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης ἐπιβεβαιοῖ.

Έμπροσθεν του ἑκλαμπροτάτου αὐθέντου μας πεγζαδὲ δραγομάνου κυρίου κυρίου Κωνσταντῖνου /2 Μαυρογένους παρρησιασθεῖσα ή

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κερα-Μαρία σύζυγος τοῦ Σπύρου Μάνεση ἐνεφάνισεν ἔγγραφον /3 καντζελλαρικὸν ἔτους 1804 Αὐγούστου 10 διαλαμβάνον ὅτι ἐπειδὴ αἱ ἀγοραὶ τῶν πραγμάτων /4 καὶ ὀσπιτίων τοῦ πρώην ἀνδρός της Μάνεση ἐγένοντο κατ' οἰκονομίαν εἰς τὸ ὄνομά της διὰ /5 τοῦτο ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Μάνεσης ὑπόσχεται νὰ τῆς δίδῃ γρόσια δύο χιλιάδας ἐπὶ συμφωνίᾳ /6 ὅτι νὰ βαστᾷ αὐτὸς αὐτὴν τὴν ποσότητα, νὰ ἔχῃ ὅμως χρέος νὰ τῆς δίδῃ τὸ ἐτήσιον /7 διάφορον αὐτῶν γρόσια διακόσια. Εἰς καιρὸν δὲ τοῦ θανάτου της νὰ ἔχῃ ἄδειαν νὰ διο /8 ρίζῃ νὰ δίδωνται αἱ δύο χιλιάδες γρόσια εἰς ὅποιον ἀπὸ τὰ παιδιά της βουληθεῖ αὐτή. /9 Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ρηθεὶς Μάνεσης παραβαίνων τὴν ὑπόσχασίν του δὲν ἔδιδε τὸ συμφωνηθὲν /10 διάφορον, τὰ γρόσια διακόσια ἐτησίως, καὶ αὐτὴ ὑστερεῖτο καὶ ὑστερεῖται τὰ ἱζήνι ἀναγκαῖα /11 τῆς τροφῆς, διὰ τοῦτο ἀποφασίζει ὁ ἐκλαμπρότατος πεγζαδὲ αὐθέντης μας μετὰ τῶν /12 προεστώτων καὶ διορίζει ὅτι ὁ Σπύρος Μάνεσης ὅταν ἔλθῃ ἐνταῦθα νὰ μετρήσῃ ἀμέσως /13 εἰς τὴν συμβίαν του κερα-Μαρίαν ὅλον τὸ δεδουλευμένον διάφορον τῶν δύο χιλιάδων /14 γροσίων κατὰ τὴν συμφωνίαν του. Ἐντ' αὐτῷ δὲ νὰ τῆς δώσῃ καὶ ἐγγυητὴν τίμιον καὶ /15 εὐκατάστατον διὰ τὰς δύο χιλιάδας γρόσια, ἵνα εἰς ἔλλειψιν τοῦ Μάνεση νὰ τῆς ἀποκρί /16 νεται ὁ ἐγγυητὴς τὰ γρόσια διακόσια ἐτησίως καὶ μετὰ τὸν θάνατόν της νὰ μετρᾷ τὰς /17 δύο χιλιάδας τὰ γρόσια εἰς ὅποιον ἀπὸ τὰ παιδιά της ἤθελε διορίσῃ αὐτὴ νὰ δοθῶν. /18 Ἐὰν ὅμως ὁ ρηθεὶς Μάνεσης δὲν ἀκολουθήσῃ κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, τὸσον διὰ τὴν /19 ἀπόδοσιν τῶν διαφόρων, ὅσον καὶ διὰ τὸν ἐγγυητὴν, νὰ ἔχῃ κάθε ἄδειαν καὶ ἐξου /20σίαν ἢ κερα-Μαρία νὰ κάμῃ ζαπτι καὶ νὰ πωλήσῃ τὸ χωράφι τοῦ Ἀβάζου ἢ νὰ /21 πιάσῃ καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ τὰ ὀσπίτια τοῦ Μάνεση ἕως οὔ νὰ λάβῃ τὰς δύο χιλιάδας /22 γρόσια καὶ τὸ δεδουλευμένον αὐτῶν διάφορον καὶ νὰ προτιμᾶται αὐτὸ τὸ χρέος, κεφάλαιον /23 καὶ διάφορον ἀπὸ κάθε ἄλλο χρέος τοῦ αὐτοῦ Σπύρου Μάνεση. Ὅθεν εἰς διηνεκῇ ἀσφάλειαν /24 ἐγένετο ἡ παροῦσα ἀπόφασις βεβαιωμένη παρὰ τῆς περιβλέπτου αὐτῆς ἐκλαμπρότητος /25 καὶ τῶν /26 [καὶ τῶν] ὑπογεγραμμένων προεστώτων Ναξίας. 1813 Ὀκτωβρίου 8. Ἐν Ναξίᾳ.

- Ἱερώνυμος Μπαρότζης σύντυχος Κάστρου.
- Φρατζέσκος Σομαρίπας σύντυχος Κάστρου.
- Δημήτριος Κόκκος καντζελλάριος.
- Νικόλαος Ἀτταλιώτης.
- Δημήτριος Κόκκος Ἰακώβου.
- Μιχελῆς Ταμιράλης.
- Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος σύντυχος Μπούργου.
- Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

41

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

Νάξος, 11 Οκτωβρίου 1813

Δικαίωμα προτιμήσεως (κολλιτερανικόν)

Κωνσταντίνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Ἐνώπιον τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου μας πεγζαδὲ δραγουμάνου κυρίου κυρίου Κωστάκη /2 Μαυρογένους ἐπαρρησιάσθη ὁ σινιὸρ Φίλιππος Συμεὼν ὡς ἐκ προσώπου τῆς μητρός του, /3 χήρας Συμεὼν, ἐγκαλὼν τὸν Γερμανάκην Παρότζην διὰ τὸ συκογύρι τῆς Κορφιά /4 ταινας καὶ προτείνων ὅτι ὁ Χρυσάκης Παρότζης κακῶς ἠγόρασεν πρὸ χρόνων τὸ ρηθὲν /5 συκογύρι ἀπὸ τὸν Γιάννην Κατζούρη καὶ Λιανὸν Λιανουδάκην, ἐπειδὴ κατὰ /6 τὰ κολλιτερανικὰ δικαίωματα ἐπροτιμᾶτο ἢ μήτηρ αὐτοῦ Συμεώδαινα νὰ τὸ ἀγοράσῃ /7 καὶ ὄχι ὁ Χρυσάκης Παρότζης. Πρὸς πληροφορίαν τοίνυν καὶ ἀνακάλυψιν τοῦ δικαίου /8 ἐστάλησαν μετ' αὐτὴν καὶ θέλησιν τῶν διαφορομένων δύο μερῶν ὁ εὐγενὴς Πετράκης /9 Μάτζας Μαυρογένης καὶ ὁ Γεωργάκης Μάτζας καὶ Φρατζεσκάκης Σομαρίπας οἱ /10 ὅποιοι ἀπελθόντες καὶ θεωρήσαντες αὐτοφεί τὸν τόπον καὶ παρατηρήσαντες ἀκριβῶς /11 τὴν θέσιν τοῦ συκογυρίου, ὡμολόγησαν συμφώνως ἔμπροσθεν τῆς ἐκλαμπροτάτης τοῦ /12 ὅτι τὸ περισσότερον δικαίωμα τῆς κολλιτερανοσύνης τὸ ἔχει τὸ ρηθὲν συκογύρι τῆς /13 Κορφιάταινας, μάλιστα ὅπου κατὰ τύχην εὐρέθη εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ὁ Ἰωάννης Κατζούρης, /14 ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγοραστάς, καὶ ἐξετάσαντες αὐτὸν μεθ' ὄρκου, ὡμολόγησεν ὅτι, φοβούμενοι οἱ αὐτοὶ ἀγορασταὶ διὰ τὸν εἰρημένον Χρυσάκην Μπαρότζην ὅπου νὰ μὴν τοὺς τὸ /16 σηκώσῃ ὡς κολλιτεράνος ὅπου ἦτον, ἐπαρακάλεσαν τὸν ἀποθανόντα Φιλippάκην /17 Σομαρίπαν, κατζελλάριον, τὸν πατέρα τῆς αὐτῆς Συμεάδαινας καὶ ἐφανερώθη διὰ /18 κύριος τοῦ αὐτοῦ πραγμάτου διὰ τὸ μερικὸν δικαίωμα τῆς κολλιτερανοσύνης ὅπου εἶχεν πρὸς τὸ αὐτὸ /19 πράγμα. Μετὰ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐφανερώθησαν οἱ αὐτοὶ ἰδιὰ οἰκοκύρηδες τοῦ αὐτοῦ πραγμάτου /20 τὸ ἐζήτησεν ὁ Χρυσάκης Παρότζης καὶ τὸ ἔλαβεν. Αὐτὸ τοῦτο βεβαιοῦται καὶ /21 ἀπὸ ἄλλας προγινομένας αποφάσεις περὶ τῆς ἰδίας ταύτης διαφορᾶς. Διὸ καὶ ὁ ἐκλαμπρό /22 τατος πεγζαδὲ αὐθέντης μας καὶ οἱ ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες αποφασίζουν διὰ τοῦ /23 παρόντος ὅτι τὸ συκογύρι τῆς Κορφιάταινας νὰ μένῃ καὶ τοῦ λοιποῦ ἀνενόχλητον εἰς /24 τὸν Γερμανάκην Παρότζην. Καὶ εἰς πίστῳσιν ἐγένετο ἡ παροῦσα ἀπόφασις ἐπιβεβαιω /25 μένη παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπροτάτης καὶ παρὰ τῶν ὑπογεγραμμένων τιμιωτάτων προεστῶτων. /26 Τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1813. Ἐν Ναξίᾳ.

—Δημήτριος Κόχκος καντζελλάριος.

—Ἰερώνυμος Μπαρότζης.

- Φρατζέσκος Σομαρίπας.
- 'Αναστάσιος 'Αναπλιώτης σύντυχος χωρίων.
- Δημήτριος Κόκκος 'Ιακώβου.
- 'Ο πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

42

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

Νάξος, 12 'Οκτωβρίου 1813

Καλλιεργητική σχέση (ἐμβατίκι)

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Ἐμπροσθεν τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγζαδὲ αὐθέντου μας δραγομάνου /2 κυρίου κυρίου Κωστάκη Μαυρογένους παρρησιασθεῖς ὁ Νικόλαος τοῦ ποτὲ Σταμάτη Ματαίου /3 ἐνεφάνισεν ἔγγραφα κατ'ελλανικά διαλαμβάνοντες ὅτι οἰκεία θανάμει τῆς συζύγου /4 Τζωρτζάκη Μπαρότζη τοῦ Μπερνάδου ἐσήκωσεν ἀπὸ τὸν αὐτὸν Νικόλαον τὸ τέταρτον /5 τοῦ περιβολιοῦ τῆς Παλαμιδοῦς τὸ εἰς Ἐγκαρὲς κείμενον, ὅπου ὁ πατέρας τοῦ Σταμάτη τὸ /6 εἶχεν ἐμβατικισμένον καὶ ὅτι εἶχεν τὸ αὐτὸ περιβόλι καλῶς δουλευμένον /7 καὶ καλλιεργημένον, τόσον ἀπὸ τὸν πατέρα του τὸν Σταμάτην, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν αὐτὸν /8 Νικόλαον. Καὶ πληροφορηθεῖς ὁ ἐκλαμπρότατος ἡμῶν αὐθέντης ὅτι ἀδίκως καὶ ἄνευ /9 λόγου δικαίου ἀπεβάλθη ὁ ρηθεὶς Νικόλαος ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἐμβατίκιον, διὰ τοῦτο ἀπε /10 φασίσθη παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος καὶ παρὰ τῶν προεστώτων τοῦ τόπου νὰ /11 πηγαίνουν δύο εἰδήμονες γεωργοὶ νὰ τοῦ χωρίζουν τὸ ἐν τέταρτον ἀπὸ ὅλο τὸ αὐτὸ /12 περιβόλι, τὸ ὁποῖον νὰ μένη ὑπὸ τὴν ἀναφαίρετον δεσποτείαν τοῦ αὐτοῦ Νικολάου /13 νὰ τὸ πράξῃ ὡς θέλει καὶ βούλεται ὡς πατρικόν του δικαίωμα, καθὼς φανερώνει τὸ /14 ἐμβατικοχάρτι τοῦ αὐτοῦ περιβολιοῦ κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν. Καὶ εἰς /15 πίστῳσιν ἐγένετο ἡ παροῦσα ἀπόφασις ἐπιβεβαιωμένη παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος /16 καὶ παρὰ τῶν ὑπογεγραμμένων τιμιωτάτων προεστώτων. Τῇ 12 'Οκτωβρίου 1813. Ἐν Ναξίᾳ. /17 Οἱ γεωργοὶ ὅπου διορίζονται εἶναι: 'Ο Γεώργιος Κουτέλης καὶ ὁ Βασίλης Σκυλάκης.

- Δημήτριος Κόκκος καντζελλάριος.
- Οἰκονόμος Δρυμαλίας.
- Δημήτριος Κόκκος 'Ιακώβου.
- Κωνσταντῖνος Κόκκος Δημητρίου.
- Δημήτριος Πάλπης.
- Ἀντώνιος Κα[..] ἔφορος τῶν χωρίων Ναξίας.

- Ὁ πρωτονοτάριος Περιχώρων.
- Ἰωάννης Σπανόπουλος.
- Ἀναστάσιος Ἀναπλιώτης σύντυχος χωρίων Ναξίας.
- Ὁ πρωτονοτάριος καὶ σύντυχος Μπούργου.
- Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

[Ὅπισθόγραμμα]

Ἐγὼ Φρατζέσκος Σομαρίπας προσταλμένος νὰ τῆς διαβάσω τὴν /2 σε-
τετζία καὶ τῆς τὴν ἐδιάβασα καὶ μοῦ εἶπεν νὰ κάμη ζάφτι τὸ πρᾶμα κατὰ
τὴν ἀπόφασιν.

—Φρατζέσκος Σομαρίπας μαρτυρῶ.
1813 Ὀκτωβρίου 16.

Ἀπόφασις διὰ τὸ τέταρτον τῆς Παλαμιδοῦς.

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 20 Ὀκτωβρίου 1813

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Διεκδίκηση ἡμίσεος νερομύλου

ΑΘΗΝΩΝ

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου ἀποδεικτικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται
ὅτι ὁ Νικόλαος, υἱὸς τοῦ ποτὲ /2 Σταμάτη Ματαίου, ἐνεφανίσθη ἐνώπιον
τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγζαδὲ δραγομάνου κυρίου κυρίου
/3 Κωστάκη Μαυρογένους, ἀναφέροντας ὅτι ὁ πρὸς πατρὸς πάππος αὐτοῦ,
Μιχάλης ὀνόματι, ἔχων ἓνα νερόμυλον /4 εἰς χωρίον Ἐγκαρὲς ἐπέδωκε
προῖκα τὸ ἥμισυ τοῦ ρηθέντος μύλου πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Αἰκατε /5
ρίνα διὰ γράμματος προικοσυμφώνου, γεγραμμένου τῷ χιλιοστῷ ἐπτακο-
σιοστῷ πεντηκοστῷ πέμπτῳ ἔτος, /6 τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Φεβρουαρίου, διὰ
χειρὸς παπα-Ἀνδρέα Σκαρέτζου, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ δέδωκεν /7 αὐθις διὰ
προικοσυμφώνου καγκελλαρικοῦ τῷ υἱῷ ἐκείνου Σταμάτη, πατρὶ δὲ τοῦ
εἰρημένου Νικολάου /8 κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐπτακοσιοστὸν ἐβδομηκοστὸν
πρῶτον ἔτος, τῇ τετάρτῃ Μαρτίου. Ὅθεν εἶχον /9 καὶ ἐξουσίαζον ἀμφότεροι
τὸ ἑαυτῶν μερίδιον. Μετὰ καιρὸν δὲ ἀνεφάνισαν καὶ ἐγένοντο κύριοι /10
τοῦ νερομύλου ὅλου ἢ Αἰκατερίνα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Γεώργη, παρα-
στήσαντες προικοσύμφωνον /11 παλαιὸν διαλαμβάνον ὅλον εἶναι προικο-
δοτημένον τὸν εἰρημένον μύλον εἰς τὴν αὐτὴν Αἰκατερίνα. /12 Ὅθεν καὶ
ἐπροικοδότησαν αὐτὸν αὐθις τῇ θυγατρὶ αὐτῶν Κοκῶνα. Διαφερομένου δὲ

τοῦ εἰρημένου /13 Σταμάτη περί τοῦ πατρικοῦ αὐτοῦ δικαίου μετὰ τῆς ρηθείσης Κοκῶνας πρὶν ἢ διερευνηθῆναι καὶ τὰ περὶ τῆς /14 ὑποθέσεως ταύτης, κατέλιπε τὸ ζῆν. Ὅθεν ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος αὐτοῦ Νικόλαος ἐκίνησεν ἀγωγὴν /15 καὶ προσέδραμε τῇ ἐκκλησίᾳ ὅπως δι' ἐπιτιμίου ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος καὶ ἀφορισμοῦ /16 φρικτοῦ φανερωθῇ τὸ γράμμα τοῦ ψευδεπιπλάστου προικοσυμφώνου. Ὅθεν ἐνεργηθέντος τοῦ συνοδι /17 κοῦ γράμματος ἐνεφάνισαν μαρτυρίας οὐκ ὀλίγας τιμίων προσώπων ὅτι Γεώργης τίς, Πονηρὸς τὸ ὄνομα, /18 συμφωνήσας μετὰ τῆς εἰρημένης Αἰκατερίνης καὶ ἀνδρὸς αὐτῆς Γεώργη, πρὸς πάθει καὶ ἔχθρᾳ κινούμενοι /19 κατὰ τοῦ Σταμάτη, ἐτεχνούργησαν καὶ περιλαβόντες τὸ πρωτότυπον τοῦ προικοσυμφώνου τὸ παρὰ /20 τοῦ παπα-Ἀνδρέα Σκαρέτζου γεγραμμένον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀφανὲς ἐποίησαν καὶ /21 ἀντ' αὐτοῦ ἔγραψαν ἄλλο, μιμούμενοι τὸ ἰδιόχειρον τοῦ παπα-Ἀνδρέα, προσθέτοντες ἐπὶ τούτοις /22 καὶ τὸν ἄλλον ἥμισυ μύλον ὅτι τὸν προικοδοτεῖ ὁ Μιχάλης ὅλον τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Αἰκατε /23 ρίνα. Ὅθεν συνελθόντες ἅπαντες οἱ προεστῶτες ἐνώπιον τοῦ ἐκλαμπροτάτου πεγζαδῆ ἡμῶν /24 αὐθέντου καὶ ἐξετάσαντες ἀκριβῶς ὅσας μαρτυρίας παρεστήσε καὶ ἀπέδειξεν ὁ εἰρημένος /25 Νικόλαος εἶδον καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου Γεώργη Πονηροῦ μαρτυρίας, καθὼς αὐτὸς μόνος ὡμολόγη /26 σεν ὅτι ἐτελεσθῇ τὴν ἐπίπλαστον ταύτην μέθοδον τοῦ εἰρημένου προικοσυμφώνου καὶ ἄλλας /27 πλείστας. Καὶ τρίτον τῇ γνώμῃ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πεγζαδῆ καὶ τῶν τιμωτῶν προεστώτων /28 ἐγένετο ἀπόφασις ὅπως ἐξεταχθῇ ἀφιλοπροσώπως μετ' ἀκριβείας τὸ πρωτότυπον /29 τοῦ προικοσυμφώνου τῆς εἰρημένης Αἰκατερίνης μετὰ ἰδιοχείρων ἄλλων γραμμάτων /30 τοῦ παπα-Ἀνδρέα Σκαρέντζου, ὅπως ἴδωσιν ἐὰν ἔστιν ὅμοιον τοῖς ἄλλοις. Τοῦ ὁποίου /31 μεταφερομένου καὶ ἀκριβῶς θεωρήσαντες, σκεψάμενοι καὶ ἐξετάσαντες, εὗρον αὐτὸ πάντῃ /32 ἀνόμοιον καὶ ξένον καὶ κατὰ πάντα διαφερόμενον. Μετελθόντες δὲ ἰδιόχειρα γράμματα /33 τινὰ τοῦ Γεώργη Πονηροῦ μετ' ἀκριβοῦς ἐπεξεργασίας εἶδον ἀπαράλλακτα τὰ στοιχεῖα καὶ /34 γράμματα ὅμοια διατελοῦντα μετὰ τῶν γραμμάτων τοῦ ψευδεπιπλάστου προικοσυμφώνου τῆς /35 Αἰκατερίνης. Ὅθεν ἐγνώσθη φανερῶς καὶ καταδήλως ἐγένετο πᾶσιν ἡ τοιαύτη ἐπίπλαστος κλοπὴ /36 καὶ ἀπάτη. Διὸ καὶ ἀποφαίνονται γνώμη κοινῇ καὶ ἀποφάσει τοῦ ἐκλαμπροτάτου πεγζαδῆ εὐγενεστάτου /37 ἡμῶν αὐθέντου ὅτι ὁ αὐτὸς ἥμισυ νερόμυλος νὰ εἶναι καὶ νὰ διαμένῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα /38 τοῦ εἰρημένου αὐτοῦ Νικολάου Σταμάτη Ματαίου, ἰδιον κτῆμα αὐτοῦ ἀναφαίρετον καὶ ἀναπόσπαστον /39 παρ' οὐδενός, ὡς δίκαιον αὐτοῦ πατρικὸν κληρονομικὸν μερίδιον. Ὅσα δὲ περὶ τοῦ εἰρημένου /40 μύλου ἔχει ἀνὰ χεῖρας ἡ πρωτεξადέλφη αὐτοῦ Κοκῶνα ἢ ἡ θυγατέρα αὐτῆς Αἰκατερίνα /41 γράμματα προικοσυμφώνων, ἀποφάσεις καὶ μαρτυρίας, ἀναιροῦντες ἀποβάλλωσιν ὡς ψευδῇ /42 καὶ ἐπίπλαστα δι' ἀπάτης γινόμενα, μὴ ἔχοντα διόλου κῦρος καὶ μὴ λογιζόμενα εἰς οὐδέν. /43 Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου διηνεκῇ εἰς ἔνδει-

ξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο ἡ παροῦσα ἀπόφασις /44 βεβαιωμένη παρὰ τῆς αὐτοῦ περιβλέπτου ἐκλαμπρότητος καὶ τῇ ὑπογραφῇ τῶν τιμιωτάτων /45 προεστώτων ὅλου τοῦ τόπου. 1813 Ὀκτωβρίου 20. Ἐν Ναξίᾳ.

- Ἱερώνυμος Μπαρότζης σύντυχος Κάστρου.
- Φρατζέσκος Σομαρίπας σύντυχος Κάστρου.
- Δημήτριος Κόκκος Ἰακώβου.
- Σπυρίδων Κορφιάτης.
- Νικόλαος Ἀτταλιώτης.
- Ἰωάννης Λάσκαρης.
- Μιχελῆς Ταμιράλης.
- Δημήτριος Κόκκος κατzellάριος.
- Γεώργιος Μαυρογένης γραμ(ματικὸς) στόλου μάρτυς.
- Ἀναστάσιος Ἀναπλιώτης σύντυχος χωρίων Ναξίας.
- Ἰωάννης Σπανόπουλος.
- Μιχαὴλ Ἀναματερός.
- Ὁ πρωτονοτάριος Περιχώρων.
- Ὁ διδάσκαλος Δρυμαλίας.
- Ἀντώνιος Κα[...] ἔφορος τῶν χωρίων Ναξίας.
- Ὁ πρωτονοτάριος καὶ σύντυχος Πούργου Κωνσταντῖνος Κόκκος γέ-

γραφα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

[Ὑστερόγραφο]

Τὸ δὲ ψευδεπίπλαστον προικοσύμφωνον μετὰ παραβαλλόμενα γράμ /2 ματα τοῦ παπα-Ἀνδρέα Σκαρέντζου ἐτεποστειρίσθησαν εἰς τὴν /3 κατzellαρίαν τοῦ σινιὸρ Δημητρίου Κόκκου κατzellαρίου, διὰ /4 νὰ σώζωνται πρὸς ἔνδειξιν ἐκάστου καιροῦ.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κόκκος.

[Ὁπισθόγραμμα]

Ἀπόφασις διὰ τὸν ἥμισυ νερόμυλον τοῦ Νικόλα /2 Ματαίου.

44-44α

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 22 Ὀκτωβρίου 1813

Διεκδίκηση ἀκινήτων

α. Διορισμὸς κριτῶν

Τιμιώτατοι καὶ ἡμέτεροι προσφιλέστατοι γέροντες τοῦ χωρίου Ἀπειράνθου, ὁ οἰκονόμος /2 σακελλάριος, πρωτονοτάριος καὶ ὁ διαχο-Μιχέλης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἀναματερός τὴν τιμιότητά σας προσφιλῶς /3 χαιρετοῦμεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Θέλετε ἡξεύρει ὅτι οἱ δύο αὐτάδελφοι τοῦ /3 ποτὲ παπα-Γεωργίου Γρατζία, διαφέρονται μετὰ τοῦ Γιάννη τοῦ Βασίλη Σταυράκη περί τοῦ /4 φιροῦ χωραφίου καὶ ἐπειδὴ θέλομεν ὅπου ἡ διαφορὰ αὕτη νὰ ἀποπερατωθῇ κατὰ τὸν /5 δικαίου λόγον καὶ κατὰ τὴν τοπικὴν σας συνήθειαν καὶ χωρὶς ὅλως νὰ ἀδικηθῇ ὁ παραμι /6 κρότερος τῶν διαφερομένων τούτων, διὰ τοῦτο γράφοντες σᾶς προστάζομεν ἀποφασιστικῶς, ἀφ' οὗ /7 παραστήσετε ἔμπροσθέν σας τοὺς εἰρημένους δύο αὐταδέλφους, τὸν τε παπα-Ἡλίαν καὶ τὸν Ἀντώνην /8 καὶ τὸν Γιάννην τοῦ Βασίλη Σταυράκη καὶ ἀφ' οὗ ἀκούσετε προσεχῶς καὶ μετ' ἐπιστάσις τὰ /9 καθ' ἐνὸς ἐκάστου τούτων προβαλλόμενα, ὅτι ἂν κριθῇ παρ' ὑμῖν εὐλογον ἐν φόβῳ Θεοῦ /10 καὶ καθαρῶ τῆς ψυχῆς σας συνειδότη πῶς δικαιούται ἕκαστος τῶν εἰρημένων νὰ λάβῃ τὸ αὐτὸ /11 χωράφι, διὰ κοινῆς σας ἐνυπογράφου σετέντζας νὰ μᾶς τὸ φανερώσετε διὰ νὰ ἀποκαταστή /12 σωμεν τὸ δίκαιον κατὰ χῶρον. Οὕτω ποιήσατε χωρὶς τινὸς φιλοπροσωπίας ἢ χάριτος, /13 ὥς προστάζομεν ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ὑγιαίνοιτε. 1813 Ὀκτωμβρίου 22. Ναξία.

—Κωνσταντῖνος Μαυρογένης Βεβαῖος.

β. Ἡ ἀπόφασις τῶν κριτῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἀπεράθου Ναξου, 26 Ὀκτωβρίου 1813

ΑΘΗΝΩΝ

Ὅτι κατὰ ὀπισθεν ἔγγραφον προτάγην τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγζαδὲ δραγομάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου κυρίου κυρίου Κωστάκη Μαυρο /3 γένῃ συνέλθομεν εἰς ἐν καὶ ἐξετάσαντες ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ φιροῦ χωραφίου /4 ἐκρίναμεν εὐλογον, κατὰ τὰ [...]φαιτους, ὅτι ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωράφι ὅπου κατακρατεῖ /5 ὁ Γιάννης τοῦ Βασίλη Σταυράκη εἶναι τὰ τρία μερίδια τοῦ παπα-Ἡλία Γρατζία καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ὄντας /6 [...] μένον ὑπὸ τὴν ἀναφαίρετον δεσποτείαν τῶν αὐτῶν δύο ἀδελφῶν, τὸ δὲ τέταρτον /7 αὐτοῦ χωραφίου νὰ εἶναι τοῦ εἰρημένου Γιάννη τοῦ Βασίλη Σταυράκη μετὰ τὸ νὰ τὸ ἀνακαίνισεν /8 ὁ <πα>τέρας του, τὸ ὅποιον χωράφι ἐννοεῖται ἐκεῖνο ὅπου ὁ αὐτὸς Γιάννης ἐκατακρατοῦσεν τόσους χρόνους /9 ἀδίκως καὶ παραλόγως, τὸ δὲ ἄλλο μερίδιον τῆς Χωματοπούλας εἶναι τὸ μερίδιον τοῦ Γιάννη [...] /10 ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωράφι τοῦ παπα-Γρατζία, τὰ δὲ ἄλλα δύο μερίδια τοῦ αὐτοῦ χωραφίου ἐτέρου /11 [...] ἀπὸ τὸν [...] καὶ παπα-Γεώργιον Λέτζη. Οὕτως ἡῦρομεν εὐλογον καὶ οὕτως ἀπο /12 φασίζομεν καὶ ὅτι εἶναι ὁ ὁρισμὸς τῆς ἡμετέρας ἐκλαμπρότητος. 1813, 26 Ἀπεράθου.

—Ὁ οἰκονόμος Ἀπεράθου.

—Σακελλάριος Ἀπεράθου.

—Ὁ γέρων πρωτονοτάριος Ἀπεράθου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

[Υστερόγραφο]

Ἐξετάσαντες καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς τὴν παροῦσαν ἀπόφασιν εὔρομεν αὐτὴν νόμιμον /2 καὶ εὖλογον καὶ σύμφωνον μὲ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν τῆς χώρας Ἀπεράνθου.

—Μιχαὴλ Μαρκοπολίτης ἑφορος καὶ ζαμπίτης ὅλων τῶν χωρίων Ναξίας.

Τὸ ὁποῖον ἀντέγραψα ἐκ τῆς κόπιας ὅπου εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ κὺρ Αντώνη /2 Γρατζία εἰς τοὺς 1816 Μαΐου 18 γεγραμμένον τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ τζελεπῆ /3 Μιχαλάκη Μαρκοπολίτου καὶ ἐφόρου τως.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόγκος γέγραφα.

45

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

Παροιμία Πάρου, 16 Δεκεμβρίου 1813

Συμβιβασμὸς ἐπὶ κληρονομικῆς διαφορᾶς

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης ἐπιβεβαίωσις.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου βεβαιωτικοῦ καὶ συμφωνητικοῦ κατ'ἑλληερικοῦ γράμματος /2 δηλοποιεῖται ὅτι κατέμπερσθεν τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγζαδὲ καὶ δραγουμάνου /3 τοῦ βασιλικοῦ στόλου καὶ τῶν παρευρεθέντων ὑπογεγραμμένων αξιοπιστῶν μαρτύρων /4 ἐσυμφώνησαν οἰκείᾳ βουλῇ καὶ θελήσει, ἄνευ τινὸς βίας ἢ δυναστείας, οἱ ὑπογεγραμμένοι ὃ τε /5 εὐγενέστατος ἄρχων ἀγᾶς κύριος Γεώργιος Φρανγγόπουλος καὶ ἐπίτροπος πληρεξούσιος τῶν ἐπιλοί /6 πων κληρονόμων καὶ ὁ κύριος Νικόλαος Κονδύλης εἰς τὸ νὰ μοιράσουν τὴν καταλη /7 φθεισαν κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος αὐτῶν θείου δὸν Νικολάου /8 Κονδύλη πρεβόστρου, ἐπὶ τοιαύτῃ συμφωνίᾳ, ὅτι τὰ μὲν ἥμισυ ἐκ τῆς αὐτῆς περιου /9 σίας κινήτης καὶ ἀκινήτου, νὰ λάβουν διὰ μερίδιον κληρονομίας των ὁ εἰρημένος ἄρ /10 χων ἀγᾶς μετὰ τῶν λοιπῶν ἔξ κληρονόμων, τὰ δὲ ἄλλα ἥμισυ νὰ λάβῃ ὁ εἰρη /11 μένος κύριος Νικολάκης Κονδύλης μοιραζόμενα εἰς πέντε μερίδια ἔξ ὧν τὰ τέσσε /12 ρα διὰ μερίδιον ἐδικῆς του κληρονομίας, τὸ δὲ ἓν διὰ τὸν αὐτάδελφόν του δὸν Ξαβέρι /13 ον Κονδύλην, καὶ ὑπόσχονται νὰ πληρώσουν διὰ ρέσμι καὶ ἔξοδα τῆς κρίσεως, ὁ μὲν /14 ἄρχων ἀγᾶς διὰ τὰ ἥμισυ τῶν ἐπτὰ κληρονόμων γρόσια χ(ι)λ(ιάδας) πέντε Ν^{ον} 5.000, /15 ὁ δὲ κύριος Νικολάκης Κονδύλης γρόσια χ(ι)λ(ιάδας) δύο Ν^{ον} 2.000, ἔξ ὧν ἀκούονται /16 τὰ μὲν χίλια ἑκατὸν εἰκοσιπέντε διὰ τὰ τέσσερα μερίδια τῆς ἐδικῆς του κληρονο /17 μίας, τὰ δὲ ὀκτακόσια ἑβδομήντα πέντε διὰ τὸ ἓν μερίδιον τοῦ ἀδελφοῦ του δὸν /18 Ξαβερίου

Κονδύλη. Οὕτως ἐσυμφώνησαν οἰκειοθελῶς καὶ εὐχαρίστως γενόμενοι /19 σούλφι ἱμπρὰ βὲ ἰσκὰ ἀμείῃ δαβαδὰν βὲ χιαφεῖν μουταλαμπεδέν, τουρκικό /20 τερον εἶπειν. Ὅθεν καὶ γεγόνασι δύο παρόμοια συμφωνητικὰ γράμματα ὑπογε /21 γραμμένα παρ' ἐκατέρων τῶν μερῶν, ἐπιβεβαιώμενά τε παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος /22 καὶ μεμαρτυρημένα παρὰ τῶν παρευρεθέντων ἀξιοπίστων μαρτύρων καὶ κατεσφραγισ /23 μένα τῇ κοινῇ σφραγίδι τῆς χώρας ταύτης ἵνα ἔχωσιν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἀσφάλειαν.

1813 Δεκεμβρίου 16. Παροικία τῆς Πάρου.

- Νικόλαος Κονδύλης βεβαιώνω.
- Γεώργιος Κονδύλης ἐπιβεβαιώνω.
- Λινάρδος Κονδύλης βεβαιῶ.
- Γεώργιος Φρανγγόπουλος βεβαιῶ.
- Πέτρος Μάτζας Μαυρογένης μάρτυς.
- Κωνσταντῖνος Μάτζας μάρτυς.
- Νικόλαος Μάτζας μάρτυς.
- Παναγιώτης Δημητρακόπουλος μάρτυς.
- Ὁ κοινὸς κατzellάριος Νικόλαος Καλαβρὸς ὁ γράψας μάρτυς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

46

ΑΘΗΝΩΝ

25 Οκτωβρίου 1814

Συμβιβασμός ἐπὶ ἐνοχικῆς διαφορᾶς

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου ἐξοφλητικοῦ γράμματος /2 γίνεται δῆλον ὅτι παραστάντες ἐνώπιον τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγζα /3 δὲ κυρίου Κωνσταντίνου Μαυρογένους δραγουμάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου, ὃ τε /4 Γιαννάκης Τζωροζέτος, νάξιος, καὶ Γεώργιος καὶ Νικόλαος, ἀνεψιοὶ αὐτοῦ, Σουμα /5 ρούπηδες ὡμολόγησαν φιλαλήθως ἰδίῳ αὐτῶν στόματι ὅτι πρὸ πολλοῦ /5 διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους, ὁ μὲν Γιαννάκης Τζωρτζέτος ἀπαιτῶν διακόσια /6 ἐβδομήκοντα γρόσια (μετὰ) τῶν διαφόρων αὐτῶν, χρεωστούμενα παρ' ἐκείνων δι' ὃ /7 μολογίας πρὸς αὐτὸν καὶ προσέτι ἑκατὸν πινάκια κριθάρι, οἱ δὲ ζη /8 τοῦντες παρ' αὐτοῦ δύο χιλ(ιάδας) γρόσια ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐπώλησε τὰ πατρικὰ αὐ /9 τῶν πράγματα, δι' ἃ ἔδωσαν ἀρτζοχάλι τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ πολυχρονίῳ /10 καπουδὰν πασᾶ ἐφένδη μας, συνεφώνησαν ἐν τῷ μεταξύ αὐτῶν ἵνα /11 μετρήσας πρὸς τοὺς εἰρημένους Γεώργιον καὶ Νικολῆν ὁ Γιαννάκης Τζωρτζέτος ἔτι /12 γρόσια ἐννεακόσια παραλάβῃ εἰς τὴν κυριότητά του τὸ ἀμπέλι ὃπερ ἔχουν /13 εἰς τὰς Αὐλές, ἐλεύθερον καὶ ἀμέτοχον παντὸς χρέους. Διὰ τοῦτο καὶ τοῦ λοιποῦ /14 ἔμειναν ἀμφοτέρω τὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

μέρη πάντη ἐξοφλημένα καὶ ἀκαταζήτητα ἅ /15 μοιβαίως ὡς γενόμενον ἔμπρᾳ βέ ἰσκά ἀμεί δαβαδάν βέ κιαφεῖ /16 μουταλαπαδέν, τουρκικότερον εἰπεῖν, ὧν εἰς ἐνδειξιν ἐγένοντο δύο ὅμοια /17 ἐξοφλητικὰ μιᾶς ἐνεργείας ὑπογεγραμμένα τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν χειρὶ τῇ ἐπιβεβαι /18 ὡσει τοῦ ἐκλαμπροτάτου πεγζαδὲ καὶ δραγομάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου εἰς μό /19 νιμον ἀσφάλειαν.

1814, 8βρίου 25 ἀπὸ διβάν.

—Νικόλαος Σουμαρίπας.

—Γεώργιος Σουμαρούπας.

—Γιάννης Τζωρτζέτος.

47-47α

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

9 Ἰουλίου 1815

Δουλεία ἀντλήσεως ὕδατος

Ἐνδοξότατε καὶ περικλεέστατε βελιῖνὰμ ἐφέντη, τὴν πανένδοξον /αὐτῆς δεξιὰν δουλικῶς καταφιλῶ!

Κατὰ τὴν πανένδοξον προσταγὴν τῆς ἐστειλά δύο γέροντας εὐσυνειδή-
τους, τὸν γέρον Γιαννάκη Κατζηλλίε /2 ράακν καὶ τὸν γέρον Νικόλα Πλατῆ
ἀπὸ τὸν Δαμαριῶνα, καὶ ἐπαρατήρησαν ἀκριβῶς τὴν ὑπόθεσιν, /3 ἐξέτασαν
καὶ τοὺς γειτόνους, εἶδαν καὶ τὰ γράμματα τοῦ Μιχαῆλ Πατζαρά περὶ τῆς
διαφορᾶς τοῦ νεροῦ /4 ὅπου τρέχει μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ σινιὸρ Σουμαρίπα
Φλεριανοῦ. Ὅθεν καθ' ὅλους τοὺς λόγους ἔχει δίκαιον /5 ὁ Σουμαρίπας νὰ
παίρνη νερὸ νὰ ποτίσῃ τὸ πρᾶγμα του. Πρῶτον ἐπειδὴ τὸ νερὸ ἐβγαίνει ἀπὸ
μέσα /6 ἀπὸ τὸ πρᾶγμα τοῦ Σουμαρίπα. Δεύτερον ἐπειδὴ οἱ γειτόνοι ὅλοι
μαρτυροῦν ὅτι ἐπότισεν ὁ Σουμαρί /7 πας τόσους χρόνους καὶ ἔχει γιούζι διὰ
τὸ ζάπτι του. Καὶ τρίτον ἐπειδὴ καὶ τοῦ Πατζαρά τὰ γράμματα γρά /8 φουν
μόνον τὸ μισὸ νερό. Ὅθεν καὶ δὲν ἤμπορεῖ αὐτὸς νὰ κάμῃ ὅλον τὸ νερὸ ζάπτι
ἔστειλα ἀπὸ /9 τὸ πουργὸ εἰς τὸ χουζούρι τῆς τὸν διάκον Ἰωαννίκιον Πατζαρά
καὶ παρακαλῶ θερμῶς τὸν ἐφέντη μου /10 μὲ τὸ νὰ εἶναι ὁ ρηθεὶς εἰς τὴν δού-
λευσιν τοῦ σκλάβου τῆς καὶ εἶναι γραμματικός μου, νὰ μὴν τοῦ μένη /11 ἀλι-
κότισις καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ ἐφέντης μου ἀπὸ κερέμ ἐναγέτι του θέλει δώ-
σει εὐμενῇ ἅ /12 κρόασιν εἰς τὸν δουλικὸν ριτζᾶ τοῦ σκλάβου τῆς καὶ ταῦτα
μὲν δουλικῶς. Τὰ δὲ πανένδοξα καὶ /13 ἡγεμονικὰ αὐτῆς ἔτη δωρηθεῖσαν
ἄνωθεν ὅτι πλεῖστα, ὑγιεινά, πανευήμερά τε καὶ παν /14 ευδαιμονέστατα.

1815 Ἰουλίου 9.

Τῆς ὑμετέρας περικλεεστάτης ἐνδοξότητος,

ταπεινότατος δοῦλος καὶ σκλάβος,

—Μιχαὴλ Μαρχοπολίτης.

Νάξος, 10 Ιουλίου 1815

Ὁ ἐνδοξότατος διβικτάρ ἐφέντης Ἀχμέτ ἀγᾶς βεκίλης πληρεξούσιος / τοῦ ὑψηλοτάτου βεζύρη καπουδὰν πασιᾶ ἐφέντη μας.

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης βεβαιοῖ.

Ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐκίνησεν ἀγωγὴν ὁ Μιχάλης Πατζαράς ἐνώπιον τοῦ ἐνδοξοτάτου διβικτάρμπεη βεκίλη τοῦ /2 ὑψηλοτάτου βεζύρη καπουδὰν πασιᾶ ἐφέντη μας καὶ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πεγζαδὲ δραγομάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου /3 κυρίου κυρίου Κωστάκη Μαυρογένη κατὰ τοῦ Γερμανάκη Σουμαρίπα Φλεριανοῦ περὶ τοῦ νεροῦ ὅπου ἀπερνᾶ καὶ /4 ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ πρᾶγμα τοῦ εἰρημένου Σουμαρίπα καὶ πηγαίνει εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦ αὐτοῦ Μιχάλη Πατζαρά, προ /5 βάλλοντας ὁ αὐτὸς Πατζαράς ὅτι ὁ Σουμαρίπας τὸν δυσκολεύει διὰ νὰ ποτίσῃ τὸ πρᾶγμα του, ὅπου εἰς τὴν τοπο /6 θεσίαν τῆς Ἀριμαοῦς ἔχει. Ὅθεν ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐνδοξότητος καὶ παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐκλαμπρότητος /7 καὶ ἐδιόρισαν τὸν τιμιώτατον Μιχαλάκην, κοτζάμπασην τῶν χωρίων, εἰς τὸ νὰ ἐξαποστείλῃ εἰς τὴν αὐτὴν τοπο /8 θεσίαν ὅπου εὐρίσκονται τὰ αὐτὰ δύο πρᾶγματα τοῦ τε Σουμαρίπα καὶ [[Πατζαρά]] / Παλιντρᾶ δύο ἰδεάτους τῶν γερόντων /9 ἐκ τῆς Δρυμαλίας, νὰ ἐξετάσωσιν πῶς ἐκ τῶν δύο δικαιοῦται νὰ παρῇ τὸ αὐτὸ νερό. Ὅθεν κατὰ τὰς ἐνδόξους /10 προσταγὰς τῶν, ἐστειλε τὸν Ἰωάννην Ἰσπανὸν καὶ Νικόλαον Πλατῆν καὶ εἶδον αὐτοφεί τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν /11 τοῦ νεροῦ, ἐξετάζοντες πρὸς τούτοις καὶ τοὺς γειτόνους τῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ ἐμαρτύρησαν ὅτι ἀπὸ τὸ ἔκπαλαι /12 εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ αὐτοῦ νεροῦ ὁ ρηθεὶς Σουμαρίπας καὶ ἐπότισε τὸ αὐτό του πρᾶγμα, μάλιστα ὅπου τὸ αὐτὸ /13 νερὸ ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ ἰδιὸν του πρᾶγμα καὶ πηγαίνει εἰς τοῦ Παλιντρᾶ. Ὅθεν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν αὐτῶν, /14 ἀποφασίζει καὶ ἡ ἐνδοξότης του, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πεγζαδέ, ὅτι τὸ αὐτὸ νερὸ νὰ ἀκολουθῇ, καθὼς /15 ἀπὸ τὸ ἔκπαλαι ἦτον, νὰ ποτίζωνται καὶ τὰ δύο πρᾶγματα τοῦ τε Σουμαρίπα καὶ Παλιντρᾶ. Οὕτως ἔκριναν εὖλο /16 γον καὶ οὕτως ἀποφασίζουν κατὰ τὸ δίκαιον. 1815 Ἰουλίου 10. Ναξία.

—Ζαμπατῆς Μπαρότζης κατζελλάριος καὶ σύντυχος Κάστρου.

—Σπυρίδων Κορφιάτης σύνδικος.

—Φρατζέσκος Σουμαρίπας.

—Μιχελῆς Νταμιράλης σύνδικος.

—Ὁ πρωτονοτάριος καὶ σύνδικος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα / καὶ ἀντέγραψα ἀσφαλῶς.

48*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

Νάξος, 16 Ιουλίου 1815

"Αποδεικτικὸν γράμμα"

Ὁ ἐνδοξότατος διβικτάρ ἐφέντης Ἀχμέτ ἀγᾶς βεκίλης πληρεξούσιος τοῦ ὑψηλοτάτου βεζύρη καπουδὰν πασιᾶ ἐφένδη μας.

Κωνσταντῖνος Μαυρογένης ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος πρωτονοταρικοῦ γράμματος δηλοποιεῖται ὅτι ἐπειδὴ καὶ νὰ ἀπεφασίσθη παρὰ τοῦ ἐν /2 δοξοτάτου καὶ περικλεεστάτου διβικτάρμπεη βεκίλη πληρεξουσίου τοῦ ὑψηλοτάτου βεζύρη καπουδὰν πασιᾶ /3 ἐφένδη μας καὶ παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πείζαδὲ δραγουμάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου κυρίου κυρίου Κωνστάκη /4 Μαυρογένη εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέψῃ ὅλον τὸ χωράφι τῆς Πλάκας, ὅπου ὁ παπα-Ἐμμανουήλ Σκουλουδάκης /5 ἔλαβεν τὸ μὲν ἥμισυ διὰ προικίον τοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ἀγοράν του, πρὸς τὴν χήραν τοῦ ποτὲ /6 Φραντζέσκου Χρυσού, ὡς κληρονομικὸν τῆς δικαίωμα, καὶ νὰ λάβῃ τὴν τιμὴν τοῦ αὐτοῦ χωραφίου /7 ὁ ρηθεὶς παπα-Ἐμμανουήλ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ πατρὸς τοῦ Μάρκου Τζιώτη ἀπὸ τὸ ἐπάνω προῖκα /8 ὅπου τοὺς ἀφῆσεν ὡς φαίνεται εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ γεγραμμένον. Ὁ μὲν Νικόλαος Τζιώτης νὰ /9 δίνῃ γρόσια διακόσια, ἡ δὲ πρεσβυτέρα τοῦ παπα-Ἰωάννου Σκουλουδάκη γρόσια ἑκατὸν ὁ /10 γδοήκοντα, ἡ δὲ μητέρα τοῦ αὐτοῦ Νικολάου διὰ τὸ ὅσπινι ὅπου τῆς ἀφῆσεν γρόσια ἑκατὸν /11 εἴκοσι. Νὰ δίνῃ καὶ ἡ αὐτὴ χήρα τοῦ Φραντζέσκου Σκαμνάκη πρὸς ἀποπλήρωσιν τελείαν /12 τοῦ αὐτοῦ χωραφίου γρόσια διακόσια, συναριθμούμενα ὅλα γρόσια ἑπτακόσια (700), τὰ ὅποια ὅλα αὐτὰ ἐμετρήθησαν ἐνμπροσθεν τῆς ἐνδοξότητός του καὶ τῆς ἐκλαμπρότητός του καὶ /13 τὰ ἔλαβεν ἐπὶ χεῖρας ὁ ρηθεὶς παπα-Ἐμμανουήλ Σκουλουδάκης σῶα καὶ ἀνελλιπῇ. Ὅθεν /14 καὶ μένει πληρωμένος καὶ ἐντελῶς ἐξοφλημένος διὰ τὴν τιμὴν τοῦ αὐτοῦ χωραφίου καὶ ἀπὸ /15 τὴν σήμερον τὸ παρατᾶ εἰς τὴν πληρεξουσιότητα τῆς αὐτῆς χήρας Μαρούσας νὰ τὸ πράξῃ ὡς /16 θέλει καὶ βούλεται, ὡς πατρικὸν καὶ κληρονομικὸν τῆς δικαίωμα, παραδίνοντας ἀκόμη /17 πρὸς τὴν αὐτὴν καὶ τὸ ὑψηλὸν πουγιουλδὶ τοῦ ὑψηλοτάτου καπουδὰν πασιᾶ ἐφένδη μας /18 ὅπου διὰ τὸ αὐτὸ χωράφι ἐδόθη εἰς χεῖρας του, χωρὶς τοῦ λοιποῦ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν συγγε /19 νῶν του νὰ ἡμπορῇ νὰ ζητῇ τὸ παραμικρὸν ἀπὸ τὴν αὐτὴν χήραν διὰ τὸ αὐτὸ χωράφι. /20 Ὑποσχόμενος ὁ ρηθεὶς παπᾶς ὅ, τι ζημίαν καὶ ἐνόχλησιν ἤθελεν λάβῃ ἢ αὐτὴ χήρα διὰ /21 τὸ αὐτὸ χωράφι τοῦ Τζιώτη καὶ τοῦ Σκου-

* Πρβλ. καὶ τὴν κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. 62 (20-10-1819) ἀπόφαση ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἴδια ὑπόθεση.

λάτου νὰ τὴν ἀποκρίνεται μόνος του, ὅστις δὲ ζητήσῃ /22 διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὰ ἐδῶ γεγραμμένα, νὰ πληρώνῃ εἰς τὸ μουτουπάκι τοῦ ὑψηλοτάτου κα-
πουδὰν πασᾶ ἐφένδῃ μας γρόσια χίλια. Διὸ καὶ πρὸς διηνεκὴν τὴν ἀσφάλει-
αν ἐγένετο τὸ παρὸν /23 ἀποδεικτικὸν γράμμα βεβαιωμένον διὰ τῆς
σφραγίδος τοῦ ἐνδοξοτάτου διβικτάρμπεη Ἀχμέτ /24 ἀγᾶ καὶ τῇ ἐπιβεβαιώ-
σει τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πείζαδὲ δραγουμάνου τοῦ /25 βα-
σιλικοῦ στόλου ὅπως ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν. 1815 Ἰουλίου 16 Ναξία.

—Ἐμμανουὴλ ἱερεὺς Σκουλουδάκης στέργω καὶ βεβαιώνω τὸ παρὸν.

—Τζαπατῆς Μπαρότζης καντζελλάριος καὶ σύντυχος μάρτυς.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

—Σπυρίδων Κορφιάτης σύντυχος μαρτυρῶ.

—Ἰάκωβος Μπαζέγιος μαρτυρῶ.

—Χρυσῆς Σουμαρίπας μαρτυρῶ.

—Μιχελῆς Νταμιράλε μαρτυρῶ.

—Αἰκατερίνα, γυνὴ ποτὲ Μανώλῃ Σκουλάτου, στέργει καὶ βεβαιώνει τὸ
παρὸν διὰ χειρὸς ἐμοῦ Νεοφύτου ἱεροδιακόνου Ροδίτη.

—Σακελλάριος τῆς μητροπόλεως, πρωτονοτάριος, ἀντέγραψα ἐκ τοῦ
πρωτοτύπου ἀπὸ λόγον εἰς λόγον ἀσφαλῶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

8 Σεπτεμβρίου 1816

"Ἐμμάρτυρον" ἐξοφλητικὸν γράμμα

Μιχαὴλ Μάνος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος γίνεται δῆλον ὅτι αἱ μεταξὺ ἐμοῦ τοῦ Ἀνα /2 στάση
Ἀναπλιώτῃ καὶ Ἀνδρονίκου Παζαίου διαφοραὶ περὶ ὁμολογιῶν /3 καὶ
ἄλλων ὅσων λογοδοσιῶν ἔλαβον τέλος καὶ εἰς τὸ ἐ /4 ξῆς μένει ἀκαταζήτη-
τος ὁ διαληφθεὶς Ἀνδρόνικος Παζαῖος /5 καὶ ἐξόφλησα. Διὸ ἐγένετο τὸ
παρὸν ἐμμάρτυρον ἐπιβεβαιω /6 μένον παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος
δραγομάνου τοῦ βασιλικοῦ /7 στόλου καὶ ὑπογεγραμμένον παρ' ἐμοῦ.

αωιστ' Σεπτεμβρίου η'.

—Ἀναστάσιος Σταματίου Ἀναπλιώτης βεβαιῶ.

—Ἀντώνιος [.....] μαρτυρῶ.

—Τζουάνες Σαρακηνὸς μαρτυρῶ.

—Μιχελῆς Ταμιράλης μαρτυρῶ.

—Νικόλαος Ἀτταλιώτης μάρτυς.

—Μιχαὴλ Μαρχοπολίτης, ἔφορος καὶ ζαμπίτης τῶν χωρίων Ναξίας.

—Γρηγόριος γραμματικὸς στόλου γραφεὺς / καὶ μάρτυς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

50-50α-50β

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 9 Σεπτεμβρίου 1816

Αίρετοκρισία

α. Συνυποσχετικό

Μιχαήλ Μάνος έπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος πρωτονοταρικοῦ καὶ κομπρομεσιακοῦ γράμματος δῆλον γίνεται ὅτι ἐπειδὴ καὶ οἱ κρεν /2 τιτόροι τοῦ μακαρίτου Ἡλία Μπαρδάκα νὰ μὴν δέχωνται τὰς δώδεκα χιλιάδας τὰ γρόσια ὅπου φανε /3 ρώνει ὁ υἱὸς αὐτοῦ σινιὸρ Ἰωάννης Μπαρδάκας πὼς ἐμέτρησεν διὰ πατρικόν του χρέος εἰς τὴν Ρωσίαν πρὸς /4 τὸν κὺρ Εὐστάθιον Παπαδόπουλον νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὴν πατρικὴν του περιουσίαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν συνεφώ /5 νήσαν ἀμφοτέρω τὰ μέρη καὶ ἐκλέγουσιν οἰκειοθελῶς αἵρετοὺς κριτὰς εἰς θεωρήσιν ταύτης αὐτῶν διαφορᾶς /6 τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων, ὡς ἀπὸ μὲν τοῦ σινιὸρ Ἰωάννου Μπαρδάκα ἐκλέγονται οἱ εὐγενέστατοι, ὃ τε /7 σινιὸρ Τζαμπατῆς Μπαρότζης καγκελλάριος καὶ ὁ σινιὸρ Δημήτριος Γκάγκας. Καὶ ἀπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς κρεντιτόρους /8 τοῦ μακαρίτου Ἡλία Μπαρδάκα, ὃ τε σινιὸρ Νικόλας Κόγκος τοῦ ποτὲ καγκελλαρίου καὶ ὁ σινιὸρ Δημήτριος Πάλης. /9 Πρὸς τοὺς ὁποῖους δίδουν πᾶσα πληρεξουσιότητα τῇ δυνάμει τοῦ παρόντος κομπρομεσιακοῦ γράμματος εἰς /10 τὸ νὰ περιεργασθῶσι καὶ νὰ ἐξετάσωσι ταύτην αὐτῶν τὴν διαφορὰν ἐν ἀκριβῇ ἐπεξεργασίᾳ καὶ κρίνοντες /11 νὰ ἀποφασίσωσιν ἀφιλοπροσώπως καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότητι ὅ,τι ἤθελον κρίνῃ εὐλογον, ὑποσχόμενα ἀμφό /12 τερα τὰ μέρη νὰ δεχθῶσιν εὐχαρίστως καὶ χωρὶς τινὸς ἀντιλογίας καὶ ἀντιστάσεως ταύτην τὴν ἀπόφασιν ὅπου /13 ἤθελον ἀποφασίσουν οἱ παρ' αὐτῶν ἐκλεχθέντες αἵρετοὶ κριταί. Καὶ εἰ μὲν ἐξ ἐναντίας δὲν ἤθελον συμφω /14 νήσουν οἱ ἄνω εἰρημένοι αἵρετοὶ κριταί εἰς τὸ νὰ ἀποφασίσουν τὸ δίκαιον, τότε ἡ ἐκλογή τοῦ πέμπ<τ>ου νὰ γίνεται /15 ἀπὸ τοὺς εἰρημένους αἵρετοὺς κριτὰς καὶ νὰ διορίζουν ὅποιον ἐβούλοντο. Καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ πέμπ<τ>ου /16 νὰ μένῃ ἀμετάθετος καὶ ἰναπελάμπιλε, ἡγουν ἀνέκκλητος. Ὅθεν ἔγινε καὶ τὸ παρὸν κομπρομεσιακὸν /17 γράμμα βεβαιωμένον καὶ ὑπογεγραμμένον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τῶν ρηθέντων /18 εὐγενεστάτων αἵρετῶν κριτῶν. Ἐν Ναξίᾳ 1816 Σεπτεμβρίου 9.

—Ἰωάννης Μπαρδάκας βεβαιῶνω τὸ παρόν.

—Ἀνδρόνικος Μπαζαίγιος βεβαιῶνω τὸ παρόν.

—Νικόλαος Κόγκος βεβαιῶνω τὸ παρόν.

—Εἰρήνη χήρα τοῦ ποτὲ Γεώργη Ξενάκη βεβαιῶνει τὸ παρόν.

—Στυλιανὴ γυνὴ Δημήτρη Σαρακινάκη βεβαιῶνω τὸ παρόν.

—Στέφανος Μελλισουργὸς βεβαιῶνω τὸ παρόν.

- Πέρος Σαραντινὸς βεβαιώνω τὸ παρόν.
- Ἰωάννης Ταμιράλης βεβαιώνω τὸ παρόν.
- Ἰωάννης Τζαμπουνάρης βεβαιώνω τὸ παρόν.
- Ἀθανάσιος τῆς Λάλας βεβαιώνει τὸ παρόν διὰ χειρὸς ἐμοῦ Παναγιώ-
τη Μπουζούγια καὶ μαρτυρεῖ.
- Παρασκευᾶς βεβαιώνει τὸ παρόν.
- Ὁ πρωτονοτάριος τῆς Χώρας Ναξίας Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

β. Διαφωνία αἵρετοκριτῶν. Διορισμὸς πέμπτου αἵρετοκριτῆ

7 Ὀκτωβρίου 1816

Ἐπειδὴ καὶ νὰ μὴν ἐσυμφωνήσαμεν εἰς τὸ νὰ ἀποφασίσωμεν περὶ τῆς
ὁμολογίας /2 τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων ὅπου ἐπλήρωσεν ὁ σινιὸρ Ἰωάν-
νης Παρδάκας εἰς Ρω /3 σίαν διὰ πατρικόν του χρέος πρὸς τὸν κῦρ Εὐστά-
θιον Παπαδόπουλον διὰ νὰ πλη /4 ρωθῇ ἀπὸ τὴν ἐδῶ εὕρισκομένην πατρικὴν
του περιουσίαν καθὼς καὶ τὰ τοπικὰ χρεῖ. /5 Ὅθεν λοιπὸν κατὰ τὴν ἔννοιαν
τοῦ ὀπισθεν κομπρομεσιακοῦ γραμματοῦ ὅπου ἐδόθη /6 εἰς χειράς μας ἀπὸ
τὰ διαφερόμενα μέρη, τὸν τε σινιὸρ Ἰωάννην Παρδάκα καὶ κρε /7 διτόρων
τοῦ πατρὸς του, διορίζομεν καὶ ἐκλέγομεν διὰ πέμπτου αἵρετῶν κριτὴν τῆς
αὐτῆς /8 ὑποθέσεως τὸν σινιὸρ Κωνσταντῖνον Κόκκον πρωτονοτάριον ὅπου ἡ
εὐγενεία του νὰ /9 ἀποφασίσῃ ἐκεῖνο ὅπου ἐγκρίνει εὐλογον καὶ δίκαιον διὰ
τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Ἡ ὁ /10 ποία ἀπόφασις ὅπου ἔχει νὰ κάμῃ νὰ μένῃ
ἀμετάθετος καὶ ἀμετάτρεπτος. Διὸ /11 δεδώκαμεν τὸ παρόν μας ἐνυπόγρα-
φον εἰς χειράς του ἵνα ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ /12 τὴν ἰσχύν. 1816 Ὀκτωβρίου 7.

—Ζαπατῆς Μπαρότζης κατζηλιέρης.

—Νικόλαος Κόκκος.

—Δημήτριος Πάλπης.

[Στὸ κάτω δεξιὸ μέρος τοῦ ἐγγράφου]

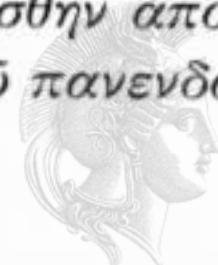
|| Ἡ ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ /2 εἶναι εἰς φύλλα 51 ἐν τῷ /3 τέλει τοῦ παρό-
ντος.||

γ. Ἡ ἀπόφασις τοῦ πέμπτου αἵρετοκριτῆ

Νάξος, 8 Ὀκτωβρίου 1816

Μιχαὴλ Μάνος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος δῆλον γίνεται ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐδιορίσθην ἀπὸ τε τοὺς
κρεδιτόρους τοῦ μακαρίτου Ἡλίου /2 Μπαρδάκα καὶ τοῦ πανενδοξοτάτου

ἄρχοντος δραγομάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου κυρίου ἡμῶν κυρίου Μιχα /3
 λάκη Μάνου διὰ νὰ θεωρήσω ὡς πέμπτος τὴν διαφορὰν τὴν μεταξὺ τοῦ κυ-
 ρίου Ἰωάννου Μπαρδάκα καὶ τῶν /4 κρεδιτόρων τοῦ μακαρίτου πατρός
 του, διὰ τὴν ὁποίαν ὁμοφώνως ἀμφοτέρω τὰ μέρη διὰ κομπρομέσου εἶχον
 /5 διορίσει αἵρετοὺς κριτάς, τῇ δυνάμει τοῦ εἰρημένου κομπρομέσου καὶ
 βεβαιωμένου παρὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐνδοξότητος /6 τοῦ ἄρχοντος δρα-
 γουμάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου κυρίου μοι κυρίου Μιχαλάκη Μάνου, ἀπο-
 φαίνομαι /7 ὅτι πολλῶν ἔνεκα δὲν ἔχει τὸν τόπον τῆς ἡ ὁμολογία τῶν δώδε-
 κα χιλιάδων γροσίων ὅπου ἐπρότεινεν /8 ὁ κύριος Ἰωάννης Μπαρδάκας,
 μήτε εἶναι δίκαιον νὰ ἔμβη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν τοῦ /9
 πατρός του, ὡσὰν ὅπου μάλιστα τὰ παιδιά ἔχουν χρέος ἀπλήρωτον εἰς
 τοὺς γονεῖς τους, οἱ δὲ μηδὲν προσή /10 κοντες δὲν ἔχουν τόσον χρέος ὥστε
 νὰ χάσουν τὰ μετρητὰ τους. Μὲ ὅλον τοῦτο κατὰ χριστιανικὴν συγκατὰ /11
 βασιν ἀποφασίζω νὰ πληρώσῃ ὁ διαληφθεὶς κύριος Ἰωάννης Μπαρδάκας
 τοὺς κρεδιτόρους μὲ δέκα /12 μόνον χρόνων διάφορον καὶ νὰ εἶναι εἰς βά-
 ρος του καὶ ὅλον τὸ ρέξιμον κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν αὐτῶν /13 ὁμολογιῶν
 καὶ νὰ ἐξουσιάσῃ ὅλην τὴν πατρικὴν του περιουσίαν, κινητὴν τε ἀκίνητον.
 Αὐτοὶ δὲ οἱ κρεδιτό /14 ροι νὰ λάβουν ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ ἀνελλιπῇ τὰ με-
 τρητὰ τους μὲ δέκα χρόνων διάφορον χωρὶς νὰ χάσουν /15 οὐδὲ ὀβολὸν ἐξ
 αὐτῶν. Ὅσοι δὲ κρεδιτόροι προλαβόντως ἐφθάσαν νὰ λάβουν τὰ μετρητὰ
 τους μετὰ /16 σότερον ἀπὸ δέκα χρόνων διάφορον, νὰ τὸ ἐπιστρέφουν
 ἀφεύκτως. 1816 Ὀκτωμβρίου 8 Ναξία.

—Ὁ πρωτονοτάριος τῆς Χώρας Ναξίας Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα
 καὶ ἀποφαίνομαι.

—Ζαπατῆς Μπαρότζης κατzellάριος, ὡς ἀλπίτρος βεβαιῶ.

—Νικόλαος Κόκκος ὡς ἀλπίτρος βεβαιῶ.

—Δημήτριος Πάλπης ὡς ἀλπίτρος βεβαιῶ.

51-51α

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 10 Ὀκτωβρίου 1816

Αἵρετοκρισία

α. Συνυποσχετικό

Μιχαήλ Μάνος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τὴν ἣν ἔχει διαφορὰν ὁ Μιχαήλ Ἀρώνης μετὰ τοῦ Ἀναστασίου Ἀνα /2
 πλιώτη περὶ τῆς ἐπιτροπικῆς αὐτῶν ἀπὸ μέρους τοῦ χωρίου Χαλκίου καὶ /3
 συνάξεως τοῦ τεφτερίου τοῦ δωδεκάτου ἔτους καὶ διὰ τὴν χρηματικὴν

ὑπόθεσιν /4 τῆς Σοφίας Γεωργίου Πολίτη. Οἰκεία βουλῇ καὶ θελήσει συμφωνήσαντες ἅμ /5 φότεροι ἐκλέγουσιν αἵρετοὺς κριτάς, ὁ μὲν Μιχαὴλ Ἀρώνης τὸν εὐγενῆ /6 σινιὸρ Κωνσταντῖνον Κόκκον πρωτονοτάριον, ὁ δὲ Ἀναστάσιος Ἀναπλιώ /7 τῆς τὸν τιμιώτατον σινιὸρ Δημήτριον Βάλβην, διὰ συνέλθωσιν νὰ περι /8 εργασθῶσιν ἀκριβῶς καὶ ἐσκεμμένως ἐν καθαρότητι συνειδῶσι ταύτας αὐ /9 τῶν τὰς διαφοράς, δίδοντες αὐτοῖς πληρεξουσιότητα διὰ νὰ ἀποφασίσωσι /10 περὶ αὐτοῦ διὰ σεντέντζας ὅ,τι ἠθέλασιν ἐγκρίνη νομίμως δικαιούμε /11 νον πρὸς ἐκάτερα τὰ μέρη καὶ ὑπόσχονται νὰ δεχθῶσιν αὐτὰ μετ' εὐ /12 χαριστίας δίχα τινὸς ἀντιλογίας καὶ προφάσεως. Διὸ ἐγένετο τὸ παρὸν /13 κομπρομεσακὸν γράμμα βεβαιωμένο τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ὑπογραφῇ /14 καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τῶν ρηθέντων αἵρετῶν κριτῶν πρὸς ἀσφάλειαν.

1816 Ὀκτωβρίου 10 Ναξία.

—Μιχαὴλ Ἀρώνης βεβαιώνω τὸ παρόν.

—Ἀναστάσιος Ἀναπλιώτης βεβαιώνω τὸ παρόν.

—Κωνσταντῖνος Κόκκος Δημητρίου καγκελλάριος κοινὸς ἔγραφα.

β. Ἡ ἀπόφασις τῶν αἵρετοκριτῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ναξός, 14 Ὀκτωβρίου 1816

Κατὰ τὴν ὀπισθεν ἔγγραφον ἄδειαν ὅπου μᾶς ἐδόθη παρὰ τῶν δύο διαφερομένων μερῶν /2 τοῦ τε Ἀναστασάκη Ἀναπλιώτη καὶ Μιχαλάκη Ἀρώνη, συνελθόντες εἰς ἓν καὶ θεωρήσαντες ἀκρι /3 βῶς καὶ ἐσκεμμένως τοὺς ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν λογαριασμοὺς καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτῶν. Καὶ ἠϋρομεν /4 εὐλογον ὅτι ἰὸ ρηθεῖς Ἀναστασάκης Ἀναπλιώτης νὰ ἐπιστρέφῃ τοῦ αὐτοῦ Μιχαλάκη Ἀρώνη πρὸς /5 τελείαν ἐξόφλησιν τοῦ λογαριασμοῦ ὅπου ἐν τῷ μεταξὺ τοὺς εἶχον ἀπὸ τὴν σύναξιν τοῦ κοινοῦ /6 τεφτερίου τοῦ χωρίου Χαλκιοῦ Δρυμαλίας ὅπου εἰς τοὺς 1812 τοὺς ἐδόθη διὰ νὰ συνάξουν κατὰ /7 τὴν συνήθειαν τῶν χαρατζήδων (καθὼς φαίνονται γεγραμμένα ὅλα τὰ κονδύλια τῆς δοσολήψεώς τους /8 ἐν πρὸς ἓν εἰς τὴν κατάστρωσιν τοῦ λογαριασμοῦ ὅπου ἐγένεν παρ' ἡμῶν τῶν κάτω /9 θεν γραφομένων), χωρὶς νὰ ἐνέχεται εἰς τὸ ἐξῆς ὁ ρηθεῖς Μιχαλάκης Ἀρώνης εἰς ὅσα ἠθέλεν ζητῇ /10 ἢ κοινότης τοῦ χωρίου Χαλκιοῦ τοῦ αὐτοῦ Ἀναστασάκη διὰ τὴν σύναξιν τοῦ αὐτοῦ τεφτερίου τοῦ 1812 ἔτους /11 μὲ τὸ νὰ ἐδέχθῃ ὅλον τὸν αὐτὸν λογαριασμὸν ὁ ρηθεῖς Ἀναστασάκης [[γρόσια ἐβδομήκοντα δύο N:72]]. /12 Περὶ δὲ τῶν διακοσίων ἐβδομήντα ἑπτὰ γροσίων ὅπου ὁ ρηθεῖς Ἀναστασάκης ἔλαβεν τὸν παρελ /13 θόντα μῆναν ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ εἰρημένου Μιχαλάκη Ἀρώνη ἀπόντος τοῦ αὐτοῦ, διὰ λογα /14 ριασμὸν τῶν ἄσπρων ὅπου προβάλλει πῶς ἐμέτρησεν τῷ μακαρίτῃ Γιαννάκη Χαντζιδάκη εἰς /15 τοὺς 1807 Μαΐου 14 διὰ τὴν πάχτωσιν τοῦ ποτιστικοῦ ἐπικαλουμένου τοῦ Λιο-

νταρίου τῆς ἀποθανούσης /16 Σοφίας, συζύγου τοῦ ποτέ Γεωργίου Πολίτη, μετὸ νὰ ἐπωλήθῃ τὸ αὐτὸ πράγμα ἀπὸ τὸν εἰρημένον /17 Μιχαλάκην, ἀποφασίζομεν οὕτως: Ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐφανερώσεν ὁ Μιχαλάκης Ἀρώνης /18 μία ἔγγραφος πώλησις γεγραμμένη κατὰ τὸ 1813 ἔτος Σεπτεμβρίου 17 εἰς [....] γινομένη ὅτι /19 ἡ εἰρημένη Σοφία, σύζυγος τοῦ Γεωργάκη Πολίτη, πωλεῖ πρὸς τὸν εἰρημένον Μιχαλάκην Ἀρώνην τὰ /20 ὀσπίτια ὅπου ἔχει ἐδῶ εἰς Ναξίαν εἰς Χαλκὶ τῆς Δρυμαλίας διὰ γρόσια 905, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ποσότητα /21 τοῦ ἄφησεν γρόσια τετρακόσια πενήντα διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς ἐνταῦθα κρεδιτόρους τῆς, φανερώουσα /22 ἀκόμη ἡ αὐτὴ πώλησις ὅτι, ἐὰν δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσῃ ἡ αὐτὴ ποσότης τῶν τετρακοσίων /23 πενήντα γροσίων διὰ νὰ ἀποπληρώσῃ ὅλον τῆς τὸ χρέος καὶ τῆς μητρὸς τῆς Μαργαρίτας, νὰ ἔχῃ /24 τὴν πληρεξουσιότητα ὁ αὐτὸς Μιχαλάκης νὰ πωλῇ μετὰ κοινοὺς ἀποκοπτάς τὸ πράγμα τοῦ Λιονταρίου διὰ /25 νὰ ἀποπληρώσῃ ὅλον τοὺς τὸ χρέος. Ὅθεν λοιπὸν, κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς αὐτῆς πωλήσεως, ἐπώλησεν /26 καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα τοῦ Λιονταρίου, ὡς προβάλλει ὁ ρηθεὶς Μιχαλάκης, διὰ γρόσια ἐπτακόσια ἀπὸ τὰ /27 ὅποια δὲν ἔμεινεν ἄλλο περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀποπλήρωσιν τοῦ αὐτοῦ χρέους κατὰ τὴν καταγρα /28 φὴν ὅπου ὁ ἴδιος μᾶς ἐφανερώσεν, γρόσια ἐξήντα τρία, N: 63, διὰ [[τὰ ὅποια]] νὰ μὴν ἡμπορῇ /29 ὁ ρηθεὶς Ἀναστασάκης νὰ ζητῇ περισσότερον ἀπὸ τὸν αὐτὸν Μιχαλάκην διὰ τὸ αὐτὸ χρέος /30 τῆς διαληφθείσης Σοφίας, εἰ μὴ μόνον τὰ εἰρημένα ἐξήντα τρία ὅπου ἔμειναν ρέστα τῆς πωλήσεως /31 τοῦ αὐτοῦ πραγμάτου, ὥσάν ὅπου τὸ αὐτὸ πράγμα τοῦ Λιονταρίου δὲν ἐξουσιάσθῃ ποτέ, οὔτε ἀπὸ τὸν /32 μακαρίτην Χαντζιδάκην, οὔτε ἀπὸ τὸν αὐτὸν Ἀναστασάκην, ἀλλὰ ἦτον πάντοτε ὑπὸ τὴν /33 ἐξουσίαν τῶν ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς ἀποθανούσης Σοφίας. Ἀπὸ τὰ ὅποια διακόσια ἐβδομήντα /34 ἐπτὰ γρόσια ὅπου ἔλαβεν ὁ ρηθεὶς Ἀναστασάκης ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ αὐτοῦ Μιχαλάκην νὰ εἶναι εἰς χρέος /35 νὰ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὸν αὐτὸν Μιχαλάκην Ἀρώνην γρόσια διακόσια δεκατέσσαρα (214) /36 μετὸ νὰ τοῦ κλείομεν τὰ ἐξήντα τρία γρόσια ὅπου ἔμεινεν νὰ δίνη ὁ Μιχαλάκης ρέστα τῆς /37 πωλήσεως τοῦ αὐτοῦ πραγμάτου Λιονταρίου, ἀναριθμούμενα ὅλα μετὰ τὰ ρέστα τοῦ λογαριασμοῦ τῶς /38 ὅπου ἔχει νὰ τοῦ δίνη ὁ Ἀναστασάκης γρόσια διακόσια ὀγδοήκοντα ἕξι (N: 286). Καὶ οὕτως νὰ μένουν /39 ἀμφότερα τὰ μέρη ἐκ τελείου ἐξοφλημένα διὰ ὅσα ἐζητοῦσεν ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, τὰ δὲ διακό /40 σια δεκατέσσαρα γρόσια ὁμοῦ μετὰ εἰκοσιπέντε γρόσια πουπασιριέτια ὅπου ἐδόθησαν διὰ τὴν /41 αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἀποφασίζομεν νὰ τὰ λαμβάνῃ ὁ ρηθεὶς Ἀναστασάκης ἀπὸ τὴν ἀπώλητον /42 περιουσίαν τῆς ἀποθανούσης Σοφίας, γυνῆς τοῦ ποτέ Γεωργάκη Πολίτη. Οὕτως ἀποφαινόμεθα /43 κατὰ τὸ δίκαιον, διὸ καὶ ὑπογραφόμεθα. Τὴν ὁποίαν ἀπόφασίν μας βεβαιώνουν οἰκειοθε /44 λῶς τὰ αὐτὰ δύο διαφερόμενα μέρη μετὰ τὴν ιδιόχειρόν τους ὑπογραφὴν ὅπως ἔχῃ τὸ κῦρος /45 καὶ τὴν ἰσχύν. Ὅποιος δὲ μετὰ ταῦτα ἤθελεν ζητήσῃ διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὴν παροῦσαν ἀπό-

φασιν /46 νὰ πληρώνη ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως καὶ πάλιν ἡ παροῦσα νὰ μένη στερεὰ καὶ ἀμετάτρεπτος.

1816 Ὀκτωμβρίου 14 Ναξία.

[Ὑστερόγραφο]

Ἀπὸ τὴν ὁποίαν ποσότητα τῶν ἄνωθεν εἰρημένων γροσίων νὰ τοῦ κλείνη τὰ δώδεκα γρόσια ὅπου ἐβά /2 λαμεν εἰς βάρος τοῦ Μιχαλάκη ἀπὸ τὰ πενήντα γρόσια τὰ πουπασιριάτικα.

—Δημήτριος Πάλπης ὡς ἀλπίτρος ἀποφάσισα.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος ὡς ἀλπίτρος γέγραφα καὶ ἀποφά /σισα.

—Μιχαὴλ Ἀρώνης βεβαιώνω τὴν παροῦσα ἀπόφασι.

—Ἀναστάσιος Ἀναπλιώτης βεβαιώνω τὴν παροῦσα ἀπόφασι.

ΓΑ.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 12 Ὀκτωβρίου 1816

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

"Ἐξοφλητικὸν γράμμα"

ΑΘΗΝΩΝ

Μιχαὴλ Μάνος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος πρωτονοταριακοῦ γράμματος δηλοποιεῖται ὅτι ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐδέχθη ὄρκον καὶ ἀφορε /2 σμὸν ἡ Αἰκατερίνα, γυνὴ Ἀθανασίου Χάμπα, ἐνώπιον τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ περιφανεστάτου ἄρχοντος δραγο /3 μάνου τοῦ βασιλικοῦ στόλου κυρίου ἡμῶν κυρίου Μιχαλάκη Μάνου πῶς δὲν ἔλαβεν τὰ ἔβδομήν /4 τα πέντε γρόσια παρὰ τῆς αὐταδέλφης τῆς Ἀνέτας ὅπου ἀποφάσισαν οἱ ἀλπίτροι διὰ νὰ λάβῃ, καθὼς /5 τὰ ἔλαβεν καὶ ἡ ἑτέρα τῆς αὐταδέλφης Μενεξιά. Ὅθεν λοιπὸν κατὰ τὴν πανένδοξον μεγαλοπρεπῇ /6 προσταγὴν τῆς ἐνδοξότητός του, ἐμέτρησεν ἡ διαληφθεῖσα Ἀνέτα ἔμπροσθεν τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς /7 ἐνδοξότητος καὶ τῶν κάτωθεν γεγραμμένων τιμιωτάτων προεστώτων τὰ αὐτὰ ἔβδομήντα πέντε γρόσια /8 μετὰ τοῦ δεδουλευμένου τως διαφόρου καὶ τὰ ἔλαβεν ἐπὶ χειρας ἡ διαληφθεῖσα ἡ Αἰκατερίνα σῶα καὶ /9 ἀνελλιπῇ. Ὅθεν καὶ μένει πληρωμένη καὶ ἐκ τελείου ἐξοφλημένη διὰ τὴν αὐτὴν ποσότητα. Διὸ καὶ πρὸς /10 διηνεκῇ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο τὸ παρὸν ἐξοφλητικὸν γράμμα τῇ ἐπιβεβαιώσει τῆς περιφανεστάτου /11 αὐτοῦ ἐνδοξότητος καὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς ἰδίας Αἰκατερίνας, ὅπως ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν.

Ναξία 1816 Ὀκτωμβρίου 12.

—Αἰκατερίνα, γυνὴ Ἀθανασίου Χάμπα ἔλαβε τὰ ἄνωθε καὶ βεβαιώνει σήμερον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἰωάννου Χάμπα καὶ μαρτυρῶ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- Νικόλαος Ἀτταλιώτης μάρτυς.
- Δημήτριος Πάλπης μαρτυρῶ.
- Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

53-53α

Γ.Α.Κ. Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 15 Ὀκτωβρίου 1816

Αἵρετοκρισία

α. Συνυποσχετικό

Μιχαήλ Μάνος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τὴν ἔχουσι διαφορὰν ὁ Μιχαήλ Ἀρώνης καὶ Ἰωάννης Ἀρώνης μετὰ τοῦ εὐ /2 γενοῦς Ἀναστασίου Ἀναπλιώτη περὶ τῶν πραγμάτων ὅπου ἀγό-
ρασεν ποτὲ ὁ Ἀνα /3 στάσιος Ἀναπλιώτης παρὰ τῆς Λιανιντζάκης, θείας
ποτὲ Ἀνδριανετάκης, συζύγου τινὸς /4 Ἰωάννου Μάθαίου καὶ παρὰ τῆς θυ-
γατρὸς αὐτῆς Μαριγῶς καὶ συζύγου τῆς αὐτῆς Μα /5 νώλη Συφάκη. Καὶ οἱ
μὲν προβάλλοντες ὅτι τὰ αὐτὰ ἀγορασθέντα πράγματα κατὰ /6 γόνται ἐκ
τῶν Ἀρώνηδων, ὁ δὲ Ἰωάννης προβάλλει ὅτι καταγοῦνται ἐκ τῆς /7 μητρὸς
τῆς [...] Ἀνδριανετάκης. Οἰκεία βουλὴ καὶ θελήσει συμφωνήσαντες ἅμ /8
φότεροι ἐκλέγουσιν οἱ μὲν Μιχαήλ καὶ Ἰωάννης Ἀρώνηδες, τὸν σινιὸρ Κων
/9 σταντῖνον Κόκκον πρωτονοτάριον, ὁ δὲ Ἰωάννης Ἀναστασίου Ἀναπλιώ-
της, τὸν /10 σινιὸρ Παναγιωτάκη Δημητρακόπουλον, διὰ νὰ συνέλθωσι νὰ
περιεργασ /11 θῶσιν ἀκριβῶς ἐν καθαρότητι συνειδότος ταύτην αὐτῶν τὴν
διαφορὰν, δί /12 δοντες αὐτοῖς πληρεξουσιότητα διὰ νὰ ἀποφασίσωσι περὶ
αὐτῆς διὰ σεντέντζας /13 ὅ,τι ἠθέλασιν ἐγκρίνη νομίμως δικαιοῦμενον πρὸς
ἐκάτερα τὰ μέρη καὶ ὑπό /14 σχονται νὰ δεχθῶσιν αὐτὰ μετ' εὐχαριστίας
δίχα τινὸς ἀντιλογίας καὶ προφά /15 σεως. Διὸ ἐγένετο τὸ παρὸν κομπρο-
μεσιακὸν γράμμα βεβαιωμένον τοῖς ἰδίοις /16 αὐτῶν ὑπογραφαῖς καὶ ἐδό-
θη εἰς χεῖρας τῶν ρηθέντων αἵρετῶν κριτῶν πρὸς /17 ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλει-
αν. 1816 Ὀκτωβρίου 15 Ναξία.

- Μιχαήλ [...]άρος βεβαιῶ ἰδιοχείρως.
- Ἰωάννης Ἀρώνης βεβαιῶνω τὸ παρόν.
- Ἰωάννης Ἀναπλιώτης Ἀναστασίου βεβαιῶνω τὸ παρόν.
- Κωνσταντῖνος Κόκκος Δημητρίου καγκελλάριος κοινὸς ἔγραψα.

β. Ἡ ἀπόφαση τῶν αἵρετοκριτῶν

Νάξος, 18 Ὀκτωβρίου 1816

Μιχαήλ Μάνος ἐπιβεβαιοῖ.

Ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι αἵρετοκριταὶ θεωρήσαντες ἐσκεμμένως καὶ ἐπεξεργασθέντες /2 ἀκριβῶς τὰ ἀνὰ χεῖρας τῶν διαφορομένων μερῶν ἔγγραφα, εὖρομεν καταγόμενα ἐκ μέρους /3 τοῦ Ἰωάννη Ἀρώνη τὸ ἥμισυ περιβόλι εἰς τὸ Χαλκὶ καὶ τὸ ἥμισυ τέταρτον τοῦ ἐλαιοτριβεῖου /4 εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἐκ δὲ τῆς Μαρούσας συζύγου τοῦ αὐτοῦ Ἀρώνη καὶ μητρὸς τῆς Ἀνδριανετακιοῦ /5 τὸ ἀμπέλι καὶ τὸ ἐλαιογύρι τοῦ Φράγκου, τὸ ἐλαιογύρι μὲ τὸ νερόν του εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον τὸν /6 Διασπορίτην, τὸ ἥμισυ περιβόλι εἰς τὸ Χαλκὶ καὶ τὸ ἥμισυ τέταρτον τοῦ ἐλαιοτριβεῖου /7 εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Ὅθεν κατὰ τὴν ἀληθῆ ταύτην ἐξακρίβωσιν συμφώνως ἀποφασίζομεν /8 δυνάμει τοῦ ὀπισθεν κομπρομειακοῦ γράμματος, κατὰ τε τὸ δίκαιον καὶ τὰ τοπικά ἔθιμα, /9 ὅτι τὸ μὲν ἥμισυ περιβόλι εἰς τὸ Χαλκὶ καὶ τὸ ἥμισυ τέταρτον τοῦ ἐλαιοτριβεῖου τὰ καταγόμενα /10 μενα ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Ἀρώνηδων νὰ μένωσιν αἰωνίως καὶ κληρονομικῶς εἰς τὴν δεσποτείαν /11 καὶ κυριότητα τοῦ Μιχαήλ καὶ Ἰωάννη Ἀρώνηδων. Τὸ δὲ ἀμπέλι καὶ ἐλαιογύρι τοῦ Φράγκου, /12 τὸ ἐλαιογύρι μὲ τὸ νερόν του εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, τὸ ἥμισυ περιβόλι εἰς τὸ Χαλκὶ καὶ τὸ /13 ἥμισυ τέταρτον τοῦ ἐλαιοτριβεῖου εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, τὰ καταγόμενα ἐκ τῆς Μαρούσας, μητρὸς τῆς /14 Ἀνδριανετακιοῦ, ὡς δι' ἐννόμου πράξεως πωληθέντα ἐν Βασιλευούσει πρὸς τὸν ἀποθανόντα /15 Ἀναστασάκην Ἀναπλιώτην παρὰ τῆς Λιανιτζάκης καὶ θυγατρὸς αὐτῆς Μαριγοῦ καὶ γαμβροῦ /16 του, ὡς κληρονόμων ὄντων νομίμων τῆς ἀποθανούσης ἀτέκνου Ἀνδριανετακιοῦ, νὰ μένωσι /17 εἰς τὴν ἀναφαίρετον παντελῆ δεσποτείαν καὶ κυριότητα τῶν κληρονόμων τοῦ Ἀναστασάκη /18 Ἀναπλιώτη αἰωνίως τε καὶ κληρονομικῶς. Ἐτι τὰ χωράφια τῶν Ποταμίδων, τὸ χωράφι /19 τῆς Γλυφάδας καὶ τὸ χωράφι εἰς τὸ Διάμα, μὴ οὔσης ἀποδείξεως πόθεν κατάγονται, ἀπο /20 φασίζομεν νὰ μένωσι καὶ αὐτὰ εἰς τὴν ἀναπόσπαστον ἐξουσίαν καὶ κυριότητα τῶν Ἀρῶ /21 νηδων διὰ τὰ ἅπερ ἔξοδα ἔκαμαν εἰς τὰ κριτήρια διὰ νὰ ἀποσπάσωσιν τὰ αὐτὰ /22 πράγματα ἀπὸ τοὺς πρότερον κατακρατοῦντες αὐτά. Παρομοίως ἀποφασίζομεν ὅτι /23 δικαιοῦνται οἱ Ἀρώνηδες νὰ λάβωσι ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἀναστασάκη Ἀναπλιώτη τὰ /24 γρόσια διακόσια εἴκοσι τέσσαρα, ἅπερ ἐμέτρησαν πρὸς τὸν ἅγιον οἰκονόμον Δρυμαλίας /25 Ἰσπανόν δι' ὅσα ὁ ἀποθανὼν αὐτάδελφός του Ἰωάννης Ἰσπανὸς ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ /26 ἀπὸ τὸ ἐλαιογύρι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ὡς ὑποχρεωμένον τὸ αὐτὸ ἐλαιογύρι πρὸς αὐτόν. /27 Δι' αὐτὰ παρομοίως ἀποφασίζομεν ὅτι ὅσα πράγματα ἐλεύθερα καὶ ἀπώλητα μετὰ /28 ταῦτα ἠθέλασιν ἀποδειχθῇ καταγόμενα

ἐκ τοῦ ἀνδρικοῦ γένους τῶν Ἀρώνηδων, νὰ περιέλθωσιν /29 εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀρώνηδων, ὅσα δὲ ἐκ τοῦ θηλυκοῦ γένους τῆς Ἀνδριανετακιοῦ /30 νὰ περιέλθωσι εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἀναστασάκη Ἀναπλιώτη. Οὕτως ἔδοξεν /31 ἡμῖν δίκαιον καὶ οὕτως ἀποφαινόμενοι συμφώνως ἀποφασίζομεν κατασφαλῇ /32 ζοντες τὸ παρὸν ταῖς ἰδίαις ἡμῶν ὑπογραφαῖς. 1816 Ὀκτωμβρίου 18 Ναξία.

—Παναγιώτης Δημητρακόπουλος βεβαιῶ.

—Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος βεβαιῶ καὶ γέγραφα.

54

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

16 Ἀπριλίου 1817

Σωματική βλάβη

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Νάξου, ἡμέτεροι προσφιλεῖς τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, εἴητε /2 ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Μανθάνομεν ἀπὸ τὴν εἰς Βασιλεύουσαν πρέσβυσι τῆς Ὀλλάνδης ὅτι νάξιός τις, Μιχὰ /3 λέξης Σουμαρίπα ὀνομαζόμενος, ἀπαντήσας καθ' ὁδὸν τὸν ἀμπελουργὸν τοῦ αὐτοῦ ἐπιτετραμμένου τῶν ὀλλανδικῶν ὁ /4 ποθεσεῖς σιὸρ Φρατζέσκου Σουμαρίπα καὶ ἀνεύθυνον ὄντα δι' ὅλου παραλόγῳ καὶ πονηρᾷ μόνῃ εἰδόμενος ἔδειρεν /5 αὐτὸν καὶ ἐπλήγωσεν καὶ εἰς τοσοῦτον κακῶς διέθετο, ὥστε καὶ εἰς ἐπίσκεψιν ἱατροῦ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ /6 πρὸς ἀνάκτησιν τῆς υἰείας του. Πάντα ταῦτα προσεπιβεβαιούμενα καὶ ἀπὸ ἰδιοχείρους ἐνυπογράφους μάρτυρας κατέ /7 πληξαν ἡμᾶς τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐνδημοῦντες τε εἰς Νάξον καὶ ἀποδημήσαντες οὐκ ἐπαυσάμεθα παροτρύ /8 νοντες ὑμᾶς ἐπὶ εὐταξίᾳ καὶ κοσμιότητι καὶ παραγγέλλοντες ὅσα τείνουσιν εἰς τὴν ἀπὸ τῆς χρηστοηθείας ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν. Τὰ τοιαῦτα ἀπάδοντα τῇ ὑψηλῇ βουλῇ δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν ἀνὴ /10 κεστα δεινὰ καὶ ἀνύποιστον τὴν ὀργὴν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πολυχρονίου ἐφένδῃ μας καὶ τότε ἡ μετάνοια γίνεται πι /11 κρά καὶ δυσφόρητος καὶ τὸ χεῖριστον πάντων ἀνωφελὲς ὡς παράκαιρος. Ὅθεν προλαμβάνοντες ἡμεῖς /12 ταῦτα, ὡς ἰδιαιτέρως πρὸς τὴν Νάξον καλῶς διακείμενοι, παραγγέλλομεν ὑμῖν τοῖς προεστῶσι νὰ οἰκονομήσῃ /13 τε τὸ πρᾶγμα εἰς τρόπον τοῦ νὰ διορθωθῇ τέλειον, καθυποβαλλομένου τοῦ ἀτάκτου εἰς ὅποιανδὴποτε ἱκανοποίησιν /14 πρὸς τὸ πληγωθὲν μέρος δυνατὴν νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν σιὸρ Φρατζέσκον Σουμαρίπαν, διὰ νὰ μὴ κατανήτῃ /15 μετὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις δυσδιόρθωτος. Προσέχετε μὴ παραμελήσητε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παραγγελλομένων /16 ἐκλαμβάνοντες τὸ πρᾶγμα μικρόν, ἀλλὰ φιλοτιμηθεῖτε νὰ τὸ διορθώσητε ἐμφρόνως ἡμεῖς οἱ προεστῶτες,

ὑπο /17 δεικνύοντες τῷ ἀτάκτῳ ὅτι ἐὰν δὲν πεισθῇ εἰς τὴν ὑμετέραν κρίσιν καὶ ἐὰν γίνῃ καὶ δευτέρα κατ' αὐτοῦ ἄγω /18 γή, τότε μήτε ἡμεῖς πλέον δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν λυτρώσωμεν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰδοποιοῦμεν ὑμῖν /19 ὅτι περιμένομεν ἐντὸς ὀλίγου ἀναφορὰν ἀποκριτικὴν εἰς τὰ παραγγελλθέντα καὶ τοιαύτην οἷα ἐλπίζεται ἀπὸ /20 ἀνδρας φρονίμους καὶ προορατικούς. Ταῦτα καὶ ὑγιαίνοιτε. αὐιζ^ω Ἀπριλίου ιστ'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
—Μιχαήλ Μάνος.

55

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

7 Νοεμβρίου 1817

Ἀπόσβεση ἐνεχύρου

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι Καστροῦ Ναξίας, τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. /2 Ἡ ἐδῶ Μαρώρα, σύζυγος Δημητρίου Παπαδοπούλου, ἀνέφερεν ἡμῖν ὅτι χρεωστοῦσα τῷ εἰς τὰ αὐτόθι Μιχαλάκη Σουμαρι /3 παρὰ πενταχόσια πενήντα γρόσια ἔδωκεν αὐτῷ διὰ ἐνεχύρον ἀσημικὰ τινὰ καὶ ὅτι ἤδη θέλει τὰ πράγματα αὐτὰ /4 διὰ νὰ δώσῃ τὰ διαληφθέντα γρόσια. Ὅθεν γράφοντες ἤδη παραγγέλλομεν ὑμῖν ὅπως ἐπιστατήσητε εἰς τὸ νὰ ἐξα /5 ποστείλωσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ διαληφθέντος Μιχαλάκη Σουμαρι, ὡς ἀποθανόντος ἤδη αὐτοῦ, τὰ ἀσημικὰ αὐτὰ /6 ἐμπερικλείοντές τα εἰς ἓν μέρος καὶ ἐπισφραγίζοντες τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν σφραγίδι διὰ νὰ παραλάβωσι τὰ γρόσια των παρὰ /7 τῆς διαληφθείσης Μαρώρας, ὡς μὴ δυναμένης τῆς ἰδίας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ αὐτόθι. Οὕτω λοιπὸν παρα /8 γγέλλομεν καὶ οὕτω ποιήσατε καὶ ὑγιαίνοιτε.

αὐιζ^ω Νοεμβρίου ζ'. Ἀπὸ διβανχανέ.
Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
—Μιχαήλ Μάνος.

56

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

4 Μαΐου 1818

Διευθέτηση ἐνοχικῆς διαφορᾶς

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Μυκόνου, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Ὁ τιμιώτατος Ὅσμὰν ἀγᾶς πᾶς Γιαννάκης /2 τοῦ Χαζιέ τοῦ

ὕψους του ἐπιφέρει ἡγεμονικόν πουγιουρδὶ τοῦ ὑψηλοτάτου ἐφένδη μας
προστακτικὸν τοῦ νὰ παρασταθῇτε εἰς τὸ νὰ /3 λάβῃ ὁ Ἰωάννης Χάστας, εἰ
δικαιοῦται, τὰ δι' ὁμολογίας χρεωστούμενα αὐτῷ χίλια ἐννεακόσια ὀγδοή-
κοντα γρόσια παρὰ τοῦ Γιοζέπου /4 Λινάρδου εἰς τὰ ὅποια εἶναι ἐγγυητὴς
καὶ ὁ Ματθαῖος Βαβούλης. Διὸ κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ γράφοντες καὶ
ἡμεῖς προστάζομεν ὅπως /5 φροντίσατε διευθετήσητε τὴν διαφορὰν αὐτὴν
ποιοῦντες ἀπαραλλάκτως κατὰ τὴν προσταγὴν του, μηδαμῶς παρεκβαίνο-
ντες /6 ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῶν γραφομένων. Ταῦτα καὶ ὑγιαίνοιτε.

αωιη'ω. Μαΐου δ'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Μιχαήλ Μάνος.

[Υστερόγραφο]

Δώσετε τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν καθ' ὅτι ἔγινε γνωστὴ εἰς τὸ ὕψος
του /2 καὶ ὅταν φωραθῇ ἀμέλεια ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ [.....] κανέναν προεστός.

[Ὅπισθόγραμμα]

Τοῖς τίμιοις προεστῶσιν καὶ ἐπιτρόποις τῆς νήσου Μυκόνου, ἡμετέροις
προσφιλέσιν. /2 Ὑγιῶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

57

ΑΘΗΝΩΝ

Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Συλλογή Δ. Κυριαζή, Κ. 24. Φ. 11

28 Μαΐου 1319

Διαταγὴ ἐπιλύσεως διαφορᾶς με ἀίρετοκρισίᾳ

Τιμιώτατοι, ὃ τε κύριος Γεωργάκης Ταπακόπουλος /2 καὶ ὁ μισέρ Μα-
νουήλ Σκαραμαγκᾶς καὶ ὁ μισέρ /3 Ἰωάννης Λουτράρης καὶ ὁ κύριος Μα-
νουήλ Τε /4 δέσχος, ὑγιαίνοντες εἴητε. Ὁ καπετὰν Γκίκας /5 τοῦ Θωδωρῇ
καὶ ὁ καπιτὰν Νικόλας Μάρκου, /6 ὑδριῶται, ἀντιδιαφερόμενοι περὶ ναυ-
τοεμπορί /7 κῶν ὑποθέσεων καὶ ἔχοντες ἀμφοτέρωι τὰ ἐαυτῶν /8 ἔγγραφα
τακτικὰ χρήζουσιν ἐμπορικῆς θεωρίας /9 καὶ ἀναπτύξεως. Καὶ ἡγεμονικῇ
ἐπιταγῇ τοῦ /10 ὕψους του ἡ διαφορὰ περιέρχεται εἰς διάλυσιν διὰ /11 τοι-
αύτης θεωρίας καὶ ἀναπτύξεως. Διὰ τοῦτο /12 γράφων ἤδη ἀξιῶ τὴν τιμιό-
τητά σας νὰ ἀνα /13 δεχθῇτε αὐτὸ τὸ βάρος καὶ προσκαλεσάμενοι /14
ἀμφοτέρωι τὰ ἀντιδιαφερόμενα μέρη, ἀσφα /15 λισθῇτε δι' ἐνυπογράφου
τακτικοῦ κομπρομεσιακοῦ /16 αὐτῶν γράμματος. Καὶ οὕτω παραλαβόντες
τὰ /17 ἐν χερσὶν ἐκατέρωι ἔγγραφα καὶ ἀκριβῶς /18 ἀναπτύξαντες αὐτὰ
καὶ συναγαγόντες τὴν ἀλήθειαν, /19 διαλύσητε τὴν διαφορὰν ταύτην διὰ
κανονικῆς /20 ἐνυπογράφου σεντέντζας, ἀποκαθιστῶντες εὖσου /21 νειδή-
τως κατὰ χῶρον τὸ δίκαιον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

αωιθ'ω Μαῖω κή' ἀπὸ διβανχανέν.
Τῆς τιμιότητός σας ὅλως εὔνους,
—Νικόλαος Μουρούζης .

58*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

13 Ιουνίου 1818

Ἀπόσβεση ἐνεχύρου

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι Κάστρου Ναξίας, τὴν τιμιότητά σας ἡδέως προσαγορεύομεν, εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Ὁ Δη /2 μήτριος Παπαδόπουλος προσελθὼν ἀνέφερεν ὅτι πρὸ χρόνων δανεισθεὶς παρὰ τοῦ Μιχελάκη Παντελέοντος Σομαρίπα /3 πεντακόσια γρόσια ἔδωκεν ἐμανέτι μερικὰ ἀσημικὰ καὶ μαλαμαγματικὰ ἐν ὑποσχέσει τοῦ νὰ στείλῃ τὰ γρόσια αὐτὰ καὶ νὰ /4 λάβῃ τὸ ἐμανέτι τοῦ. Μετὰ παρέλευσιν δὲ καιροῦ διώρισεν ἐπίτροπόν τοῦ διὰ νὰ δώσῃ τὰ γρόσια καὶ νὰ λάβῃ τὰ πράγ /5 ματα πλὴν αὐτὸς ἀποκριθεὶς ὅτι πρέπει ὁ ἴδιος νὰ ἔλθῃ νὰ τὰ πάρῃ δὲν τὰ ἔδωκε. Καὶ δεῦτερον μετέπειτα /6 διορίσας ἐπίτροπόν τοῦ πάλιν δὲν ἐκατόρθωσε τίποτε. Ἀλλὰ ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐγράψαν τῷ ρηθέντι /7 Δημητρίῳ ὅτι ὁ ἴδιος νὰ ἔλθῃ αὐτόσε καὶ μετρήσας τὰ πεντακόσια γρόσια μετὰ τοῦ διαφόρου τοῦ ἀνελλιπὸς νὰ πα /8 ραλάβῃ τὸ ἐμανέτι τοῦ. Διὸ μὴ δυνάμενος νὰ ἔλθῃ ὁ ρηθεὶς αὐτοπροσώπως, ἀποκαθίστησι ἐπίτροπόν τοῦ τὸν /9 κ(ὺρ) Νικόλαον Πλανᾶν ὅστις θέλει μετρήσῃ τὰ γρόσια καὶ θέλει παραλάβῃ τὰ πράγματα. Ἐτι δὲ λέγει ὁ ρηθεὶς /10 Δημήτριος ὅτι ἐπειδὴ καὶ διορίσας προλαβόντως ἐπιτρόπους τοῦ δὲν ἡδυνήθη νὰ λάβῃ τὰ πράγματα, διὰ τοῦτο πρέπει καὶ /11 οἱ κληρονόμοι τοῦ διαληφθέντος Μιχελάκη νὰ λάβωσι διάφορον ἕως τοῦ ἔτους ἐκείνου, καθ' ὃν εἶχε διορίσει τὸν πρῶτον /12 ἐπίτροπον. Λοιπὸν τοιούτων ἀνενεχθέντων, ἐπειδὴ ἐζήτησε καὶ ἐπιταγὴν μας, διὰ τοῦτο γράφοντες προστάζομεν /13 ὅπως παρασταθέντες ἐπιμεληθῆτε εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὁ ἐπίτροπός τοῦ κ(ὺρ) Νικόλαος Πλανᾶς τὰ ἀμανέτια καὶ νὰ δώσῃ /14 τὰ γρόσια τοῖς κληρονόμοις τοῦ Μιχελάκη. Περὶ τούτου ἐγράψαμε καὶ προλαβόντως πλὴν, ἐνῶ δὲν διευθετήσατε /15 τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν, οὐδὲ κἂν ἐγράψατε ἡμῖν. Ὅθεν φροντίσατε εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὁ κ(ὺρ) Νικόλαος τὰ ἐμανέτια /16 κατὰ τὸ στελλόμενον κατάστιχον. Ὑγιαίνοιτε.

αωιη'ω Ιουνίου ιγ'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Μιχαὴλ Μάνος.

* Βλ. σχετικὰ καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 59 (21-8-1819) ἀπόφαση.

59*

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

21 Αύγουστου 1819

Κατεδάφιση παρανόμου κτίσματος

Κωνσταντίνος Πλαγινός επιβεβαιοῖ ὅ,τι ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου.

Διὰ τοῦ παρόντος καγκελλαρικοῦ ἐμμαρτύρου γράμματος δηλοποιοῦν οἱ /2 κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι εὐρισκόμενοι καὶ προσκαλεσμένοι προεστῶτες /3 τῆς νήσου Νάξου καὶ τῶν λοιπῶν εὐρισκομένων νήσων ὅτι μὲ τὸ νὰ ἔκαμεν ἀγωγὴν /4 ὁ εὐγενῆς ἄρχων ἀγᾶς Φραγγόπουλος κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου Παζαίου διὰ τὸ κατα /5 κρατούμενον ὀσπίτιον, ὀνόματι τῆς Παυλίδαινας, καὶ ἐπειδὴ ὁ ρηθεὶς Παζαῖος /6 συντροφευμένος μὲ τὸν κονσόλον του ἐπαρρησιάσθη ὡς προτέτος γαλλικός, /7 ἐκρίνοντο εἰς τὴν παρρησίαν τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου ποστέλνικου /8 κυρίου κυρίου Κωνσταντίνου Πλαγινού, βεκίλη τῆς πανευκλεοῦς δραγομα /9 νίας, καὶ εἰς τὴν παρρησίαν τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Φιλίππου Λαστίκ /10 Δεβιγουρού, ὡς ἐπιτροπικοῦ τοῦ πατρός του, γαλλικοῦ κονσόλου, ὑφ' οὗ /11 καὶ ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη μὲ γνώμην καὶ τοῦ μουσιου Φιλίππου Δε /12 βιγουρού ὅτι νὰ λάβῃ ὁ ἄρχων ἀγᾶς Γεώργιος Φραγγόπουλος /13 τὸ ὀσπίτιόν του κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑψηλοῦ πουργουρούλδου καὶ νὰ ὑπάγουν /14 οἱ προεστῶτες μὲ δύναμιν τῆς ἐξουσίας νὰ ριξοῦν τὸ δουβάρι /15 ὁποῦ ἔκτισεν ὁ Ἀνδρόνικος Παζαῖος ὡς κακῶς κτισμένον καὶ /16 νὰ ὑπόκειται ὁ Παζαῖος εἰς τὰ ἔξοδα κοινὰ καὶ μερικὰ ὁποῦ ἔτρε /17 ξαν εἰς αὐτὴν τὴν διαφοράν. Καὶ μὴν ἐμπορώντας νὰ δικαιολο /18 γηθῇ ὁ ρηθεὶς Παζαῖος, οὔτε νὰ ἀποφύγῃ τὴν εὐλογοφανῆ καὶ /19 δικαίαν ταύτην διαδικασίαν ἐπαρακάλεσεν ὁ ρηθεὶς ἐπιτροπὶ /20 κὸς τοῦ γαλλικοῦ κονσόλου μουσιου Φιλίππου Δεβιγουροῦ τὸν πανευ /20 γενέστατον ἄρχοντα ποστέλνικον, βεκίλην τῆς δραγομανίας, /21 ὁμοῦ μὲ τὸν ἄρχοντα ἀγᾶν νὰ ἀπεράσουν εἰς ἄλλον ὄντᾶν /22 διὰ νὰ ὁμιλήσῃ τάχα περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως καὶ οὕτως /23 ὁ sign(or) Δεβιγουροῦ ἐπροσκάλεσε τὴν πανευγενεΐαν του καὶ ἐμβῆκαν /24 εἰς τὸν ὄντᾶν διὰ νὰ τρατάρουν τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ /25 μεταξὺ ὁ Ἀνδρόνικος Παζαῖος μὲ τρόπον ληστρικὸν ἔφυγεν /24 ἀπὸ τὴν παρρησίαν τῶν κάτωθεν ὅλων ὑπογεγραμμένων /26 καὶ ἀπὸ τὸ κριτήριον τῆς ἐξουσίας. Διὸ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν /27 ἐγένετο ἡ παρὼν κατζηλλιερικὴ μαρτυρία βεβαιωμένη παρὰ /28 τῆς πανευγενείας του καὶ

* Πρβλ. τὴν ἀπὸ 20-8-1810 ἀπόφαση τοῦ δραγομάνου Θ. Ρίζου (ἀριθ. 31) καθὼς καὶ τὴν ἀπὸ 20-8-1810 ἐπιστολὴ τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν βεκίλη τζελεπῆ Κωστάκη γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση (ἀριθ. 32).

παρὰ τῶν παρευρεθέντων προεστώτων /29 καὶ ἐσφραγισμένον μὲ τὰς κοι-
νὰς σφραγίδας.

αωιθ' Αὐγούστου κι' Ναξία.

—[...] Bud de Lastic de Viguarousi grant te Cortutal di France à Naxie.

—Χρυσῆς Σομαρίπας σύνδικος Κάστρου.

—Ἱερώνυμος Μπαρότζης δημογέροντας.

—Γερμανὸς Σουμαρίπας γέροντας.

—Δημήτριος Κόκκος σύνδικος.

—Νικόλαος Μαυρομάτης σύνδικος.

—Νικόλαος Ἀτταλιώτης.

—Κωνσταντῖνος Μάτζης ὁ ἐκ Σίφνου.

—Σταυρανὸς Μιχαλίτζης.

—Πέτρος Μάτζας Μαυρογένης ὁ ἐκ Πάρου.

—Γεώργιος Βιτζαράς.

—Πέτρος Δελέντας.

—Λογοθέτης Τήνου Κωνσταντῖνος Καλαβριός.

—Ὁ οἰκονόμος Περιχώρων.

—Σκευοφύλαξ ὅλων τῶν χωρίων.

—Λογοθέτης Ἰάκωβος Παγκαλὸς ἐκ Ἰζίας.

—Τζαπατῆς Μπαρότζης ἀντιπρόεδρος κοινὸς Ναξίας καὶ σύνδικος
Κάστρου.

60

Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Συλλογή Δ. Κυριαζῆ, Κ. 24, Φ.8

Σαντορίνη, 6 Σεπτεμβρίου 1819

Ἀνθρωποκτονία

Τὴν ὑμετέραν περίβλεπτον εὐγένειαν δουλικῶς προσκυνοῦμεν.

Καὶ ἀναφέρομεν ταπεινῶς ὅτι εἰς τὰς εἰκοσιεννέα τοῦ παρελθόντος
Αὐγούστου εἰς τὰς τρεῖς ἡμισυ ὥρας τῆς πα /2 ρελθούσης ταύτης νυκτὸς
ἠκούσθη μία τροπονιὰ ὅπισθεν τῶν ὀσπιτίων τῶν κονσόλων Ντελεντάδων
/3 πλησίον καὶ Νικολάκη Ντελέντα, τῶν ὀσπιτίων, ὅπου εὕρισκόμενος ὁ
ὀσπιτονοικοκύρης οὗτος Νικολάκης /4 Ντελέντας, συντροφευμένος παρὰ
τοῦ κυρίου Γασπαράκη Ντελέντα, κονσόλου βρεττανικοῦ, ἤκουσαν τὴν τρο
/5 πονιὰν αὐτὴν καὶ ἀμέσως καὶ βρώμαν τοῦ παρουτίου καὶ ἔτρεξαν εὐθὺς
ἔξω ἀπὸ τὸ ὀσπίτιον καὶ μόνον /6 ὁ ρηθεὶς Γασπαράκης, κόνσολος, εἰς τὸν
δρόμον ἐβγαίνοντας κατὰ τὸ μέρος τοῦ κτυπήματος εὔρε βα /7 ρεμένον

κατὰ γῆς τὸν Γιοζαπάκην, υἱὸν τοῦ ρηθέντος Νικολάκη Ντελέντα, νέον ὄντα καὶ ἐλεύθερον, /8 τὸν ὁποῖον πιάνοντας ὁ αὐτὸς κόνσολος τὸν εἶπεν μόνον [...] Γιοζαπάκη. Ὁ δὲ βαρεμένος /9 αὐτὸς δὲν εἶπεν ἄλλον λόγον εἰς τὸν κόνσολον τοῦτον, παρὰ μόνον "πάρπα ἀποθαίνω" καὶ ἀμέσως /10 ἔτρεξαν εἰς ἰατροὺς καὶ ἱερεῖς καὶ ἐπρόφθασαν. Πλὴν δὲν ἔζησε περισσότερον ἀπὸ μισὴν ὥραν. /11 Ταῦτα καὶ ὁ κόνσολος οὗτος καὶ οἱ ἰατροὶ ἐμαρτύρησαν. Ἐκείνην τὴν νύκταν ἀμέσως ἔγραψαν /12 οἱ λατῖνοι σύνδικοι εἰς τὰ μέρη καὶ ἡμῶν τῶν ρωμαίων συνδίκων καὶ ἐσυνάχθημεν τὸ τα /13 χὺ εἰς Φυρά. Καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν ταξιτάρην μας, ἄνθρωπον τῆς εὐγενείας τῆς, ἐπήγαμεν ἐκεῖ εἰς /14 Ντελέντα τὸ ὀσπίτιον ὅπου ὁ νεκρὸς [...] καὶ ἀνοίγοντας οἱ ἰατροὶ ἔμπροσθεν τοῦ ζαμπίτου καὶ ἡ /15 μῶν τὰ ἀπόκρυφα μέρη τοῦ νεκροῦ, εἶδομεν τὰς πληγὰς ὅτι ἦτον μὲ [...] πολλὰ ὅλον /16 του τὸ ἀποκοῖλι μὲ πολλὰς κτυπηματίας καὶ τὰ μεργιά του καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὰ ἀπόκρυφα μέρη τῶν αἰ /17 δίων. Καὶ ἐφαίνετο τὸ τόλμημα ὡς οἱ ἰατροὶ ἔλεγον ὅτι εἶναι κάζο [...], ὁ δὲ φονεὺς δὲν ἐ /18 φάνη τελείως καὶ δὲν ἐπιάσθη καὶ ἦτον ἀπορία μεγάλη. Ἀμέσως δὲ ἡμεῖς ἐγράψαμεν πρὸς αὐτὴν /19 καὶ ἐξέκίνησεν ὁ ταξιτάρης μας νὰ ἔλθῃ αὐτόθι νὰ ἰδεῖται τὴν εὐγενείαν τῆς. Ἐξ ἐναντιότητος ὁ /20 μως τῶν καιρῶν ἐδοσκολεῖται ἕως τὴν σήμερον. Χθὲς δὲ πάλιν εἰς τὰς πέντε τοῦ ἡδὴ τρέ /21 χοντος Σεπτεμβρίου μηνὸς στέλλοντας εἰδῆσαι εἰς τὰ μέρη ὁ ταξιτάρης, ἐσυνάχθημεν εἰς Φυρά καὶ /22 εἶδομεν ὅπου εἶχεν πιασμένον καὶ εἰς τὰ σίδηρα βαλμένον τὸν Δημητράκη Δαχορόνια, υἱὸν Λουκά /24 κη Δαχορόνια, τῇ εἰδῆσει καὶ γνώμῃ τῶν προεστώτων λατίνων. Οἵτινες προεστώτες λατῖνοι /25 συναθροισθέντες μὲ ἡμᾶς τοὺς ρωμαίους ἐζητοῦσαν νὰ γίνῃ ἔρευνα ποῦ ἦτον οὗτος ὁ Δημητράκης /26 ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ ποῖοι ἦτον εἰς τὴν συντροφίαν του. Καὶ μαθόντες παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ὅτι /27 ἦτον εἰς Μεγαλοχωρίον εἰς ταῖς δύω ἡμισυ ὥραις τῆς νυκτὸς ἔφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐπῆγε εἰς Ἐμπο /28 ρεῖον καὶ ἐξέμεινεν εἰς τὸ σπίτι Πέρρου τινὸς πτωχοῦ λέγοντας ὅτι ἔφθασεν ἐκεῖ εἰς ταῖς πέντε ὦ /29 ραις τῆς νυκτὸς. Ἐφέραμεν οὖν ἡμεῖς τοὺς μεγαλοχωριανοὺς καὶ ἐμαρτύρησαν ὅτι ἐπῆγε εἰς τὸ χωρίον /30 τοῦτο μὲ τὴν μητέρα καὶ ἀδελφὴν του ὁ Δημητράκης οὗτος καὶ ἐκεῖ ἐδείπνησαν μαζὶ εἰς μιᾶς γυναι /31 κὸς ὀσπίτι ἐνωρὶς πρὶν νὰ ἀνάψουν φῶς καὶ μετὰ τὸν δεῖπνον ἐκίνησεν νὰ φύγῃ λέγον /32 τας ὅτι πηγαίνει εἰς τὸν Ἐμπορεῖον. Τὸν ἔλεγον ἐκεῖ οἱ συντροφίαις νὰ σταθῇ ὅτι εἶναι νύκτα καὶ /33 τὸ ταχὺ πηγαίνει ὁμοίως καὶ ἡ μητέρα του. Ἀλλ' αὐτὸς ἔφυγε ζητώντας τῆς μητρὸς του καὶ μίαν σκούφιαν /34 διὰ γγετζιλίχι. Ἀκόμη ἡ ἡμέρα ἔφεγγε καὶ εἰς μίαν ὥραν τῆς νυκτὸς, ἦτον δὲν ἦτον, ἀναχω /35 ρώντας αὐτὸς δὲν ἐπῆρεν κατὰ τὸν δρόμον τοῦ Ἐμπορείου ὅπου ἔλεγεν νὰ πάγῃ ἀλλ' ἐπῆρεν /36 εἰς τὸ ἐπάνω μέρος καθὼς τὸν εἶδαν γυναῖκες ὅπου ἦτον εἰς τὸν δρόμον ἔξω. Καὶ τὸ ὠμολόγησεν /37 καὶ ὁ ἴδιος λέγοντας ὅτι ἐπῆγε διὰ νὰ εὔρῃ τὸν δρόμον ὅπου ἤξευρεν (τὸ ὁποῖο τοῦτο /38 τοῦ ἐγίνετο περισσότερα δυσκολία καὶ δὲν ἔπρε-

πεν νὰ τὸ κάμη), λέγει μόνος του, ὅτι ἔφθασεν εἰς /39 τὸν Ἐμπορεῖον εἰς τὸ σπίτι τοῦ Πέρρου, ὡς εἴρηται, εἰς τὰς πέντε ὥρας τῆς νυκτὸς ὅπου τὸ διάστημα τοῦτο /40 εἶναι μισῆς ὥρας. Ἐκράξαμε λοιπόν τὸν Πέρρον καὶ ἐμμερτύρησεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἄλλος ὅπου /41 εὐρέθην ἐκεῖ κατὰ τύχην ξεμονάρης, Νικολὸς Βοθωνιάτης, ὅτι ὁ Δημητράκης οὗτος ἔφθασεν ἐκεῖ /42 μετὰ τὰ μεσάνυχτα ἰντζίρκα τρεῖς ὥρες νὰ ξημερώσῃ καὶ πηγαίνοντας ἐκεῖ ἐκτύπησεν /43 καὶ τὸν ἄνοιξαν λέγοντάς τον οἱ ἄνθρωποι τὸ καλὴν ἡμέραν καὶ αὐτὸς τοὺς εἶπεν τὸ καλὴν ἐσ /44 πέραν καὶ ὅτι εἶναι ἐνωρὶς ἀκόμη. Καὶ οὕτως ἐζήτησεν καὶ τὸν ἔδωσαν ροῦχα καὶ ἐπλάγια /45 σεν ἐκεῖ καὶ τὸ ταχὺ ἐσηκώθη καὶ ἔφυγεν. Ὅθεν ὅλοι ἡμεῖς κοινῶς ἐξετάζοντες ταῦτα καὶ /46 ἀκούοντες τοὺς λόγους τοῦ ἰδίου ὅτι εἶναι σύμφωνοι τελείως μὲ τὰς λοιπὰς μαρτυρίας, ἐγνωρίσθη ὅ /47 τι αὐτὸς εἶναι ὁ ἴδιος φονεὺς τοῦ πεφονευμένου Γιοζαπάκη τοῦ Ντελέντα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπαραδό /48 θη εἰς τὸν ἄνθρωπόν της Δημητράκη διὰ νὰ τὸν φέρῃ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς χεῖρας τῆς εὐγενείας /49 της διὰ νὰ πράξῃ ἐκεῖνο ὅπου γνωρίσει ὅτι εἰς τοιοῦτους ἀνήκει. Αὐτὸς ὅμως ἐδῶ φοβε /50 ρίζοντας ἡμᾶς κοινῶς καὶ ἰδίως ὁμοίως καὶ τὸν ἄνθρωπόν της λέγει ὅτι εἶναι κήνσολος σπα /51 νιόλος. Τὸ ὅποιον εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς ὡσαν ὅπου μήτε φερμάνι του μᾶς ἔδειξεν, μή /52 τε πουργιουλδί, οὔτε ἐφάνη διὰ κήνσολος, ἀλλὰ τὸν ἐμετρούσαμεν ἕως τώρα θάγιαν τῆς κρα /53 ταιᾶς βασιλείας. Οὕτως οὖν ἐξετάσαντες ἰδεάζομεν αὐτήν, μένοντες ὡς ὑποσημειούμε /54 θα. αὐιθ' Ὡς Σεπτεμβρίῳ στ', ἐν Σα- ντορίνῃ.

Τῆς πανευγενείας της,
δοῦλοι ταπεινοί,
προεστῶτες καὶ σύνδικοι ρωμαῖοι καὶ λατῖνοι.

61

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

9 Ὀκτωβρίου 1819

Ναυτοδάνειο

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπιστάτες Μυκόνου ὑγιαίνοντες εἴητε. Ἀνηνέχθη ἡμῖν ὅτι τῷ αὐιθ' ἔτει 15 Ἰουλίου /2 παρέλαβε ἐδῶ δάνεια δι' ὁμολογίας χίλια γρόσια ὁ ἐκ τῆς νήσου σας Ἰωάννης Πάμπαρης παρὰ τοῦ ζῶν /3 τος ἔτι τότε Κωστάκη Σουλουτζάρογλου ρίζιγα μαρίτιμα ἐπάνω εἰς τὸ καράβι του διὰ τὸ ταξίδιον τῆς Μάλτας /4 κατὰ τὴν τῆς ὁμολογίας διάλειψιν. Ὅστις κατευοδοθεὶς καὶ ἐπιστρέψας ἀβλαβῶς ἀπὸ τοῦ ταξιδίου ἐκείνου, χωρὶς /5 νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἀνωτέρω χίλια γρόσια τοῦ χρέους του, ἐξεκίνησε εἰς ἄλλο ταξίδιον ὅτε καὶ ναυαγήσας /6 ἀπώλετο τὸ καράβιον. Ὁ δὲ ὀφειλέτης

οὗτος Ἰωάννης Πάμπαρης, διαστρέφων ἤδη, οὐκ ἀποδίδωσι τοῖς γνησί /7
οἰς ἀδελφοῖς καὶ κληρονόμοις τοῦ μακαρίτου ἐκείνου δανειστοῦ τὰ χίλια
γρόσια αὐτὰ μετὰ τοῦ θαλασσίου καὶ /8 σιγούρου αὐτῶν διαφόρου, ἀλλὰ
προφασιζόμενος λέγει ὅτι εἰς τὸ ταξίδιον ἐκεῖνο τῆς Μάλτας ἐναυάγησε τὸ
/9 καράβι του. Διὸ καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας ἐξεδόθη ἤδη ἐκκλη-
σιαστικὸν συνοδικὸν ἐπιτίμιον, /10 τὸ ὁποῖον ἀφ' οὗ ἀναγνωσθῇ ἐπ' ἐκκλη-
σίας εἰς ἐπήκοον πάντων καὶ ἀναφανῇ διὰ μαρτυριῶν ἀξιο /11 πίστων ὅτι τὸ
καράβι τοῦ ρηθέντος Ἰωάννου Πάμπαρη δὲν ἐναυάγησεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ταξί-
διον /12 τῆς Μάλτας, ἀλλ' εἰς ἄλλο ταξίδιον, ἐπιτάττομεν ἀποτόμως τότε
ὕμιν τοῖς προεστῶσι καὶ ἐπὶ /13 στάταις νὰ καθυποβάλλητε τὸν διαληφθέντα
τοῦτον χρεώστην νὰ ἀποπληρώσῃ τὰ χίλια γρόσια /14 αὐτὰ μετὰ τοῦ διαφό-
ρου αὐτῶν πρὸς τὴν τιμιότητά σας διὰ νὰ τὰ ἀποστείλῃτε ἐδῶ πρὸς ἡμᾶς /15
διὰ τοῦ ἐτησίου ἀπεσταλμένου σας νὰ ἐγχειρισθῶσι τοῖς ἐδῶ γνησίοις κλη-
ρονόμοις τοῦ δανειστοῦ /16 καὶ νὰ παραλειφθῇ ἡ καθολικὴ ὁμολογία. Ἐ-
πειδὴ ἐὰν δὲν ἀποδώσῃ αὐτά καὶ δὲν σταλῶσιν, ὥς /17 εἴρηται, θέλει ἀπο-
σταλῇ ἐπίτηδες μουπασίρης διὰ τὸ ταχσίλι αὐτῶν καὶ πρόκειται εἰκαζομένη
ἡ /18 ἐπακολουθήσουσα αὐτῷ τότε ζημία καὶ ἀτιμία. Λοιπὸν συνεργήσατε
ἐπιμελῶς ὥστε νὰ βιάσητε /19 ἤδη αὐτὸν νὰ ἐξαφίκησῃ τὸ χρέος τοῦτο πρὸς
τελείαν ἀπαλλαγὴν καὶ ἡσυχίαν του. Οὕτω ἐπιτά /20 ττομεν ἀποτόμως καὶ
ἀπαιτοῦμεν ἀπόκρισιν διὰ κοινοῦ γράμματός σας ἐξ ἀποφάσεως.

Ἀθῆναι, 20 Ὀκτωβρίου 1819. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
—Νικόλαος Μουρούζης.

[Ὁπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίοις προεστῶσι καὶ ἐπιστάταις Μυκόνου ἡμετέροις προσφιλέσιν.
/2 Ὑγιῶς.

62*

Γ.Α.Κ. Ζερλέντου, Κ. 42, Φ. 163

Νάξος, 20 Ὀκτωβρίου 1819

Κῦρος "σουλφικοῦ" γράμματος

Νικόλαος Μουρούζης ἐπιβεβαιοῖ.

Ὁ Παρναξίας Ἱερόθεος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος αποφασιστικοῦ γράμματος φανερώνομεν ὅτι ἐπειδὴ
καὶ ἐπαρρησιάσθησαν ἔμπροσθεν /2 ἡμῶν τὰ ὀρφανὰ τοῦ ἀποθανόντος

* Πρβλ. ἀνωτέρω τὸ ἀριθ. 48 (16-7-1815) "ἀποδεικτικὸν γράμμα".

Φρατζέσκου τοῦ Χρουσοῦ, φανερώνοντας μετὰ θερμῶν δακρύων περὶ τοῦ /3 παπα-Ἐμμανουὴλ Σκουλουδάκη ὅτι δὲν παύει ἀπὸ τὸ νὰ καταγίνεται εἰς τὸ νὰ τὰ πηγαίνει ἀπὸ κριτήριον /4 ἕως κριτήριον ἐπὶ σκοπῶ διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὸ σουλφικὸν γράμμα ὅπου κατὰ τὸ 1815 ἔτος ἔγινεν ἐν /5 τῷ μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ παπα-Σκουλουδάκη καὶ τῆς ἀποθανούσης μητρός των Μαρούσας περὶ τοῦ χωραφίου τῆς Πλά /6 κας καθὼς καὶ ἤδη δὲν ἔλειψεν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος ποστελνίκου Πλα /7 γινοῦ, βεκίλη τῆς πανευκλεοῦς δραγομανίας τοῦ βασιλικοῦ στόλου, νὰ πηγαίνει καὶ εἰς τὸ κριτή /8 ριον τοῦ ἐνδοξοτάτου πεσκιρτζήμπαση τοῦ ζαμπίτου μας κινώντας ἀγωγὴν καὶ αὐθις περὶ τοῦ αὐτοῦ χωρα /9 φίου. Καὶ μετὸ νὰ ἀπεδείχθῃ τὸ αὐτὸ σουλφικὸν γράμμα κατὰ πάντα ἀληθές, ὄντας ὑπογεγραμ /10 μένον διὰ οἰκειάς του βουλῆς καὶ θελήσεως τοῦ αὐτοῦ παπα-Σκουλουδάκη, ἄνευ τινὸς βίας καὶ δυναστείας, /11 διὰ τοῦτο ἀπεβλήθη ὁ αὐτὸς παπα-Σκουλουδάκης τόσον ἀπὸ τὸν αὐτὸν ζαμπίτην μας, ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς /12 εὐγενεστάτους ἄρχοντας καὶ συντύχους τῆς Χώρας Ναξίας. Διότι τὰ σουλφικὰ ἔγγραφα ὅπου γίνονται εἰς κοινὰς /13 καὶ πρωτονοταρικὰς κατζελλαρίας ἔχουν καθ' ὅλους τοὺς νόμους κάθε κῦρος καὶ ἰσχύν. Ὅθεν κοινῇ /14 γνώμη καὶ φήμῃ ἀποφασίζομεν ὅτι τὸ αὐτὸ σουλφικὸν γράμμα νὰ μένῃ ἀμετάθετον καὶ ἀμετα /15 ποίητον αἰωνίως καὶ κληρονομικῶς καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν ἐξουσίαν ὁ οἰκθὲς παπα- /16 Σκουλουδάκης, μήτε ὁ πατήρ αὐτοῦ, οὔτε αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ, οὔτε τοὺς τῶν κατὰ διαδοχὴν κληρονόμων /17 αὐτοῦ, νὰ ἐνοχλήσουν εἰς τὸ παραμικρὸν τὰ αὐτὰ ὀρφανὰ περὶ τῆς αὐτῆς ταύτης ὑποθέσεως τοῦ αὐτοῦ χωρα /18 φίου, ἀλλὰ νὰ εἶναι πάντοτε εἰς τὸ εἰρηνικὸν καὶ ἀδιάσειστον ζάπτι των, νὰ τὸ κάμουν ὡς θέλουν καὶ βού /19 λονται. Ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ παπα-Ἐμμανουὴλ ἢ ὁ πατήρ του ἢ αἱ ἀδελφαὶ του ἢ ἄλλος τις τῶν /20 συγγενῶν του ἤθελεν καὶ αὐθις διὰ νὰ ζητήσουν τὸ αὐτὸ χωράφι μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ζημιώσουν ἀδίκως /21 καὶ παραλόγως τὰ αὐτὰ ὀρφανὰ, νὰ πληρώνουν οἱ αὐτοὶ ἐναντίοι τοὺς ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως μετὰ τὴν συμπεφω /22 νημένην ποινὴν καὶ κοντάναν ὅπου φανερώνει τὸ αὐτὸ σουλφικὸν τοὺς γράμμα εἰς τὸ μουτουπάκι τοῦ ὑψηλοτάτου καπου /23 δὰν πασᾶ ἐφένδη μας καὶ τὰ ὀρφανὰ νὰ μένουν ἀζημιώτα μέχρι ὀβολοῦ. Ὅθεν δεδώκαμεν τὸ παρὸν ἀποφασί /24 στικὸν γράμμα, ὑπογεγραμμένον διὰ τῆς ιδιόχειρός μας ὑπογραφῆς πρὸς ἐνδειξιν ἀληθείας.

Ναξία 1819 Ὀκτωβρίου 20.

- Ἱερώνυμος Μπαρότζης δημογέροντας.
- Γερμανὸς Σουμαρίπας.
- Τζαπαντῆς Μπαρότζης κανγκελλάριος καὶ σύντυχος.
- Χρυσῆς Σουμαρίπας σύντυχος.
- Χρυσῆς Σουμαρίπας.
- Δημήτριος Κόκκος σύντυχος.

- Νικόλαος Μαυρομάτης σύντυχος.
- Μιχελῆς Ταμιράλης.
- Σταματέλος Μπάφος.
- Σταυριανὸς Μιχαλιτζῆς.
- Ἰωάννης Χ[.....] ἐπίτροπος.
- Δημήτριος Λάσκαρης δημογέροντας.
- Κωνσταντῖνος [....] δημογέροντας.
- Ἰάκωβος Κόκκος Δημητρίου δημογέρονδας.
- Τζαννῆς Σαραντινός.
- Χατζηνικόλαος Χάμπας.
- Νικόλαος Λάντρος.
- Στυλιανὸς Πιταράκης.
- Ἰωάννης Χάμπας ποτὲ Ἀθανασίου.
- Παναγιώτης Φλάμπουρας.
- Ὁ πρωτονοτάριος Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

63

10 Νοεμβρίου 1819

Δικαίωμα προτιμήσεως καὶ διεκδίκηση μύλου

Τιμιώτατοι προεστῶται καὶ ἐπιστάται τῆς νήσου Μυκόνου ὑγιαίνοντες εἴητε ἐν εὐημερίᾳ. /2 Ἡ Αἰκατερίνα, χήρα τοῦ ποτὲ Γεωργίου Κανισκά, ἀνήγγειλεν ἡμῖν δεινοπαθῶς ὅτι δύο /3 χωράφια τοῦ ἀνδρός της, κείμενα εἰς τὸν Γλάστρον, ἐπωλήθησαν διὰ γρόσια ἑπτακόσια /4 πρὸς τὴν μητέρα του Μανδαλίαν Βαλέτα ἐνῶ ἦσαν πολλὰ μεγαλυτέρας τιμῆς καὶ ὅτι /5 ἐπειδὴ ἔχει υἱὸν ἐκ τοῦ ἀνδρός της νὰ προτιμᾶται ὁ υἱὸς εἰς τὴν ἀγοράν. Ζητεῖ ἐπομένως νὰ /6 δώσῃ τὰ ἑπτακόσια γρόσια καὶ νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν της τὰ πωληθέντα δύο χωράφια. Ὅθεν /7 γράφοντες ἤδη προστάζομεν ὑμῖν τοῖς προεστῶσιν ὅπως μετακαλεσάμενοι τὴν ρηθεῖσαν Μανδα /8 λίαν Βαλέτα καθυποβάλλετε αὐτὴν νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ρηθέντα /9 δύο χωράφια εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς διαληφθείσης χήρας Κανίσκας καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐξοικονομῇ /10 σετε καὶ τελειώσητε [.....] αὐτὴν τὴν διαφορὰν χωρὶς νὰ προσγεννηθῇ εἰς τὸ ἐξῆς ἀγωγή /11 ἢ βλάβην κοινὴν καὶ μερικὴν. Ταῦτα οὕτως εἰδότες ποιήσατε κατὰ τὰ ἐκτεθέντα καὶ ὑγιαί /12 νοιτε εὐτυχῶς.

αωιθ' Νοεμβρίῳ ι'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Νικόλαος Μουρούζης.

[Υστερόγραφο]

Μετὰ δὲ τοῖς ἀνωτέρω ἡ χήρα Κανισκᾶ προσκλαίεται ὅτι ἓνα μύλον τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός της /2 κατακρατεῖ ἡ Μανδαλίνα Βαλέτα. Ὅθεν καὶ περὶ τούτου θέλετε κάμη τὰς ἀναγκαίας ἐξετάσεις /3 καὶ ἀποδειχθέντος εἰς ὅποιον ἀνήκει λόγῳ δικαίου ὁ μύλος νὰ δίδωται εἰς τὸν δικαιούμενον χωρὶς /4 νὰ ἐπακολουθήσῃ νέα ἀγωγή. Περὶ τούτου ὥστε νὰ μείνῃ ἡ χήρα Κανισκᾶ εὐχαριστημένη.

—Νικόλαος Μουρούζης.

[Ὅπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίοις προεστῶσι καὶ ἐπιστάταις τῆς νήσου Μυκόνου, ἡμετέροις /2 προσφιλέσιν. Ὑγιῶς.

64

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

15 Ἀπριλίου 1820

Κληρονομικὴ διαφορά

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπιστάταις τοῦ κοινοῦ τῆς νήσου Μυκόνου ὑγιαίνοντες εἴητε. Ἀνηνέχθη ἡμῖν ὅτι ἀπο /2 θανούσης τῆς Ἰακωμίνας, θυγατρὸς τῆς Ἑλένης τοῦ Πογιατζῆ, ἐπὶ νομίμῳ καὶ κανονικῇ διαθήκῃ καὶ διαθε /3 μένης τὸ ὁσπίτιον αὐτῆς εἰς τὸν τμηώτατον καὶ ἡμέτερον σιὸρ Λεοναρδάκην Βαλέτα εἰς τὸ νὰ τὸ παραλάβῃ /4 καὶ νὰ τὸ πωλήσῃ διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς τὰ διακόσια εἴκοσι γρόσια, ἅπερ ἡ ρηθεῖσα ἐχρεώσθη αὐτῷ, κατε /5 ξανέστησαν ἤδη οἱ συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι αὐτῆς καὶ ἰδιοποιησάμενοι, παρὰ τὴν ἔννοιαν τῆς διαθήκης, /6 τὸ ὁσπίτιον τοῦτο, ζητοῦσι νὰ ἀδικήσωσι προφανῶς τὸν ρηθέντα σιὸρ Λεοναρδάκην. Ὅπερ ἡμεῖς μὴ ἀνεχόμενοι, γράφομεν ἤδη καὶ ἐπιτάττομεν ἀποτόμως ὑμῖν τοῖς προεστῶσι καὶ ἐπιστάταις ἵνα μετακα /8 λεσάμενοι τοὺς ρηθέντας συγγενεῖς καὶ κληρονόμους τῆς ἀποθανούσης Ἰακωμένας καὶ ἐμφανίσαν /9 τες αὐτοῖς τὴν καθολικὴν διαθήκην καθυποβάλλετε αὐτοὺς, ἐκόντας ἄκοντας, νὰ παραχωρήσω /10 σι τὸ ὁσπίτιον ἐκεῖνο, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς διαθήκης, εἰς τὸν σιὸρ Λεοναρδάκην Βαλέτα εἰς τὸ νὰ πω /11 λήσῃ αὐτὸ καὶ παραλαβὼν τὰ δάνεια γρόσια τοῦ μετὰ τῶν δεδουλευμένων διαφόρων αὐτῶν, πα /12 ραδώσῃ τὰ ἐπὶ πλεόν πρὸς οὓς σημειοῖ ἡ διαθήκη. Ὅθεν προσέξατε ἀκριβῶς ἵνα μὴ ἀμελήσαν /13 τες ἢ ἀδιαφορήσαντες ἐκ πάθους ἢ προσωποληψίας, παραδράμητε τὰ ἐπιταττόμενα /14 ὅτι, ἐὰν ἐκ δευτέρου ἤθελεν ἀναφανῇ περὶ τούτου ἀγωγή πρὸς ἡμᾶς, ὅχι μόνον θέλουσι παιδευθῇ /15 βαρέως οἱ ρηθέντες συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι τῆς ἀποθανούσης, ὡς φιλόδικοι καὶ παραβάται /16 τῆς τοι-

αύτης κανονικῆς διαθήκης, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς θέλετε μείνη ἀναπολόγητοι, ἐπι-
τιμώμενοι /17 διὰ τὴν ἀνικανότητά σας. Λοιπὸν ταῦτα οὕτως εἰδότες, ποιή-
σατε κατὰ τὰ ἐπιταττόμενα, ἵν' /18 ὑγιαίνοιτε.

αωκ' Ἀπριλίου ιε'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Νικόλαος Μουρούζης.

[Ὅπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίοις προεστῶσι καὶ ἐπιστάταις τοῦ κοινοῦ τῆς νήσου Μυκόνου
/2 ἡμετέροις προσφιλέσιν. Ὑγιῶς.

65*

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

19 Ἰουνίου 1820

Κληρονομικὸ δικαίωμα ἐπιζώντος συζύγου

Τιμιώτατοι, ὃ τε ταξιδάρης καὶ οἱ προεστώτες καὶ ἐπιστάτες τῆς νήσου
Μυκόνου, ὑγιαίνοντες εἴητε. /2 Ἐνεφανίσθη ἡμῖν ἐνυπόγραφος σετέντζα
τῶν ἐξ ὀφικίου πέρουσι διορισθέντων τιμιώτατων θεωρητῶν /3 καὶ δια-
κριτῶν τῆς διαφορᾶς, ἣν ἔχει ὁ σιὸρ Ἰερώνυμος Κορίνθιος μετὰ τοῦ σιὸρ
Νικολοῦ Ἀνδριο /4 πούλου περὶ τῆς καταληφθείσης περιουσίας τῆς προα-
ποθανούσης Ἀννουσῶ, συζύγου μὲν τοῦ Κορίνθιου, /5 αὐταδέλφης δὲ τοῦ
Ἀνδριοπούλου. Καὶ ἐπειδὴ ἀρχαία συνήθεια καὶ τοπικὸς νόμος ἐπικρατεῖ
ὅτε θάτερος /6 τοῦ ἀνδρογύνου ἅπαις ἐκμετρήσει τὸ ζῆν, παραχωρεῖται
μὲν εἰς τὸν ζῶντα ἡ ἐξουσίασις καὶ ἐπικαρπία /7 τῆς ἀκινήτου περιουσίας
τοῦ τετελευκότος, ἄχρις οὗ διαμένει ἄγαμος, μεταφέρεται δὲ ἅπασα ἡ /8
παντὸς εἵδους κινητὴ περιουσία εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς. Καθ' ἣν
ἐξακριβώσιν ἐποιήσαντο /9 οἱ ρηθέντες θεωρηταί. Διὰ τοῦτο ἐπιθεμελιού-
μενοι καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐκείνων ἐξακριβώ /10 σει, γράφομεν ἤδη καὶ
ἀποτόμως ἐπιτάττομεν ὑμῖν ἵνα μετακαλεσάμενοι τὸν ρηθέντα σιὸρ /11
Νικόλαον Ἀνδριόπουλον καθυποβάλλητε μὲν αὐτὸν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν
ἐπ' ἀδελφῇ γαμ /12 βρὸν αὐτοῦ σιὸρ Κορίνθιον τὴν ἐπικαρπίαν τῆς ἀκινή-
του περιουσίας τῆς ἀποθανούσης συζύγου /13 αὐτοῦ ἄχρις οὗ διαμένει
ὕπὸ τὸν γάμον ἐκείνης χηρεύων, καθυποβάλλητε δὲ καὶ ἐκεῖνον /14 νὰ πα-
ραχωρήσῃ παραχρῆμα εἰς τὸν Ἀνδριόπουλον ἅπασαν τὴν παντὸς εἵδους
κινητὴν /15 περιουσίαν τῆς ἀποθανούσης αὐταδέλφης του κατὰ τοὺς ἐπι-

* Ἀπόσπασμα τῆς ἀποφάσεως ἔχει δημοσιευθῇ ἀπὸ τὸν Δ. Γκίνη (Περίγραμμα, ἐνθ' ἀν., ἀριθ. 691, σ. 285).

κρατουῦντας τοπικοὺς νόμους, ἀποδίδων /16 καὶ τὰ ψυχικὰ ἔξοδα τῆς ἀποθανούσης ἐν ὧσιν καιρῷ νέμεται τὴν ἐπικαρπίαν. Ὅταν ὁμως /17 ἤθελεν ἔλθῃ εἰς κοινωνίαν δευτέρου γάμου, τότε γενικῶς ἅπασα ἡ ρηθεῖσα ἀκίνητος περιου /18 σία νὰ περιέλθῃ ἀνελλιπῶς εἰς τὸν Ἀνδριόπουλον, ἐξαίρουμένων τῶν ὧσιν ἀποδεδειγμένων /19 νομίμων ἐξόδων ὁ σιὸρ Κορίνθιος ἔκαμεν εἰς οἰκοδομὴν τινὰ ἐκ θεμελίων, καὶ τῶν εἰς ἰατροὺς /20 ἐξόδων τῆς χρονικῆς νόσου τῆς ἀποθανούσης, χωρὶς νὰ δικαιούται εἰς ὅσα ἐξόδευσεν εἰς με /21 ρεμέτια διὰ τὴν ἣν ἐνέμετο ἐπικαρπίαν. Οὕτως ἐπιτάττομεν καὶ προσέξατε ἀκριβῶς /22 ἵνα μὴ ποιήσητε ἄλλως προσωποληπτοῦντες ὅτι θέλετε μείνῃ ἀναπολόγητοι. Ὅστις ὁμως /23 ἐκατέρων τῶν διαφορομένων μερῶν τούτων διαστρέφῃ ἤθελεν φανῇ παρήκοος καὶ ἀπειθής, /24 ὁ τοιοῦτος ἅς ἐμφανισθῇ ἡμῖν διὰ κοινῆς ἐνσφραγίστου ἀναφορᾶς σας, διὰ νὰ παιδεύσωμεν κατὰ τὸ /25 δέον τὴν κακοήθειαν αὐτοῦ ὡς ἀνόμως παραλύειν ἐπιχειροῦντος τοὺς κοινούς δεσποτικούς νόμους /26 τοῦ τόπου σας. Οὕτω λοιπὸν ἐξ ἀποφάσεως ποιήσαντες, ὑγιαίνετε. αὐχ' ὦ Ἰουνίου ιθ'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,
—Νικόλαος Μουρούζης.

[Ὁπισθόγραμμα]
Τοῖς τιμίσι, τῷ τε ταξιάρχῃ καὶ προεστίσι καὶ ἐπιστάταις τῆς νήσου
/2 Μυκόνου, ἡμετέροις προσφιλέσιν. Ἰγίως.

66

Γ.Α.Κ., Ζερλέντου, Κ.42, Φ.163

3 Ἰουλίου 1820

Πώληση "μιᾶς ὥρας νεροῦ"

Νικόλαος Μουρούζης ἐπιβεβαιοῖ.

Ἐπειδὴ περ νὰ ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατῇ ἀρχαία τοπικὴ ἔννομος συνήθεια καὶ νόμος ἀμετάτρε /2 πτος ὅτι ὅσα γράμματα ἤθελον γίνωνται, ἤγουν προικοσύμφωνα, πωλήσεις, ἀλλαγὰι καὶ /3 λοιπὰ ἄλλα γράμματα (ἐκτὸς μόνον ὁμολογιῶν) νὰ γράφονται εἰς κοινὰς καγκελλαρίας καὶ εἰς /4 πρωτονοταρικὰς διὰ νὰ ἔχουν κάθε κῦρος καὶ ἰσχύν. Διὰ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη ἦτον καὶ ἡ πώλησις /5 ὅπου ἔκαμεν ἡ ἀρχόντισσα Κρεββατοῦ κυρία Αἰκατερινάκι πρὸς τὸν εὐγενέστατον σινιὸρ Φραντζέ /6 σκον Σουμαρίπαν, κόνσολον τῆς σεμνοτάτης τοῦ βασιλέως Ὀλλάντας, διὰ τῆς μιᾶς ὥρας τὸ νερὸν /7 ὅπου τοῦ ἐπώλησεν ἀπὸ τὸ περιβόλι τοῦ ἀφεντικοῦ, νὰ γένῃ εἰς

κοινήν καγκελλαρίαν τοῦ τόπου /8 διὰ νὰ εἶναι γνωστὴ κοινῶς εἰς ὅλους. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὴν ἔγραψε μόνη της, ὡς παράλογος /9 οὕσα, ἀποφασίζομεν κοινῇ γνώμῃ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὰ τοπικά μας ἔθιμα, /10 ὅτι ἡ αὐτὴ πώλησις τῆς μιᾶς ὥρας τοῦ νεροῦ νὰ εἶναι ἄκυρος καὶ ὡς χάρτης ἄγραφος νὰ /11 λογίζεται καὶ τὸ αὐτὸ νερὸν τῆς μιᾶς ὥρας νὰ μένη ὑπὸ τὴν ἀναφαίρετον δεσποτείαν τῆς /12 ἀρχοντοπούλας τῆς αὐτῆς ἀρχοντίσσης Κρεββατοῦς, ὡς δικαίωμα τοῦ περιβολίου της τοῦ ἀφεν /13 τικοῦ. Οὕτως ἀποφαινόμεθα κατὰ τὸ δίκαιον διὸ καὶ ὑπογραφόμεθα. 1820 Ἰουλίου 3.

—Ἰάκωβος Σουμαρίπας σύντυχος.

—Μιχαὴλ Μαρχοπολίτης ἔφορος ὅλων τῶν χωρίων Ναξίας.

—Πέντρος Βιτζαρᾶς σύντυχος.

—Βαρθολομαῖος Βιτζαρᾶς.

—Δημήτριος Κόκκος σύνδυχος.

—Νικόλαος Μαυρομάτης κοινὸς καγκελλάριος.

—Μιχελῆς Δαμιράλης σύντυγχος.

—Σταματέλος Μπάκος.

—Νικόλας Μαυρομάτης.

—Ἰωάννης Χαριστάτος ποτὲ [.....].

—Δημήτριος Πάλτης.

—Τζουάνης Σαρακηνός.

—Ἰάκωβος [...].ιστας Δημητρίου.

—Γερμανὸς Σουμαρίπας.

—Νικόλαος Λάντρος.

—Τζαπατῆς Μπαρότζης κανγκελλάριος.

—Νικόλαος Χάμπης.

—Δημήτριος Λάσκαρης.

—Ὁ πρωτονοτάριος τῆς χώρας Ναξίας Κωνσταντῖνος Κόκκος γέγραφα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Βιαία προσαγωγή τοῦ ἐναγομένου ἐνώπιον τοῦ δραγομάνου

Τίμιοι προεστῶται καὶ ἐπιστάται καὶ ὁ ταχσιλδιάρης τῆς νήσου Μυκόνου, εἴητε ὑγιαῖνον /2 τες ἐν εὐημερίᾳ. Ἄμα ὅπου λάβητε τὴν παροῦσαν μας ἐπιτακτικὴν προσταγὴν /3 νὰ κάμητε μετέπεμπον ἐν τῇ κοινῇ ὑμῶν καντζηλλαρίᾳ τὸν Νικόλαον /4 Σολωμὸν καὶ νὰ τὸν φέρητε μαζί σας

ένταῦθα πρὸς ἡμᾶς, ἐπειδὴ /5 καὶ ἐνάγεται. Οὕτω ποιήσατε ὡς προστάξε-
σθε καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσε /6 ὡς, ἵν' ὑγιαίνοιτε.

αωκ'ῶ Σεπτεμβρίῳ [...].

Ἀπὸ Νάξου.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Νικόλαος Μουρούζης.

68

Γ.Α.Κ., Ἀρχεῖον Μυκόνου, Φ. 140

28 Ἰανουαρίου 1821

Ἀνάθεση ἐπιλύσεως διαφορᾶς στοὺς προεστῶτες τῆς Μυκόνου

Τίμιοι προεστῶτες καὶ ἐπιστάτες Μυκόνου, ὑγιαίνοντες εἴητε ἐν εὐημε-
ρίᾳ. Ἐπειδὴ ὁ ένταῦθα Σκυλίτζης /2 Καλόγνωμος ἔχει διαφορὰν τινὰ μετὰ
τοῦ αὐτόσε πατριώτου σας Δομένικου Πάτη καὶ ἀποστέλλεται /3 ἀντ'
αὐτοῦ ἐπιτροπικός ὁ ἐπιφέρων τὸ παρὸν μας Νικόλαος Κανάκης, διὰ
τοῦτο γράφοντες καὶ ἡ /4 μεις ἐντελλόμεθα ὅπως μετακαλεσάμενοι τὸν
διαληφθέντα Δομένικον θεωρήσῃτε ἐν φόβῳ /5 Θεοῦ καὶ καθαρῶ συνειδῶτι
τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰν. Καὶ εἰ μὲν φανῇ ἔνοχος εἰς /6 ὅσα ἐγκαλεῖται
ὑποχρεώσῃτε αὐτὸν ἵνα συμβιβασθῇ μετὰ τοῦ ρηθέντος ἐπιτρόπου Νικο-
λάου /7 Κανάκη. Ἄν ὅμως ἀπειθήσας παρακούσῃ ὁ διαληφθεὶς Δομένικος
Πάτης, νὰ ἐμποδισθῇ /8 εἰς τὴν αὐτόσε παρ' ὑμῶν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν
νὰ ἀπέλθῃ ἀλλαχοῦ ἕως δευτέρας μας /9 ἐπιταγῆς. Προσέξατε τοίνυν
καλῶς μὴ φιλοπροσωποῦντες δώσῃτε τὸ ἐλεύθερον εἰς αὐτὸν /10 διὰ νὰ
ἀπέλθῃ, καθ' ὅτι ἐκζητηθήσεται παρ' ὑμῶν καὶ ὑποκείσεσθε ζημίαν οὐ τὴν
τυχοῦ /11 σαν. Ὅθεν ποιήσατε κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἵνα εὐτυχοῦντες ὑγιαί-
νοιτε.

αωκ'ᾶ Ἰανουαρίου κζ'. Ἀπὸ διβανχανέ.

Τῆς τιμιότητός σας ὅλως,

—Νικόλαος Μουρούζης.

[Ὁπισθόγραμμα]

Τοῖς τιμίσις προεστῶσι καὶ ἐπιστάταις Μυκόνου ἡμῖν προσφι /2 λεστά-
τοις. Ὑγιῶς.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΩΝ, ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ*

ἀβιάστως 39-39α

ἀβλαβῶς 61

ἀγανακτῶ 23

ἀγᾶς, ὁ 3, 17, 31, 32, 34, 45, 47-47α, 48, 56, 59

ἀγορά, ἡ 38, 40, 48, 63

ἀγοράζω, ἀγοράζομαι 41, 53-53α

ἀγοραστής, ὁ 41

ἀγραφος χάρτης, ὁ 66 βλ. και χάρτης

ἀγωγή, ἡ 16-16α, 25, 30, 39-39α, 43, 47-47α, 59, 62, 63, 64

— δευτέρα, ἐκ δευτέρου 54, 64

ἄδεια, ἡ 5, 10, 16-16α, 25, 29, 37, 38, 40, 68

— ἔγγραφος 38, 39-39α, 51-51α

ἀδιάσειστον ζάπτι, τό 62 βλ. και ζάπτι

ἀδελφός, ἡ 5, 7, 9-9α, 12, 15, 16-16α, 32, 33, 35, 36, 37, 44-44α, 45, 60, 61, 62, 65

— γνήσιος 61

ἀδιάτακτος, ὄν 37 βλ. και περιουσία

ἀδιαφορία, ἡ 25

ἀδιαφορῶ 64

ἄδικος, ἡ, ὄν 25

ἀδίκως 31, 33, 42, 44-44α, 62

ἀδικῶ, ἀδικουῖμαι 9-9α, 12, 31, 36, 44-44α, 64

ἄζημίωτος, ὄν 62

ἀθετῶ 5

αἰγιαλός, ὁ 30

αἵρετοκριτής, ὁ 53-53α

αἵρετός, ὄν 5, 16-16α, 39-39α, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α

αἰτία, ἡ 22

αἰωνίως 16-16α, 53-53α, 62

ἀκαταζήτητος, ὄν 35, 37, 46, 49

ἀκίνητος, ὄν 25, 26, 37

— περιουσία 36, 45, 50-50α- 50β, 65 βλ. και περιουσία

ἀκρίβεια, ἡ 5, 35, 43

ἀκριβής, ἐς 23, 43, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α

ἀκριβῶς 9-9α, 15, 16-16α, 18, 19, 21-21α, 23, 29, 32, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44-44α, 47-47α, 51-51α, 53-53α, 57, 64, 65

ἀκροασις, ἡ 47-47α

ἀκρόος, ὄν 26, 31, 38, 66

ἄκων, αὐσα, ὄν 22, 64

ἀλ(μ)πίτρος, ὁ 16-16α, 37, 50-50α-50β, 51-51α, 52

ἀλήθεια, ἡ 35, 57, 61, 62 βλ. και συνάζω τὴν ἀλήθεια

ἀλικοτίζω (ἀπὸ τὸ τουρκ. alikoymak' συγκρατῶ, ἐμποδίζω, στερῶ, φυλακίζω) 4

ἀλικότισις, ἡ (ἀπὸ τὸ τουρκ. alikonulma' κράτηση, συγκράτηση, ἀπαγόρευση, φυλάκιση) 47-47α

ἀλλαγή, ἡ 31, 32, 66

ἀλλαξία, ἡ 31, 34

ἄμανέτι, ἐμανέτι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. emanet' ἐνέχυρο) 12, 58 βλ. και ἐνέχυρον

ἀμέλεια, ἡ 28, 56

ἀμελῶ 25, 64

ἀμετάθετος, ὄν 38

— ἀπόφασις 16-16α, 39-39α, 50-50α-50β

* Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὰ κείμενα.

- διανομή καὶ ξεμοίρασις 38
— σουλφικὸν γράμμα 62
ἀμεταθέτως 24–24α, 27, 28
ἀμεταποίητος, ὄν 62
ἀμετάτρεπτος, ὄν 38, 39–39α, 50–50α–50β, 51–51α, 66
ἀμέτοχος, ὄν 37
— περιουσίας 26
— χρέους 46
ἀμοιβαίως 46
ἀμπελουργός, ὁ 54
ἀναβάλλω 23, 28
ἀναβολή, ἡ 17, 21–21α, 28, 29
ἀναγγέλλω 26, 30, 31, 63
ἀναγκαῖος, α, ὄν
— ἐξετάσεις 63
— πρόβλεψις 20
— τῆς τροφῆς 40
ἀναδέχομαι βάρος 57 βλ. καὶ βάρος
ἀναθεωρῶ, ἀναθεωροῦμαι 34
ἀναίρεσις, ἡ 22
ἀναιρῶ 43, 48, 51–51α, 62
ἀνακαινίζω 44–44α
ἀνακάλυψις, ἡ
— ἀληθείας 61
— δικαίου 41
ἀνακρίνω κατὰ Θεόν 16–16α
ἀνάκτησις ὑγείας, ἡ 54
ἀναντιρρήτως 34
ἀναντιστάτως 25
ἀναπολόγητος, ὄν 18, 64, 65
ἀναπόσπαστος, ὄν
— ἐξουσία 53–53α
— κτῆμα 43
ἀνάπτυξις, ἡ 57
ἀναπτύσσω 57
ἀναριθμοῦμαι 51–51α
ἀνάρμοστος, ὄν 15
ἀνατρέπω 10
ἀνατροφή, ἡ 26
ἀναφαίνομαι 26, 43, 61, 64
ἀναφαίρετος, ὄν 42, 43, 44–44α, 53–53α, 66
ἀναφέρω 20, 21–21α, 30, 43
ἀναφορά, ἡ 9
— ἀποκριτική 54
— βεβαιωμένη 17
— ἐνσφράγιστος 31, 65
— ἐνυπόγραφος 17
— κοινή 13, 18, 31, 65
ἀναχώρησις, ἡ 62
ἀναχωρῶ 29
ἀνδρικός, ὄν 53–53α βλ. καὶ γένος
ἀνδρόγυνον, τό 65
ἀνελλιπής, ἐς 48, 50–50α–50β, 52 βλ. καὶ λαμβάνω σῶα καὶ ἀνελλιπῇ
ἀνελλιπῶς 14, 21–21α, 28, 58, 65
ἀνενόχλητος, η, ὄν 27, 41
ἀνενοχλήτως 25
ἄνεσις, ἡ 54
ἀνεύθυνος, ὄν 54
ἀνέχομαι 20, 28, 64
ἀνίκεστος, ὄν 54
ἀνίκητος 31, 60, 63
ἀνὴρ, ὁ 26, 34, 40, 43, 63
ἀνθρώπος τοῦ δραγομάνου, ὁ 4, 14, 60 (ὑπάλληλος τοῦ δραγομάνου μὲ περιορισμένες ἀρμοδιότητες χρησιμοποιούμενος κυρίως ὡς ἀγγελιοφόρος. Βλ. Β. Σφυρόερα, Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου, ἐνθ. ἀν., σ. 57)
ἀνικανότης, ἡ 64
ἀνίσχυρος, η, ὄν 15
ἀνόμοιος κατὰ τὸ δίκαιον, ὁ 43
ἀνόμως 65
ἀνοχή, ἡ 30
ἀντιγράφω 14, 17, 44–44α, 47, 48
ἀντιδιαφέρομαι, ἀντιδιαφερόμενος 57
ἀντιλογία, ἡ 23, 39–39α, 50–50α–50β, 51–51α, 53–53α
ἀντιπράττω 25, 39–39α
ἀντίστασις, ἡ 39–39α, 50–50α–50β
ἀντιστέκομαι 10
ἀντιτείνω 25
ἀνυπερθέτως 28
ἀνύποιστος, ὄν 54
ἀνυπολόγιστος, ὄν 54

άνωφελής, ἐς 54
 άνωφελώς 17
 άξιόπιστος, η, ον
 — μαρτυρία 61 βλ. και μαρτυρία
 — μάρτυς 2, 16-16α, 35, 37, 45
 βλ. και μάρτυς
 άξιω 57
 άπαγόρευσις, ή 26
 άπαγορεύω 26
 άπάδω 54
 άπαθώς 24-24α, 27, 28
 άπαις, ό 65
 άπαιτῶ 25, 46, 61
 άπαλλαγή, ή 61
 άπαραβάτως 10
 άπαραλλάκτος, ον 43, 59
 άπαραλλάκτως 11, 56
 άπαρασάλευτος, η, ον 5, 15, 33
 άπαρατρέπτος, ον 15, 33
 άπαρετῶ 2
 άπάτη, ή 43
 άπατῶ 29
 άπειθεία, ή 17
 εἰς παιδείαν τῆς άπειθείας 18, 23, 30
 άπειθής, ἐς 6, 65
 άπειθῶ 68
 άπέρχομαι 68
 άπεσταλμένος ἐτήσιος, ό 61
 άπλήρωτος, ον 50-50α-50β
 άποβάλλω, άποβάλλομαι 25, 43, 62
 άποδεικνύω, άποδεικνύομαι 26, 31,
 32, 37, 38, 39-39α, 53-53α, 63, 65
 άποδεικτικός, ή, όν
 — γράμμα 43, 48
 άπόδειξις, ή 53-53α
 άποδέχομαι 32
 άποδημῶ 54
 άποδίδω 23, 61, 65
 άπόδοσις, ή 28
 άποκαθιστῶ
 — δίκαιον 36, 57, 44-44α
 — επίτροπον 58
 άποκομίζω 29
 άποκοῖλι, τό 60

άποκοπτής κοινός, ό 51-51α βλ. και
 κοινός
 άποκρίνομαι 25, 35, 37, 39-39α,
 47-47α, 54, 58
 άπόκρισις, ή 3, 22, 29, 61
 — έκθετική τῶν αἰτίων 25
 άποκριτικός, ή, όν 54 βλ. και άναφορά
 άπόκρυφα μέρη τοῦ νεκροῦ, τά 60
 άπόλλυμι 61
 άπολογουῖμαι 22
 άποξενώνω, άποξενώνομαι από κληρο-
 νομία 25, 26
 άποπερατώνομαι 36, 44-44α
 άποπληρώνω 25, 51-51α, 61
 άποπλήρωσις, ή 23, 48, 51-51α
 άποσπῶ 13, 53-53α
 άποτείνομαι 18
 άποτομῶς 61, 64, 65
 άποφαίνομαι 25, 38, 39-39α, 43,
 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 66
 άποφασίζω, άποφασίζομαι 1, 5, 10, 18,
 23, 24-24α, 37, 39-39α, 40, 41, 42,
 47-47α, 48, 50-50α-50β, 51-51α,
 53-53α, 59, 62, 66
 άπόφασις, ή 3, 4, 5, 6, 8, 9-9α, 10,
 12, 15, 16-16α, 17, 18, 19, 20, 23,
 24-24α, 25, 26, 28, 29, 30, 33, 34,
 36, 37, 38, 39-39α, 40, 41, 43,
 44-44α, 50-50α-50β, 51-51α
 — βεβαιωμένη, επιβεβαιωμένη 40,
 41, 42, 43
 — δικαία 34
 — έγγραφος 34
 — προγινόμενες 41
 άποφασιστικός, ή, όν, 10, 13, 62
 — γράμμα 10, 11, 62 βλ. και
 γράμμα
 — προσταγή 13, 17 βλ. και προστα-
 γή
 άποφασιστικῶς 14, 17, 21-21α, 22,
 23, 24-24α, 25, 26, 30, 31, 33, 36,
 44-44α
 άπτομαι 15
 άπώλητος, η, ον 37, 53-53α

- περιουσία 51-51α βλ. και περιουσία
- ἀργοπορία, ἡ 13
- ἄρθρον τῆς πίστεως, τό 15
- ἀριθμός, ὁ 50-50α-50β
- γεγραμμένοι καὶ ἄγραφοι 35
- ἀρμάδα, ἡ 2
- ἀρραβωνίζομαι 22
- ἀρτζοχάλι, τό (ἀπὸ τὸ ἀραβοτουρκ. ard, arzuhal· αἵτηση, ἔκκληση, ἀναφορά) 46
- ἀρχαῖος, α, ον 44-44α, 66 βλ. και συνήθεια
- ἀρχιερατικός, ἡ, ὄν
- ἱερολογία 22
- παράταξις 22
- πρωτονοτάριος 17, 24-24α
- ἀρχιερεὺς, ὁ 30
- ἄρχων, ὁ, ἀρχόντισσα, ἡ 3, 5, 11, 24-24α, 27, 34, 45, 49, 50-50α-50β, 52, 59, 62, 66
- ἀσημικά, τά 55, 58
- ἀσκανδάλιστος, ἡ, ον 15
- ἄσπρον, τό 2, 6, 12, 23, 28, 29, 35, 37, 51-51α
- ἀσφάλεια, ἡ, εἰς (πρὸς) μόνιμον καὶ διηνεκῇ τὴν ἀσφάλειαν 5, 12, 16-16α, 24-24α, 26, 27, 28, 37, 39-39α, 40, 45, 46, 48, 51-51α, 52, 53-53α
- ἀσφαλίζομαι 57
- ἀσφαλῶς 11, 48
- ἄτακτος, ον 54
- ἀτιμία, ἡ 61
- αὐθαδικία, ἡ 17
- αὐθέντης, ἀφέντης, ὁ 1, 5, 9-9α, 13, 34, 35, 37, 38, 39-39α, 40, 41, 42, 43 βλ. και ἐφένδης, ἐφέντης, ἐφέντιμ
- αὐθορμήτως 22
- αὐστηρῶς 14
- αὐτάδελφος, ὁ, ἡ 14, 15, 16-16α, 31, 32, 35, 37, 38, 39-39α, 44-44α, 45, 52, 53, 65
- αὐτοθελήτως 16-16α
- αὐτοπροαιρέτως 16-16α
- αὐτοψεί 24-24α, 27, 41, 47-47α
- ἄφαιρῶ 31
- ἄφανής, ἐς 43
- ἄφανίζω, ἀφανίζομαι 13
- ἄφεντικὸν περιβόλι, τό 66
- ἄφευκτος, ον 26
- ἄφεύκτως 25, 17, 50-50α-50β
- ἄφήνω 2, 13, 20, 26
- ἄφιλοπρόσωπος, ον 10
- ἄφιλοπροσώπως 8, 10, 16-16α, 23, 24-24α, 27, 31, 34, 35, 37, 38, 39-39α, 43, 50-50α-50β
- ἀφορεσμός, ἀφορισμός, ὁ 43, 52
- ἀφορμή, ἡ 1
- ἀχάριστος, ἡ, ον 29
- ἀχρεῖος, α, ον 29
- βάθρον, τό 10
- βαθύνοια, ἡ 15
- βαρυστίζω 32
- βάρος, τό, εἰς βάρος 50-50α-50β, 51-51α, 57
- βασιλεία, ἡ 60
- βασιλεὺς τῆς Ὀλλάντας, ὁ 66
- βασιλικός, ἡ, ὄν
- ἀρμάδα 2
- διβανχανέ 33
- στόλος 3, 4, 5, 9-9α, 10, 11, 35, 39-39α, 43, 44-44α, 45, 46, 47-47α, 48, 49, 50-50α-50β, 52, 62, 66
- φερμάνι 7
- βεβαίος, α, ον 5, 47
- βεβαίωσις, ἡ 35
- βεβαιωτικός, ἡ, ὄν 5, 45 βλ. και γράμμα
- βεβαιῶ, βεβαιώνω, βεβαιοῦμαι, βεβαιωμένος, ἡ, ον 1, 2, 24-24α, 34, 16-16α, 34, 35, 37, 38, 41, 42, 43, 44-44α, 45, 46, 47-47α, 48, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α
- ἀναφορά 17
- ἀπόφασις 40, 41, 42, 43
- γράμμα 48, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α

- κομπρομέσον 50-50α-50β
 — μαρτυρία 59
 — πράγματα 39-39α
 βεζύρης, ό 5, 47-47α, 48
 βεκίλης, ό (έκπρόσωπος του δραγομά-
 νου. Συνήθως άπεστέλλετο πρὸς εἰ-
 σπραξη τῶν φόρων καὶ ἄλλων ἐπι-
 βαρύνσεων. Ἀπὸ τὸ τουρκ. vekil · πλη-
 ρεξούσιος, ἀντιπρόσωπος) 31, 32,
 47-47α, 48, 59, 62
 βία, ἡ, ἄνευ βίας 45, 62
 βλάβη, ἡ 17, 28, 31, 63
 βλαπτικός, ἡ, ὄν 20
 βοεβόδας, βοεβότας, βοϊβόδας, βοϊβό-
 ντας, ό 1, 11, 15, 24-24α, 30, 31
 βούλα, ἡ
 — τῆς κοινότητος 31
 — τοῦ μπέη 47-47α
 βουλή, ἡ 38, 45, 51-51α, 53-53α,
 62
 — ὑψηλή 54
 βουλομαι 16, 39-39α, 40, 42, 48,
 50-50α-50β, 62
 βουλώνω, βουλωμένος, η, ον (= σφραγι-
 σμένος) 1
 βρεττανικός κόνσολος, ό 60
 γαλλικός, ἡ, ὄν 59 βλ. καὶ κόνσολος,
 προτέτος
 γαμβρός, ό 16-16α, 53-53α, 65
 γάμος, ό 65 βλ. καὶ κοινωνία
 γείτονας, ό 47-47α
 γενεά, ἡ 53-53α
 γένος (ἀνδρικό, θηλυκό), τό 53-53α
 βλ. καὶ ἀνδρικός, θηλυκός
 γέροντας, γέρων, ό 1, 35, 44-44α, 47-
 47α, 59
 γεωργός, ό 42
 γιούζι, τό (=δικαίωμα) 47-47α
 γνώμη, ἡ 10, 16, 41, 59, 60
 — κοινή 43, 62, 66
 — μία 1
 γνωμοδοτῶ 18
 γονεύς, ό 13, 25, 50-50α-50β
 γράμμα, τό 3, 4, 8, 12, 14, 16-16α,
 18, 19, 20, 21-21α, 23, 38, 66
 — ἀποδεικτικόν 43, 48
 — ἀποφασιστικόν 10, 11, 62
 — βεβαιωτικόν 5, 45
 — βεβαιωμένον, ἐπιβεβαιωμένον 30,
 45, 48, 49, 50-50α-50β, 51-51α,
 53-53α
 — ἐκκλησιαστικόν 43
 — ἐμάρτυρον 46, 59
 — ἐμφανισθέν 30
 — ἐνυπόγραφον 43, 46, 57
 — ἐξοφλητικόν 46, 51-51α, 52
 — ἐπιτίμιον 43
 — ιδιόχειρον 43
 — καγκελλαρικόν, κατζηλλιερικόν 45,
 59
 — κατέσφραγισμένον 45
 — κεφαλαιῶδες 15
 — κοινόν 22, 23, 61
 — κομπρομειακόν 39-39α, 50-50α-
 50β, 51-51α, 53-53α, 57
 — μαρτυρικόν 22, 38
 — ξεχωριστόν 9-9α
 — προσεχδοθέν 11
 — προικοσύμφωνον 31, 33, 43
 — πρωτονοταριακόν 48, 50-50α-
 50β, 52
 — σουλφικόν 62
 — συμφωνητικόν 45
 — συνοδικόν 43
 — τακτικόν 57
 γραμματικός, ό 47-47α
 — τοῦ στόλου (ὑπάλληλος τοῦ δρα-
 γομάνου μὲ κύριο καθῆκον τὴν σύ-
 νταξη τῶν ἐγγράφων) 34, 35, 43, 49
 γραφεύς, ό 49
 γραφή, ἡ 1
 γράφω, γράφομαι 12, 14, 17, 18, 22,
 23, 24, 26, 28, 29, 30, 33, 36,
 39-39α, 44-44α, 55, 56, 57, 58, 63,
 64, 65, 6, 68
 γρόσι, τό 5, 14, 16-16α, 21-21α, 23,
 28, 34, 35, 37, 39-39α, 40, 45, 46,

- 48, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α, 55, 56, 58, 61, 64
— πουपाσιριάτικα, πουπασιριέτια 51-51α
γυνή, ή 26
γυρεύ (γ)ω 2
- δαβάς, νταβάς, ό, νταβί, τό (άπό τό τουρκ. *dava*· επίδικος διαφορά, άντι-δικία) 2, 31, 32, 39-39α
δάκρυ, τό 62
δανείζομαι 58
δάνειον, τό 61, 64
δανειστής, ό 61
δαπάνη, ή (ύπέρ παιδείας και άνα-τροφής) 26
δουλεύομαι, δεδουλευμένον (διάφο-ρον), τό 29, 37, 40, 52, 64 βλ. και διάφορον
δεινόν, τό 54
δεινοπαθώς 26, 31, 63
δειπνῶ 60
δειπνον, τό 60
δέρνω 54
δεσποτεία, ή 39-39α, 42, 44-44α, 53-53α, 66
δεσπότης, ό 24-24α
δηλοποιῶ, δηλοποιουμαι 4, 45, 48, 52, 59
δημογέρονδας, δημογέροντας, ό 59, 62
διαβάτης, ό 20
διαδικασία, ή 59
διαδοχή, ή 62 βλ. και κληρονόμος
διαδοχικῶς 15
διαθέτω 62
διαθήκη, ή 3, 9-9α, 13, 14, 25, 26, 64
— νόμιμος 13, 64
— καθολική 64
— κανονική 64
διαιροῦμαι 18
διάκος, ό 44-44α, 47-47α
διάκειμαι καλῶς 54
διακριτής, ό 65
διαλαμβάνω 1, 13, 15, 17, 26, 33, 37, 40, 42, 43, 49, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 55, 58, 61, 63, 68
διάλειψις (όμολογίας), ή 61
διαλύομαι 26, 27
διάλυσις (διαφορᾶς), ή 57
διαλύω 22, 57
διαμένω (ύπό τόν γάμον χηρεύων) 65
διανέμω 37, 38
διανομή, ή 37, 38
διάστημα, τό 31, 34, 60
διαστρέφω 22, 61, 65
διαταγή, ή 39-39α, 48, 66
διατίθεμαι κακῶς 54
διαφέρω, διαφέρομαι, διαφερόμενος 5, 16-16α, 31, 34, 36, 37, 38, 41, 43, 44-44α, 46, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α
διαφορά, ή 1, 5, 8, 13, 15, 16-16α, 18, 19, 23, 25, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39-39α, 41, 44-44α, 47-47α, 49, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 56, 57, 59, 63, 65, 68
— τοῦ νεροῦ 47-47α
διαφορον, τό 6, 19, 28, 40, 46, 50-50α-50β, 52, 58, 61, 64
— δεδουλευμένον 29, 37, 40, 52, 64
— ἐτήσιον 37, 40
— σίγουρον, θαλάσσιον 61
διβάν, διβανχανέ, τό (άπό τό τουρκ. *divanhane*· ή ἔδρα τοῦ ἀρχιναυάρχου τοῦ τουρκικοῦ στόλου) 12, 17, 22, 23, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 46, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 63, 64, 65
διδάσκαλος, ό 19, 43
δίδω 3, 4, 5, 9-9α, 15, 26, 30, 33, 35, 37, 38, 39-39α, 40, 46, 60, 63
διερευνῶ, διερευνῶμαι 43
διέρχομαι 20
διευθετῶ 18, 56, 58
διηνεκής, ἐς 5, 24-24α, 27, 37, 40, 43, 48
δικαιολογοῦμαι 59
δίκαιος, α, ον 1, 7, 12, 13, 16-16α, 17,

- 25, 29, 31, 32, 35, 36, 38, 39-39α, 40, 43, 44-44α, 47-47α, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 56, 66 βλ. και λόγος δίκαιος
— κατὰ Θεόν 1
— κατὰ χῶρον 36, 37, 44-44α, 57
— κληρονομικόν 26, 27
— πατρικόν 43
- δικαιοσύνη, ἡ 5
- δικαιοῦμαι 21-21α, 28, 31, 36, 38, 39-39α, 44-44α, 47-47α, 51-51α, 53-53α, 56, 63, 65
- δικαίωμα 1, 2, 16-16α, 23, 25, 34, 41, 42, 47-47α, 48, 66
— κληρονομικόν 48
— κολλιτερανικόν, τῆς κολλιτερανο-
σύνης 41
— πατρικόν 42, 48
— τοῦ νεροῦ 47-47α
— τοῦ περιβολίου 66
— τῆς φύσεως 25
- δικαιωματικῶς 25
- δικαίως 16-16α, 37
- διοίξεις, ἡ 10, 18
- διορθώνω, διορθώνομαι 54
- διορίζω, ομαι 5, 11, 13, 14, 16-16α, 18, 19, 20, 21-21α, 27, 37, 39-39α, 40, 42, 47-47α, 50-50α-50β, 65
— διὰ τὴν ψυχὴν 25
- δοκεῖ (δίκαιον) 53-53α
- δόλιος, α, ον 29 βλ. και τρόπος
- δόσιμον χρονικόν, τό 39-39α
- δόσις, ἡ 5
- δοσοληψία, ἡ 51-51α
- δουβάρι, τό 59
- δουλεύομαι, δουλευμένον (περιβόλι) 42
- δούλευσις, ἡ 47-47α
- δουλικός, ἡ, ὄν 47-47α
- δουλικῶς 9-9α, 34, 47-47α, 60
- δοῦλος, ὁ 34, 47-47α, 60
- δραγο(υ)μάνος, ὁ 1, 2, 4, 5, 10, 12, 18, 33, 35, 37, 38, 39-39α, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47-47α, 50-50α-50β, 52
- δραγομανία, ἡ 59, 62
- δρόμος, ὁ 60
— κοινός 20, 27, 28
- δύναμις, δυνάμει, τῇ 17, 39-39α, 42, 50-50α-50β, 53-53α
- δύναμις, ἡ 25, 59
— τοῦ δικαίου 25
— τῆς ἐξουσίας 59
— τοῦ φυσικοῦ νόμου 25
- δυναστεία, ἡ, ἄνευ δυναστείας 45, 62
- δυναστικῶς 14, 31, 32
- δυσδιάλυτος, ον 32
- δυσδιόρθωτος, ον 54
- δυστροπῶ 23, 29
- δυσφόρητος, ον 54
- ἔγγραφον, τό 34, 39-39α, 44-44α, 51-51α, 53-53α, 62
— ἐνυπόγραφον 50-50α-50β
— κατὰ κληρικόν, κατὰ γλλιερικόν 40, 42
— πρωτότυπον 17, 43, 48, 59
— πωλητήριον 34
— ταχτικόν 57
- ἐγγραφοί, η, ον
— αποφασίς 34
— ὁρδίνια 26
— πώλησις 51-51α
— προσταγή 38, 44-44α
- ἐγγράφως 16-16α
- ἐγγυητής, ὁ 29, 40, 56
- ἐγκαλῶ, ἐγκαλοῦμαι 17, 40, 41, 68
- ἐγκάτοικος, ὁ 17
- ἐγκλησις κοινή, ἡ 35
- (ἐ)γκρεμίζω 17
- ἐγκρίνω 39-39α, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α
- ἐγχειρίζομαι 61
- ἐγχειρίζω 14, 23, 61
- ἐγχώριος, ὁ 20
- ἔθιμον, τό
— τοπικόν 53-53α, 66
- εἰδήμων, ον 42 βλ. και γεωργός
- εἵδησις, ἡ 17, 60

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- εἰδοποιῶ 32, 54
 εἰκότα, τά 18, 21
 εἰσακούομαι 29
 ἐκ στόματος καὶ διὰ γράφου (ἐγγρά-
 φως) 1, 16-16α
 ἐκδίδω, ἐκδίδομαι 10, 15, 16-16α, 61
 ἐκζητοῦμαι 68
 ἐκθεσις, ἡ 25
 ἐκθετικός, ἡ, ὄν 25 βλ. καὶ ἀπόκρισις
 ἐκθέτω 68
 ἐκκλησία, ἡ 22, 34, 43, 61 βλ. καὶ κρι-
 τήριον τῆς ἐκκλησίας
 ἐκκλησιαστικός, ἡ, ὄν
 — ἐπιτίμιον γράμμα 43
 — ἱερολογία 22
 — νόμος 22
 — συνοδικὸν ἐπιτίμιον 61
 ἐκλαμβάνω 54
 ἐκλέγω, ἐκλέγομαι 5, 39, 50-50α-
 50β, 51-51α, 53-53α
 ἐκμετρῶ τὸ ζῆν 65
 ἐκπάλαι 47-47α
 ἐκπρόσωπος, ὁ 39-39α
 ἐκτέλεσις (τῶν παραγγελλομένων), ἡ 54
 ἐκτελῶ 25
 ἐκτίμησις, ἡ 10
 ἐκών, οὔσα, ὄν 64
 ἐλαιογύρι, τό 53-53α βλ. καὶ λιογύρι
 ἐλαιοτριβεῖον, τό 53-53α
 ἐλεύθερος, ἡ, ὄν 26, 27, 32, 46,
 53-53α, 60, 68
 ἐλευθέρως 10, 26
 ἔλλειψις, ἡ 40
 ἐλπίζομαι 54
 ἐμανέτι, τό βλ. ἀμανέτι, ἐνέχυρον
 ἔμβασμα τῶν ὀσπιτίων, τό 38
 ἐμβατικιασμένος, ὄν 42
 ἐμβατίκιον, τό 42
 ἐμβατικιτήριον, τό 34
 ἐμβατικιτήριος πώλησις, ἡ 34 βλ. καὶ
 πώλησις
 ἐμβατικοχάρτι, τό 42
 ἐμμάρτυρος, ὄν
 — ἐπιτροπική 16-16α
 — ὁμολογία 28
 — γράμμα 46, 49, 59 βλ. καὶ μαρ-
 τυρικός
 ἐμμαρτύρως 25
 (ἐμ)μαρτυρῶ, (ἐμ)μαρτυρῶμαι 1, 2, 12,
 16-16α, 31, 34, 35, 37, 42, 45,
 47-47α, 48, 49, 52, 60 βλ. καὶ ἴσον
 μαρτυρημένον, γράμμα ἐμμάρτυρον,
 μαρτυρικόν
 ἐμπεριέχομαι 39-39α
 ἐμπερικλείω, ἐμπερικλείομαι 55
 ἐμποδίζω, ἐμποδίζομαι 10, 24-24α, 27,
 28, 68
 ἐμπόδιον, τό 24-24α
 ἐμφανίζω, ἐμφανίζομαι 1, 5, 17, 18, 22,
 26, 29, 30, 33, 38, 40, 42, 43, 65
 ἐμφρόνως 54
 ἐνάγω, ἐνάγομαι, ἐναγόμενος, ἡ, ὄν 8,
 67
 ἐναντιότης, ἡ 26
 — τῶν καιρῶν 60
 ἐναντιοῦμαι 6, 10, 24-24α, 25, 26,
 32, 33
 ἐνδειξις, ἡ, εἰς ἐνδειξιν ἀληθείας, πρὸς
 τελείαν ἐνδειξιν, εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀ-
 σφάλεια 5, 10, 11, 16-16α, 24-24α,
 27, 35, 39, 43, 46, 51-51α, 53-53α,
 59, 62
 ἐνδημῶ 54
 ἐνδικαίωσις, ἡ 8
 ἐνδοξος, ὄν 2, 4, 29, 39, 47-47α, 48,
 49, 52, 62
 ἐνδοξότης, ἡ 47-47α, 48, 50-50α-
 50β, 52
 ἐνέργεια, ἡ 46
 ἐνεργῶ, ἐνεργοῦμαι 18, 43, 61
 ἐνέχυρον, τό 55
 ἔννοια, ἡ, κατὰ τὴν ἔννοιαν 50-50α-
 50β, 51-51α, 56, 59, 64
 ἔννομος, ἡ, ὄν 53-53α, 66 βλ. καὶ νό-
 μιμος, πρᾶσις
 ἐνόχλησις, ἡ 17, 48
 ἐνοχλῶ, ἐνοχλοῦμαι 15, 31, 32, 33, 62
 ἔνοχος, ἡ, ὄν 68

- ἐνσφράγιστος, ον
— ἀναφορά 31, 65
— σεντένζα 23
- ἐντέλλομαι 17, 28, 29, 68
- ἐνυπόγραφος, ον
— ἀναφορά 17
— γράμμα 43, 45, 46, 48, 50-50α-50β, 57
— μάρτυρας 54
— ὁμολογία 28, 29
— σεντέντζα 36, 44-44α, 57, 65
- ἐνώνω 11, 31
- ἐξακριβωμένως 21-21α
- ἐξακρίβωσις, ἡ 53-53α, 65
- ἐξαποστέλλω 47-47α, 55
- ἐξαρχῶ 51-51α
- ἐξετάζω, ἐξετάζομαι 5, 15, 16-16α, 34, 35, 37, 38, 41, 43, 44-44α, 47-47α, 50-50α-50β, 60
- ἐξέτασις, ἡ 63
- ἐξοδον, τό 9-9α, 10, 16-16α, 53-53α
— τῆς κρίσεως 39-39α, 45, 51-51α, 59, 62
— ψυχικά 65
- ἐξοικονομῶ, ἐξοικονομοῦμαι 26, 63
- ἐξουσία, ἡ 3, 10, 12, 16-16α, 25, 31, 35, 37, 39-39α, 43, 51-51α, 53-53α, 59, 62, 63
— νόμιμος 10
- ἐξουσιάζω, ἐξουσιάζομαι 15, 27, 31, 32, 38, 39-39α, 43, 51-51α
— ὡς οἰκοκυρά 31
- ἐξουσίασις, ἡ 65
- ἐξουσιαστικῶς 25
- ἐξόφλησις, ἡ 12, 51-51α
- ἐξοφλητικός, ἡ, ὄν 23, 46, 51-51α, 52
βλ. και γράμμα ἐξοφλητικόν
- ἐξοφλῶ, ἐξοφλοῦμαι 28, 29, 46, 48, 49, 51-51α, 52, 61
- ἐξωτερικός, ἡ, ὄν βλ. κριτήριον ἐξωτερικόν
- ἐπαινοῦμαι 32
- ἐπακριβῶς 26
- ἐπανέρχομαι 55
- ἐπανωπροίχι, τό 48
- ἐπεξεργασία, ἡ 23, 43, 50-50α-50β
- ἐπερείδομαι 26
- ἐπήκοος, εἰς ἐπήκοον 61
- ἐπιβεβαίωσις, ἡ 33, 46, 48, 52
- ἐπιβεβαιῶ, ἐπιβεβαιώνω, ἐπιβεβαιουῖμαι, ἐπιβεβαιωμένος, ον 15, 16-16α, 27, 29, 30, 34, 39-39α, 40, 45, 48, 49, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α, 59, 62, 66
— ἀπόφασις 42
— γράμμα 30, 45, 49
— ἴσον 29
— σεντένζα 37
- ἐπιδέχομαι φιλονικία 31
- ἐπιζήμιος, ον 20
- ἐπιθεωρῶ 26
- ἐπιχαρπία, ἡ 65
- ἐπιχαρῶ, ἐπιχυρῶν 32, 65, 66 βλ. και νόμος
- ἐπιχυρῶ, ἐπιχυρώνω 9-9α, 33, 37
- ἐπιμελοῦμαι 6, 7, 58, 65
- ἐπιμελῶς 61
- ἐπιπλαστός κλοπῇ, ἡ 43 βλ. και κλοπῇ
- ἐπιστάσις, ἡ 36, 44-44α
- ἐπιστάτης, ὁ 18, 22, 34, 61, 63, 64, 65, 67, 68
- ἐπιστατῶ 55
- ἐπισφραγίζω 55
- ἐπιταγή, ἡ 58, 68
— πατριαρχική 22
- ἐπιτακτικός, ἡ, ὄν 67
- ἐπιτάττω 61, 64, 65
- ἐπιτετραμμένος, ὁ 54
- ἐπιτίμιον, τό 43, 61 βλ. και γράμμα
— συνοδικόν 43
- ἐπιτιμῶμαι 64
- ἐπιτροπική, ἡ 16-16α, 51-51α
- ἐπιτροπικός, ὁ 16-16α, 59, 68
- ἐπίτροπος, ὁ 1, 4, 6, 7, 8, 9-9α, 13, 14, 15, 17, 23, 24-24α, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 45, 51-51α, 54, 55, 56, 58, 62, 68
- ἐπιφέρω
— ἔγγραφον 25, 68

- δεινά 54
— ζημίαν 31
ἐπίχειρα τῆς κακίας, τά 29
ἐπιχειρῶ 22, 65
ἔρευνα, ἡ 15
ἔρευνῶ 16–16α
ἐρίζω 32
ἔρις, ἡ 31, 32
ἐσκεμμένως 51–51α, 53–53α
εὐγενής, εὐγενέστατος, ὁ 27, 29, 32, 34, 37, 38, 39–39α, 41, 43, 50–50α–50β, 51–51α, 53–53α, 59, 60, 62, 66
εὐημερία, ἡ 14, 17, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 31, 44–44α, 54, 55, 56, 58, 63, 67, 68
εὐθυδικία, ἡ 15
εὐθύδικος κρίσις, ἡ 22 βλ. και κρίσις
εὐκατάστατος, ὄν 40
εὐλογος, ὄν 5, 9–9α, 16–16α, 36, 44–44α, 50–50α–50β
εὐλόγως 16–16α, 26
εὐμενής, ἐς 47–47α βλ. και ἀκρόασις
εὐνομία, ἡ 10
εὐνοὺς, εὐνούστατος 28, 29, 30, 31, 57
εὐσυνειδήτος γέρων, ὁ 47–47α
εὐσυνειδήτως 20, 57
εὐταξία, ἡ 54
εὐχαριστία, ἡ, μετ' εὐχαριστίας 51–51α, 53–53α
εὐχάριστος, η, ὄν 25, 35
εὐχαριστοῦμαι 17, 54, 63
εὐχαρίστως 39, 45, 50–50α–50β
ἐφένδης, ἐφέντης, ἐφέντιμ, ὁ 17, 29, 46, 47–47α, 48, 54, 56, 62 βλ. και αὐθέντης, ἀφέντης
ἐφετά, τά 7, 8
ἔφορος, ὁ 19, 34, 42, 43, 44–44α, 49, 66
ἔχθρα, ἡ 43
ζα(μ)πίτης, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. zabit · ἐκτελεστικὸ ὄργανο ποὺ εἶχε συγ-
χρόνως και ἀρμοδιότητες ἀστυνομικές) 20, 24–24α, 34, 44–44α, 49, 60, 62 βλ. και κριτήριο του ζαμπίτου
ζάπτι, ζάφτι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. zapt· κατοχή, κυριότητα) 1, 7, 30, 34, 40, 42, 47–47α, 62
— ἀδιάσειστον 62
— εἰρηνικόν 34, 62
— εἰς τὸ χέρι 1
— κάμω 30, 40, 42
ζημία, ἡ 20, 28, 29, 31, 48, 61, 68
ζημιῶ, ζημιώνω, ζημιοῦμαι 7, 10, 20, 26, 28, 62
ζήτημα, τό 37, 38
ἡμισυς, υ, ἐξ ἡμισείας 35, 37, 43, 45
ἡσυχία, ἡ 54, 61
θάνατος, ὁ 26, 37, 40, 43
θανή, ἡ 25
θουάτηρ, ἡ 3, 9–9α, 31, 36, 38, 53–53α, 64
θέλημα, τό 30
θέλησις, ἡ 38, 41, 62
θεμέλιον, τό, ἐκ θεμελίων 65
θέσις, ἡ 31, 41
θεσμὸς τῆς δικαιοσύνης, ὁ 5
θεωρητής, ὁ 65
θεωρία, ἡ
— τοῦ ὀσπιτίου (= θέα) 24–24α
— ἐμπορικὴ 57
θεωρῶ 5, 8, 9–9α, 15, 17, 19, 21–21α, 23, 26, 31, 39, 41, 43, 50–50α–50β, 51–51α, 53–53α, 68
— ἐκ δευτέρου 31
— ὡς πέμπτος αἰρετὸς κριτῆς 50–50α–50β
θηλυκός, ἡ, ὄν 53–53α βλ. και γένος
ιατρός, ὁ 4, 54, 60, 65
ιδεάζω 60
ιδεάτος 47–47α
ιδιοενοπόγραφος καταγραφή, ἡ 21–21α βλ. και καταγραφή

ιδιοποιουμαι 14, 64
ιδιορρύθμως 30
ιδιόχειρον, τό 43
ιδιόχειρος, ον 54, 62
— γράμμα 43
— ύπογραφή 39-39α, 51-51α
ιδιοχείρως 53-53α
ιερεύς, ό 1, 14, 17, 48, 60
ιεροδιάκονος, ό 48
ιερολογία, ή 22
ιερομόναχος, ό 1, 35
ιερός, ά, όν
— κρίσις 7
— κριτήριο 23
ιεροσυλία, ή 14
ιερόσυλος, ό 14
ικανοποιήσις πρὸς τὸ πληγῶθεν μέρος, ή 54
ικάντο πούμπλικο, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. incanto pubblico δημόσιος πλειστηριασμός) 26
ιμπρα βέ ιακά αμεί νταβανταν βέ κια φεϊ μεταλαμπαντάν (τουρκική όρολογία σημαίνουσα τὸν ἐπελθόντα συμβιβασμό) 5, 35, 45, 46
ιναπελάμπιλε (ἀπὸ τὸ ἰταλ. inapellabile ἀνέκκλητος) 50-50α-50β
ιντερέσον, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. interesse ὄφελος, κέρδος, τόκος, διαφέρον) 39-39α βλ. και νιτερέσιον
ιντζίρκα (ἀπὸ τὸ ἰταλ. in circa περίπου) 60
ιντράδα, ή (ἀπὸ τὸ ἰταλ. entrata εἰσόδημα τῆς γῆς) 13
ἴσον, τό (= σχέδιον, γνήσιον ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου) 4, 12, 29, 30, 33, 34, 59
— γράμματος τῆς πωλήσεως 34
— ἐπιβεβαιωμένον 29
— μαρτυρημένον καὶ βεβαιωμένον 12
— σεντένζας 33
ἰσχύς, ή 10, 35, 37, 48, 50-50α-590β, 51-51α, 52, 62, 66

καθηκόντως 25
καθολικός, ή, όν (κάθε πράξη ή "γράμμα" ποὺ ἔχει καταχωρισθῇ σὲ νοταριακὸ κώδικα) 11, 14
— διαθήκη 64
— όμολογία 61
καθυποβάλλω, καθυποβάλλομαι 17, 20, 23, 26, 30, 39-39α, 54, 61, 63, 64, 65
— εἰς ἱκανοποίησιν 54
— εἰς παιδείαν 39-39α
καινοτομία, ή 10
κακοήθεια, ή 65
κακονοία, ή 23
κακότροπος, η, ον 29
κα(ν)γκελλάρια, κα(ν)τζελλάρια, κα(ν)-τζηλλάρια, ή (ἀπὸ τὸ ἰταλ. cancelleria) 29, 43, 67
— γαλλικοῦ κονσολάτου 38
— κοινή 5, 62
— κοινή καὶ πρωτονοταρική 62, 66
κα(ν)γκελλάριος, κατζελλάριος, κατζηλλιερικός, ή, όν 16-16α, 24-24α, 27, 40, 42, 45, 59 βλ. και γράμμα, έγγραφο, κομπρομεσιακόν, μαρτυρία, σε(ν)τέντζα
κα(ν)γκελλάριος, κα(ν)τζελλάριος, κα(ν)-τζηλλιέρης, ό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. cancelliere) 1, 15, 19, 21-21α, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 47-47α, 50-50α-50β, 59
— κοινός 18, 45, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 59, 66
καλλιεργοῦμαι, καλλιεργημένος, η, ον 42
καλογραία, ή 30
καλογραιϊκός, ή, όν 14
κάμαρα, ή 14, 31, 32
κανόνικος, ό 14, 17
κανονικός, ή, όν
— σεντέντζα 57
— κρίσις 18
— διαθήκη 64
καπετάν πασαῖς, καπιτάν πασαῖς, κα-

- πουδάν πασᾶς, ὁ (ἀπὸ τὸ ἰταλοτουρκ.
kaptan-pasa, kapudan-pasa· ἀρχι-
ναύαρχος τῆς αὐτοκρατορίας) 1, 2,
5, 47-47α, 48
- καπνός, ὁ 17
- καράβι, τό 61
- καρπός, ὁ 37, 38
- καστελάνος, ὁ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. castellano·
τίτλος βενετοῦ ἀξιωματοῦχου, τελά-
λης, διαλαλητής) 15
- κατὰ χώρον δίκαιον, τό 36, 44-44α, 57
βλ. και δίκαιος, α, ον
- καταγίνομαι 62
- καταγραφή, ἡ 51-51α
— ἰδιοενυπόγραφος 21-21α
- καταδήλως 43
- κατακρατῶ, κατακρατοῦμαι 32, 44-44α,
53-53α, 59, 63
- καταλαμβάνω 65
- καταλείπω
— τὸ ζῆν 43
- κληρονομία, περιουσία 45
- καταλλαγὴ, ἡ 34 βλ. και ἀλλαγὴ, ἀλ-
λαξία
- καταπλήττω 54
- κατάστιχον, τό 37, 58
- κατάστρωσις λογαριασμοῦ, ἡ 51-51α
- κατασφαλίζω, κατασφαλίζομαι 33,
39-39α, 53
- καταφεύγω 22, 54
- κατεξανίσταμαι 64
- κατεσφραγίζομαι, κατεσφραγισμένος, ον
45 βλ. και γράμμα
- κατευοδώνω 61
- κάτοικος, ὁ 10
- κερεμ ἐναγέτι (ἀπὸ τὸ τουρκ. kerem ina-
yet· ἔλεος, μεγαθυμία) 47-47α
- κεφάλαιον, τό 19, 28, 40
— καθαρὸν 28, 29
- κεφαλαιώδης, ες 15 βλ. και γράμμα
- κινητός, ἡ, ὄν 25, 26, 37, 38
— περιουσία 36, 45, 50-50α-50β,
65 βλ. και περιουσία
- κινουῖμαι κατὰ 26, 43
- κινῶ ἀγωγὴ 39-39α, 43, 47-47α, 62
- κλεῖσμα, τό (= περιφραγμένο κτῆμα) 3,
9-9α
- κλεψιά, ἡ 20
- κληρονομία, ἡ 25, 26, 37, 38, 45
- κληρονομικός, ἡ, ὄν 26, 43, 48 βλ. και
δίκαιον, δικαίωμα, μερίδιον
- κληρονομικῶς 53-53α, 62
- κληρονόμος, ὁ, ἡ 12, 25, 28, 35, 36,
37, 43, 45, 48, 53-53α, 55, 58, 61,
62, 64
— γνήσιος 25
— κατὰ διαδοχὴν 62
— νόθος 25
— νόμιμος 53-53α
- κληρονομῶ 25, 26
- κλίνω τὸν αὐχένα 22
- κλαπὴ ἐπίπλαστος, ἡ 43 βλ. και ἐπί-
πλαστος
- κοινόν, τό 10, 18, 64, 21-21α, 19, 28
- κοινός, ἡ, ὄν
— αναφορά 13, 18, 31, 65
— ἀποκοπταί 51-51α
- γνώμη 43, 62, 66
— γράμμα 22, 23, 61
— δρόμος 27
— ἔγκλησις 35
— καγκελλαρία, κατζελλαρία 5, 62,
66
— καγκελλάριος, κατζελλάριος 18,
45, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α,
59, 66
— κῶδιξ 18
— νόμοι δεσποτικοί 65
— τεφτέρι 51-51α
— ὑπόθεσις 18
- κοινότης, ἡ 31, 39-39α, 51-51α
- κοινωνία δευτέρου γάμου, ἡ 65
- κολλιτερανικός, ἡ, ὄν (ἀπὸ τὸ ἰταλ. col-
lateral· γειτονικός, ὁμορος, ὅρος ποῦ
χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν ἐνάσκηση
τοῦ δικαίωματος προτιμήσεως ἐπὶ
γειτνιαζόντων ἀκινήτων) 41 βλ. και
δικαίωμα

- κολλιτερανός, ὁ 41
 κολλιτερανοσύνη, ἡ 41
 κομπρομεσαχός, ἡ, ὄν
 — γράμμα 39-39α, 50-50α-50β, 53-53α, 57 βλ. και γράμμα
 κομπρομέσον, τό 5, 16-16α, 39-39α, 50-50α-50β
 κονάκι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. konak· ἀρχοντικό, ἀρχοντόσπιτο) 34
 κονδύλι, τό 51-51α
 κόνσολος, ὁ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. console· πρόξενος) 38, 59, 60, 66 βλ. και βρετανικός, γαλλικός, σπανιόλος
 κοντάνα, ἡ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. condanna· καταδίκη, πρόστιμο) 62
 κοντραπροτέστο, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. contra pretesto· ἀνταγωγή, ἀντέφεις) 28 βλ. και πρετέστο, προτέστο
 κόπια, ἡ 2, 44-44α
 κοσμιότης, ἡ 54
 κοτζάμπασης, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. koca-basi· δημογέροντας, προεστός, πρόκριτος) 47-47α
 κουπούρι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. kubur· ἀγῶγος) 17
 κρατῶ, κρατοῦμαι 2, 12, 14
 κρεδιτόρος, κρεντιτόρος, ὁ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. creditore· δανειστής) 50-50α-50β, 51-51α
 κρίνω, κρίνομαι 1, 13, 16-16α, 24-24α, 31, 32, 36, 44-44α, 50-50α-50β, 59
 κρίσις, ἡ 1, 7, 18, 22, 39-39α, 45, 51-51α, 54, 62 βλ. και ἔξοδα τῆς κρίσεως, ἱερὰ κρίσις, μαραφέτι τῆς κρίσεως
 κριτήριο, τό 25, 31, 35, 53-53α, 62
 — τῆς ἐκκλησίας ἱερόν 22
 — τῆς ἐξουσίας 59
 — ἐξωτερικόν 26
 — τοῦ ζαμπίτου 62
 κριτής, ὁ 1 βλ. και αἵρετοκριτής, αἵρετός
 κρυφίως 29
 κτῆμα, τό 43
 κτίζω 16, 17, 24-24α, 30, 59
 κτύπημα, τό 60
 κύριος, ὁ (= ἰδιοκτήτης) 32, 41, 43
 κυριότης, ἡ 16-16α, 43, 46, 53-53α
 κῦρος, τό 3, 35, 37, 41, 43, 45, 48, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 65, 66
 κῶδιξ, ὁ 35
 — κοινός 18 βλ. και κοινός
 κῶλον τῆς διαθήκης, τό 26
 λαμβάνω 3, 4, 10, 12, 25, 28, 29, 31, 32, 35, 37, 38, 39-39α, 41, 48, 49, 51-51α, 52
 — σῶα και ἀνελλιπῇ 48, 50-50α-50β, 52
 λατίνος, ὁ 60
 λειτουργία, ἡ 9-9α
 λεπτομερῶς 39
 λευκός, ἡ, ὄν 59 βλ. και τρόπος
 ληστὴ, τό 37, 38 βλ. και ἐλαιογύρι
 λιόπιτο, τό 38
 λογαριασμός, ὁ 19, 21, 51-51α
 λογοδοσία, ἡ 49
 λογοθέτης, ὁ 59
 λόγος, ὁ 48, 60
 — δίκαιος, — δικαίου 29, 36, 42, 44-44α
 λογοτριβή, ἡ 16-16α, 24, 27
 λυτρώνω 54
 μαγειρεῖον, τό 17
 μαλαγματικά, τά 58
 μανθάνω 25, 54, 60
 μαξούς (σκοπίμως, ἐπίτηδες, ἀπὸ τὸ τουρκ. maksut· τὸ ἐπιθυμητό, τὸ ζητούμενο, σκοπός, στόχος) 39-39α
 μαραφέτι, μαριφέτι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. marifet· μεσολάβηση, γνώση, ἀπόφαση)
 — τῆς ἱερᾶς κρίσεως 7
 — τοῦ μουμπασίρη 29
 — τῶν προεστώτων 8
 μαρτυρία, ἡ 6, 31, 37, 43, 47-47α, 60

- αξιόπιστος 37, 61
 — βεβαιωμένη 59
 — κατ'ηλλιετική 59
 μαρτυρικός, ή, όν, (με)μαρτυρημένος, η, ον 12, 22, 38, 45 βλ. και γράμμα, ἴσον
 μαρτυρῶ 32
 μάρτυς, ό 1, 34, 43, 45, 48, 49, 52
 — αξιόπιστος 2, 16-16α, 35, 45 βλ. και αξιόπιστος
 μαχαλάς, ό (ἀπό τὸ τουρκ. mahalle· συνοικία, γειτονιά) 4
 μερεμέτι, τό (ἀπό τὸ τουρκ. meremet· ἐπισκευή) 65
 μερίδιον, τό 34, 37, 38, 39-39α, 44-44α, 45
 — δίκαιον 43
 — κληρονομικόν 43
 — μητρικόν 38
 — πατρικόν 43
 μέρος, τό 2, 4, 5, 10, 16-16α, 17, 21-21α, 24-24α, 26, 27, 28, 30, 31, 35, 37, 39-39α, 41, 46, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 54, 55, 57, 60
 — σίγουρον και ασφαλές 37
 μετακαλῶ 22, 63, 64, 65, 68
 μετάνοια, ή 54
 μετανοῶ 17, 25
 μεταπέμπω, μετέπεμπος, η, ον 67
 μετέρχομαι 43
 μετέχω 2
 μετρητά, τά 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α
 μετρῶ, μετροῦμαι 14, 40, 46, 48, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α, 58, 60
 μητέρα, μήτηρ, ή 25, 26, 31, 41, 51-51α, 53-53α, 60, 62, 63
 μητρικός, ή, όν
 — μερίδιον 38
 — περιουσία 9-9α, 37
 — πράγματα 38
 μιμοῦμαι 43
 μνημόσυνον, τό 9-9α, 14
 μοιράζω, μοιράζομαι 9-9α, 11, 25, 35, 37, 38, 45
 μοιρασιά, μοίρασις, ή 11, 38
 μοναστήριον, τό 14, 30
 μοναχογιός, ό 25
 μονή, ή 38
 μόνιμος, η, ον 24-24α, 28, 46
 μου(μ)πασίρης, ό (ἀπό τὸ ἀραβ. mu-bassir· τοῦρκος ὑπάλληλος, ό όποιος ἀπεστέλλετο ἀπό τὸν καπουδαν πασᾶ ή τὴν Πύλη πρὸς εἴσπραξη καθυσστερουμένων φόρων ή πρὸς ρύθμιση ζητημάτων τάξεως, σύλληψη και μεταφορὰ ὑποδίκων στὴν Κωνσταντινούπολη κ.λπ. Πρβ. Β. Σφυρόερα, "Εγγραφα τῆς νήσου Σίφνου (1785-1820), ἐνθ' ἂν., σ. 20) 17, 22, 25, 28, 29, 61 βλ. και πουπασίρης
 μούλα, τό (ἀπό τὸ τουρκ. mulk· γῆ παρχωρηθεῖσα κατὰ κυριότητα σὲ ἰδιώτη, κληρονομητὴ και μεταβιβαστὴ) 9-9α, 23
 μουτούπάκι, τό (στὰ δημοσιευόμενα κείμενα ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ ταμείου τοῦ ὀθωμανοῦ ἀξιωματοῦχου) 5, 48, 62
 μπεγζαδές, ό 35 βλ. και πεγζαδές
 μπέης, ό 47-47α
 μύλος, ό 43, 63
 ναυαγῶ 61
 ναυτοεμπορικὴ ὑπόθεσις, ή 57, 59
 νεκρός, ό 60
 νέμομαι τὴν επικαρπίαν 65
 νεόδητος, ον 24-24α
 νεόκτιστος, ον 24-24α
 νεοφανής, ἐς 10
 νερόμυλος, ό 16-16α, 43
 νιζάμι, τό (ἀπό τὸ ἀραβοτουρκ. nizam, nizami· τάξη, ρύθμιση, τακτοποίηση, κανονισμός) 20
 νιτερέσιον, τό 31 βλ. και ἰντερέσον
 νόθος, ον 25 βλ. και κληρονόμος
 νόμιμος, η, ον

— απόφασις 34, 44–44α
 — διαθήκη 13, 64
 — ἐξουσία 10
 — κληρονόμος 53–53α
 — προικοσύμφωνον 15, 33
 νομίμως 51–51α, 53–53α
 νόμος, ὁ 9–9α, 14, 22, 23, 25, 62, 65, 66
 — ἀμετάτρεπτος 66
 — δεσποτικός 65
 — γενικώτατος 25
 — ἐκκλησιαστικός 22
 — ἐπικρατῶν 65
 — ἱερός 14
 — κοινός 65
 — πολιτικός 25
 — τοπικός 65
 — φυσικός 25
 νόσος χρονική, ἡ 65
 νοτάριος, ὁ 2
 νταβάς, ὁ, νταβί, τό βλ. δαβάς
 ντάννα, ἡ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. danno· βλάβη, ζημία) 39–39α
 ντιβάνι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. divan· ἀνώτατο συμβούλιο, ἀνακτοβούλιο) 2
 νύξ, ἡ 60
 ξεμοιράζω 38
 ξεμοίρασις, ἡ 38
 ξεσχίζω 3
 ξετιμῶ 10
 ξεδεύω 65
 ὀβολός, ὁ 25, 26, 50–50α–50β, 58, 62
 ὀδοποιῶ 20
 ὀδός, ἡ 54
 οἰκειοθελῶς 22, 39–39α, 45, 50–50α–50β, 51–51α
 οἰκειοποιουῖμαι 30, 31
 οἰκεῖος, α, ον
 — βουλῇ καὶ θελήσει 45, 51–51α, 53–53α, 62
 — δυνάμει 42
 οἰκοδομή, ἡ 10, 65

οἰκοκύρης, οἰκοκυρά, ἡ 31, 41 βλ. καὶ ἐξουσιάζω ὡς οἰκοκυρά
 οἰκονομία, ἡ κατ' οἰκονομίαν (= εἰκονικῶς) 40
 οἰκονόμος, ὁ 15, 35, 39–39α, 42, 44–44α, 53–53α, 59
 οἰκονομῶ 54
 ὀλλανδικός, ἡ, ὄν 54 βλ. καὶ ὑπόθεσις
 ὁμολογία, ἡ 2, 6, 12, 19, 28, 35, 46, 49, 50–50α–50β, 56, 61, 66
 — ἐμμάρτυρος 28
 — ἐνυπόγραφος 29
 — καθολική 61
 — χρεωστική 12
 ὁμολογῶ 60
 ὁμοφώνως 50–50α–50β
 ὀμπλικον, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. obbligo· χρεὼς, ὑποχρέωσις) 14
 ὀνδάς, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. oda· προθάλαμος, μεγάλη αἴθουσα) 31, 59
 ὀνομασι, 18
 ὀργή, ἡ 54
 ὀρδινάδο, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. ordinato· διατεταγμένος, ὠρισμένος, διατακτικός) 1
 ὀρδινά, ἡ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. ordine· διαταγή, ἐντολή, παραγγελία) 26 βλ. καὶ ἔγγραφος
 ὀρθός, ἡ, ὄν
 — προικοσύμφωνον 15, 33
 ὀρισμός, ὁ 44–44α
 ὄρκος, ὁ 41, 52
 ὀρφανός, ὁ 62
 ὀσπιτονοικοκύρης, ὁ 60
 ὀσπιτότοπος, ὁ 30
 ὀτζάκι, τό 17
 ὀφειλέτης, ὁ 61
 ὀφείλω, ὀφείλομαι 19
 ὀφίκιον, ἐξ ὀφικίου (ἀπὸ τὸ ἰταλ. ufficio· ἀξίωμα, λειτούργημα) 65
 πάθος, τό 25, 43, 64
 παιδεία, ἡ 14, 18, 23, 26, 30, 31, 39–39α

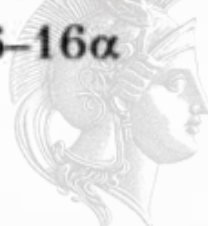

- τῆς ἀπειθείας 18, 23, 30
 παιδεύω, παιδεύομαι 6, 64, 65
 παιδίον, τό 13, 38, 39–39α, 40, 50–50α–50β
 πανένδοξος, ον 50–50α–50β
 πανιερότης, ἡ 24–24α
 πάππος, ὁ 43, 48
 παραβαίνω 25, 40, 56
 παραβάλλω, παραβάλλομαι 43
 παραβάτης, ὁ 25, 64
 παραβιάζω 23
 παραγγελία, ἡ 26
 παραγγέλλω, παραγγέλομαι 22, 25, 29, 54, 55
 παράδειγμα, τό 30
 παραδίδω 39, 64
 παραιτοῦμαι 32
 παράκαιρος, ον 54
 παρακαλετὸς μάρτυς, ὁ 35 βλ. και μάρτυς
 παραχοή, ἡ 18
 παραχωρῶ 14, 30, 68
 παραλαμβάνω 14, 23, 25, 46, 55, 57, 58, 61, 64
 — εἰς τὴν ἐξουσίαν 25
 παράλογος, ον 15, 17, 32, 66
 παραλόγως 31, 33, 44–44α, 54, 62
 παραλύω 65
 παραμελῶ 23, 54
 παράνομος, η, ον 3
 — ἀπόφασις 25 βλ. και ἀπόφασις
 παρανόμως 22, 23, 31
 παραστέχομαι 11
 παράταξις ἀρχιερατική, ἡ 22 βλ. και ἀρχιερατικός
 παρατηρῶ 41, 47–47α
 παρατόλμω 25
 παρατρέχω 64
 παραχωρῶ, παραχωροῦμαι 64, 65
 παρεισέρχομαι ἐν διαθήκῃ 26
 παρεκβαίνω 56
 παρεκτροπή τοῦ δικαίου, ἡ 18
 παρεμποδίζω 24–24α, 26
 παρευρίσκομαι 32, 45, 59
 παρήκοος, ον 65
 παρίστημι, παρίσταμαι, παραστάνω 12, 23, 31, 32, 36, 39–39α, 43, 44–44α, 46
 παρορῶ δικαίωμα 23
 παροτρύνω 54
 παρουσιάζω, παρουσιάζομαι 29, 34, 39, 40, 41, 42, 59, 62
 παρούτι, τό 60
 παρρησία, ἡ 59
 πάρτη, ἡ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. parte· μέρος, μεριά, διάδικος) 1
 πασ(ι)ᾶς, ὁ 1, 2, 5, 14, 47–47α, 48, 62
 πατήρ, ὁ 18, 22, 31, 36, 39–39α, 43, 50–50α–50β, 58, 59, 62
 πατριαρχικός, ἡ, ὄν 22 βλ. και ἐπιταγή
 πατριάρχης, ἡ, ὄν 37, 42, 43, 48, 50–50α–50β βλ. και δίκαιον, δικαίωμα, μερίδιον, περιουσία
 πατριώτης 68
 παχτωσίς ποτιστικοῦ χωραφίου, ἡ 51–51α
 πεγζαδές, πεγιζαδές, πείζαδές, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. beyzade· ἀρχοντόπουλο) 15, 31, 32, 33, 35, 37, 38, 39–39α, 40, 41, 42, 43, 44–44α, 45, 46, 47–47α, 48
 πείθομαι
 — εἰς τὴν κρίσιν 18, 54
 πείχασί, πεκιδασί τό 24–24α, 26
 περίβλεπτος, ον 18, 34, 39–39α, 40, 42, 43, 44–44α, 45, 46, 48, 60
 περιεργάζομαι 23, 39–39α, 50–50α–50β, 51–51α, 53–53α
 περιέρχομαι 53–53α, 57, 65
 περικλεής, ἐς 47–47α
 περιλαβή τῶν δικαίων, ἡ 29
 περιλαμβάνω 43
 περίληψις, ἡ 28
 περιουσία, ἡ 5, 9–9α, 26, 45
 — ἀδιάτακτος 37
 — ἀκίνητος 65
 — ἀπώλητος 51–51α

— γονική 25
 — καταληφθεῖσα 65
 — κινητή 65
 — κινητή καὶ ἀκίνητος 36, 45, 50–50α–50β
 — μητρική 9–9α
 — πατρική 50–50α–50β
 — πατρική καὶ μητρική 37
 περισσεύω 37
 περιφανής, ἐς 51–51α, 52
 πιάνον, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *riano*· σχέδιο, διάγραμμα) 31
 πινάχιον, τό (= μέτρον βάρους δημητριακῶν διαφορετικῆς ἀξίας κατὰ τόπους ἀναλόγως τοῦ μετρομένου εἴδους) 2, 46
 πίστις, ἡ 12, 15
 πίστωσης, ἡ 35, 41, 42
 πληγή, ἡ 60
 πληγώνω, πληγώνομαι 54
 πληρεξούσιος, ὁ 45, 47–47α, 48
 πληρεξουσιότης, ἡ 16–16α, 26, 39–39α, 48, 50–50α–50β, 51–51α, 53–53α
 πληροφορία, ἡ 41
 πληροφοροῦμαι 42
 πληρωμή, ἡ 12, 51–51α
 πληρώνω, πληρώνομαι 6, 25, 28, 37, 38, 39–39α, 48, 50–50α–50β, 51–51α, 52, 62, 64
 πληρωτής, ὁ 29
 ποινή, ἡ
 — τῶν πολιτικῶν νόμων 25
 — συμπεφωνημένη 62
 πολιτικός, ἡ, ὄν 25 βλ. καὶ νόμος
 πολύπλοκος, ὄν 32
 πολυχρόνιος ὄν 13, 29, 46, 54
 ποσεδέρω (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *possedere*· κατέχω) 34
 ποσότης, ἡ 21–21α, 39–39α, 40, 51–51α, 52
 ποστέλνικος, ὁ (ἀπὸ τὸ ρουμ. *postelnic*· κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Βλαχίας–Μολδαβίας· ἀπλῶς τιμητικὸς τίτλος κατὰ τὸ τέλος

τῆς τουρκοκρατίας. Βλ. Β. Σφυρόερα, *Οἱ Δραγομάνοι τοῦ Στόλου*, ἐνθ' ἄν., σ. 48 σημ. 3) 27, 28, 59, 62
 πουγγίον, τό (= νόμισμα ἰσοδύναμο μὲ 500 γρόσια) 28
 πουγιουλδί, πουγιουρδί, πουγιουρουλδί, πουργιουλδί, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. *buyuguldu*· διαταγὲς οἱ ὁποῖες ἐκδίδονταν ἀπὸ τὸν μεγάλο βεζύρη ἢ ἀπλὸ βεζύρη, καπουδὰν πασᾶ κ.λπ. καὶ γενικὰ ἀπὸ ἀνώτατο τοῦρκο ἀξιωματοῦχο καὶ ἀναφέρονταν σὲ δημόσια ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικά θέματα. Βλ. Β. Σφυρόερα, *Ἑγγραφα τῆς νήσου Σίφνου*, ἐνθ' ἄν., σ. 19) 33, 48, 56, 59, 60
 πουλῶ 35 βλ. καὶ πωλῶ
 πουντί, τό 24–24α, 38
 πουπασίρης, ὁ 39–39α βλ. καὶ μουμπασίρης
 πουπασιριέτια, πουπασιριέτια γρόσια, τὰ 51–51α βλ. καὶ γρόσια
 πράγμα, τό 9–9α, 11, 12, 15, 16, 31, 33, 37, 38, 39–39α, 41, 47–47α, 51–51α, 54, 55, 58
 — ἀγορασθέν 53–53α
 — γονικό 25
 — ἐλεύθερον καὶ ἀπώλητον 53–53α
 — κινητόν 38
 — κινητόν καὶ ἀκίνητον 25, 26, 37
 — μοναστηρίου 30
 — νεοφανές 10
 — ξένο 31
 — πατρικόν 46, 47
 πράξις, ἡ 25, 34
 πράσις, ἡ 53–53α βλ. καὶ ἔννομος
 πρεβόστρος, ὁ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *prevostro*· ἐπιστάτης, πρωτοσύνηδρος, ἐφημέριος ἱερεὺς, πρωθιερεὺς) 37, 45
 πρέσβυς, ὁ 17, 54
 πρεσβυτέρα, ἡ 35, 48
 πρετενδέρω, πρετεντέρω (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *pretendere*· ἀξιῶ, ἐπιδιώκω, διεκδικῶ, ἀντιποιοῦμαι) 12, 16–16α

- πρετεντζιό, πρετενσιό, πρετενζιόνες (ἀ-
πὸ τὸ ἰταλ. *pretensione*: ἀξίωση,
διεκδίκηση, ἀντιποίηση) 16-16α, 31
- πρετέστον, προτέστον, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ.
protesto: διαμαρτυρικό, διαμαρτυ-
ρία, εἶδος ἀγωγῆς, δικαστικὴ προ-
σφυγή πρὸς ἀνώτερο δικαστήριον)
17, 26, 28 βλ. καὶ προτέστον, κο-
ντραπροτέστον
- προβάλλω 51-51α, 53-53α
- πρόβλεψις, ἡ 20
- πρόγονος, ὁ 5
- προεκδίδω 11, 23, 25
- προεστός, ὁ 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9-9α, 11,
13, 14, 17, 18, 20, 21-21α, 22, 23,
24-24α, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32,
33, 40, 41, 42, 43, 52, 54, 55, 56,
58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 67, 68
- προεστῶ 18
- προικίον, τό 48 βλ. καὶ προῖκα
- προικοδοτῶ, προικοδοτοῦμαι 13, 15,
31, 32, 38, 39-39α, 43
- προικοσύμφωνον, τό 1, 9-9α, 15, 22,
23, 31, 33, 43, 66 βλ. καὶ ἔγγραφον
- προικοσύμφωνον
— πρωτότυπον 33, 43
— ψευδεπίπλαστον 43
- προικοχάρτι, τό 13
- πρόκριτος, ὁ 10
- προλαβόντως 50-50α-50β
- προλαμβάνω 54
- πρόξενος, ὁ 10
- προῖκα, ἡ 9-9α, 33, 43 βλ. καὶ προι-
κίον
- προορατικός, ἡ, ὁ 54
- προσαγορεύω 7, 8, 13, 25, 28, 31, 54,
55, 58
- προσβάλλω 44-44α
- προσγίγνομαι 63
- προσεκτικῶς 21-21α
- προσεπιβεβαιώνω, προσεπιβεβαιουῖμαι
24-24α, 54
- προσέρχομαι 22, 58
- προσεχῶς 44-44α
- προσηλώνω 14
- προσκαλῶ, προσκαλοῦμαι 23, 28, 57,
59
- προσκλαίομαι 10, 25
- προσκυνητός, ἡ, ὁ
— φερμάνι 7
- προσταγή, ἡ 9-9α, 13, 15, 16, 17,
21-21α, 23, 25, 29, 34, 36, 37, 38,
44-44α, 47-47α, 52, 56, 67
— ἀποφασιστικὴ 13, 17
— διὰ λόγου 37
— ἔγγραφος 38, 44-44α
- προστάζω, προσταζομαι 1, 6, 9-9α, 12,
14, 16-16α, 17, 18, 21-21α, 23, 26,
30, 31, 33, 34, 36, 44-44α, 56, 58,
63, 67
- προστακτικός, ἡ, ὁ 56
- προστρέχω
— εἰς τὸν ἄρχοντα μεγάλον ποστέλ-
νικον 27
— εἰς τὸν δασπότην 24-24α
— τῇ ἐκκλησίᾳ 43
- προσωποληπτῶ 65
- προσωποληψία, ἡ 64
- πρόσωπον, ἀπὸ (ἐκ) προσώπου 14, 22,
41
- πρότασις, ἡ 15
- προτείνω 22, 37, 39-39α, 41, 50-
50α-50β
- προτέστο, τό βλ. πρετέστο, κοντρα-
προτέστο
- προτέτος (γαλλικός), ὁ (ἀπὸ τὸ ἰταλ.
protettore: προστατευόμενος) 59
- προτιμῶ, προτιμῶμαι 7, 40, 41, 63
- προφασίζομαι 6, 22, 61
- πρόφασις, ἡ 6, 21-21α, 23, 29, 51-
51α, 53-53α
- πρωτονοταρι(α)κός, ἡ, ὁ 48, 50-
50α-50β, 52, 62, 66 βλ. καὶ γράμ-
μα, κα(ν)γκελλαρία
- πρωτονοτάριος, ὁ 15, 17, 24-24α, 27,
34, 35, 36, 37, 38, 39-39α, 40, 41,
42, 43, 44-44α, 47-47α, 48, 50-
50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α, 62, 66

- ἀρχιερατικός 17, 24–24α
 πρωτοπαπᾶς, ὁ 2
 πρωτότυπος, ἡ, ὄν
 — ἔγγραφον 17, 43, 48, 59
 — προικοσύμφωνον 33, 43
 — σεντένζα 33
 πώλησις, ἡ 37, 51–51α, 66
 — ἔγγραφος 51–51α
 — ἐκκλησίας 34
 — ἐμβατικιτήριος 34
 — μιᾶς ὥρας νεροῦ 66
 πωλητήριο ἐγγραφον, τό 34 βλ. καὶ ἔγγραφον
 πωλῶ, πωλοῦμαι 34, 46, 51–51α, 53–53α, 63, 66 βλ. καὶ πουλῶ
 ραγιάς, ὁ 60
 ρέξιμον, ρέσιμον, ρέσμι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. *resim*, *resmi*, *rusumu*· φόρος, δασμός, τέλος) 39–39α, 45, 50–50α–50β
 ρέσιον τῆς πωλήσεως, τό (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *resto*· ὑπολειπόμενον) 51–51α
 ρίζιγα μαρίτιμα, τά (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *rischia marittima*· θαλάσσιοι κίνδυνοι βαρύνοντες τὸν ναυτικὸ ἐπιχειρηματία) 61
 ριτζάς, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. *rica*· παράκληση, αἵτημα) 47–47α
 ρούπλι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. *rub*· τέταρτον νομίσματος) 28
 ρωμαῖος, ὁ 60
 σακελλάριος, ὁ 9–9α, 44–44α
 — τῆς μητροπόλεως 48
 σαφηνίζω 21–21α, 34
 σεντένζα, σε(ν)τέ(ν)τζα, σεντέντζια, σετέτζα, σετετζία, ἡ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *sentenza*· ἀπόφασις) 2, 23, 33, 39, 42, 51–51α, 53–53α
 — γεγραμμένη 37
 — ἔγγραφος 37
 — ἐνυπόγραφος 36, 44–44α, 57, 65
 — ἐπιβεβαιωμένη 37
 — κανονική 57
 — κατ'ελλανική 24–24α, 27
 — κοινή 36, 44–44α
 σημειῶ, σημειώνω 23, 64
 σημεῖον, τό 31
 σίδηρα, τά 4, 60
 σκανδαλίζω 5
 σκάνδαλον, τό 10
 σκευοφύλαξ, ὁ 35, 39–39α, 59
 σκλάβος, ὁ 47–47α
 σκοπός, ὁ 62
 σοκάκι, τό 24–24α
 σούφι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. *sulh*· συμφωνία, συμβιβασμός) 2, 35, 45
 σουλφικόν γράμμα, τό 62 βλ. καὶ γράμμα
 σπανιόλος (κόνσολος), ὁ 60 βλ. καὶ κόνσολος
 σπέζα, ἡ (ἀπὸ τὸ ἰταλ. *spesa*· δαπάνη, ἐξοδον, φόρος) 39–39α
 στασιάζω 18
 στέρησις 8, 16–16α, 31, 39–39α, 48
 στρεός, ὁ, ὄν 16–16α, 51–51α
 στερεός, ἡ, ὄν 8
 στοιχεῖον, τό 43
 στόλος, ὁ 34, 49
 — βασιλικός 3, 4, 5, 9–9α, 10, 11, 35, 39–39α, 43, 44–44α, 45, 46, 47–47α, 48, 49, 50–50α–50β, 52, 62, 66
 στόμα, τό, ἰδίῳ στόματι 46 βλ. καὶ ἐκ στόματος καὶ διὰ γραφου (ἐγγράφως)
 στοχάζομαι 9–9α
 στύλον, τό 4
 συγγενεῖς 26, 28, 48, 62, 64
 — πλησιέστεροι 65
 — πρόθυμοι 35
 συγκατάβασις χριστιανική, ἡ 50–50α–50β
 συγκατάνευσις, ἡ 10
 σύγχυσις, ἡ 10, 16–16α
 συζεύγνυμι 22
 σύζευξις, ἡ 22

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

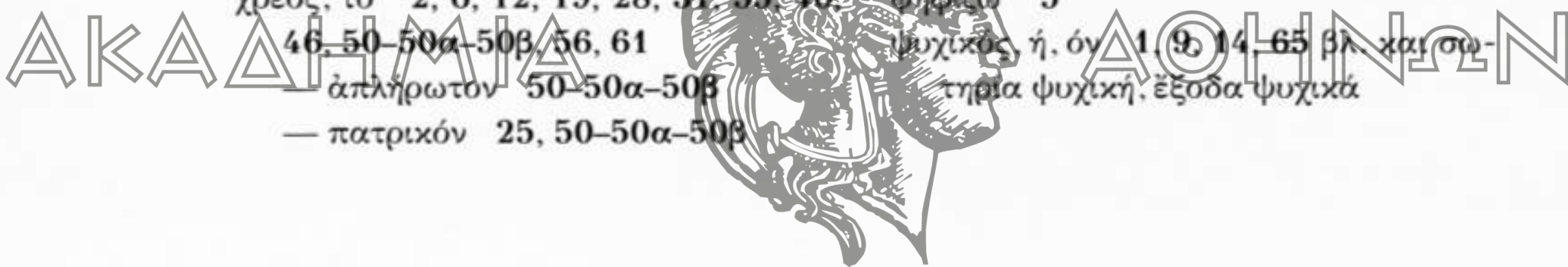

- σύζυγος, ὁ, ἡ 16-16α, 23, 24, 27, 31, 32, 38, 40, 42, 51-51α, 53-53α, 55, 65
 συκογύρι, τό 41
 συμβία, ἡ 40
 συμβιβάζομαι 68
 συμπάθεια, ἡ 14
 συμπαρίσταμαι 18, 22
 συμπατριώτης, ὁ 7, 28
 συμφωνητικός, ὁν 45 βλ. και γράμμα
 συμφωνία, ἡ 40, 45
 συμφώνως 34, 41, 53-53α
 συμφωνῶ, συμφωνοῦμαι 2, 16-16α, 40, 43, 45, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 62
 συνάζω, συνάζομαι 4, 9-9α, 60
 — τὴν ἀλήθεια 23, 57
 συναθροίζω, συναθροίζομαι 24-24α, 27, 60
 συνάθροισις ἀρχιερατική, ἡ 22 βλ. και ἀρχιερατικός
 συναίνεσις, ἡ 10
 συναίξις, ἡ 51-51α
 συναριθμοῦμαι 48
 σύνδικος, σύνδυχος, σύντυ(ν)χος, ὁ 9-9α, 21-21α, 24-24α, 34, 40, 41, 42, 43, 47-47α, 48, 59, 60, 62, 66
 συνειδός τῆς ψυχῆς, τό 36, 39-39α, 44-44α, 50-50α-50β, 51-51α, 53-53α, 68
 συνεπιστατῶ 23, 29
 συνεργῶ 61
 συνέρχομαι 18, 19, 23, 43, 53-53α
 — εἰς (ὡς) ἓν 21-21α, 44-44α, 51-51α
 συνήθεια, ἡ
 — ἀρχαία 44-44α, 65, 66
 — παλαιά 9-9α
 — παλαιὰ τῶν νησίων 15, 33
 — τοῦ τόπου 9-9α
 — τοπική 17, 31, 36, 37, 38, 42, 44-44α, 66
 — τῶν χαρατζήδων 51-51α
 — τῆς χώρας Ἀπεράνθου 44-44α
 συνήθει τοῦ τόπου, τά 1
 συνοδικός, ἡ, ὁν 43, 61 βλ. και ἐκκλησιαστικός, ἐπιτίμιον
 συντάσσω 51-51α
 συντροφεύομαι 59
 συντροφία, ἡ 60
 σφοδρῶς 28, 29, 31
 σφραγίζω, σφραγίζομαι 59
 σφραγίς, ἡ 47-47α, 55
 — κοινή 45, 59
 σώζομαι 9-9α, 43
 σωτηρία ψυχική, ἡ 14
 σωφρονισμός, ὁ 18
 σῶος, α, ὁν 48, 50-50α-50β, 52 βλ. και λαμβάνω σῶα καὶ ἀνελλιπῇ
 τακτικός, ἡ, ὁν 57 βλ. και ἔγγραφον, γράμμα
 ταξιδιον, τό 61
 ταξιάρχης, ταχσιλδ(ι)άρχης, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. tahsildar· φοροεισπράκτορας) 14, 16-16α, 20, 23, 60, 67
 ταχσίλ, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. taxsil· εἰσπραξή) 19, 23, 28, 29, 61
 τέλειος, α, ὁν, ἐκ τελείου 51-51α, 52
 — ἀπαλλαγή 61
 — ἀποπλήρωσις 23, 48
 — ἀπόφασις 15
 — ἐνδειξις 11
 — ἐξόφλησις 51-51α
 — ἐπιτροπικός 16-16α
 — πληρεξουσιότης 16-16α
 — πρᾶγμα 54
 τεποζιτάρω (ἀπὸ τὸ ἰταλ. depositare· καταχωρῶ) 43
 τεσλίμι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. teslim· παράδοση, ἐκχώρηση, παραχώρηση, ἀπόδοση) 29
 τεφτέρι, τό 51-51α
 τεχνουργῶ 43
 τζελεπῆς, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. celebi· ἄρχοντας, κύριος) 27, 31, 44-44α
 τζερεμές, ὁ (ἀπὸ τὸ τουρκ. cereme· ζημία, πρόστιμο, ποινή) 20

- τιμή, ἡ 48, 63
 τόλμημα, τό 60
 τολμῶ 10, 33
 τοῖχος, ὁ 27, 28
 τοπικός, ἡ, ὄν
 — ἔθιμα 53-53α, 66
 — νόμος 65
 — συνήθεια 17, 31, 36, 37, 38, 42, 44-44α, 66
 — ὑπόθεσις 18
 — χρέη 50-50α-50β
 τοπικῶς 17
 τοποθεσία, ἡ 16-16α, 24-24α, 27, 28, 47-47α
 τόπος, ὁ 1, 9-9α, 10, 17, 18, 22, 24-24α, 27, 34, 35, 39-39α, 41, 42, 43, 50-50α-50β, 65, 66
 — μοναστηριακός 30
 τουρκικότερον εἰπεῖν 35, 45, 46
 τρατάρω τὴν ὑπόθεσιν 59
 τροπονιά, ἡ (ἦχος ὅπλου, ἀπὸ τὸ ἰταλ. *tronipone*: εἶδος παλαιοῦ βραχέος φορητοῦ ἐμπροσθογεμοῦς ὅπλου τοῦ ὁποίου ἡ κάννη εἶχε σχῆμα χοάνης ἢ σάλπιγγος) 60
 τρόπος 20, 23, 54
 — δόλιος 29
 — ληστρικός 59
 ὑγεία, ἡ 32, 54
 υἱός, ὁ 7, 34, 39-39α, 43, 50-50α-50
 — εὐχάριστος εἰς τοὺς γονεῖς 25
 ὑπακούω 17
 ὑπανδρεύομαι 26
 ὑπεύθυνος, ἡ, ὄν 23
 ὑπογραφή, ἡ 16-16α, 33, 38, 39-39α, 43, 50-50α-50β, 51-51α, 52, 53-53α, 62
 — ιδιόχειρος 39-39α, 51-51α
 — κατησφαλισμένη 33
 ὑπογράφω, ὑπογράφομαι 38, 39-39α, 51-51α, 62, 66
 ὑποδεικνύω 54
 ὑπόθεσις, ἡ 1, 8, 9-9α, 12, 17, 18, 24-24α, 25, 27, 31, 32, 43, 44-44α, 47-47α, 50-50α-50β, 51-51α, 54, 56, 58, 59, 62
 — κληρονομική 26
 — κοινὴ καὶ μερική 18
 — ναυτοεμπορική 57, 59
 — ὀλλανδική 54
 — τοπική 18
 — χρηματική 51-51α
 ὑπόκειμαι
 — εἰς ἔξοδα 59
 — εἰς ζημίαν 68
 ὑποκείμενον, τό 5
 ὑποσημειοῦμαι 60
 ὑποστατικόν, τό 2, 16-16α, 20, 23
 ὑπόσχεσις, ἡ 40, 58
 ὑπόσχομαι 16-16α, 29, 32, 35, 40, 45, 51-51α
 ὑποχρεῶναι, ὑποχρεώνομαι, ὑποχρεωμένος, ἡ, ὄν 38, 53-53α, 68, 69
 ὑστεροῦμαι τὰ ζῆν ἀναγκαῖα τῆς τροφῆς 40
 φανερώω, φανερώνομαι 1, 3, 6, 8, 9-9α, 34, 37, 41, 42, 50-50α-50β, 51-51α, 62
 φανερώς 43
 φερμάνι, φερμάνι, τό 7, 60 βλ. καὶ βασιλικός
 φιλαλήθως 46
 φιλόδικος, ὄν 64
 φιλονικία, ἡ 31, 32
 φιλοπροσωπία, ἡ 31, 36, 44-44α
 φιλοπροσωπῶ 68
 φιλοτιμοῦμαι 54
 φοβερίζω 60
 φόβος Θεοῦ, ὁ 9-9α, 10, 36, 44-44α, 68
 φρικτὸς ἀφορισμός, ὁ 43
 φρόνιμος, ἡ, ὄν 54
 φυλάττω 10, 13, 15
 φύλλον, τό 50-50α-50β
 φύσις, ἡ βλ. δικαίωμα τῆς φύσεως
 φωράω, φωρῶμαι 20, 56

- χαλάω, χαλνῶ, χαλνῶμαι 3, 5, 17, 30
 χαλιγερί (ἀπὸ τὸ τουρκ. hali, haliyer·
 ἔρημος, κενός, ἐρημωμένος, ἀκαλ-
 λιέργητη γῆ) 10
 χαρατζήδες, οἱ (φοροεισπράκτορες, ἀπὸ
 τὸ τουρκ. haraḡ· κεφαλικὸς φόρος)
 51-51α βλ. και συνήθεια
 χαρίζω, χαρίζομαι 31
 χάρις, ἡ 31, 36, 44-44α βλ. και ἄγρα-
 φος
 χάρτης, ὁ 66
 χήρα, ἡ 37, 1, 48, 50-50α, 63
 χηρεύομενον, τό 37
 χηρεύω 65
 χογγέτι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. hucceṭ·
 ἔγγραφο ἐκδιδόμενο ἀπὸ τοῦρκο ἱε-
 ροδίκη, νόμιμος τίτλος προσδιορι-
 στικὸς κυριότητος) 1
 χουζούρι, τό (ἀπὸ τὸ τουρκ. huzur·
 ἐνώπιον) 29, 47-47α
 χρέος, τό 2, 6, 12, 19, 28, 31, 35, 40,
 46, 50-50α-50β, 56, 61
 — ἀπλήρωτον 50-50α-50β
 — πατρικόν 25, 50-50α-50β
 — τοπικόν 50-50α-50β
 χρεώστης, ὁ 61
 χρεωστικός, ἡ, ὄν 12 βλ. και ὁμολογία
 χρεωστική
 χρεωστῶ, χρεωστοῦμαι 2, 12, 19, 46,
 55, 56, 64
 χρηματικὴ ὑπόθεσις, ἡ 51-51α
 χρηστοθήθεια, ἡ 54
 χριστιανικός, ἡ, ὄν 50-50α-50β βλ.
 και συγκατάβασις
 χωρίζω 42
 χωρίον, τό 3, 19, 20, 34, 41, 43, 44-44α,
 47-47α, 49, 51-51α, 58, 60, 66
 χῶρος, ὁ βλ. δίκαιος, α, ὄν, κατὰ χῶ-
 ρον δίκαιον
 ψευδεπίπλαστος, ὄν 43 βλ. και προικο-
 σύμφωνον
 ψευδής, ἐς 43
 ψήφος, ἡ 62
 ψηφίζω 5
 ψυχικός, ἡ, ὄν 1, 9, 14, 65 βλ. και σω-
 τηρία ψυχική, ἔξοδα ψυχικά

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

